

Täysistunto

Maanantai 25.6.2018 klo 12.08—20.22

Täysistunto alkoi klo 12.08. Täysistunto päättyi klo 20.22.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (12.08—14.01 ja 17.58—19.58), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.01—16.00 ja 19.58—20.22) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.00—17.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Valtioneuvosto on 20.6.2018 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 37-39/2018 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asiasta U 37 lakivaliokunnan, asiasta U 38 hallintovaliokunnan ja talousvaliokunnan sekä asiasta U 39 valtiovarainvaliokunnan on annettava lausunto.

2.2. Vaalien toimittaminen

Mikko Kärnän edustajantoimen päättymisen johdosta on valittava jäsen lakivaliokuntaan. Lisäksi Euroopan parlamentin jäseneksi siirtyneen Mirja Vehkaperän tilalle on valittava varajäsen sivistysvaliokuntaan ja jäsen ympäristövaliokuntaan. Mainittujen toimielinten täydennysvaalit toimitetaan tiistaina 26.6.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 26.6.2018 kello 11.

3. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 10/2018 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennalta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja.

Keskustelu

12.10 Timo Kalli kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyn pohjana on eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hyväksyvä mietintö, ja tähän mietintöön on jätetty yhteensä kuusi vastalauseita.

Arvoisat kollegat, Suomen talouden elpyminen jatkuu, ja talouskasvu on entistä laajalaisempaa. Valtiovarainministeriön arvion mukaan bruttokansantuote kasvaa kuluvana vuonna 2,6 prosenttia ja ensi vuonna 2,2 prosenttia. Suunnittelukauden loppua kohden kasvu kuitenkin hidastuu tämän hetken arvioiden mukaan. Julkisen talouden rahoitusasema on kohentunut nopeasti sopeutustoimien ja hyvän talouskehityksen myötä. Alijäämä on supistunut ja kääntyy lähivuosina ylijäämäiseksi yli kymmenen vuoden alijäämäisyyden jälkeen. Julkinen velka kääntyi laskuun vuonna 2016, ja velkasuhde jatkaa alenemistaan ennustejaksolla. Ensi vuoden julkisen velan arvioidaan olevan 59,4 prosenttia ja alittavan siten EU:n asettaman 60 prosentin viitearvon. Nimellisesti velka kuitenkin edelleen kasvaa ja julkinen talous velkaantuu.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että hyvä suhdannekehitys ei kuitenkaan korjaa julkisen talouden kestävyysvajetta, koska väestön ikärakenteen muutoksesta johtuva ikäsidonnaisten menojen kasvu jatkuu nopeana koko 2020-luvun, jopa 2030-luvulle saakka.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka on tähänjulkisen talouden velkaantumisen taistamiseen ja kestävyysvajeen kattamiseen säästöin sekä kasvua tukevin ja julkista palvelutuotantoa tehostavin toimin. Valiokunta toteaa, että monet hallituksen asettamista talouspoliittisista tavoitteista, kuten julkisen talouden velkaantumisen päätyminen suhteessa bruttokansantuotteeseen ja velkasuhteen lasku, ovat valtiovarainministeriön ennusteiden perusteella toteutumassa, ja myös hallituksen tavoitteet työllisyysasteen nostamiseksi 72 prosenttiin ja työllisten määrän kasvattamiseksi 110 000 hengellä hallituskauden aikana näyttävät toteutuvan. Viimeisimmän valtiovarainministeriön talouskatsauksen mukaan työllisyyden arvioidaan nousevan 72 prosenttiin ensi vuonna ja 72,6 prosenttiin jo vuonna 2020.

Valiokunta pitää hyvänä, että julkisen talouden suunnitelmassa on osoitettu lisäpanostuksia koulutukseen ja osaamiseen kohdentamalla lisäresursseja muun muassa maksutonta varhaiskasvatusta koskevan kokeilun laajentamiseen, koulutuksen tasa-arvon edistämiseen, vieraan kielen opiskelun varhentamiseen, lukiouudistuksen toteuttamiseen sekä ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoon. Valiokunta pitää tärkeänä opetuksen jatkuvaa kehittämistä ja sitä, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen korkea laatu turvataan alueellisesti tasa-arvoisesti.

Valiokunnan mielestä on tärkeää myös, että osaavan työvoiman riittävyyteen panostetaan. Monin paikoin on pulaa osaavasta ja koulutetusta työvoimasta. Akuuttiin osaajapulaan osoitetaan tämän vuoden lisätalousarviossa osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

miseksi noin 60 miljoonan euron lisäys muun muassa muuntokoulutuksiin ja alanvaihdon täsmäkoulutuksen kehittämiseen ammatillisessa koulutuksessa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää tärkeänä tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin osoitettujen resurssien riittävyyttä, sillä Suomen menestys pohjautuu kuitenkin vahvasti korkeaan osaamiseen. Suomi tunnetaan maailmalla huipputeknologian ja osaamisen maana, mutta tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan osoitetut resurssit ovat kuitenkin vähentyneet viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana. Valiokunta pitää hyvänä, että korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi on laadittu vuoteen 30 ulottuva visio, jolla pyritään vahvistamaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen merkitystä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. Valiokunta toteaa, että tutkimus- ja kehitystoiminnalla on merkittävä positiivinen vaikutus tuottavuuteen ja talouskasvuun.

Edelleen, valiokunta on huolissaan perusväylänpidon rahoituksesta, sillä hallitusohjelman mukainen kärkihankerahoitus on päättymässä ja perusväylänpidon rahoitus alenemassa. Parlamentaarisen työryhmän helmikuun lopussa jättämän yksimielisen esityksen mukaan tie- ja rataverkon korjausvelan vähentämiseen tulisi osoittaa vuosittain noin 300 miljoonan lisärahoitus. [Eduskunnasta: Vähintään!] Tämä tarkoittaisi vähintään noin 1,3 miljardia lisää perusväylänpidon rahoitusta vuosittain. Valiokunta painottaakin, että rahoitustarpeet on otettava huomioon jo ensi vuoden talousarviossa sekä seuraavan hallituksen linjauksissa, jotta hyvin aloitettu korjausvelan vähentämistyö voi jatkua keskeytyksettä.

Myös maa- ja metsätalouden hallinnonalalle kohdistuu kehyskaudella voimakkaita rahoitustarpeita. Muun muassa käynnissä olevan EU:n ohjelmakauden osalta Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoituksessa on 90 miljoonan euron vaje vuonna 20, mikä voi johtaa erityisesti luonnonhaittakorvausten ja ympäristökorvausten vähentämiseen. Käsitteltävälle suunnittelukaudelle osuu myös EU:n tulevan ohjelmakauden maatalouspolitiikan valmistelu ja mahdollisesti myös sen toimeenpano. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että kehyksissä maatalouden investointeihin varatut varat eivät riitä tavoitteiden mukaisten investointien rahoitukseen vuoden 2019 jälkeen.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on laadittu tilanteessa, jossa sote- ja maakuntauudistusta ei ole vielä hyväksytty, mutta uudistuksen on oletettu tulevan voimaan 1.1.2020. Maakuntien rahoituksen taso on siten pitkälti tekninen laskelma, joka on laadittu maakuntien rahoitusehdotusten pohjalta. Asian eduskuntakäsittely on vielä kesken, mutta hallitus on perustuslakivaliokunnan lausuntoon antamassaan vastineessa ehdottanut muun muassa eräitä maakuntien rahoitukseen ja uudistuksen aikatauluun liittyviä muutoksia. Näillä muutoksilla voi olla vaikutusta rahoitustarpeisiin ja niiden ajoitukseen kehyskaudelle. Valiokunta kuitenkin painottaa, että maakuntien rahoituksen riittävyys ja uudistuksen sujuva alkua on varmistettava. Maakunnilla on oltava olosuhteista ja maakunnan asukkaiden palvelutarpeiden eroista huolimatta edellytykset toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä, ja lopullisesta ratkaisumallista riippumatta on myös tärkeää huolehtia kehysjärjestelmän uskottavuudesta ja sen vaikuttavuudesta ohjausjärjestelmänä.

Arvoisa puhemies! Mietinnön lopussa on valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus. Toivon tietenkin sen tulevan eduskunnan päätökseksi, niin että sitä sovelletaan ensi vuoden alusta. Niin kuin alussa totesin, tähän mietintöön on jätetty kuusi eri vastalauseetta, jotka varmaan oppositiopuolueiden edustajien taholta sitten tullaan esittelemään. — Kiitoksia.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. Sitten ryhmäpuheenvuoroihin.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

12.19 Eero Reijonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan periaatteitten mukaan maa tulee jättää tuleville sukupolville paremmassa kunnossa kuin on sen itse saanut. Vaalilupauksemme ennen eduskuntavaaleja oli saada Suomi kuntoon. Nyt voimme todeta, että tavoitteessa on onnistuttu. Suomi on nostettu kuilun partaalta tilanteeseen, jossa talouskasvu on tänä vuonna Pohjoismaitten nopeinta. Työllisyys paranee kaikkialla Suomessa ja velaksi elämisen loppuminen on näköpiirissä. Usko tulevaisuuteen on vahva. Muutos on saatu aikaan yhteisellä sopimisella, joka on vaatinut kaikilta suomalaisilta vastaantuloa.

Arvoisa puhemies! Rakentamisen ammattilaisena tiedän, että kun perusta on kunnossa, on mahdollisuus rakentaa uutta. Meidän lapsemme ja lapsenlapsemme ansaitsevat Suomen, jossa kaikilla on hyvä olla ja mahdollisuus toteuttaa unelmiaan. Meidän on pidettävä huolta toisistamme. Talouden hankalasta lähtötilanteesta huolimatta keskustan johdolla pienituloisimman eläkeläisen takuueläke nousee tällä vaalikaudella yhteensä lähes 40 eurolla kuukaudessa. Pienimmät vanhempainpäivärahat nousevat tällä vaalikaudella yhteensä lähes 100 eurolla kuukaudessa. Perusturvan parantamista on lähivuosina jatkettava ja samalla sitä on uudistettava. Sote- ja maakuntauudistus on isoin tasa-arvouudistus Suomessa vuosikymmeniin. Haluamme turvata kaikille suomalaisille, myös työttömille ja eläkeläisille, paremman pääsyn perusterveydenhuoltoon. Keskusta haluaa saada pitkään ja huolellisesti valmistellun uudistuksen maaliin. Uudistuksen lykkääminen ei palvelisi kuin markkinavoimien etua. Kyse on myös poliittisen järjestelmän uskottavuudesta.

Arvoisa rouva puhemies! Työ on kestävin tapa kitkeä köyhyyttä, eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Nyt työpaikkoja on avoinna kaikkialla Suomessa. Toimia työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaamiseksi pitää kuitenkin vielä jatkaa. Etenkin nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä pitää tukea työllistymisen polulle pääsemiseksi. Talouden kasvaessa työvoimapula on tullut monin paikoin tulpaksi yritysten kasvulle. Keskusta pitää toimia osaavan työvoiman saatavuuden lisäämiseksi tarpeellisina. On hyvä, että esimerkiksi työttömyysetuuden käyttö mahdollistetaan joustavasti palkkatukena ja starttirahana ja lyhytkestoista koulutusta lisätään.

Keskusta haluaa, että jatkossakin jokaisessa maakunnassa on vähintään yksi korkea-koulu ja riittävästi ammatillista koulutusta. Hyvän koulutusjärjestelmän lisäksi talouskasvun jatkuminen edellyttää tuottavuuden parantamista. Tutkimuksen ja tuotekehityksen panoksia on kasvatettava tulevina vuosina julkisen talouden tasapainottuessa.

Arvoisa puhemies! Yleinen turvallisuustilanne on muuttunut, ja siksi myös Suomen on varmistettava, että uskottavan puolustuksen taso säilyy. Isoihin hankintoihin on varauduttava. Suomessa on ainutlaatuinen kokonaisturvallisuuden ajattelu, josta me kaikki voimme olla ylpeitä. Oleellinen osa turvallisuuttamme on huoltovarmuuden ylläpito. Suomi on maailman pohjoisin maatalousmaa, jossa ilma ei ole aina suojea ruoantuotannon kannalta. Maatiloilla on eletty vaikeita vuosia. On varmistettava, että myös uudet sukupolvet haluavat ja uskaltavat tuottaa suomalaisille puhtaassa maaperässä kasvanutta kotimaista ruokaa, joka on vielä enempi vientituote näinäkin päivinä.

Suomalaisen sielunmaisemaan kuuluvat metsä ja vesi, joista monet ovat päässeet juhanuksena nauttimaan tavalla tai toisella. Tutkimus on mahdollistanut metsien monipuolisemman käytön ja parantanut mahdollisuuksia viljelyyn ja varjeluun. Metsät tuovat hyvinvointia koko Suomeen. Niiden vastuullista käyttöä voidaan edelleen lisätä. Joka vuosi Suomessa istutetaan 150 miljoonaa puuntainta. Pelkästään tämä esimerkki kertoo siitä, miten

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

pitkäjänteisesti metsiä Suomessa hoidetaan ja miten valtava työllistävä vaikutus niillä on. Kun metsät pidetään kunnossa, ne sitovat hiilidioksidia eli toimivat hiilinieluna.

Metsäteollisuus, kuten muukin elinkeinoelämä, tarvitsee toimivan väyläverkoston. Liikenneverkon riittävän rahoituksen [Puhemies koputtaa] turvaaminen on välttämätöntä. Valtion budjettiraha yksinään ei tässä riitä, kun ainoa oikea tavoite on jatkaa tällä vaalikaudella [Puhemies koputtaa] käynnistettyä huonokuntoisten väylien korjausvelkaa, turvata uudet väyläinvestoinnit ja edelleen edistää [Puhemies: Aika!] digitalisaatiota koko maassa.

Keskusta tukee julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2019—2022. Haluamme, että asioita viedään eteenpäin, ei riitelemällä vaan yhteistyöllä.

12.25 Eero Suutari kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden suunnitelman kuvaus tulevien vuosien haasteista on positiivisten kasvu-uutisten keskellä pysäyttävää luettavaa. Hyvä suhdannetilanne ei ole korjannut rakenteellisia ongelmiamme. Vaikka juuri nyt talous kasvaa ja velkaantuminen vähenee, on meillä yhä ratkaisematta se, kuinka rahoitamme hyvinvointiyhteiskuntamme tärkeät palvelut hoito- ja hoivamenojen kasvaessa ja talouskasvun hidastuessa. Nähtävissä oleva talouden kasvu ei riitä pitemmän päälle rahoittamaan nykyisen tasoisia etuuksia ja palveluja. Valtiovarainministeriön arvion mukaan talouskasvumme hiipuu noususuhdanteen taannuttua alle 1,5 prosentin. Työikäisen väestön vähentyessä on talouskasvumme pelkän tuottavuuden kasvun varassa.

Arvoisa puhemies! Suomi listataan toistuvasti maailman hyvinvoivimpien ja kilpailukykyisimpien valtioiden joukkoon. Meillä on osaava työväestö ja vakaa yhteiskunta. Tuntuukin siltä, että Suomen menestyksen tiellä seisomme vain me suomalaiset itse. Maailman koulutetuin kansa ei ota opikseen, vaikka saamme toistuvasti esimerkiksi OECD:ltä ja Euroopan komissiolta samat laiskanläksyt. Komissio kehottaa Suomea saattamaan sote-uudistuksen loppuun, parantamaan työllisyystoimiaan ja seuraamaan tarkemmin kotitalouksien velkaantumista. Lisäksi Suomen tulisi parantaa erityisesti kannustimia ottaa työtä vastaan eli laskea työn verotusta ja uudistaa sosiaaliturvaa. Kokoomus on esitellyt sosiaaliturvan uudistuksen yleismallin ja haluaa edelleen keventää työn verotusta suositusten mukaisesti. OECD painottaa Suomen maaluokituksissaan, että rakenteellisia uudistuksia, kuten esimerkiksi sote-uudistus, tarvitaan julkisen talouden tasapainottamiseksi. Teollisuusmaiden yhteistyöjärjestö suosittelee Suomelle muun muassa työn verottamisen keventämistä ja ympäristö- sekä kulutusverotuksen lisäämistä. Myös kotihoidon tuki pitäisi järjestön mukaan Suomessa uudistaa siten, että lasten päivähoito ja vanhempien työssäkäynti lisääntyvät. Kokoomus allekirjoittaa kaikki nämä suositukset.

Arvoisa puhemies! Työllisyysaste on Suomessa alempana kuin missään muussa Pohjoismaassa. Suurin reikä veropohjassamme onkin alhainen työllisyys. Suomea on myös toistuvasti kehoitettu lisäämään joustoja työmarkkinoille. Kokoomuksen eduskuntaryhmä yhtyykin valtiovarainvaliokunnan näkemykseen siitä, että hallituksen tulee edelleen huolehtia kasvun ja työllisyyden tukemisesta ja edistää toimenpiteillään osaavan työvoiman saatavuutta työvoimapulasta kärsivillä aloilla ja alueilla. Käsillä oleva suhdannehuippu olisi otollisinta aikaa työmarkkinauudistuksille, joilla tuettaisiin työllisyyttä ja talouden pitkän aikavälin kasvumahdollisuuksia. Näihin lukeutuvat muun muassa paikallisen sopi-
misen edistäminen, palkkaamiskynnyksen madaltaminen ja ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan poisto. Suomessa ei olla vielä täysin havahduttu siihen, että työikäinen väestömme vähenee absoluuttisesti joka vuosi ja maassamme tarvitaan lisää tekijöitä.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä korostaa erityisesti tarvetta turvata koulutuksen sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan riittävä rahoitus. Nämä ovat tehokkaimmat keinot tukea tuottavuuden kasvua. Koulutus- ja innovaatiopanostukset ovat välttämättömiä myös talouskasvun ja työllisyyden kannalta. Saadaksemme Suomeen lisää tuiki tärkeitä korkean lisäarvon työpaikkoja on meidän verotettava osaamista kohtuullisemmin eli kevennettävä työn verotuksen kireää progressiota. Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiinnittää huomiota myös liikenneväylien riittävään rahoitukseen. Talouskasvumme verenkierto, ihmisten ja tavaroiden sujuva liikkuminen, on turvattava. Tanskan työllisyysasteella meillä olisi 100 000 ihmistä enemmän töissä ja noin miljardin verran enemmän käytettäväksi edellä mainittuihin tarpeisiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on saavuttamassa talouspoliittiset tavoitteensa. Julkinen talous on tasapainottumassa ensimmäisen kerran sitten finanssikriisin. Myös tavoitteet työllisyysasteen nostamisesta 72 prosenttiin ja työllisten määrän kasvattamisesta 1 100 000 hengellä näyttävät toteutuvan vuonna 2019. Tulokset ovat kiistatta positiivisia. [Puhemies koputtaa] Korkeasuhdanteen jälkeen koittaa kuitenkin väistämättä jälleen laskusuhdanne. Siksi tämän hallituksen on vietävä käynnissä olevat reformit maaliin ja seuraavan hallituksen on nostettava työpöydälle uusia, joilla selätetään kestävyysvaje ja saavutetaan 75 prosentin työllisyysaste. [Puhemies: Aika!] Kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta totean, että kokoomuksesta välttämättömien uudistusten toimeenpano ei jää kiinni.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Seuraavaksi sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä. Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

12.31 Timo Harakka sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit iloitsevat siitä, että Euroopan kasvu on vihdoinkin tarttunut myös Suomeen. Suomen taantuma on ollut pidempi ja syvempi kuin muissa Euroopan maissa, ja Suomi on päässyt viimeisenä muiden imuun. Erityisesti iloitsemme työllisyyden kasvusta, joka lähestyy välitavoitteita. Seuraavan hallituksen suuri haaste on saavuttaa 75 prosentin taso. Samaan aikaan on huomattava, että tässä julkisen talouden suunnitelmassa jo varoitetaan, että kasvu laantuu seuraavan kahden vuoden sisällä. Nyt ei siis pidä pysähtyä, vaan on varmistettava kasvu kestäväälle pohjalle. Kasvu on saatava kantamaan ja kannattelemaan kaikkia suomalaisia.

Arvoisa puhemies! Juuri näinä aikoina sadattuhannet ahkerat suomalaiset näkevät tilinauhastaan, kenen kustannuksella hallituspuolueet itseään kehuvat. Tänäkin kesänä leikataan lomarahoja, kuten viime kesänä ja ensi kesänä. Tänäkään kesänä monella ei ole varaa matkustaa tai edes mennä lasten kanssa huvipuistoon. Mitä pidempään työssä, mitä pienemmällä palkalla, sitä suurempi on menetys, jota mikään veronalennus ei kompensoi. Kenen mielestä on oikeudenmukaista, että 20 vuotta työtä tehnyt lähihoitaja joutuu Sipilän talkoiden maksajaksi? Lopultakaan tärkeintä ei ole raha, kyse on arvostuksesta [Ben Zyskowicz: Miksi te kannatitte?] tai arvostuksen puutteesta. Julkisen puolen työntekijä saa rangaistuksen, mutta jos tekee samaa arvokasta työtä yksityisellä puolella, niin ei. Voiko konkreettisemmin jakaa kansaa kahtia? [Ben Zyskowicz: Miksi teitte näin?]

Onneksi viisaat kaupungit osaavat arvostaa hyvinvointipalveluita ja erityisesti naisia, joita kuntasektorin työntekijöistä on neljä viidestä. Vantaa on päättänyt enimmillään lähes 2 000 euron vuosikorotuksista lastentarhanopettajille ja sosiaaliohjaajille unohtamatta lastenhoitajia. Helsingissä demarit ovat ehdottaneet, että pääkaupunki seuraa esimerkkiä. Yhtä lailla muistamme, että viisaat kaupungit kieltäytyivät panemasta toimeen päivähoito-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

leikkauksia, jotka osuivat julmasti kaikkein tarvitsevimpiin lapsiin, niihin perheisiin, joita jo kuormittaa työttömyys. [Jukka Gustafsson: Myös Tampere!]

En luettele enempää esimerkkejä tämänhetkisen hallituksen eriarvoistavasta politiikasta. Menneisyyden sijasta on aika puhua tulevaisuudesta, seuraavan hallituksen rohkeammasta ja rakentavammasta linjasta. Tämä hallitus on väsähtänyt ja riitaisa. Sillä ei ole kykyä eikä halua uudistuksiin, joita maa tarvitsee hallituspohjasta riippumatta. Tarvitaan uudistusten iso vitonen.

Tämänhetkinen hallitus heitti hanskat tiskiinkin perhevapaiden uudistamisessa. SDP:n listalla se on ensimmäisenä. Naisten työmarkkina-asemaa parannetaan, naisten palkkoja parannetaan ja naisten eläkkeitä parannetaan. Me emme lepää ennen kuin naisen euro on miehen euro.

Tämänhetkinen hallitus ei kyennyt nostamaan oppivelvollisuusikää. Se on seuraavan hallituksen toinen uudistus. Nuoria ei saa jättää heitteille pelkän perusasteen varaan. Sosiaalidemokraatit haluavat saada koulutustason jälleen nousuun, panostaa tutkimukseen ja innovaatioihin. Se on SDP:n koulutuslupaus 2.0.

Tämänhetkinen hallitus jättää sosiaaliturvan uudistamisen seuraavalle hallitukselle. SDP:n yleisturvamalli on sille hyvä pohja.

Neljäntenä uudistuksena esitämme pienipalkkaisimpia tukevaa verouudistusta. Turha toistaakaan, että tämänhetkinen hallitus ei siihen ole pystynyt. Samalla pieni- ja keskituloisten palkansaajien ja eläkeläisten ansiotuloveroa alennetaan.

Ja viides uudistus tähtää kauimmas tulevaisuuteen. Asteittain maksuton varhaiskasvatus jokaiselle lapselle tarjoaa aidosti mahdollisuuksien tasa-arvon. Emme hyväksy lasten luokkayhteiskuntaa. Pankaa ylös isoin kirjaimin: lasten tasa-arvo varallisuudesta, ihonväristä, asuinpaikasta riippumatta on turvattava ja turvataan, silloin turvaamme tulevaisuuden.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan istuntosalissa on elefantti, ja kaikki tietävät, mikä on se elefantti tässä huoneessa. [Eduskunnasta: On täällä Harakkakin! — Naurua] Valtiovarainministeri Orpo, esittelemänne julkisen talouden suunnitelma ei sisällä hallituksen sote-mallin kustannuksia. Siinä ei ole soten kustannuksia edes miljardin euron tarkkuudella. Teidän ministeriöltänne vaadittiin vaikutuslaskelmia koko kevään ajan. Niitä ei saatu. Sen sijaan kymmenet ja kymmenet asiantuntijat kertoivat meille yhtenäisen viestin: hallituksen sote-mallista aiheutuu varmemmin miljardien lisäkustannus kuin vastaava säästö. Kun nämä miljardit puuttuvat, julkisen talouden suunnitelmanne uskottavuus on mennyttä. Teidän sotenne ei pyri parantamaan terveydenhuoltoa tai säästämään kustannuksia. [Ben Zyskiewicz: Väärin!] Se on Troijan hevonen, kolmas eläin täällä, edustaja Zyskiewicz, jonka sisällä on tarpeeton ja kallis maakuntabyrokratia keskustapuolueen vallan pönkittämiseksi, ja sen sisällä on vaarallinen markkinoiden avaaminen monikansallisille terveystaloksille kokoomuksen kauppakamarisiiven mieliksi. [Välihuutoja]

Lopuksi, arvoisa puhemies: Ei voi olla isänmaallisempaa tekoa kuin soten torjuminen. Ei voi olla taloudellisesti vastuullisempaa tekoa kuin soten torjuminen. Ei voi olla tulevaisuuden turvaamisen kannalta viisaampaa tekoa kuin soten torjuminen. [Hälinää]

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Seuraavaksi sininen eduskuntaryhmä. Edustaja Torvinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

12.37 **Matti Torvinen sin** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Hälinää—Puhemies koputtaa] — Jos saisin puheenvuoron. — Nykyinen hallitus on osoittanut olevansa tosiasiasa toiminnan ja tulosten hallitus. Kuten valtiovarainvaliokunta mietinnössään toteaa, on työllisyys- ja talouskasvua pystytty vauhdittamaan sekä rakenteellisin uudistuksin että verotuksen keinoin, ja siihen liittyvä hallitusohjelman mukainen 2 miljardin euron tavoite kestävyysvajeen kattamisesta näyttäisi myös toteutuvan.

Meille on tullut tällä vaalikaudella jo lähes 90 000 uutta työpaikkaa, mistä suuri kiitos kuuluu nimenomaan työministeri Jari Lindströmille, joka on ollut keskeisessä roolissa tätä kaivattua, odotettua kehitystä edistämässä. Työtä tekemällä suomalainen yhteiskunta on rakennettu ja työtä tekemällä sitä viedään kohti tulevaisuutta, jota kohti voimme nyt katsoa toiveikkaimmin mielin kuin vielä edellisellä hallituskaudella kukaan olisikaan sosialismin keskellä uskonut. Toimet työllisyyden parantamiseksi jatkuvat: akuuttiin osaajapulaan ja osaamisen tuotanto-ongelmaan on puututtu muun muassa vuoden 2018 lisätalousarviossa, jossa osoitetaan noin 60 miljoonan euron lisäys osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi muun muassa muutokoulutuksiin ja alanvaihdon täsmäkoulutuksen kehittämiseen nimenomaan ammatillisessa koulutuksessa.

Arvoisa rouva puhemies! Talouden ja työllisyyden kasvu vahvistaa julkista taloutta. Kuten valtioneuvoston selonteossa todetaan, ei nähtävissä oleva kasvu kuitenkaan riitä rahoittamaan nykyisen lainsäädännön kansalaisille tarjoamia etuuksia ja palveluja pitkällä aikavälillä. Yhteiskuntamme rakenteelliset tekijät synnyttävät haasteita ja antavat edelleen syytä tiukkaan taloudenpitoon.

Valtiovarainvaliokunta korostaa mietinnössään, että kasvun edellytysten parantamiseen ja julkisen talouden vahvistamiseen tähtäävää talouspolitiikkaa on syytä myös tulevaisuudessa jatkaa, myös seuraavalla hallituskaudella. Työllisyyttä ja kasvua tukevien toimien on oltava hallituksen työn ensisijaisena painopisteenä myös hallituskauden viimeisenä vuonna, ja on tärkeää painottaa niitä myös seuraavassa hallitusohjelmassa, mikäli haluamme jatkaa Suomen myönteistä kehitystä. Näihin valiokunnan näkemyksiin on sinisen eduskuntaryhmän helppo yhtyä. Todistetusti toimivalla linjalla on viisasta ja varsin toimivaa jatkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka kukkaron nyörit on syytä pitää tiukalla, ei inhimillisyydestä pidä koskaan tinkiä. Meidän sinisten mielestä tukea tulee kohdentaa sitä eniten tarvitseville, ja juuri näin on tämä hallitus toiminutkin, hyvänä esimerkkinä lääkekaton alentaminen, joka osaltaan tuo helpotusta niiden ihmisten elämään, joita sairaus koskettaa. Erityinen kiitos sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilalle tämän uudistuksen tarmokkaasta ja johdonmukaisesta ajamisesta. Pienituloisissa talouksissa sillä on suuri merkitys. Tilanteet, joissa sairas ihminen joutuu valitsemaan ruoan ja lääkkeiden välillä, eivät kuulu hyvinvointiyhteiskuntaan. Sinisen linjan mukaista inhimillistä politiikkaa on myös vähimmäispäivärahoihin eli äitiys-, vanhempain- ja sairauspäivärahoihin tuleva 80 euron kuukausikorotus.

Sinisten tavoitteena on tasa-arvoinen yhteiskunta, jossa jokaisella on mahdollisuus kehittää itseään ja jossa kaikista meistä suomalaisista huolehditaan. Näitä tavoitteita tukee hienosti nimenomaan ministeri Sampo Terhon aikaansaama oppimateriaalilisä, joka osoitetaan vähävaraisten perheiden lukiolaisille ja ammattiin opiskeleville nuorille. Jopa 40 000:ta nuorta koskeva uudistus lisää tasa-arvoa nuorten välillä ja varmistaa, etteivät kenenkään opinnot vaarannu perheen taloudellisen tilanteen vuoksi.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kehysriihessä tehtiin sisäiseen turvallisuuteen muutoksia, joiden takana sininen eduskuntaryhmä ehdottomasti seisoo. Poliisille ja suojelupoliisille osoitettava lisärahoitus, seksuaalirikollisten rangaistusten koventaminen ja sakkojen muuntorangaistuksen palauttaminen ovat tarpeellisia uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Hallituskauden viimeinen vuosi tulee olemaan kolmen edellisen tavoin toiminnan ja tulosten vuosi, niin kuin olemme nähneet. Paljon tehtävää on vielä edessä, mutta keskeiset tavoitteet ovat saavutettavissa hallituksen erinomaisen toimintakyvyn vuoksi.

12.42 Ville Vähämäki ps (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Talouden tilannekuvamme on hyvä, bkt:n kasvuennuste 2,6 tälle kuluvalle vuodelle. Kehyskauden loppupuolelle toki ennustetaan hieman vaimeampaa kasvua. Joidenkin asiantuntijoiden mukaan nousukauden loppu häämöttää jo. Mutta jotta voidaan tehdä uskottava talouskatsaus, meidän täytyy sijoittaa Suomi oikeaan kontekstiin. Mitkä ovat vaikutukset EKP:n toimilla, kun osto-ohjelman kasvattaminen päättyy vuoden vaihteessa? Miten vaikuttaa USA:n ja Kiinan välinen tullinokittelu? Entä mitkä vaikutukset ovat öljyn hinnan nousulla tai inflaatiolla ja sen vaikutuksella lainoihin? Nämä kaikki seikat vaikuttavat talouskehitykseen. Näitä asioita käsitellään kuitenkin aika suppeasti tässä julkisen talouden suunnitelmassamme, joka on itse asiassa vastaus EU:n vaatimukseen keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta.

Mutta jos mennään talouden tukijalkoihimme, ne ovat hyvässä kunnossa. Vienti vetää. Matkailu on nousut uudeksi kansantaloutta tukevaksi voimaksi. Metsätalous vetää hyvin, tukkipuun ja etenkin kuitupuun hinta ovat nousseet. Nyt vain on aika pistää alempiasteinen tiestö kuntoon. Valtion velkasuhde taittuu, ja kuntataloudessa käänne on ollut vahva. Siitä kiitos kaikille päättäjille, kollegoille, valtuutetuillekin.

Pankkien taseet ovat hyvässä kunnossa. Osakeyhtiöiden ja henkilöyhtiöitten taseet vahvistuvat. Kotitalouksien velkaantuneisuus on huolestuttavaa, ja se on ennätyksellisellä tasolla. Velka on myös hyvin keskittynyt. Pieni osa kotitalouksista on hyvin velkaantuneita. Oma vaikutus on myös taloyhtiölainoilla. Asialle on tehtävä jotakin. Lisää sääntelyä, mutta pienin askelin. Asumista on kaikinensa halpuutettava. Olisi myös hyvää kasvattaa asteittain keskiluokan ostovoimaa ja sitoa ostovoiman kasvu työllisyysasteen nousuun. Ostovoiman kasvatus antaa kotitalouksille mahdollisuuden lyhentää velkoja tai vaihtoehtoisesti säästää tai kuluttaa. Tosiasia on, että kotitaloudet ovat työntäneet Suomen talouden kuopasta, mutta ovat jääneet sinne itse. Nyt on aika vetää kotitaloudet ylös, muuten kansantaloutemme on liian haavoittuva.

Puhemies! Mennään uudistusohjelmaan. Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä puolueet voivat esittää laajempia, monivuotisia uudistusohjelmiaan. Näin ollen laadimme laajan vaihtoehdon, jossa on useita ohjelmia ja lukuisia lausumia.

Ensimmäisenä: Keskushallintoa tulee edelleen uudistaa. Näemme sen välttämättömänä. Edessämme olevat haasteet ovat mittaamattomia, mutta edistyksellisillä hallintotavoilla pystymme luovimaan Suomen selkeämmille vesille. Siiloja on edelleen poistettava. Moniutkaisten ilmiöitten hallinnoimiseksi tulee mennä ilmiöpohjaiseen budjettiin. Näin pystymme havaitsemaan muun muassa ikääntymisen aiheuttamia kustannuksia tai lapsivaikutuksia. Kansalaisten osallisuutta täytyy edelleen lisätä.

Koulutustammekin on uudistettava. Tutkimukseen ja tuotekehitykseen on panostettava. Elinikäisen oppimisen tulisi olla tulevan hallituksen keskeisiä hankkeita. Me tiedämme sen

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

haasteen, että miljoona suomalaista pitää uudelleenkouluttaa tulevan vuosikymmen aikana. Meidän täytyy saada skaalautuvuutta koulutukseen, muuten tehtävä on mahdoton. Kaikkinensa koulutusta tulisi tiivistää ja hyödyntää kaikki aika, mikä meillä on. Muun muassa oppilaitoksen valinnan ja koulun aloittamisen välinen aika saattaa olla 4–5 kuukautta. Yliopistojen aloituskeski-ikäkin tulee laskea. Viimeisten 5 vuoden aikana aloittaneitten keski-ikä on noussut vuodella. Samaan aikaan eläkeikä on noussut 3 kuukautta. Vaikuttaa hölmöläisten peiton jatkamiselta.

Tulevalla hallituskaudella on tehtävä myös sotu-uudistus. Työn ja sosiaali- ja terveysministeriön täytyy tehdä älykkäästi. Täytyy lisätä kannustavia elementtejä ja ottaa työtä vastaan joka vaiheessa. Olisiko tämä uudistus syytä tehdä vaiheittain yhdistelemällä ensin joitain tiettyjä samankaltaisia etuuksia?

Puhemies! Keskeistä näissä kaikissa muutoksissa ja uudistuksissa on päästä lähelle ihmistä. Hallinnon ja palveluitten täytyy olla kansalaisia lähellä. Näin ollen olisi hyvä, että hallinto tekisi tällaisen ”lähellä”-uudistuksen. Ja miten päästään lähelle ihmistä? Tiedolla ja sen hyötykäytöllä. ”Lähellä”-uudistus on itse asiassa ihmislähtöistä tietotaloutta. Se tieto, mikä Kelalla ja julkishallinnolla on, täytyy saada hyödyttämään kansakuntaa. Näin voitaisiin löytää ne, joita uhkaa tippuminen yhteiskunnan kelkasta, voitaisiin ylläpitää ihmisten toimintakykyä tai kotihoitoa tehostaa, voitaisiin estää sitä, että ihmiset eivät joudu työkyvyttömiksi tai voitaisiin käyttää tätä tietoa vaikka vanhemmuuden tukemiseen.

Keskeinen julkisen talouden haaste onkin siis se, miten tulevaisuudessa tietoa käytetään kansakunnan hyödyksi, miten elinikäinen oppiminen toteutetaan, kuinka sovitetaan työ- ja sosiaali- ja terveysministeriön ja miten hallintomme pystyy uudistumaan ja pääsemään lähelle ihmistä. [Puhemies: Aika!] Kun nämä haasteet hoidamme, julkinen talous kyllä sitten hoituu, tapahtui muualla maailmassa sitten vaikka mitä.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä. Edustaja Kari, olkaa hyvä.

12.48 Emma Kari vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kolme vuotta me olemme seuranneet, miten tämä hallitus on leikannut kaikkea siitä, mikä tässä maassa on arvokkainta. Ja nyt väitätte meille, että suunta on muuttunut, että nyt koulutukseen panostetaan, että nyt eriarvoisuutta torjutaan, että nyt luontoa suojellaan. [Timo Heinonen: Näin tehdään!] Vaikka teidän tekemänne perusturvaleikkaukset leikkaavat ensi vuonnakin köyhiltä ihmisiltä enemmän kuin teidän koko köyhyyspaketinne heille antaa; vaikka te olette leikanneet opiskelijoilta koulutuksesta ja tutkimuksesta lähes miljardi euroa ettekä ole perumassa näistä leikkauksista ainuttakaan; vaikka luonnonsuojelurahoitukseen laitetaan vieläkin lähes puolet vähemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa ja samalla metsiä hakataan enemmän kuin koskaan. Eli kertokaa nyt minulle, missä se suunnanmuutos on. Ei sitä ole, sama kova linja jatkuu. Hallituksen talouskuri on valikoivaa kurittamista. Se kurittaa köyhiä, se kurittaa naisia, se kurittaa luontoa, se kurittaa päiväkoteja, kouluja ja yliopistoja. Samalla se ei kajoa tikullakaan tehottomiin yritystukiin, vaan on jopa myöntänyt niitä lisää, sillä kyllä veljet pitävät huolta siitä, että veljille annetaan.

Arvoisa puhemies! Viimeksi tähän maahan kasattiin näin miesvaltainen hallitus, kun minä olin 4 vuotta, ja se kyllä näkyy. Perhevapaa-uudistus on kaadettu, tasa-arvoinen päivähoito-oikeus on lopetettu, julkisen sektorin naisvaltaisten alojen palkkoja on leikattu ja Suomen ulkoministeri saa hallituksen siunauksella käyttää asemaansa naisten oikeuksia

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

vastaan. Ja kaiken tämän päälle hallitus aikoo nyt helpottaa nuorten palkkaamista pätkätoihin vakituisten työsuhteiden sijaan, vaikka pätkätyöt kasaantuvat juuri nuorille naisille. Lapsia syntyy nyt vähemmän kuin koskaan nälkävuosien jälkeen. Me tiedämme, että epävarmuus on suurimpia syitä naisille olla hankkimatta lasta. On turhaa tulla kertomaan nuorille naisille, että synnyttäkää, tytöt, synnyttäkää, ja samanaikaisesti tehdä heidän elämästään entistäkin epävarmempaa. Jos naisia halutaan tukea, tuetaan tasa-arvoa, ei viedä sitä taaksepäin.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijoiden jatkuva ohittaminen ja elinkeinoelämän lobbareiden kädestä syöminen kaikissa suurissa uudistuksissa ei vie tätä maata eteenpäin. Me emme halua maata, jossa EK ja Metsäteollisuus ry ovat päättämässä yritystuista, jossa MTK ja turvelobbarit ovat linjaamassa luonnonsuojelusta, jossa Mehiläinen ja Terveystalo ovat ohjaamassa sote-uudistusta. Lopultahan asiantuntijavaliokunnan ei edes annettu lausua siitä, mitä sote-uudistus oikeastaan maksaa, sillä kukaan ei sitä tiedä, ei edes miljardin euron tarkkuudella. Kaverikapitalismi johtaa harvojen valtaan, joka ei lopulta ole kenenkään etu.

Arvoisa puhemies! Tämä on se hetki, jolloin olisi mahdollista kääntää tehdyn politiikan suunta. Maailmantalouden kasvua tukevat tuulet ovat vihdoinkin kantautuneet tänne pohjoilaan tuoden mukanaan työtä ja kasvua. On surullista, että tätä mahdollisuutta ei käytetä. Me olemme kiitollisia joka ikisestä eurosta, jolla hallitus nyt paikkailee tekemiään virheitä. Samalla on sanottava ääneen, ettei näin valtavista avohakkuista muutamalla kosmeettisella kylvötaimella toivuta.

Me haluamme tehdä reiluja ja kestäviä uudistuksia. Me parantaisimme lasten ja naisten asemaa palauttamalla tasa-arvoisen päivähoito-oikeuden, pienentämällä ryhmäkokoja ja tekemällä varhaiskasvatuksesta maksutonta sekä uudistamalla perhevapaat. Me olisimme valmiita tekemään vaikeita päätöksiä ja leikkaamaan tehottomista yritystuista, jotta voimme perua tehtyjä koulutusleikkauksia ja panostaa tieteeseen ja tutkimukseen. Me torjuisimme ilmastonmuutosta ja kuudetta sukupuuttoaaltoa karsimalla fossiilisten polttoaineiden tukia ja palauttamalla leikatut luonnonsuojelurahat. Me torjuisimme köyhyyttä korjaamalla tehtyjä virheitä, emme peittelemällä niitä.

Arvoisa puhemies! Me uskomme, että tämä maa, joka nojaa tasa-arvoon, korkeaan osaaamiseen ja luonnon kunnioittamiseen, on maa, joka menestyy. Me uskomme, että maa, joka pitää huolta pienistään, on maa, jolla on edessään hyvä tulevaisuus. Tästä syystä esitän, että eduskunta hyväksyy vihreiden valtiovarainvaliokunnassa jättämän vastalauseen mukaisen kannanoton.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmä. Edustaja Uotila, olkaa hyvä.

12.53 Kari Uotila vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen puheista päätellen meillä on superhallitus. Olette kääntäneet Euroopan ja maailman talouden nousuun ja ilmeisesti saitte EKP:n rahapoliittisen elvytyksenkin käyntiin jo ennen kautenne alkua. Kehtaatte ottaa nimittäin ansioksenne Suomen talouden ja työllisyyden parane-
misen, vaikka sen todellinen syy on ulkoisen kysynnän kasvussa.

Kotikentällä olette tehneet virheitä. Kiristyksellä ja uhkailulla aikaansaatu kilpailukyky-sopimus eli työntekijöiden kuritus sopimus kiky paransi vähän yksikkötuottavuutta, mutta tuhosi samalla työmarkkinoiden ilmapiirin. Maltillinen palkkakehitys, johon ay-liike oli

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

valmis sitoutumaan, olisi tuottanut samat vaikutukset. Hallitus kuitenkin valitsi nöyryyttämisen tien. Huolenne kestävyysvajeesta unohtui, kun teitte kiky maksu- ja veromuutoksilla julkiseen talouteen miljardiluokan aukon. Samaan aikaan väitätte, ettei meillä ole varaa parantaa opintorahoja, eläkkeitä ja perusturvaa. Kiky oli massiivinen tulonsiirto palkansaajilta ja julkiselta sektorilta työnantajille ja omistajille. Teille se on ok, mutta näin eivät ajattele ne sadattuhannet julkisen sektorin pienipalkkaiset työntekijät, jotka taas nyt keksällä näkevät palkkakuitissaan lomarahojen satojen eurojen leikkauksen. Mainostamistanne veronkevennyksistä huolimatta heidän ostovoimansa on viime vuosina inflaation vuoksi heikentynyt, kuten on myös heidän asemansa suhteessa yksityisen puolen työntekijöihin. Mietittekö, mitä työntekijöiden, työttömien ja eläkeläisten nöyryyttämisen ja kurittamispolitiikka tekee yhteiskunnan ilmapiirille ja ihmisten motivaatiolle? Korostunut vastakkainasettelu ja jännitteet purkautuvat pidemmällä aikavälillä väistämättä tavalla tai toisella.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmasta puuttuvat panostukset Suomen osaamisperustaan. Tulevaisuutemme kannalta keskeiset koulutuksen sekä tutkimuksen ja kehityksen määrärahat ovat täysin riittämättömiä. Vasemmistoliitto vaatii, että koulutusmäärärahat tulee välittömästi palauttaa vähintään leikkauksia edeltäneelle tasolle. Tutkimus- ja kehityspanokset tulee nostaa jälleen maailman huipulle. Niihin tulee osoittaa ainakin 5 prosenttia bruttokansantuotteesta, mistä julkisella rahoituksella vähintään prosentti.

JTS:stä ei löydy myöskään riittäviä ratkaisuja vaikeasti työllistyvien auttamiseen ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman helpottamiseen. Kehyksistä puuttuvat niin perusturvaheikennysten perumiset kuin ilmasto- ja ympäristörahoituksen lisääminenkin. Suomen historian suurimpien asehankintojen vaikutuksiakin tarkastellaan kovin pintapuolisesti.

Arvoisa puhemies! Hallituksen selkein laiminlyönti on, että JTS:stä puuttuvat kokonaan mahdollisen sote-uudistuksen taloudelliset vaikutukset. Hallitus runnoo väärällä tavalla läpi rakennemuutosta, jossa on kansalaisten hyvinvoinnin ja peruspalvelujen lisäksi kyse miljardeista euroista. Ette kerro edes etumerkin tasolla uudistuksen vaikutuksista julkiseen talouteen, vaikka asiantuntijoista valtaosan mielestä kokonaiskustannukset kasvavat. Jo käynnistymisvaiheeseen uppoaa merkittävästi enemmän rahaa kuin mihin olette varautuneet. Ette myöskään osoita mitään mekanismeja, joilla pidemmän aikavälin kustannustenhillintätavoite saavutettaisiin. Hoitoketjut hajottava markkinamalli päinvastoin lisää osaoptimointia ja kokonaiskustannuksia. Jos aiotte pitää kiinni menojen kustannusleikkurista, johtaa se palveluiden laadusta tai saatavuudesta tinkimiseen ja asiakasmaksujen korotuksiin. Nämä huolet olemme kaikki voineet lukea myös valtiovarainvaliokunnan ja perustuslakivaliokunnan huolellisesti valmistelluista lausunnoista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen niin sanotun valinnanvapausmallin tärkein tavoite onkin Suomen terveystalouden avaaminen yksityisille suuryrityksille ja kansainvälisille sijoittajille. Veronmaksajat maksavat, ja sote-firmit käärivät voitot. Tehokkaan markkinatalouden kanssa tällä kaverikapitalismilla ei ole mitään tekemistä.

Suomessa on kansainvälisesti verrattuna kustannustehokas mutta aliresursoitu julkinen terveydenhoito. Julkisivetoisena se tulee säilyttää, ja yritykset ja yhdistykset voivat toimia nykyiseen tapaan palveluvalikoiman täydentäjinä. Vasemmistoliittona olemme esittäneet oman sote-mallimme, jossa sote-palvelut ja julkisen talouden vaarantavan markkinamallin sijaan tehdään tarvittavat korjaukset nykyiseen järjestelmäämme. Ehdotamme myös, että terveyskeskusmaksut poistetaan koko maasta ja kaikille taataan pääsy kiireelliseen hoitoon välittömästi ja kiireettömäänkin viikon sisällä. Nämä uudistukset voidaan toteuttaa

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

riippumatta siitä, millaisella hallintorakenteella sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tulevaisuudessa tuotetaan. Ottakaa vasemmistoliiton mallista oppia ja lopettakaa sote-sekoilunne! [Eduskunnasta: Mistä lääkärit?]

Lopuksi teen vastalauseen 3 mukaisen kannanoton, johon sisältyy 27 lausumaa.

12.58 Mats Nylund r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Ekonomin i Finland fortsätter att växa starkt. Enligt både finansministeriets och Finlands Banks prognoser växer Finlands bnp med 2,9 procent i år. Nästa år väntas tillväxten avta något, men Finlands Bank räknar ändå med en hyfsad tillväxtprocent på 2,2 procent och understryker framför allt att produktiviteten har utvecklats gynnsamt. Bra så, men det finns ingen orsak för regeringen att luta sig tillbaka. Riskanalyser visar att statsfinanserna inte har den buffert som behövs på sikt.

Det som är klart är att flera nödvändiga samhällsreformer som borde ha skötts under denna valperiod faller på nästa regerings ansvar. För det första: reformen av familjeledigheterna, och för det andra är flera strukturella problem inom arbetslivet fortfarande olösta. Den bästa signalen för barnfamiljer, också för att sporra unga människor att bilda familj, är en reform av familjeledigheterna där mammor och pappor är med på jämställda grunder.

Arvoisa puhemies! Avain naisten työllisyyden parantamiseen on perhepoliittinen kokonaisuudistus, joka helpottaisi työn ja perhe-elämän yhteensovittamista ja pienentäisi naisten ja miesten välisiä palkka- ja eläke-eroja. Taloutemme menettää vuosittain miljardeja työkyvyttömyyseläkkeiden, sairauspoissaolojen, sairaana työskentelyn ja työtapaturmien takia. Parempi työhyvinvointi säästää yhteiskunnalle miljardeja samalla, kun se parantaa yksilöiden elämänlaatua. Kansallisen työhyvinvointiohjelman tekeminen tulee aloittaa pikimmiten.

Hallitus leikkaa parhaillaan opintotuesta mutta kieltää samalla käytännössä opiskelijoi-
ta tienaamasta elantoon asettamalla sanktioita. Opintotukien takaisinmaksubyrokratiaan kuluu vuosittain suuria määriä työtunteja. Meidän tulisi korottaa opintotuen tuloaroja 50 prosentilla.

Vienti, korkea jalostusarvo ja osaava työvoima mahdollistavat menestyksemme. Suomalaiset yritykset tarvitsevat parhaimpia työntekijöitä menestyäkseen. Suomi tarvitsee lisää osaajia. Tarveharkinnan poistaminen mahdollistaa työntekijöiden palkkaamisen aloille, joilla nyt vallitsee osaavan työvoiman pula. Erityisesti useat startup-yritykset kärsivät tarveharkinnasta. Yksi avaintekijä Ruotsin hyvässä menestyksessä on, että siellä on suuri tarjonta ulkomaalaista työvoimaa. Suomen tulisi poistaa työllistymisen esteet maahanmuuttajilta ja heti. Työllisyyden parantamiseksi meidän tulisi myös rohkeasti tarttua tulevaisuuden mahdollisuuksiin, joita ovat muun muassa jakamistalous ja kierrätystalous ja muut uudet alat. Suomen tulisi olla proaktiivinen ja uusia lainsäädäntöä ja rakenteita, jotta saisimme näistä tulevaisuuden aloista kaiken mahdollisen potentiaalin irti.

Yritystukia tarkastelleen parlamentaarisen työryhmän tärkein anti meiltä oli se, että ryhmä kykeni määrittelemään yksimielisesti yritystukien myöntämisen uudistetut kriteerit. RKP olisi omalta osaltaan ollut valmis hyväksymään työryhmässä esillä olleen ehdotuksen, jonka mukaan olisimme luopuneet energiaintensiivisten yritysten energiaveron palautuksesta — niin sanottu energiaveroleikkuri — ja sen sijaan alentaneet sähköveroluokkaa II:n energiaverodirektiivin mahdollistamaan minimiin. Tämä olisi ollut suuri rakennemu-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

tos, joka olisi varmistanut teollisuuden kilpailukyvyn, mutta samalla se olisi poistanut fossiilisten polttoaineiden käytöstä seuranneen energiaveron palautuksen.

Fru talman! På fem minuter hinner man inte heltäckande kommentera planen för de offentliga finanserna. Men vi vill meddela att svenska riksdagsgruppen delar finansutskottets oro för jordbrukets framtid. Vi understryker vikten av att regeringen och riksdagen inte accepterar att Finland får ett lägre EU-stöd under nästa finansieringsperiod. Vi kräver att både det nationella jordbruksstödet och investeringsstödet tryggas. Målsättningen i alla lägen måste vara att höja sysselsättningsgraden, och där kan man säga att regeringen är på rätt väg.

Det kan man däremot inte säga om det gigantiska vårdpaketet. I sin iver att få igenom vårdreformen under denna valperiod verkar regeringen blunda för att vård- och landskapsreformen är den största enskilda osäkerhetsfaktorn som de närmaste åren hotar balansen i den offentliga ekonomin. Varningarna har uttalats tydligt och klart [Puhemies koputtaa] i finansutskottets utlåtande. Men regeringen har hittills inte velat lyssna. Nu är det dags. — Tack.

13.04 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme viime aikoina saaneet todistaa vahvaa talouskasvua. Talouden kehitys näyttää myös lähivuosina toiveikkaalta, vaikka kasvun vauhti on hidastumassa. Kansainväliset suhdanteet ovat tärkeä taustatekijä talouden käänteeseen takana. Myös hallitus ansaitsee kuitenkin tunnustusta, talouskasvu ja työllisyyden parantuminen eivät synny itsestään.

Suotuisan työllisyyskehityksen tukeminen vaatii toimenpiteitä. Vaikka työttömyysaste on edelleen erittäin korkealla, on Suomessa monia aloja ja alueita, joita vaivaa työvoiman puute. Osaavan työvoiman heikko saatavuus jarruttaa jo nyt talouden elpymistä. Työvoiman ja avoimien työpaikkojen kohtaamiseen tulee löytää ratkaisuja. Hallitus on panostanut lisävaroja työvoiman saatavuuden parantamiseen, mutta se ei vielä riitä. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä toivoo muuntokoulutuksen lisäksi uusia panostuksia palkkatukeen ja starttirahaan. Samoin tarvitaan toimenpiteitä työvoiman liikkuvuuden lisäämiseksi, ja koulutusjärjestelmää tulee kehittää niin, että työvoimapulasta kärsiville aloille ja alueille saadaan lisää ja oikein kohdennettuja koulutuspaikkoja. Työvoimapalveluissa tulee huomioida yksilön tilanne ja mahdollisuudet nykyistä paremmin.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden kestävyysongelmat eivät ole kadonneet minnekään. Väestön ikärakenne ja vuosi vuodelta heikkenevä syntyvyys on todellinen ongelma, johon tulee tarttua väkevästi. Nyt ei ole aika odottaa seuraavia vaaleja vaan on ryhdyttävä toimeen paremman perhepolitiikan aikaansaamiseksi.

Esitetyt parannukset yksinhuoltajaäitien tukiin ja vähimmäismääräisten päivärahojen korottamiseksi ovat tervetulleita. Ne eivät kuitenkaan riitä, vaan nyt tarvitaan toimia, joilla parannetaan kaikkien lapsiperheiden asemaa. Lapsilisiä ja muita perhetukia tulee korottaa, tulee palauttaa lapsivähennys sekä panostaa tasokkaaseen varhaiskasvatukseen, jotta perheet rohkenisivat toteuttaa toiveensa mukaisen lapsilukumäärän. Tiedämme, että lapsia saadaan keskimäärin vähemmän kuin mitä perheissä toivotaan.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä muistuttaa hallitusta siitä, että se on tällä kaudella monella eri tavalla heikentänyt eläkeläisten asemaa. Kauden aikana tehdyt kansaneläkeindeksin jäädytykset ja leikkaukset sekä palvelumaksujen, lääkkeiden ja matkojen Kela-omavastuuosuuksien korotukset ovat olleet todellisuudessa kovia iskuja toimeentu-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

lonsa kanssa kamppaileville eläkeläisille. Hallituksen esittämä kosmeettinen korotus takuueläkkeisiin ei ole riittävä. Takuueläkkeeseen tarvitaan tuntuva korotus, ja samalla tulee korjata vanhusten kotihoidon, omaishoidon ja saattohoidon puutteita. Omaishoidon tuki tulee vihdoin muuttaa verottomaksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen julkisen talouden suunnitelman heikoin kohta löytyy valitettavasti maakunta- ja sote-uudistuksesta. Uudistuksen eduskuntakäsittely on osoittanut, että hallituksen kustannusarvioissa ja rahoituslaskelmissa on suuria puutteita. Kunnollisia laskelmia ei ole vielä kukaan tuotu eduskunnalle, vaikka lait olisi pitänyt hyväksyä jo moneen otteeseen. Uudistuksen säästövaikutukset on jätetty täysin toimeenpanon varaan ja maakuntien haasteeksi. Kuitenkin hallitus on rakentanut julkisen talouden suunnitelmansa sen pohjalle, että uudistukset parantavat julkisen talouden kestävyyttä. Huonosti toteutettu maakunta- ja sote-uudistus voi pahimmillaan johtaa merkittävään julkisten menojen kasvuun tavoitellun kustannusten kasvun leikkaamisen sijaan.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 5 mukaisen kahdeksan kohdaisen kannanoton.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi valtiovarainministeri, olkaa hyvä. 5 minuuttia.

13.09 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos eduskunnalle, valiokunnille ja erityisesti valtiovarainvaliokunnalle ja sen puheenjohtajalle erinomaisesta työstä. On hyvää, perusteellista työtä ja hyvää pohdintaa, joka auttaa varmasti sitten myöskin jatkotyöskentelyssä tulevilla linjauksilla.

Me olemme hallituksen arvion mukaan saavuttamassa lähes kaikki omat talouspolitiikan tavoitteemme. Talous on erinomaisessa vedossa. Tämän vuoden kasvuarviota pystyttiin korottamaan 2,9 prosenttiyksikköön, ja se on sitten jo toinen todella kovan kasvun vuosi. Työllisyysaste nousee ensi vuonna 72:een, kokonaisveroaste laskee 42:een, velkaantuminen vähenee koko ajan ja julkinen talous tasapainottuu hyvää tahtia, eli nämä tulokset ovat erinomaisia. [Pia Viitanen: Kuuluuko kasvu kaikille?]

Meillä on kuitenkin suuria huolia. Kolme ensimmäistä: Meillä on kansainväliset huolet ja murheet, joista Yhdysvaltojen protektionistinen kauppapolitiikka ei ole vähäisin, sekä geopolitiittisia uhkia. Nämä voivat tuoda meidän talouteemme joitain yllättäviä tilanteita, joihin on syytä varautua. Toisaalta meillä on 20-luvun haasteet — ikääntyvä väestö, velkaantuminen lähtee ennusteiden mukaan kasvuun jo 20-luvun alussa, koska muun muassa hoivamenot kasvavat niin paljon, ja kun samaan aikaan tulevat muun muassa Puolustusvoimien suuret hankinnat, niin meillä on tämä 20-luvun haaste. Kolmas haaste on opposition väärä tilannekuva. [Naurua] Kolmas haaste on opposition väärä tilannekuva, ja myös te, arvot vihreät, ette näe sitä, [Välihuutoja — Pia Viitanen: Ei sote ole mitään!] että on tapahtunut käänne.

Talouden kuva on aivan eri kuin se oli silloin, kun hallitus aloitti. Hyvät ystävät, tätä kautta, kun julkinen talous vahvistuu, meillä on nyt mahdollisuus eri tavalla miettiä myöskin sitä, mitä tulevaisuuden eteen voidaan tehdä. Muun muassa — vaikka nämä ovat varmasti teidän mielestänne vielä pieniä, niin joka tapauksessa — koulutukseen on tehty merkittäviä panostuksia. Ja varhaiskasvatus, jonka nostitte esille: me olemme tässäkin päätöksen yhteydessä laajentaneet maksutonta kokeilua ja aikaisemmin jo päättäneet pienituloisten perheiden varhaiskasvatustuksumaksuja laskea merkittäväällä tavalla. Tuloerot eivät ole kas-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

vaneet viimeisten tutkimusten mukaan hallituksen toimista. Tämäkin murhe on nyt teillä vähemmän.

Mutta sitten taas, SDP, on mukava kuulla, että iloitsette kasvusta ja työllisyydestä. Teidän erityisesti on syytäkin iloita, koska vielä vähän aikaa sitten te väititte, että se ei ole mitenkään mahdollista, että hallitus pääsee työllisyystavoitteisiin tai talouden tavoitteisiin, eli iloitkaa toki. Ja teille tiedoksi, että tuloerot eivät myöskään ole hallituksen toimin kasvaneet.

Mutta sitten toinen asia. Edustaja Harakka otti puheenvuorossaan esille nämä lomarahat. Eilenhän me Helsingin Sanomista saimme lukea sen, että kuten hallitus on omalta osaltaan luvannut, verotuksella kompensoitiin nämä lomarahaleikkaukset ja käytännössä [Pia Viitanen: Mitäs sille ostovoimalle kävi?] siitä päästiin plus miinus nolla -tilanteeseen. Ja kun tässä ollaan plus miinus nolla -tilanteessa, niin kaikki se hyvä eli ne kymmenettuhannet työpaikat, jotka ovat syntyneet parantuneen kilpailukyvn myötä, ovat plussaa. Ne ovat auttaneet kymmenettuhannet ihmiset töihin, käynnistäneet investointeja, ne luovat toivoa ja uskoa niille Ainoille ja Leoille, jotka syntyvät tänä vuonna, että tässä maassa saadaan talous tasapainoon, pystytään panostamaan tulevaisuuteen, jotta kun tänne syntyy investointeja, niin syntyy tulevaisuuden työpaikkoja. [Antti Lindtman: Taitaa olla huono omatunto, kun noin selittelette!]

Edustaja Harakka, esittelitte SDP:n kovan vitosen. Minä toisin teidän toisen listanne, teidän mustan vitosen. Yritysten verotus kiristyy, työn verotuksen progressio kiristyy, investoinnit hyytyvät sillä, että nostatte pääomaverotusta merkittäväällä tavalla, te vastustatte työpaikkakohtaista sopimista, ja viidenneksi te vielä syydätte miljardeja pysyviin menoihin tilanteessa, jossa valtio velkaantuu.

Arvoisa eduskunta! Sote-uudistus nostettiin esille monissa puheenvuoroissa. [Jukka Gustafsson: Syystäkin!] Se viimeinen lukko sille, että kymmenessä vuodessa saavutetaan 3 miljardin tuottavuusparannus, perustuu kehysmenettelyyn, [Kari Uotila: Leikkuriin!] ja kuten todettua, perustuslakivaliokunnan mietinnön lausunnon perusteella se on edelleen mahdollista säilyttää ja pitää. Hallituksen vastineessa on selkeä kehysmenettely tuotu eduskunnalle, sosiaali- ja terveystaloudelle, ja me voimme uskoa ja luottaa siihen, että tämä onnistuu viime kädessä sen kautta, mutta sitä ennen vahvemmat järjestäjät, tietotekniikan hyödyntäminen, hyvät palveluketjut, nopeampi hoitoonpääsy ja hyvä johtaminen, hyvä henkilöstöpolitiikka — sieltä se syntyy.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän debatti, noin tunti, hieman yli ehkä. Ensiksi edustaja Kalli, valiokunnan puheenjohtaja, olkaa hyvä.

13.15 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ehkä jatkan valtiovarainministerin puheesta, jossa osittain oli vastausta siihen, mikä on muuttunut. Minusta sokea Reettakin näkee sen, että valtio ottaa vähemmän velkaa. Kuluttajien luottamus on selvästi lisääntynyt, minkä johdosta valtion kassaan kulutusveroja tulee entistä enemmän. On siis tapahtunut dramaattinen muutos, joka lisää ennustettavuutta ja edelleen lisää kuluttajien luottamusta. Tässä julkisen talouden keskustelussa olisikin syytä löytää aineksia, joilla jatkossa edelleen luotaisiin seuraavallekin hallitukselle edellytyksiä pitää yllä kuluttajien luottamusta, koska se on se ratkaiseva, millä pystytään sitten rahoittamaan niitä tulevia, tärkeitä palveluja kansalaisille. Kyllä tästä salista nyt on käynyt selkeä viesti siitä, mikä on muuttunut.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

13.16 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun ryhmäpuheenvuoroja kuuntelin, täytyy antaa tunnustus muutamille oppositiopuolueille. Oli ihan rakentaviakin puheenvuoroja.

Mutta ihmettelen kyllä vihreän vasemmiston kantaa, kun miljardimenoja syötettiin koko ajan, mutta ei otettu yhtään kantaa siihen, mistä ne rahat saadaan. [Välihuutoja] Vihreillä oli kaikki taloudellisesti tyhjän päällä. Haluttiin, että kaikki ihmiset muuttavat tänne kaukolämmön piiriin kaupunkeihin ja metsät kasvavat, ja ei kerrottu yhtään, mistä tulot tulevat. Metsissä ilmeisesti ei enää tarvitsisi muuta kuin halata puita. Sieltä ei saataisi kansantaloutta ollenkaan hyödyntää, niin että kyllähän ihmeellisiä olivat nämä ryhmäpuheenvuorot.

Edustaja Harakka, ilmeisesti on niin, että te rakennatte tuon tulopohjanne kokonaan verotuksen kiristämisen varaan. Keskustan lähtökohta on se, että verotuksen tulee olla kannustava niin työntekijöille kuin yrityksille, ja sitä kautta me haluamme sitä talouskasvua saada ja hyvinvointia koko yhteiskuntaan. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä — Pia Viitanen: Eläkeläisten indeksileikkaukset ja ostovoima miinuksella!]

Puhemies Paula Risikko: Otetaan ryhmäpuheenvuoron pitäjät ensin.

13.17 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää kaikkia puolueita eri näkemyksistä tässä meidän tärkeässä asiassa. Mutta yhteen asiaan erityisesti haluan kiinnittää huomiota. Kun Suomi nyt juuri on menettämässä vauhdilla maailmanmarkkinaosuutta, suurimpana syynä siihen on tämä osaavan työvoiman saatavuuden hankaloituminen. Esimerkiksi sosiaalidemokraatit ovat hallituksen tapaan, samalla tavalla, huolissaan työvoiman vähenemisestä ja tästä osaavan työvoiman saatavuuden hankaloitumisesta. Mutta kun ei hyväksytä verotuksen progression kohdistumista, että saataisiin esimerkiksi EU:sta uusia henkilöitä tänne Suomeen ratkaisemaan näitä asioita, eikä hyväksytä työperäisen maahanmuuton vapauttamista enkä minä kyllä löytänyt Harakan puheesta sitä osaa, joka toisi juuri tähän koskettavaan ongelmaan tulosta, niin olisin kysynyt: miten te ratkaisette tämän tulevassa hallituksessa?

13.18 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia myös minun puolestani erityisesti valtiovarainministerille kipakasta vastauksesta. Minä esittelin viisi sosiaalidemokraattien myönteistä uudistusta, ja teillä oli sitten viisi haukkumasanaa siihen vastineeksi.

Kun sanoin, että julkisen talouden suunnitelman uskottavuus on vaakalaudalla, kun siitä puuttuvat hallituksen soite-mallin kustannukset, niin koetetaan eritellä niitä nyt vähän huolellisemmin, että päästään keskustelemaan siitä, mitä JTS:stä puuttuu, edes karkealla tasolla sen mukaan, mitä me olemme kahteen eri otteeseen valtiovarainvaliokunnassa kymmeniltä eri asiantuntijoilta kuulleet. Ensiksi palkkaharmonisointi, asiakassiirtymä, hallinto, henkilöstön kasvu, tilat, käynnistyskustannukset, muut käynnistyskulut: Jokaisen näistä kustannuserä on useita satoja miljardeja, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] esimerkiksi palkkaharmonisointi luokkaa 700 miljoonaa—1 miljardi, ja tähän ei ole edes laskettu mukaan niitä vääriä suuntaan toimivia kannusteita sekä soite-mallissa että maakuntien epäitsenäisessä rahankäytössä [Puhemies: Aika!] Onko tämä pelottelua [Sari Sarkomaa: Tätä voi sanoa liioitteluksi, satoja miljardeja!] vai vastuullista päätöksentekoa? Ainakin

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

oppositio on sitä mieltä ja useat hallituspuolueiden kansanedustajatkin, [Puhemies: Aika!] että emme voi allekirjoittaa avointa vekseliä.

13.19 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Harakan puheenvuoron jälkeen koetan rauhoittaa tilannetta, ja jos haluatte, saatte sen tarkennuksen.

Minun mielestäni puheet ovat olleet erinomaisia. Tietenkin siellä on semmoista hassunkurista höpötystä, että nyt yhtäkkiä tämä hallitus onkin estänyt nuoret naiset synnyttämästä, ja se on minun mielestäni aika erikoista. En tiedä, missä semmoinen vihreiden tutkimus on tehty, että on soiteltu suomalaisille nuorille naisille ja kysytty, että haluatteko synnyttää. Tämä on tämmöistä populismia ja tyhjän veivaamista, mitä vihreät harrastavat. Asialinjalla, hyviä esityksiä, eikä niin, että veroja korotetaan ja tuulivoimalaitoksia asetellaan ympäri ämpäri Suomen. [Naurua]

Nyt haluan sanoa, kun täällä sitten erityisesti vihreät käyvät tuohon pätkätöyläiskysymykseen jälleen — aivan hassu juttu — että on kuitenkin todettu, että maailma on muuttunut myös niistä ajoista, kun Linkola itsensä satoi tuolla Kessissä erilaisiin ketjuihin. Keskituloisten kokonaistyöaika on vähentynyt kehittyneissä talouksissa. Lyhytaikaiset työsuhteet auttavat myös kortistossa, [Puhemies: Aika!] ja parempi töissä keräämässä työkoemuksia kuin olla sitten vihreänä ja työttömänä.

13.20 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Niin, olihan meilläkin viisi uudistusta tässä:

Ensinnäkin kuluttajien ostovoimaa täytyy lähteä kasvattamaan, keskiluokan ennen kaikkea, ja asumista täytyy halpuuttaa. Me kasvattaisimme tätä kuluttajan ostovoimaa sillä, että sitoisimme ostovoiman kasvattamisen työllisyysasteen nostoon.

Sotu-uudistus täytyy saada ensi hallituskaudella maaliin. Sosiaalietuudet ja työ täytyy pystyä yhteensovittamaan sujuvasti, niin että työn vastaanottaminen on aina kannustavaa.

Koulutuksen osalta täytyy mennä elinikäiseen oppimiseen. Meillä on osaavasta työvoimasta tulossa valtava vaje.

Hallinnon osalta täytyy myös poistaa siloja, mennä kohti ilmiöpohjaista budjetointia ja muutenkin tehostaa meidän hallintojamme.

Sitten edelleen tämä ”lähellä”-uudistus: Lähtisin siitä, että meidän täytyy mennä ihmislähtöiseen tietotalouteen. Meidän täytyy alkaa johtamaan tiedolla. Kela ja muut valtion instanssit ovat koonneet valtavan tietomassan [Puhemies koputtaa] ihmisistä. Tämä täytyy ottaa hyödyksi, sitä täytyy kehittää, ja Valtion kehitysyhtiö on oikea paikka, mihin tällainen yhtiö voidaan laittaa.

13.22 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähes miljardi leikattu koulutuksesta, satoja miljoonia leikattu työttömiltä, opiskelijoilta, eläkeläisiltä ja sairailta, ja valtiovarainministeri kertoo meille, että ongelma on opposition väärä tilannekuva, että se on tässä se ongelma. Kun täällä korjattiin, että kaikkihan tässä ovat tulleet vastaan, niin eikö ongelma ole se, että jotkut ovat tulleet vastaan hyvin paljon enemmän kuin toiset?

Samalla täytyy kyllä sanoa, että on hyvin surullista kuulla hallituspuolueilta näitä pilkallisia puheenvuoroja siihen nuorten naisten tilanteeseen, joka aiheuttaa sen, että nuoret perheet eivät uskalla hankkia lapsia. Toivoisin, että nämä asiat otettaisiin huomattavasti vakavammin. Me kannatamme kaikkia näitä hyviä esityksiä, joita hallitus on tässä tekemässä.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Emme me niitä vastusta, mutta se, mitä me toivomme, on että omat virheet myönnetään ja niitä korjataan eikä laiteta laastareita, jotka eivät muuta suuntaa.

13.23 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Etteköhän te, valtiovarainministeri Orpo, nyt vähän liian helpon tien valitse, kun sanotte, että soten 3 miljardin kustannussäästötavoite hoituu sillä, kun pistetään kehys elikkä kustannusleikkuri: kun ei vaan anneta 3:a miljardia enempää rahaa, niin kyllä homma hoituu paremmin ja halvemmalla. Ei se näin voi mennä. Mutta jos se menisi näin, niin miksette käytä samanlaista kustannusleikkuria, kun mainitsitte nämä ensi vuosikymmenellä edessä olevat hävittäjähankinnat? Haarukka lienee 7—10 miljardin välillä. Laittakaa sielläkin kova kovaa vastaan kenraalille ja todetkaa, että täytyy tehdä kustannustenhillintäleikkuri, esimerkiksi 3 miljardia, täytyy löytyä järjestelmät, joilla vastaava turvallisuus, sama puolustuskyky saadaan 3 miljardia halvemmalla. [Välihuutoja kokoomuksen ja ruotsalaisen kansanpuolueen ryhmästä] Siinä on ihan hyvää vinkkiä ja järkevää taloudenpitoa [Puhemies koputtaa] Suomen kestävyysvajeen ja talouden pitemmän aikavälin takaamiseksi.

13.24 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen maatalous on syvässä kannattavuuskriisissä. Vaikka hallitusohjelman tavoitteet ovat kunnianhimoiset — maatalouden tuottavuuden lisääminen ja vuosittaisten tuottojen kasvaminen 500 miljoonalla eurolla per vuosi — on kehitys ollut hyvin matelevaa. Ruotsalainen eduskuntaryhmä jakaa valtiovarainvaliokunnan huolen maatalouden tulevaisuudesta. Meille on tärkeää, että hallitus ja eduskunta eivät hyväksy, että Suomi saa pienempiä EU-tukia seuraavalla tukikaudella. Myös kansalliset maataloustuet ja investointituet pitää turvata. Lisäksi on äärimmäisen tärkeää vahvistaa maanviljelijöiden asemaa elintarvikkeiden tuotantoketjussa niin lainsäädännön kuin vapaaehtoisten toimien kautta. Ja siksi kysyn: miten hallitus aikoo käytännössä kääntää tätä huonoa kehitystä ja taata riittävän liikkumavaran seuraavalle hallitukselle?

13.25 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun kahteen ryhmäpuhekommenttiin. — Edustaja Emma Kari moitti hallitusta siitä, että Suomen ulkoministeri saa hallituksen siunauksella käyttää asemaansa naisten oikeuksia vastaan. Pidän tätä heittoa loukkaavana ministeri Soinin vakaumuksen ilmaisua kohtaan. Toivon, että täällä kunnioitettaisiin myös sellaista vakaumusta, että naisten oikeuksia tulee edistää, mutta ei kaikkein pienimpien kustannuksella — heistä puolet on sitä paitsi tyttöjä. Yhdynkin edustaja Emma Karin toiseen ajatukseen, jossa sanoitte, että maa, joka pitää huolta pienistä, on maa, joka menestyy.

Sitten toiseksi: Kuulinko oikein, että edustaja Harakka sanoi, että ei voi olla isänmaallisempaa tekoa kuin soten torjuminen? Toivon, että tällaista retoriikkaa vältettäisiin. Isänmaallisuus on liian arvokas käsite, että se valjastettaisiin sisäpoliittisiin erimielisyyksiin. Ja vaikka olen itse huolestunut hallituksen sote-mallin epäkohdista, on väärin leimata epäisänmaalliseksi sote-mallin kannatusta. [Hälinää — Puhemies koputtaa — Timo Harakka: Ei kukaan niin sanonut, älkää laittako sanoja suuhuni! En minä niin sanonut!]

Puhemies Paula Risikko: Debatti jatkuu. Painotan erityisesti valtiovarainvaliokunnan jäseniä. — Edustaja Tolppanen.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

13.26 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun tässä on kerrottu, kuinka paljon hallitus on auttanut köyhiä, on sanottu 50 miljoonaa sinne ja toinen 50 miljoonaa tänne, niin ministeri Orpo, oletteko te laskenut myöskin sen, kuinka paljon kaikkein vähäosaisimmilta on leikattu? Kun kaikki leikkaukset, jotka kohdistuvat kaikkein pienituloisimpiin, työttömiin, lapsiperheisiin, eläkeläisiin, kaikki se, mikä on otettu pois, on yhteensä 700 miljoonaa — 700 miljoonaa — niin ei sitä kompensoida verohelpoituksilla. Miksi ei? Siksi, että nämä ihmiset eivät tienaa. Heidän palkkansa, heidän tulotonsa on niin alhainen, että he eivät maksa valtionveroa, ja kunnallisveron puolellahan tätä ei kompensoida. Kyllä tässä nyt on käynyt niin, että kaikkein vähäosaisimmilta viedään ja kaikkein rikkaimmille annetaan, ja se käy sydämeen lujaa.

13.27 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella oli jälleen tilaisuus kääntää suunta, mutta se ei valitettavasti onnistunut. Hallituksella oli tilaisuus perua tutkimukseen, koulutukseen ja vähävaraisiin kohdistuvat leikkaukset, mutta hallitus valitsi jälleen toisin.

Mutta haluan keskittyä tähän sote-kysymykseen, joka on julkisen talouden suunnitelman näkökulmasta todella, todella suuri ja olennainen asia. On ollut turhauttavaa istua valtiovarainvaliokunnassa pyytämässä näitä sote-arvioita, karkeita arvioita, miljarditason arvioita. Mitä me saamme vastaukseksi — emme yhtään mitään. Arvoisa valtiovarainministeri, onko tämä kokoomuslaista vastuullista politiikkaa? Onko tämä siis vastuullista politiikkaa, että soten miljardiluokan kustannukset eivät kiinnosta? Ilmeisesti kiinnostaa vain tekemänne lehmänkaupan läpimeno. Tämä on todella huolestuttavaa kehitystä.

13.28 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti tärkeää muistaa, mistä tämä hallituskausi alkoi. Olimme lähes konkurssissa, valtiontalous ja koko julkinen talous, ja nyt tilanne on paljon parempi. Siitä on tunnustus annettava. Perussuomalaiset olivat mukana tekemässä näitä kipeitä leikkauksia: kun sairaus oli riittävän vakava, niin leikkauksia tarvittiin ja niitä tehtiin. Mutta nyt tilanne on muuttunut varsin radikaalisti ja voidaan katsoa eteenpäin, niin kuin tässä keskustelussa pitäisi katsoa.

Perussuomalaiset kirjoittavat täällä vastalauseensa 21. ponnassa tällaisen lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että kaudella 2019—2022 tavoitteeksi asetetaan se, että työllisyysaste nousee 75 prosenttiin, valtionvelka ei kasva eikä kokonaisveroaste nouse ja että vero-, eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmiä uudistetaan niin, että huono-osaisuus ja syrjäytyminen poistuu ja Suomi nousee digitalisaation, turvallisuuden sekä sosiaalisen ja sivistyksellisen tason kärkimaaksi maailmassa.”

13.29 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä on jo osoittanut, että kyllä kokoomuksella nyt omatunto kolkuttaa pahasti näiden arvovalintojen suhteen, sellainen älämölö täällä salissa kuului, kun aiheesta arvostelimme sitä, että julkisen sektorin ahkerien työntekijöiden lomarahat on leikattu. [Sari Sarkomaa: Rinne tuki sitä täysin rinnoin!] Ministeri Orpo, te ette varmasti luenut loppuun sitä artikkelia, joka tänään asiasta kertoi. Siellä kerrotaan, että näiden ihmisten ostovoima on laskenut, koska hinnat nousevat nopeammin kuin veronkevennykset. Te olette jättäneet nämä lomarahat maksamatta, tämä on tosiasia, josta me emme valitettavasti pääse mihinkään.

Muutenkin, puhemies, ihmettelen hieman tällaista tietynlaista ylimielistä raikua, mikä tässä salissa on välillä kaikunut. Täällä kyllä ääntä koreasti nostetaan, kun huudellaan hal-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

lituksen politiikan ylevyyttä ja hienoutta, mutta samaan aikaan en kuitenkaan kuule esityksiä [Puhemies koputtaa] esimerkiksi pienituloisten työeläkeläisten ostovoiman parantamisesta, en kuule esityksiä kohtuuttomien leikkauksien perumisesta. Kuulen vain riemua siitä, kuinka kaikki on kovin hyvin hallituspuolueiden mielestä.

13.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Kyllä se on tosiasia, että talouden suunnanmuutos on ollut merkittävä, ja hämmästelen sitä, että jotkut täällä puhuvat, että suuntaa pitäisi jälleen muuttaa. Meillä talous tällä hetkellä kasvaa, työllisyys paranee ja työttömyys vähenee, mutta samaan aikaan meidän on jo vaikea löytää osaavaa työvoimaa. Rekrytointiongelmia on merkittävästi Kainuussa, Lapissa, Satakunnassa. Pidän myönteisenä sitä, että nyt etsitään täydennyskoulutuksen, lisäkoulutuksen ja muuntokoulutuksen kautta osaavaa työvoimaa näihin tehtäviin. Mutta on tärkeää, niinkuin valtiovarainvaliokunta omassa mietinnössään totesi, tuoda esille myös se, että meillä on valtionvelka kasvanut merkittävästi, myös muut vastuut, mutta myös esimerkiksi yksityisten kotien asunovelan määrät ovat kasvaneet, ja tähän pitää kyllä meidän kaikkien kiinnittää huomiota.

13.32 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP hyväksyi aikanaan tämän kilpailukyky sopimuksen, [Ben Zyskowiec: Just näin!] ja sen takia se on täyttä poliittista teatteria, että te yritätte nyt pestä mustan valkoiseksi väittämällä jälkeenpäin, että tämä kilpailukyky sopimus oli väärä ja huono. Siihenhän sisältyi tämä lomarahasia. [Ben Zyskowiec: Huonoa poliittista teatteria!]

Toinen havainto on sama, mihinkä edustaja Räsänen puuttui. Eli edustaja Harakka, te sanotte, että mikään ei ole niin tärkeää kuin sotien kaataminen. Se on ison eduskuntaryhmän ryhmäpuhujalta todella vastuuttomasti sanottu. Kun nyt katsotaan kymmenen vuoden tähtäimellä, siinä nämähän edut tulevat ja kustannusten kasvun hillintä tulee. Mutta te luotte mielikuvaa, että nyt ollaan tekemässä suomalaisten kannalta ratkaisua, jota ei pitäisi tehdä — täysin vastuutonta. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Ja kolmantena sanon sen, että te kaipaatte paluuta entiseen. Teidän aikanaan, jolloin teillä oli valtiovarainministeri, syntyi 100 000 uutta työtöntä Suomeen. Nyt on syntynyt 100 000 uutta työpaikkaa, mikä koskettaa käytännössä noin 300 000:ta suomalaista, kun otetaan perheellisten lapset mukaan.

13.33 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tulevien vuosien julkisen talouden suurimmista riskeistä on hallituksen sote-uudistus. Asiantuntija-arvioiden mukaan hallituksen sote-malli voi kasvattaa kuluja jopa miljardeilla! On uskomatonta, että hallitus on valmis keskustan ja kokoomuksen lehmänkauppojen pelastamiseksi vaarantamaan julkisen talouden tasapainon ja kansalaisten palveluketjut. Sote-uudistus olisi tehtävissä täysin aikataulussa ja ilman taloudellisia riskejä purkamalla tämä epäpyhä lehmänkauppa. Me voisimme luopua markkinamallista ja tehdä uudistuksen maakuntahallinnon pohjalta ilman suuria taloudellisia riskejä, toteuttaa uudistuksen, toteuttaa palveluiden integraation kustannustehokkaalla tavalla.

Arvoisa puhemies! On uskomatonta, että ei olla valmiita edes arvioimaan realistisesti hallituksen sote-mallin kuluja vaan otetaan kevyesti tällaisia valtavia riskejä meidän elintärkeille sosiaali- ja terveystaloudelle ja meidän julkiselle taloudelle. Sote-valiokunta ei

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

edes päässyt antamaan lausuntoa julkisen talouden suunnitelmasta. Arvoisa valtiovarainministeri, [Puhemies koputtaa] onko tämä vastuullista talouspolitiikkaa?

13.34 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon näkemyksiä, joiden mukaan toiset näkemykset ovat uskomattomia. Kyllä aika uskomatonta on sekin, että täällä vasemmisto-oppositio — demarit, vasemmistoliitto ja vihreät — on huolissaan siitä, että kansakunnan sosiaali- ja terveysmenot kasvavat. En ole aikaisemmin kuullut, että te olette kantaneet huolta siitä, että nämä menot kasvavat. Me pyrimme siihen, että tätä kasvua voidaan hillitellä.

Sitten täällä toistuu jatkuvasti demareiden väite siitä, että hallitus meni ja leikkasi lomarahat. Niin kauan kuin te tätä toistatte, niin kauan minä toistan, että vasemmistoliitto oli ainoa puolue, joka vastusti kilpailukykyopimusta, eli muut vasemmistopuolueet, siis vihreät ja demarit, te hyväksyitte kilpailukykyopimuksen ja siihen kuuluvan lomarahaleikkauksen.

Edustaja Kari syyttää muita siitä, ettei omia virheitä tunnusteta. Milloin palautetaan ne koulutusleikkaukset, jotka tehtiin silloin, kun ministeri Niinistö oli hallituksessa eli vihreät olivat mukana, ja milloin, edustaja Kari, kerrotte, että teidän pöllövideonne ovat täyttä valhetta?

13.35 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisen vuosineljänneksen aikana Suomen bruttokansantuote kasvoi 3,1 prosenttia. Erityisesti pitkäaikais-työttömyys parhaillaan vähenee koko ajan voimakkaasti. Sen takia on valitettavaa, että joutuu toteamaan, kun kuunteli SDP:n ja vihreitten ryhmäpuheenvuoroja, että tuli kyllä täysin epätodellinen, suorastaan surrealistinen olo siitä, että niin paljon se todellisuus, jota eletään tämän talon ja näiden seinien ulkopuolella, eroaa siitä todellisuudesta, jota näyttää osa oppositiopuolueista täällä elävän. Dramaturgiaa kyllä sisältyi näihin puheisiin, mutta olitte erittäin taloudellisia totuuden kanssa. Kun katsoo, miten meidän talous kehittyy, niin itse asiassa tämän hallituskauden aikana on tehty kaikki se, mitä kaikki eduskuntapuolueet tavoittelivat työllisyyden ja talouden osalta tälle vaalikaudelle.

On kyllä nähty ja kuultu täällä myös toisenlaisia puheenvuoroja. Voi todeta, kun kuunteli esimerkiksi kristillisdemokraattien ryhmäpuheenvuoroa, että siinä annettiin hallitukselle tunnustus siitä, mistä kuuluu antaa, mutta esitettiin luonnollisesti oppositiosta myös kritiikkiä. Se osoitti, että myös oppositiosta voidaan kantaa vastuuta, jos siihen kyetään. Kaikki eivät näköjään kykene.

13.36 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Orpo puhui opposition väärästä tilannekuvasta. Onko väärin sanoa, että Euroopan keskuspankin harjoittama niin sanottu määrällinen keventäminen on auttanut euroalueen talouden kasvuun? Onko väärin todettu, että hyvä suhdannetilanne helpottaa hetken mutta ei korjaa talouden rakenteiden ongelmia? Onko väärin todeta, että erityisesti on syytä tiedostaa, että Suomi pääsi osaksi kansainvälisen talouden kasvua aivan kalkkiviivoilla ja nyt kyseessä saattaa olla jopa suhdannehuippu? Ja onko väärin sanoa ja todeta, että hallituksen tulisi käyttää kaikki energia, aika ja tarmo talouden tuottavuuden ja työllisyyden edistämiseen ja korjata talouden rakenteet hyvään sään aikana? Sen vuoksi vihreät vievät eteenpäin etenkin ensi vaalikaudelle sitä, että Suomen on otettava johtajuus ilmasto-, ympäristö- ja luontopolitiikasta ja uudistettava sosiaaliturva niin, että työn vastaanottaminen on aina

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

kannattavaa ja köyhyys- ja kannustinloukkuja saadaan purettua. Ja on tehtävä kunnianpautus tasa-arvoiselle koulutukselle aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle sekä varmistettava tieteessä, tutkimuksessa ja innovaatioissa, että pärjäämme osaamisperusteisessa taloudessa.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä muutama vastauspuheenvuoro. Sen jälkeen ministeri vastaa, ja sitten taas jatketaan.

13.38 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vähämäki piti erittäin asiallisen puheen. Hän sanoi nimenomaan sitä, että pitää johtaa tiedolla, ei unelmilla. Malli esimerkiksi asumisen halpuuttamisesta ja niistä asioista, millä tavalla nimenomaan suomalaisten elintaso saadaan nostettua — todella hyviä esimerkkejä.

Minä jo luulin, että Perussuomalaiset on ainoa puolue tässäkin asiassa, joka puolustaa maataloutta, mutta onneksi myös RKP otti tämän esiin. [Eva Biaudet: Onneksi on RKP, eikö niin?] Viime ja kuluva vuoden sadot ovat olleet heikot, kriisi on vakava. EU-komission tuore rahoituskehysesitys on kuolinisku — se tulee olemaan kuolinisku Suomen maataloudelle. Meidän pitäisi puolustaa omavaraisuutta ja elintarviketyöpaikkoja. Onko tästä hallituksesta puolustamaan Suomen maataloutta, itsemääräämisoikeutta ja sitä, että suomalaiset saisivat pitää täällä omat rahansa itse?

13.39 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin huomiota pidemmän aikavälin näkemykseen, jonka hallitus on esittänyt, ja huoleni liittyy siihen, että vaikka nyt on hyvä talouskasvu, niin pidemmän aikavälin talouskasvuennusteet ovat aika verkkaisia ja se ei riitä työllisyyden hyvään hoitamiseen. Mielenkiintoista on se, että vaikka työllisyys on nyt parantunut, niin työtuntien kokonaismäärä ei ole Suomessa noussut, ja se on huolestuttavaa. Sehän se määrittelee, paljonko tässä yhteiskunnassa tehdään tulosta.

Näin ollen pidemmän aikavälin kasvun turvaaminen vaatii tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiopanostuksia. Se vaatii osaamiseen liittyviä panostuksia, tuottavuuden nostamiseen liittyviä panostuksia. Osaaminen ja tuottavuuden nostaminen tulevat tutkimuksesta ja siitä, että työntekijöiden hyvinvoinnista ja osaamisesta pidetään huolta. Näitä on leikattu, näitä on leikattu. Pitäisi kääntää suunta pidemmän aikavälin kasvun rahoituksen varmistamiseksi, eikö niin, valtiovarainministeri?

13.40 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty mielenkiintoista keskustelua, jossa on syytetty suuntaa ja toiseen, ja nyt haluaisin todeta teille, valtiovarainministeri, että minua huolestuttaa erityisen paljon se, miten julkisen talouden suunnitelmassa on otettu huomioon tämä sosiaali- ja terveyspalveluitten kokonaisuus. Täällä on useasta suusta kuultu, että se on merkittävin uudistus tässä tulevana vuosikymmeninä, ja on myöskin esimerkiksi EU:n puolesta todettu, että se on Suomen tärkeimpiä uudistuksia. Kysymys kuuluu: kuinka te uskallatte valtiovarainministerinä tuoda julkisen talouden suunnitelman, jossa ei ole näin mittavan kokonaisuuden osalta minkään näköisiä arvioita menoista tai sitten siitä, millä rahoitetaan ne menokasvut, joita tästä on tulossa? Tämä on erittäin iso, merkittävä kysymys, julkisen talouden tasapainon näkökulmasta tärkeimpiä asioita tästä eteenpäin. Kysymys kuuluu: miksi te tuotte tällaisen kokonaisuuden ilman arviota menoista?

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

13.41 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Jälleen tänään punavihreä oppositio on kritisoinut tehtyjä koulutusleikkauksia, ja sitten kun hallitus on saanut vähän jakovaraa ja koulutukseen on panostettu, niin halveksien puhutaan laastarilapuista. Mutta viime kaudella, kun tehtiin vielä rajummat koulutusleikkaukset, ei löydetty edes laastarilappuja korvaamaan vaan vapaapudotus jatkui entistä syvemmälle. [Pia Viitanen: Mitenköhän niitten vaalilupausten kanssa kävi?] Nyt onneksi niihin asioihin, joihin kohdistui kovia leikkauksia, on kyetty reagoimaan, mikä tarkoittaa sitä, että kun uusi vaalikausi alkaa, niin päästään helpommalla liikkeelle. [Pia Viitanen: Älkää nyt ainakaan luvatko mitään, kaikki menee toisinpäin!]

13.42 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä vaalikaudella yli 90 000 ihmistä on saanut työpaikan. Se on merkittävä saavutus, joka säteilee useammalle ihmiselle.

Työvoiman liikkuvuus on sellainen asia, joka on valiokunnassa tullut vahvasti esiin. Esimerkiksi VATTin asiantuntijalausunnossa sanotaan, että liikkuvuuteen liittyvät toimenpiteet ovat sellaisia, joihin pitäisi löytää keinoja, ja yksi keino, jota VATT suosittelee, on varainsiirtoveron poistaminen. No, sen poistaminenkaan ei ole tietenkään ongelmaton. Tuotto on 860 miljoonaa euroa vuodessa, ja jotenkin sekin täytyy tietysti kompensoida. On heitetty esimerkiksi kiinteistövero tai myyntivoittovero vaihtoehtona, mistä se voidaan ottaa. Kysyn tässä yhteydessä ministeri Orpon näkemystä, miten te näette tämän varainsiirtoveron vaikutuksen liikkuvuuteen. Meillä on edelleen liian monta ihmistä työttömänä. Heitä ei voi syyllistää siitä, että verotukselliset asiat asettavat kynnyksiä muuttamiselle. Eli mitä voimme tehdä [Puhemies koputtaa] ja mitä kannattaa tehdä tämän asian parantamiseksi?

13.43 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattien huolen voisi oikeastaan pukea pariin sanaan: väestön ikärakenne. Eli meillä on liian pienet syntyvät ikäluokat kansakunnan uusiutumisen ja toisaalta talouden ja eläkejärjestelmän kestävyyskannalta. Toki kysymys on varmasti myös jonkinlaisesta kulttuurimuutoksesta, mutta kyllä meidän poliittisina päättäjinä pitää tehdä kaikkemme, että nuorilla perheillä syntyy tulevaisuudenusko ja myöskin halu hankkia lapsia.

Me tarvitsemme parempaa perhepolitiikkaa, korotuksia lapsilisiin, myöskin perheetuksiin, ja kun me teemme perhevapaaudistusta, niin tehdään se perheitten näkökulmasta, lasten ehdoilla, ei talouselämän rattaitten vinkkelistä. Ja äärimmäisen tärkeää olisi palauttaa myöskin lapsivähennys, jonka tämä hallitus tällä kaudella leikkasi. Sen vaikutuksen takiahan lapsiperheet ovat ainut ryhmä, jonka verotus kiristyi, ja se on kyllä häpeällistä. Kun kaikille muille on ollut annettavana jonkun verran jakovaraa, niin lapsiperheiltä on viety.

13.44 **Paavo Väyrynen kp** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka sanoi, että tässä huoneessa on elefantti. Tässä huoneessa on vielä paljon suurempi elefantti, ja se on euro. Siitä eivät halua puhua edes ne, jotka olivat oikeassa, kun aikanaan vastustivat Suomen liittymistä euroalueeseen.

Me tiedämme, että lähivuosien julkisen talouden suunnitelmat ovat täysin huteralla pohjalla sen takia, että Suomelta puuttuu taloudellinen ja talouspoliittinen itsenäisyys sen vuoksi, että olemme mukana euroalueessa. Historia osoittaa, mitä tämä on merkinnyt. Vii-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

meiset kymmenen vuotta Suomessa on ollut nollakasvua, miinuskasvua. Samaan aikaan Ruotsin kansantalous on kasvanut 25 prosentilla. Jos meillä olisi ollut yhtä hyvä talouskasvu kuin Ruotsissa, meillä olisi nyt 50 miljardia isompi kansantalous, julkisella sektorilla käytettävissä 25 miljardia enemmän.

Kysyn valtiovarainministeriltä: millä tavalla on varauduttu seuraavaan euroalueen kriisiin? Se todennäköisesti johtaa jonkinlaiseen euroalueen hajoamiseen. Mennäänkö yleisesti takaisin kansallisiin valuuttoihin, tai palaako ainoastaan osa jäsenmaista kansallisten valuuttojen käyttöön euron rinnalla?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vielä kolme vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen ministerin vastaus. Sen jälkeen debatti jatkuu. Edustajat Rossi, Jaskari ja Gustafsson.

13.45 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Selvytyden vuoksi on hyvä todeta, että valtiovarainvaliokunta tukee Sipilän hallituksen talouspolitiikkaa ja julkisen talouden suunnitelmaa. [Kari Uotila: Niukka enemmistö!] Keskustelusta voi syntyä mielikuva, että näin ei olisi. On syytä havaita myös se, että valtiovarainvaliokunta on esittämässä kannanottoehdotuksessaan sitä, että kasvuun, työllisyyteen, työvoiman saatavuuteen, tutkimukseen, innovaatioihin, koulutukseen, infraan, maatalouteen ja sote-rahoituksen turvaamiseen hallitus omalta osaltaan valmistautuu, kiinnittää huomiota ja tekee toimenpiteitä. Tämä on normaalia prosessia yhteiskunnan kehittämisessä.

Arvoisa puhemies! Velkaantumiseen ei kuitenkaan ole kiinnitetty tässä keskustelussa juurikaan huomiota. Erityisesti oppositio on lyönyt runsaasti uusia tavoitteita, uusia menolisäyksiä pöytään. Arvoisa ministeri Orpo, mitä mieltä te olette velkaantumisesta, jos 115 miljardia euroa on meillä ensi vaalikauden lopussa ja 43 prosenttia bkt:stä? Kuinka huolestunut olette tästä?

13.46 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi kysyä sekä edustaja Aallolta, Harakalta että myöskin Väyryseltä, onko väärin sanoa, että Suomi on jäänyt kasvussa jälkeen tai pääsi vasta myöhäisessä vaiheessa kasvuun, mikä liittyi todellakin Suomen yhteiskunnallisiin jäykkyysiin esimerkiksi työmarkkinoiden osalta. Pitäisikö sieltä löytää niitä malleja sen sijaan, että ruvetaan puhumaan jostain euroerosta?

Samalla voin kysyä edustaja Harakalta myöskin siitä, kun sanoitte, että vihdoinkin Suomi on päässyt kasvuun mukaan ja nyt on varmistettava kestävä kasvu. Te ette sanonut kuitenkaan sanaakaan yrittäjyydestä, yrittämisestä, työn luomisesta, tämän tyylisistä asioista. Aikaisemmin te olette jo sanonut, että nostetaanpa yrittäjien verotusta, [Ben Zyskowiec: Sillähän sitä kasvua luodaan!] nostetaan kaksinkertaiseksi verotus yrittäjille, poistetaan yrittäjävähennykset, laitetaan suurempi progressio. Te voisitte joskus aidosti puhua, mistä se työ on syntynyt, mistä se on luotu, mistä se on tehty. Eiköhän jatketa tätä linjaa, joka on ollut kasvun linja, eikä nyt käännetä tätä suuntaa.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa eli kaksi edustajaa Gustafsson ja Mustajärvi, ja sen jälkeen sitten ministeri.

13.48 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, kannatte huolta kolmesta isosta asiasta: kansainvälinen protektionismi, ikääntyvä väestö ja — yllätys yllätys — opposition väärä tilannekuva. Anteeksi, että minulle tulee hymy, kos-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

ka se oli niin kaukaa haettu. Te tiedätte, kun itse asetitte tämän professori Juho Saaren eriarvoisuustyöryhmän, että sehän perustui siihen, että hallitus itsekin sisäisesti näki, että tämä politiikka on johtanut eriarvoisuuden kasvuun, ja se on se päähuoli, mistä sosiaalidemokraatit ovat paljon puhuneet ja kantaneet huolta. Tähän liittyen on nyt myöskin yksi meidän ehdotuksemme, joka liittyy pienten työeläkkeitten tasokorotukseen. On erityisesti paljon naisia, jotka saavat vähän yli tuhat euroa kuukaudessa työeläkettä.

Tällaisia aloitteita me olemme tehneet, [Puhemies koputtaa] niitä ei pidä vähätellä. Ne ovat ihan oikeaan osuneita, [Puhemies: Aika!] ja ne ovat tekoja eriarvoisuuden vähentämiseksi, eikö niin?

13.49 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerinkin kannattaisi muistaa, että velka on velkaa myös silloin, kun tehdään asehankintoja. Puolustusministeriön pääluokan menot nousevat suunnitelmakauden aikana 3,2 miljardista eurosta 4,5 miljardiin euroon vuodessa, ja kasvu johtuu nimenomaan strategisista hankkeista ja siitä, että puolustusmateriaalimenot, muut menot, nousevat 5,7 prosenttia joka vuosi. Sen lisäksi tulevat EU:n puolustusrahasto ja pysyvä rakenteellinen yhteistyö, jotka nekään eivät ole ilmaisia.

Kannattaa kyllä miettiä, että jos eletään demokratiassa, niin demokratiassa päättävät siviilit, eivät sotilaat. Oli aika huolestuttavaa, että valtion virkakoneisto oli laitettu salaisilla ohjeilla lobbaamaan myöskin poliitikkoja, että kukaan poliitikko ei kyseenalaistaisi näitä hankintoja, jotka ovat Suomen mittakaavassa historiallisen suuria. Ja se 3 miljardin gäppi hävittäjähankinnassa on saman verran, mitä sanotaan sotessa säästettävän.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten valtiovarainministeri paikalta, 3 minuuttia.

13.50 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Olisi todella paljon mielenkiintoisia puheenvuoroja, joita haluaisin kommentoida.

Aloitetaan näistä hävittäjähankinnoista. Eduskunta on hyvin laajalla pohjalla hyväksynyt puolustuspoliittisessa selonteossa tämän hävittäjähankinnan ja arvioinut siinä karkeasti sen mittaluokan 7—10 miljardiin. Se on valtava haaste. Se hinta tulee sitten aikanaan, kun hankinnasta päätetään, tarkentumaan. Me olemme halunneet tehdä sen niin, että myöskin julkisen talouden suunnitelmissa on eritelty tämä hävittäjähankintojen osuus, jotta nähdään, mitä se maksaa, jotta voidaan arvioida kokonaisuutta. Ei haluta asettaa vastakkain hyvinvointipalveluita ja välttämättömiä puolustushankintoja. Tämä on oma vaikea kysymyksensä, mutta kun joka tapauksessa hankinta on nyt jo parlamentaarisesti ikään kuin siunattu, täytyy miettiä sen vaikutukset.

Ne ovat 20-luvulla yhdessä ikääntymisen kanssa todella haastavia, ja siksi meidän nyt hyvänä aikana pitää pystyä korjaamaan rakenteita, painamaan velkaantuminen nolleen ja tekemään suomalaiseen yhteiskuntaan uudistuksia, joilla me pärjäämme. Tämä on aivan kaikki kaikessa. Meillä ei ole vielä talous siinä kunnossa, ei valtiontalous, ei julkinen talous, ei työllisyysaste, että me voisimme lähteä tekemään pysyviä menolisäyksiä. Meidän pitää pitää kiinni edelleenkin tiukasta finanssipolitiikan linjasta, niin kuin valtiovarainvaliokuntakin toteaa viisaasti. Meidän täytyy saada talouden rakenteet toimimaan, saada investointeja, työpaikkoja, jatkaa sitä hyvää kehitystä, minkä hallitus nyt on saanut omalta osaltaan aikaan, jatkaa sitä hyvää kehitystä, jotta me saamme sen pohjoismaisen työllisyysasteen. Sen jälkeen meillä on aivan eri tilanne miettiä sitä, miten me huolehdimme siitä,

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

että Suomi on myös jatkossa ja tulevaisuudessa tasa arvoinen, hyvä yhteiskunta, jossa jokaisella on perhetaustastaan huolimatta mahdollisuus käydä koulua ja saavuttaa elämässään samat mahdollisuudet. Tasa-arvoinen yhteiskunta, se on kaikki kaikessa.

Mitä tulee sote-kuluihin, valtiovarainvaliokunta lausuu tästäkin ihan viisaasti, mutta vielä kerran: Minusta on paljon suurempi riski suomalaisten palveluille 20-luvulla, että uudistusta ei saataisi aikaan ja päätöksiä tehtyä. Siitä alkaa toimeenpanovaihe, joka käytännössä — tiedätte tämän aivan hyvin — on se, jossa ratkotaan se, miten se onnistuu. Erinomainen tapa on se, mikä on linjattu, että 20-luvulta lähtien julkisen talouden suunnitelman yhteydessä koko ajan käydään kuluja ja toimintaa läpi ja tehdään tarvittavia muutoksia. Sieltä se tulee. Sieltä se tulee, ja näin varmistetaan se, että näihin tavoitteisiin päästään. Paljon suurempi uhka on se, mitä edustaja Harakka sanoi, että kaadetaan koko roska. Ei sillä tavalla Suomea rakenneta. Jos se oli sitä positiivista lähestymistä, jota äsken peräänkuulutitte, niin oli kummallinen käsitys.

Edustaja Väyrynen kysyi mahdollisesta eurokriisistä. Tunnette asian hyvin, perinpohjaisesti. Minä itse uskon siihen, että kun niitä mekanismeja, joita on rakennettu yhdessä eurooppalaisten kumppaneiden kanssa — Euroopan vakausmekanismi, pankkiunioni — syvennetään ja vahvistetaan, niin niistä löytyvät ne työvälineet, joilla seuraavat mahdolliset kriisit pystytään ratkaisemaan. Paljon on työtä tehtävänä. Esimerkiksi Italian pankkisektorin ongelmat ovat meillä hyvin tiedossa.

Arvoisa puhemies! Olisi todella paljon vielä asioita, mutta saanko vielä jatkaa?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan hetken päästä uusi puheenvuoro. — Edustaja Lindtman.

13.54 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koskaan ei ole julkisen talouden suunnitelmaa tehty näin sumuisessa ja epävarmassa näkymässä. Siis puhutaan miljardiluokan klaffista, josta te ette edes pysty sanomaan, onko etumerkki plusmerkinen vai miinusmerkkinen. Edustajat Rantakangas, Zyskowicz ja muut, te puhutte sote-uudistuksesta niin kuin te ette olisi lukeneetkaan niitä lausuntoja, joita valiokunnat ovat tässä välissä antaneet sen jälkeen, kun hallituksen kehysriihi on käyty. Valtiovarainvaliokunnasta mutta erityisesti tarkastusvaliokunnasta tulee murskakritiikkiä näille sote-laskelmille. Varmemmin tulee 3 miljardin lisäkustannukset kuin 3 miljardia säästöä, ja ongelma on siinä, että joka tapauksessa jostain nämä rahat ovat pois. Elleivät ne ole pois sieltä sote-palveluista, niin ne ovat pois muista palveluista, muista tärkeistä uudistuksista, jotka Suomen pitäisi tehdä. Ja ongelma on siinä, että te olette tehneet tämän lehmänkaupan ettekä vieläkään kaikkien näiden vaiheiden, [Puhemies koputtaa] kaikkien näiden asiantuntijakuulemisten jälkeen ole sitä suostuneet purkamaan. Valtiovarainministeri Orpo, [Puhemies: Aika!] ottakaa laput pois silmiltä.

13.55 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa ministeri Orpo puhui perustuslakivaliokunnasta ja siitä, että olisimme ottaneet perustuslakivaliokunnassa jotain kantaa rahoitukseen tai laskelmiin — jotenkin näin ymmärsin, ja toivon, että korjaatte. Emmehän me ole voineet siellä muuta kuin tuoda tätä, että odotamme teidän lausuntonne ja katsomme, menevätkö ne läpi.

Mutta meidän ryhmäpuheenvuorossamme perussuomalaisilla oli tämä lähelle ihmistä -ajatus, ja täällä on meidän perussuomalaisten toimesta otettu nyt esille tämä. Olemme saa-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

neet paljon maataloustuottajilta yhteydenottoja, ja toivoisimme nyt hallitukselta vastausta. Täällä ei oikein löydy mitään konkretiaa. Täällä kärkihankkeenkin kehittämisrahaston kausi päättyy nyt tämän vuoden lopussa, ja paljon saa lukea lehdistä maataloustuottajien ja viljelijöiden ahdingosta. Se johtaa siihen, että eläimien hoito jää, tulee laiminlyöntejä, eläinsuojelurikoksia, lapset voivat huonosti. Olimme juuri kaikki juhannuksen vietossa ja ryntäsimme sinne maaseudulle iloisin mielin, mutta ei se siellä itsestään pysy. Eli mitä me aiomme tehdä meidän maataloudellemme? [Puhemies koputtaa] Nyt jotain konkretiaa.

13.56 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tästä julkisen talouden suunnitelmasta puuttuu yksi lausunto ja puuttuu erittäin tärkeä lausunto. Hallituspuolueiden toiveesta sosiaali- ja terveysvaliokunta ei ole lausunut sanaakaan tästä suunnitelmasta, ja näin ei ole käynyt koskaan aikaisemmin. Tämä julkisen talouden suunnitelmakausi ulottuu vuosille 2019—2022, ja sosiaali- ja terveysuudistuksen pitäisi myös astua voimaan tällä aikajänteellä, mutta sitä ei huomioida tässä suunnitelmassa nyt lainkaan. Kyse on valtavasta uudistuksesta myös taloudellisesti, ja minä pidän täysin vastuutomana sitä, että hallitus jättää tämän sote-uudistuksen vaikutukset arvioimatta, ja siitä on kuultu täällä myös valtiovarainvaliokunnan jäsenten huolestuneita lausuntoja.

Tämän sote-uudistuksen taloudellinen yhtälö on myöskin mahdoton. Te teette sote-mallin, joka lisää julkisen talouden kuluja, mutta samalla te aiotte säästää sote-kuluista. Minusta kuulosti äsken, arvoisa ministeri, [Puhemies koputtaa] että teidän tahtonne on se, että maakunnat tulevat ja valinnanvapaus tulee, maksoi mitä maksoi.

13.57 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu hiukan siltä, että tässä salissa istuu ihan eri hallituspuolueiden edustajat kuin tuolla valiokunnissa, koska esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan mietinnössä puhutaan kriittisesti monista riskeistä, jotka liittyvät meidän tulevaisuuteemme.

Itse olen huolissani siitä, että nyt menee hyvin mutta me näemme, että taite on tulossa. Mitkä ovat ne varautumisen keinot, joilla me varaudumme tuohon taitteeseen? Näyttää siltä, että sote lisää meidän kustannuksiamme, ja jos sen seurauksena käy niin, että sote- ja maakuntauudistus toteutuu, meillä on maakunnissa kasvupalvelut, joiden pitäisi luoda sitä tulevaisuuden kasvua, mutta niihin ei jää rahaa tällä mallilla.

Arvoisa valtiovarainministeri, olisitteko valmiit harkitsemaan sitä, että nuo kasvupalveluiden resurssit turvattaisiin kaikissa oloissa, koska niillä me rakennamme sitä osaavaa työvoimaa, turvaamme työvoiman riittävyyttä tulevaisuudessa ja rakennamme sitä työllisyyttä, joka pitää tämän maan pystyssä?

Ja toivoisin, että kiinnitettäisiin huomiota myös siihen, mitä edustaja Ihalainen täällä aikaisemmin sanoi: [Puhemies koputtaa] meidän työllisyysaste on parantunut, mutta työtunnit eivät ole kasvaneet. [Puhemies: Aika!] Pitävätkö meidän makrolukumme sisällään nykyään sen saman totuuden kuin ennen?

13.58 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samaan aikaan kun kansalaisten varallisuus on kasvanut, opposition kansanedustajien eväät ovat selvästi köyhtyneet. Edustaja Lindtman, sanoitte, että eletään sumussa, mennään kohti sumua. Se on tietysti näkökulmakysymys, mutta jos katsoo viime vaalikautta, niin teidän hallituskautenne aikana ei ollut sumua, kaikki näkivät, että jäävuorta kohti mennään, ja onneksi tämän hallituksen toimin pystyttiin tekemään käännös viime hetkellä ja saatiin työllisyys ja talous

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

kasvuun. Ja kaikki ne keskeiset tavoitteet saavutetaan, mistä vielä muutama vuosi sitten tekin, edustaja Lindtman, sanoitte, että ne ovat hallitukselta aivan käsittämättömiä ja epärealistisia tavoitteita. Eivät ole: lähes 90 000 työllistä ja viimeisen vuoden aikana yli 50 000 työllistä lisää. Merkittäviä kysymyksiä.

Olen tietysti siitä tyytyväinen, että edustaja Kankaanniemi toteaa sen, mitä itsekin olen koko ajan sanonut, että perussuomalaiset olivat tekemässä niitä leikkauksia, joita tämä hallitus on tehnyt, yhtä lailla kuin ovat sinisetkin olleet. Nyt sekin on tullut sitten todettua.

Ja täytyy sanoa, että demareiden suurin vihollinen näyttää olevan demarit itse. Vasemmistopopulismilla te ette tule vaaleja voittamaan.

14.00 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan siihen eriarvoisuutta koskevaan keskusteluun, jota tässä erityisesti edustaja Gustafsson viritteli. Minä myös olen sitä mieltä, että tämä eriarvoisuuden torjuminen on tärkeä osa meidän yhteiskunnan kehittymistä pitkässä juoksussa, ja se on todella tärkeää monestakin syystä, eikä vähiten siksi, että se turvaa yhteiskuntarauhaa. Mutta jos katsotaan, mitä nyt tämän hallituksen aikana on saatu aikaan, niin me tulemme saavuttamaan tämän 110 000 uuden työpaikan tavoitteen, ja juuri se vähentää kaikkein eniten eriarvoisuutta, että pienituloiset henkilöt, ovat he sitten työttömiä tai opiskelijoita, saavat työpaikan ja pääsevät sitä kautta elämässään eteenpäin. Tyypillisesti henkilön, joka saa kokoaikaisen työpaikan, joita kuitenkin on merkittävä osa, tulot paranevat tuhannella eurolla kuukaudessa, ja se on valtava asia hänelle ja hänen perheelleen. Eli nyt jos koskaan on tehty työtä eriarvoisuuden kitkemiseksi.

14.01 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Kalli esitteli tämän julkisen talouden suunnitelman seuraaville vuosille, hän toi valiokunnan yhteisen huolen liikenneverkkojen rahoituksesta tuleville vuosille. Tämä on hyvä huomio, että se on yksimielinen. Nythän on käymässä sillä lailla, että tämä korjausvelkaraha kasvaa, kun perusväylänpitoon on osoitettu 1,3 miljardia ja se tippuu miljardiin seuraaville vuosille 19, 20 ja 21, arvoisa valtiovarainministeri.

Ja sitten nämä kehittämishankkeet: Tekin tulette maakunnasta, jossa on voimakas, kasvava vientiteollisuus. Tarvittaisiin kehittämishankkeita liikenneverkkoihin. Tässä seuraavan neljän vuoden aikana nämä kehittämishankkeet tippuvat 100 miljoonaa euroa. On äärimmäisen tärkeätä, että voitaisiin eduskunnassa yhdessä tehdä pitkäjännitteinen suunnitelma, 12-vuotinen suunnitelma siitä, miten me näitä kehittämishankkeita veisimme eteenpäin.

14.02 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useissa puheenvuoroissa on kannettu huolta siitä, että valiokunnat eivät ole ottaneet kantaa tähän sote-uudistuksen rahoituspuoleen. Mutta valtiovarainvaliokunta on. Siellä on kuultu asiantuntijoita, ja se kuuluu sen keskeiseen tehtäväkenttään. Muilla valiokunnilla sote-asian osalta on muut tehtävät, ja niihin tulee keskittyä.

Useissa puheenvuoroissa on kannettu maatalouden tilanteesta huolta, niin myös edustaja Reijosen pitämässä keskustan ryhmäpuheenvuorossa. Me kaikki tiedämme, että maatalouden tilanne on erittäin hankala, ja siksi kiitos pääministerille ja maa- ja metsätalousministerille siitä, että he viime viikolla muun muassa käynnistivät hankkeen, jossa etsitään ratkaisua maatalouden ahdinkoon.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Nämä tiehankkeet, joista edustaja Wallinkin täällä äsken totesi, ovat erittäin tärkeitä. Siksi olisi tärkeää, että ensi vuoden budjetissa saataisiin palautettua tätä 300 miljoonan euron lisärahoitusta perusväylänpitoon, koska muutoin meidän teollisuuden ja metsän asioissa ei päästä niihin tavoitteisiin, mitä on asetettu.

14.03 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ikään kuin ilkuttu, aivan kuin me oppositiossa emme osaisi arvostaa tätä parantunutta taloustilannetta ja parantunutta työllisyyttä. Eihän se niin ole. Kyllä me osaamme siitä iloita, että yhä useampi suomalainen pääsee työn syrjään kiinni, investoinnit ovat käynnistyneet ja vienti vetää. Se on erinomainen asia, ja siinä on paljon kysymys siitä, että kysyntä maailmanmarkkinoilla on kasvanut, Suomi hyötyy euroalueen elpymisestä, ja tämä on meille kaikille erinomainen asia. Mutta kysymys onkin siitä, miten me suuntaamme tulevaisuuteen, miten me vahvistamme tulevaisuuden kestävä kasvua. Kuten täällä edustaja Ihalainen viisaasti aiemmin sanoi, kysymys onkin siitä, että edessä ovat huonot vuodet, matalan kasvun ajat. Miten me siihen varaudumme?

Kehysriihessä, arvoisa ministeri Orpo, valitettavasti teidän rakenteelliset uudistuksenne loistavat poissaolollaan. Ja oikeastaan näyttää siltä, että sote-uudistuksen, sen ainoan rakenteellisen uudistuksen, johon me kaikki täällä nyt pistämme kaiken energiamme, etumerkki onkin käänteinen: se ei vähennä vaan se lisää kustannuksia. Kyllä nyt pitäisi kääntää kokka kohti tulevaisuutta ja tehdä sen kaltaisia rakenteellisia uudistuksia, [Puhemies koputtaa] jotka turvaavat pitkän aikavälin kestävä kasvun. Silloin kysymys on koulutuksesta, tutkimuksesta ja tuotekehityksestä [Puhemies koputtaa] ja siitä SDP-listasta, jonka edustaja Harakka esitteli.

14.04 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kannettu huolta eriarvoisuudesta ja köyhyydestä. Se on nimenomaan se asia, mistä tässä salissa meidän pitääkin kantaa huolta, sillä jos annamme tämän yhteiskunnan eriarvoistua ja annamme osan ihmisistä tippua köyhyyteen, niin se haittaa heidän omaa henkilökohtaista elämäänsä mutta ennen kaikkea meidän yhteiskuntamme toimintakykyä ja sitä mahdollisuutta, että kaikki pystyisivät pääsemään töihin. Koulutukseen satsaaminen on avainasemassa. Siitä tämä hallitus on valtavan paljon leikannut, eivätkä pienet parannukset, mitä nyt on siihen annettu, tätä leikkausta muuksi muuta. Mutta toinen on se, että kaikkein köyhimmiltä, niiltä sairailta, pienillä eläkkeillä eläviltä pitkäaikaistyöttömiltä, työkyvyttömiltä on leikattu kaikkein eniten, ja tämä tarkoittaa sitä, että he putoavat yhä suurempaan köyhyysloukkuun. Meillä on Suomessa jo yli 900 000 henkeä, jotka elävät köyhyydessä, ja siihen eivät välittömästi pienet kosmeettiset muutokset auta, vaan me tarvitsemme nyt perusturvan nostamista.

14.05 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on monta kertaa viitattu tähän elefanttiin, joka täällä huoneessa on, ja se hän liittyy sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja sen taloudellisiin vaikutuksiin. Kaikesta pahintahan tässä on, että kenelläkään ei ole harmaintakaan aavistusta siitä, minkä kokoinen tämä elefantti on. Sen ovat todenneet lukuisat asiantuntijat mutta myös eduskunnan valtiovarainvaliokunta, joka omassa lausunnossaan totesi: ”Uudistuksen vaikutuksista ei ole kokonaisarviota, ei edes eri skenaarioiden tasolla.”

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Nyt tältä talolta haetaan puumerkkiä avoimeen vekseliin, ja sitten täällä hurskastellaan vastuullisesta taloudenpidosta monien muiden aiheiden osalta. Kyllä nyt se suora kommentti valtiovarainministerille kuuluu, että kun te paljon paasatte kaikkien muiden esityksistä, joita eri ryhmistä tulee, niin pitääkö nyt edes selvinä nämä omat esityksenne, mitä ne tulevat maksamaan. Siitähän kenelläkään ei ole minkäänlaista tietoa.

14.06 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nyt rehellisyyttä tähän keskusteluun ja turhan pöhlöpopulismiin pois. Olisi kohtuullista, että ne, jotka ovat tehneet lähes kaiken voitavansa työllisyyden paranemisen estämiseksi, eivät nyt suuresti hehkuttaisi työllisyyden paranemista tai ne, jotka ovat itse hyväksyneet kiky-sopimuksen, eivät arvostelisi sen sisältämiä yksityiskohtia tai omien takavuosien päätöstensä seuraamuksia, kuten vihreät koulutusleikkauksia. Jatkuva valittaminen näistä samoista asioista, joista on valitettu jo vuosikausia, tämä vellominen, syö eduskunnan uskottavuutta. Kunnioittaisimme toisiamme ja kansalaisia puhumalla rakentavasti keinoista, joilla päästään eteenpäin. Tällaisia keinoja on perussuomalaisten ryhmäpuheessa esitetty. Toteutetaan ne esitykset.

On myös hyvä, että perussuomalaisten ohella eduskunnassa kuuluu nyt myös toinen järjen ääni, kun edustaja Väyrynen mainitsi euron merkityksen Suomen menneen talouskasvun heikkouden kannalta ja erityisesti sen riskin, minkä euro ja eurojäsenyys tuo tulevaisuudessa Suomen taloudelle ja kasvuille. Meidän täytyy huomioida se vaihtoehto, että euroalue hajoaa kokonaan tai osittain, kun kuitenkin seuraava eurokriisi lähivuosina joka tapauksessa tulee.

14.08 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen ollut täällä eduskunnassa pääministeri Lipposen aikana ja muistan myöskin Kalevi Sorsan aika, ja kyllä minä jäin nyt kysymään, onko SDP:n talouspoliittinen linja se, mitä edustaja Harakka täällä puheenvuorossaan esittää. Sehän päättyi myöskin siihen lauseeseen, että kaikkein isänmaallisinta, mitä nyt voitaisiin tehdä, on kaataa sote. Mutta kiinnitin aivan samoin kuin valtiovarainministeri Orpo näihin viiteen viimeiseen kohtaan huomiota. Olen huomannut, että elinkeinoelämän ja yritysten piirissä ollaan huolestuneita siitä, onko se ratkaisu vain lisää veroja tällaisessa kovassa kilpailutilanteessa ja miten todella sitten pysytään myöskin hyvinvointia ja näitä pienituloisia ottamaan huomioon, mikäli talous lähtee uudestaan negatiiviseen kierteseen. Kysynkin puheenjohtaja Rinteeltä: onko Harakan linja vastuullisen SDP:n linja? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, myönnän vielä muutamia vastauspuheenvuoroja, ja niiden jälkeen kyllä sitten myös ministeri Orpo saa vastauspuheenvuoron.

14.09 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että työllisyys on jonkun verran parantunut, mutta silti meillä on aika paljon, aivan liikaa, pitkäaikaistyöttömiä ja tämmöistä työttömyydestä aiheutunutta syrjäytymistä. Yksi hyvä mahdollisuus, mitä hallitus ei ole kunnolla käyttänyt, on näitten pitkäaikaistyöttömien työllistäminen yhdistyksissä. Sieltä saadaan sitä työkuntoa ja pysytään mukana tässä yhteiskunnan kierroksessa ja pärjätään elämässä sitten vähän paremmin.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Minua huolestuttaa tässä tilanteessa se, että edelliseltä vuodelta, kun katsoin siirtomäärärahoja, on 207 miljoonaa pitkäaikaistyöttömyyden rahoja käyttämättä. Minusta se on kummallinen tilanne tässä vaiheessa, kun kuitenkin hallitus on kaiken maailman aktiivimalleilla kiristänyt työttömien tilannetta, mutta niitä keinoja, joissa olisi käytetty työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden lyhentämiseen ja katkaisemiseen olevaa rahaa, ei ole haettu eikä ole parannettu niitä mahdollisuuksia, joilla nämä työttömät saisivat väliaikaista työtä edes sen työkyvyn ylläpitämiseen. Tähän haluan vastauksen.

14.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se oli juuri niin, että sosiaali- ja terveysvaliokunta laitettiin sote-mottiin. Me emme päässeet lausumaan laisinkaan tähän julkisen talouden suunnitelmaan, ja kuitenkin on niin, että sote-uudistuksen vaikutukset julkiseen talouteen ovat epävarmoja, niitä ei ole meille kerrottu. Me tiedämme sen, että muun muassa maakuntatalouden osalta ongelmia on odotettavissa. Mistä ihmeestä ne 3 miljardin kustannussäästöt haetaan? Nehän haetaan ihmisistä, ne haetaan hoidosta, ne haetaan myös henkilöstöstä.

Henkilöstökentällä on menossa valtava henkilöstöbingo, koska työntekijät pelkäävät työpaikkojensa puolesta. Samalla on myös tulossa palkkaharmonisointi, joka tuo toki lohtua sinne pienipalkkaisen hoitajan tilanteeseen. Millä tavalla te turvaatte sen, että henkilöstöllä riittää työpaikkoja tulevaisuudessa? Perussuomalaisten vastalauseen kannanotto liittyy juurikin muun muassa hoitohenkilöstön määrään ja siihen, että se on turvattava. Toivon, että kuulette sen.

14.11 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En itse näistä elefanteista niinkään ymmärrä, mutta sen minä ymmärrän, että jos jotakin jaetaan ja ne kaikki hyvät palvelut vaativat rahaa, niin ensin täytyy jonkun hankkia ne rahat. Minusta kokoomuksen talouspoliittinen linja on aika selvä ollut jo monta vuotta. Me olemme määrätietoisesti lähteneet siitä, että yritysten verotuksen pitää olla kilpailukykyistä. Viime kaudella tehtiin yhteisöveron alennus 20 prosenttiin. Sen jälkeen me olemme sitä mieltä, että yksikötyökustannusten pitää olla kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Tähän omalta osaltaan kiky auttoi. Sen jälkeen olemme sitä mieltä, että maassa pitää olla toimiva infra, niin nopeat liikenneyhteydet kuin alempiasteinen tieverkko. Ja edustaja Wallin puuttui täällä aivan oikeaan asiaan, että täältä puuttuu nytten 300—400 miljoonaa vuosilta 19, 20 ja 21, ja arvoisa puhemies, tämä täytyy kyllä jollakin tavalla korjata, sillä maan tieverkosto rappeutuu nopeammin, niin kuin tutkimukset osoittavat.

14.12 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On muistettava, että maailmantalous kasvoi vahvasti jo 2010 lähtien finanssikriisistä eli runsaan 2 prosentin vuosivauhdilla. Mutta tämä hallitus on nostanut kyllä Suomen suosta tukevalle maanpinnalle. Me emme tietysti ole ennustajaeukkoja siinä, mitä on tulevaisuudessa, mutta kävimme vuosi pari sitten keskustelun digitaalisuuden ja teknologian vuosikymmenistä, mikä on silloin ihmisen ja työn osuus. Me tarvitsemme jatkuvasti uutta työvoimaa ja erilaisia koulutuksia ja tarvitsemme korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä entistä enemmän. Mitkään riitelyt eivät paranna Suomen asiaa.

Sitten jos tästä sotesta sen verran, että te ette tiedä, kuinka monissa maakunnissa on tehty pitkälti jo työtä tämän eteen, ja kysynkin: mitä sitten, jos tämä torpataan? Seuraava hallitus rupeaa tekemään taas uutta sote-juttua. Se ei siitä käy kummemmaksi.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Ja viimeiseksi haluan puolustaa ministeri Soinia. Hänellä on kristilliset arvot, ja toivon, että meillä jokaisella olisi kristillisiä arvoja. Vain se arvo kestää tänä päivänä maailmassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustaja Mäkisalo-Ropposelle, edustaja Reijoselle, edustaja Heinonsel-
le ja edustaja Rinteelle ja juuri edustaja Rinteen puheenvuoron jälkeen ministeri Orvol-
le. [Timo Kalli pyytää vastauspuheenvuoroa]

14.14 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halli-
tus on siinä mielessä ollut johdonmukainen, että se on alusta alkaen puhunut paljon kokei-
lukulttuurista. Edellisessä työssäni koulutin kokeilukulttuuria, eli tiedän siitä todella pal-
jon. Se on hyvä menetelmä rajattujen asioiden testaamiseen. Sote-uudistuksessa hallitus ai-
koo kuitenkin laittaa koko maan kerralla kokeilualustaksi, vaikka lähes kaikki asiantunti-
jat varoittavat, että kalliiksi tulee ja riski epäonnistumisesta on suuri. Vaikutusten arvioi-
den puutteet näin isossa asiassa ovat todella vakava virhe.

Arvoisa puhemies! Myös pilotoinnit hallitus on ymmärtänyt minun mielestäni hiukan
omituisesti. Pilotointi on uuden asian testaamista, kokeilun arviointia tutkimuksellisella ot-
teella ja johtopäätösten tekemistä — ja sitten edetään päätökseen. Hallitukselle sote-pilo-
toinnit näyttävät olevan ei tehtyjen päätösten etukäteistoimeenpanoa. Tämä on kyseenalai-
nen toimintatapa.

14.15 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskustan
mielestä on tärkeitä, että meillä on rohkeus uudistaa ja muokata rakenteita muuttuvassa
maailmassa, ja nythän hallitus on näin tehnyt, ja se näkyy talouskasvussa.

Edustaja Semillä oli ihan rakentava puheenvuoro. Toteaisin sen, että pitkäaikaistyöttö-
mien määrä on vuodessa vähentynyt 30 000:lla, ja se on seurausta siitä, että tämä talous-
kasvu on mahdollistanut sen, että yritykset ovat entistä enempi pystyneet ottamaan työnte-
kijöitä töihin, ja tämä on minusta erittäin hyvä asia.

Minusta sosiaalidemokraateilla on ollut kaksi hyvin rakentavaa puheenvuoroa:

Edustaja Ihalainen nosti tämän työn tuottavuuden. Se on hyvin tärkeää, koska vain se
mahdollistaa talouskasvun, ja ainakin itse yrittäjänä näen, että kaikki vastuulliset yrittäjät
lähtevät siitä, että huolehtivat henkilöstön hyvinvoinnista, jonka myöskin edustaja Ihalai-
nen nosti. Sieltä me saamme tätä talouskasvua lisää, ja se on minusta äärettömän tärkeä
asia.

Edustaja Wallin nosti liikenneverkot, ja kuten omassa puheenvuorossani totesin, niin lii-
kenneverkkojen riittävän rahoituksen turvaaminen [Puhemies koputtaa] on välttämätöntä.
Keskusta on valmis myös seuraavalla vaalikaudella [Puhemies koputtaa] uudistamaan lii-
kenteen rahoitusta.

14.16 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiova-
rainvaliokunnassa sote-uudistusta käsiteltiin varsin pitkään, kun ilmi kävi, että valinnanva-
paus on itse asiassa mahdollista toteuttaa ilman lisäpanostuksia. Tämän paljasti valtiova-
rainministeriön korkeimman virkamiehen muistio, missä arvioitiin säästö- ja menopoten-
tiaalia.

Nyt tällä hetkellähän nimenomaan pienituloiset, monet lapsiperheet, työttömät ja eläke-
läiset ovat jopa neljä viikkoa lääkärijonossa, ja samaan aikaan ne, joilla on varaa tai työtä,

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

menevät jonossa ohi ja pääsevät valinnanvapauden kautta lääkäriin. Tämä nyt muuttuu, kun harvojen valinnanvapaudesta tehdään jokaisen perusoikeus.

Ja hämmästelen sitä, että edustaja Harakka, joka on ollut kokouksissa myös paikalla, vastustaa sosiaali- ja terveysuudistusta, joka poistaa tästä maasta lääkärijonot, ja päästää myös ne pienituloiset, työttömät, [Puhemies koputtaa] eläkeläiset lääkärijonosta teidän kanssanne jonottamatta lääkrivastaanotolle. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

14.18 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ala-Nissilälle lyhyesti totean — tämä kyllä passaa edustaja Heinosellekin — että kun te olette tilintarkastuksen ammattilainen, niin tiedätte, että ei tästä sote-uudistuksesta vastuuvapautta tulisi hallitukselle, sen verran ristiriidassa nuo tavoitteet ja asiantuntijoiden arvioima lopputulema tässä on.

Mutta arvoisa ministeri, valtiovarainministeri Orpo, tähän soteen liittyy nyt muitakin kustannuksia. Ne muutokustannukset kokonaan ovat jollakin tavalla budjetoimatta, jollakin tavalla julkisen talouden suunnitelmaan laittamatta. Tähän liittyy muutokustannusten lisäksi asiakassiirtymään liittyviä kustannuksia. On arvioitu, että pelkästään palkkaharmonisoinnin kautta tulee 700 miljoonaa — 1 miljardi euroa lisäkustannuksia.

Nyt te olette budjetoineet monta vuotta eteenpäin tuleviin julkisen talouden suunnitelmiin miljardi euroa vuodessa, näihin lentokoneisiin, joista ei ole hankintapäätöstä tehty. Nyt tällä hetkellä jo kokeillaan ja pilotoidaan tätä sote-uudistusta. [Puhemies koputtaa] Nyt kysyn teiltä: ettekö todellakaan näe, että olisi tarvetta laittaa julkisen talouden suunnitelmaan niitä miljardeja, jotka tästä sotesta on tulossa [Puhemies koputtaa] vuositasolla lisää?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä ennen ministerin puheenvuoroa valiokunnan puheenjohtaja Kalli.

14.19 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän sote-uudistukseen ja valtiovarainvaliokunnan lausuntoon siitä sosiaali- ja terveysvaliokunnalle: vähemmän on puhuttu siitä potentiaalista, enemmän on puhuttu vain niistä riskeistä, siitä, että nämä riskit kaikki toteutuisivat:

Esimerkiksi palkkaharmonisointi: Asiantuntija-arvioissa on esitetty haarukkaa 20—700 miljoonaa. Esimerkiksi asiantuntija Aki Lindén totesi, että hänen ollessaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin johtajana palkkaharmonisointia ei pystytty toteuttamaan. Eliikkä tämä on pidemmän aikavälin asia, eikä ole välttämättä paha, että ihmiset, jotka tekevät samaa työtä, saisivat saman palkan. Toinen on se, mitkä ovat ne kansantalouden edut, kun voidaan taata ihmisille nopeampi pääsy lääkäriin, jotta saa sitä hoitoa, mitä tarvitsee. Tällä tavalla saadaan enemmän potilasturvallisuutta ja muuta. Ja kolmanneksi, [Puhemies koputtaa] tietojenkäsittely on suuri [Puhemies koputtaa] mahdollisuus, jolla saadaan aikaan selvästi tuottavuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, 3 minuuttia, ja toivotaan, että se riittää.

14.20 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Herra puhemies! Siis edustaja Rinne, onko teillä nyt jotain niitä hävittäjähankintoja vastaan, emmekö me ole yksimielisesti ne täällä hyväksyneet? Minusta oli aika erikoinen tapa ilmaista tämä. Mutta totta kai, siis kehyksiin

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

viedään aikanaan sen arvion mukainen linja, joka johtaa siihen 3 miljardin kustannusten alenemiseen 29:n tasolla.

Edustaja Kalli vastasi mielestäni hyvin tähän palkkaharmonisaatioon. Ja itse asiassa, jos olen oikein ymmärtänyt SDP:n mallin, niin sekin perustuu isompiin alueisiin, ja sielläkin syntyy silloin palkkaharmonisaatio. Se on kaikissa näköpiirissä olevissa sote-uudistusmaaleissa edessä. Jos ei tehdä mitään, niin meillä on Harakan malli, meillä on edessä tie täysin tuntemattomaan. Me olemme silloin niitten kansainvälisten suuryritysten armoilla — kun nähdään, millaisia ulkoistuksia jo tällä hetkellä eri puolilla Suomea syntyy.

Mutta sitten muutamia kommentteja: Edustaja Kiuru kysyi aikanaan varainsiirtoverosta. Ei kuulu suosikkiveroihin, mutta aivan oikein on huomata se, että sen kertymä on noin 800 miljoonaa. Sitä ei pysty noin vain poistamaan, eli silloin pitäisi löytää ratkaisu esimerkiksi myyntivoittoveroja vastaavasti leikkaamalla. Ei todellakaan helppoa, mutta varmasti vaikuttaa ihmisten liikkuvuuteen ja asuntokauppaan, talouden dynamiikkaan.

Täytyy antaa tunnustusta edustaja Vähämäen viiden kohdan listalle, se oli hyvä. Se oli eteenpäin katsova, siinä oli uusia ajatuksia, ja juuri tämäntyppisiin puheenvuoroihin tietysti meidän kaikkien pitäisi pystyä enemmän, pitäisi katsoa eteenpäin. Ja nyt siihen eteenpäin katsomiseen on tilaa, kun talous on hyvässä kunnossa. Työllisyys kasvaa ja velkaantumisen vähenee. Nyt voi enemmän jo katsoa eteenpäin, ei tarvitse tehdä enää tällä hetkellä uusia leikkauksia, mikä on erinomainen asia. Minusta tästä meidän kaikkien pitää olla tyytyväisiä, siitä, että meillä on 100 000 työtöntä vähemmän, tai itse asiassa 100 000 työllistä enemmän kuin silloin, kun hallitus aloitti.

Edustaja Filatov mainitsi kasvupalvelut. Minusta kaikkein paras kasvupalvelu on se, jos meidän yritykset kasvavat ja palvelevat sitä kautta ihmisiä palkkaamalla. Mutta sen lisäksi tarvitaan tietenkin julkisia työvoimapalveluita. Niinhän nyt on suunnattu lisää rahaa. Meillä on tällä hetkellä aktiivitoimissa enemmän ihmisiä kuin vuosi sitten, ja nyt lisätalousarviossa suunnattiin 60 miljoonaa osaavan työvoiman koulutukseen, ja kaikkihan nämä auttavat nimenomaan työttömänä olevia ihmisiä ja myöskin yrityksiä saamaan työvoimaa.

Useammassa puheenvuorossa nousivat liikenteen asiat esille. Kyllä, mielestäni pitäisi laatia 12 vuoden kehittämissuunnitelma, tehdä parlamentaarisesti sitä työtä ja miettiä, mitkä ovat ne oleelliset asiat, mutta samaan aikaan pitäisi ratkoa tätä rahoituksen kokonaisuutta. Meillä on valtavia hankkeita, joihin täytyy löytää joku malli. Samaa aikaan meillä on korjausvelkaa. Tämä on iso yhtälö, joka vaatii meiltä yhdessä työskentelyä, ja se on ylivaalikautista työtä.

Maatalouden ongelmat ovat erittäin hyvin tällä hetkellä tiedossa. Minusta kaksi kaikin tärkeintä asiaa ovat se, että saadaan hyvä CAP-ratkaisu [Puhemies koputtaa] tulevaisuudessa rahoituskehyskaudessa, ja se, että avataan markkinoita meidän hienoille, terveellisille, turvallisille tuotteille maailmalla ja saadaan sieltä paljon parempaa tuloa meidän osaaville tuottajille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, jatkamme debattia vielä vajaan kymmenen puheenvuoron verran ja sitten siirrymme puhujalistaan.

14.24 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, toivon, että ette tahallaan ymmärtänyt väärin. Minä en todellakaan vastusta hävittäjähankintoja,

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

päinvastoin totean, että on vastuullista laittaa hävittäjähankinnat julkisen talouden suunnitelmaan sillä tavalla kuin ne on sinne laitettu.

Kysymys kuuluukin: miksi tiedossa olevia sote-menoja ei ole laitettu tänne julkisen talouden suunnitelmaan? On kaksi lukua pelkästään: 600 miljoonaa asiakassiirtymiin — se on aika yhteisesti asiantuntijoiden hyväksymä luku — ja 700 miljoonaa euroa alarajalla palkkaharmonisointiin. Siinä on 1,3 miljardia euroja pysyvälouenteisia menoja tulevaisuuteen nähtä. Miksi niitä ei näy teidän julkisen talouden suunnitelmassanne? Tämä on hyvin yksinkertainen kysymys, johon toivon selkeää vastausta, koska hyvä taloudenpito, oikeudenmukainen taloudenpito, kyllä pistää julkisen talouden suunnitelman sisälle ne luvut, jotka ovat tiedossa.

14.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan olennaisen tärkeä asiahan Suomella on ollut se, että olemme päässeet siitä pitkään meitä kiusanneesta lamasta irti, ja on nähty tällä vaalikaudella, miten talouden oikea hoito toimii: 100 000 työllistä lisää, 30 000 pitkäaikaistyötöntä on saanut työpaikan, kuntien talous on vahvalla pohjalla. En muista, onko tällä hetkellä yhtään kriisikuntaa, voi niitä pari olla, mutta joka tapauksessa julkinen talous voi hyvin. Viime kaudella mentiin 38 miljardin edestä julkisen talouden puolella väärään suuntaan, eli tämä todistaa väijäämättä sen, että jos me emme hoida julkista taloutta itse kuntoon, niin eivät sitä markkinavoimat hoida. Kyllä se on meidän itse tehtävä ja sitä kautta on päästävä tilanteeseen, jolla saavutetaan, niin kuin pääministeri Sipilä on sanonut, nykyinen 72 prosentin työllisyystavoite — joka muuten toteutuu — ja seuraavan hallituksen, olkoon se minkävärisen tai -mittainen tahansa, on päästävä 75 prosenttiin. Se on se tapa, jolla julkista taloutta hoidetaan ja ennen kaikkea näiden ihmisten henkilökohtaista elämää. Töihin pääsy on todella kova juttu, ja sen puolesta kannattaa taistella.

14.26 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On suorastaan outoa, että valtiovarainministeri ei kunnolla vastaa sote-kritiikkiin. Hän vain toteaa, että tavoitellaan 3 miljardin kustannussäästöjä, mutta ei puhu siitä, mikä on toteuma, koska hän tietää, että näitä kustannuslaskelmia ei ole tehty, eikä se ilmeisesti kiinnosta kokoomusta ja ministeriä.

Puhemies! Valtiovarainvaliokunta teki valinnanvapauden kustannuksista lausunnon. Se oli tyrmäävä. Sen puolesta äänestivät myös hallituksen uskollisimmat sote-soturit. Heitä on tässä paikalla, Heinonen, edustaja Rossi myöskin. Te hyväksyitte sen paperin, joka tyrmää tämän esityksen taloudelliset selvityspuoleet, koska niitä ei ole ollut, ja nyt täällä te puhutte sen puolesta, että tässä olisi joku säästöpotentiaali sun muuta. Te olitte mukana, kun me emme huolineet sitä Hetemäen paperia, koska se oli epärealistinen.

14.27 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tarpeellista, että nyt katsottaisiin tosiaankin tulevaisuuteen, ja tämän kasvun tiimoilta meidän pitää varautua siihen, että elinkeinoelämä ja työmarkkinat eivät vain uudistu tässä hetkessä nopeasti. Meillä on kohdattu niitä aloja, joissa työttömyys lisääntyy huomattavasti, kun työpaikkoja vähenee. Sitten meillä on toisaalta niitä aloja, joilla yhtäkkiä meillä on tarpeita. Meidän on keskityttävä kohtaanto-ongelmaan. Meidän on edistettävä erityisesti oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksia joillakin uusilla välineillä, vaikkapa ottamalla Työttömyysvakuutusrahaston ja Koulutusrahaston kautta tiettyä palkkatukea niille, jotka, sano-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

taanko, ovat työkykyisyytensä ehtopuolella mutta pystyisivät vielä opettamaan oppisopimusoppilaita työssä osaamiseen ja ammattiin, ja yhdistetään siihen vaikka sitten eläkelaitokset, jotka pitävät silloin paremmin ihmisen töissä, kun mahdollistetaan kevyemmät työpaikat ja osaamisen siirtäminen.

14.28 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuunteli edustaja Harakan puheenvuoroa demareitten viiden kohdan ohjelmasta, niin tuli mieleen vanha työväenlaulu siitä, miten saadaan ruusutkin kukkimaan. Oli todella hyvä, että valtiovarainministeri Orpo palautti demareitten mieleen, että entäs se teidän musta viiden kohdan listanne. Te olette kiristämässä yrittäjien verotusta, te olette kiristämässä yritysten verotusta, te olette kiristämässä keski- ja hyvätuloisten palkansaajien verotusta. Luuletko, edustaja Harakka, että tällaisilla veronkiristyksillä ei ole mitään kielteistä vaikutusta talouden dynamiikkaan ja toimivuuteen?

Sitten, puhemies, vihreille vastaan, että kun oikein puoluekokouspäätöksellä päättitte vaatia, että nykyhallituksen tekemät koulutusleikkaukset on peruttava, niin varmasti tunnette kirjanpidosta tämän FIFO-periaatteen ”first in, first out”. Kysyn, miksi ette vaadi, että teidän aikanne tehdyt koulutusleikkaukset perutaan ensin. Ja edustaja Emma Kari, jos kertoisitte niistä pöllövalokuvista vähän lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt myöntäisin vielä vastauspuheenvuorot tässä debattivaiheessa edustajille Harakka, Paloniemi, Kankaanniemi ja Räsänen, ja arvioidaan sitten tarvetta enempään.

14.29 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pieni- ja keskituloisten palkansaajien asiahan on sekä ministeri Orpon että SDP:n yhteinen. Kiinnitän huomiota siihen, että kun näitä lomarahaleikkauksia toteutui julkisella puolella, niin ne keskituloiset ja paremmin ansaitsevat ovat niitä, jotka menettävät, eivät tule saamaan veronalennuksinaakaan sitä, minkä lomaraha-alennuksina menettävät. Eli näin keskiluokkaa kokoomuksen johdolla siis kuritetaan, verot kasvavat.

Täällä oli kaksi edustajaa ja yksi ministeri, jotka lainasivat puheitani epätodenmukaisesti. Nämä on helppo tarkistaa eduskunnan pöytäkirjasta heidän häpeäkseen. Tarvitsemme soten, mutta sellaisen, johon Suomella on varaa. Seuraava hallitus voi toteuttaa sellaisen, jossa keskitytään pelkästään sote-uudistukseen. Sata asiantuntijaa on kahteen eri otteeseen valtiovarainvaliokunnalle kertonut, että tästä hallituksen sote-mallista aiheutuu todennäköisemmin 3 miljardin euron lisäkustannukset kuin säästöt — sellaiset tekijät kuin VATT, Etla, Aalto-yliopisto, talouspolitiikan arviointineuvosto. Nämä tulisi nyt sentään ottaa huomioon julkisen talouden suunnitelmassa ja käydä läpi, mistä nämä menot syntyvät. Me olemme edustaja Rinteen kanssa tässä käyneet läpi niitä eriä, mistä ne menot syntyvät, ja on aivan selvää, että nämä sadat miljoonat, joista koituu [Puhemies koputtaa] yhteensä miljardeja, täytyy huomioida julkisen [Puhemies: Nyt on jo aika reippaasti mennyt minuutin yli!] talouden suunnitelmassa nyt.

14.31 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kalli tuossa aikaisemmin totesi, oppositio ei halua lainkaan huomata sote-uudistuksen potentiaalia, joka siinä piilee. En ole myöskään kuullut erityisesti oppositiosta niitä vaihtoehtoja, että jos tämä sote-uudistus nyt kaadetaan, jarrutetaan kuoliaaksi, niin kuin oppositio

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

haluaa, niin mitä sitten tapahtuu. Suomi harmaantuu edelleenkin maailmanennätysvauhtia, syntyvyys on edelleenkin hyvin alhainen, huoltosuhde on erittäin heikko, ja samaan aikaan palvelujen tarve, kuten me kaikki tiedämme, lisääntyy voimakkaasti ja sote-menot nousevat jyrkässä kulmassa. Sote-uudistus tarvitaan nyt kymmenien vuosien veivauksen jälkeen. Mitä vaihtoehtoja teillä on? Perustuslakivaliokunta on tämän mallin hyväksynyt.

14.32 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin huoli maatalouden ja liikenneinvestointien tilanteesta: se on todella niin vakava, että se on syytä hallituksessa myös vakavasti ottaa.

Soteen liittyen totean, että maakunnissa on tehty nyt lähes kaikkialla erittäin pitkälle menevä, hyvä, laaja-alainen työ, ja olen sataprosenttisen varma, että jos eduskunta hylkää tämän kelvottoman valinnanvapaus-markkinamallin, niin maakunnat toteuttavat järkevän, omien etujensa mukaisen ja asukkaittensa etujen mukaisen sote-uudistuksen vapaaehtoisia tietä, kuntayhtymäpohjalta ensi vaiheessa, ja sitä voidaan siitä sitten kehittää. Valtiovarainvaliokunnan yksimielisessä osassa eli lausunnossa ja sitten toisaalta vastalauseessa on kyllä vakavat huolet siitä, että tämä valinnanvapausmalli johtaa kustannusten kasvuun. Kannattaa kaikkien teidän lukea se ja ottaa hyvin vakavasti. Siellä on pitkä lista niistä epävarmoista asioista, jotka merkitsevät kustannusten kasvua.

14.33 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän mietintöön on liitetty useita vastalauseita, joita täällä on esitelty, mutta ihmettelen sitä, että hallituspuolueiden puheenvuoroissa vältellään sitä huolta, joka on myös ihan näissä yksimielisissä teksteissä ja yksimielisissä lausunnoissa. Esimerkiksi tarkastusvaliokunnan lausunnossa todetaan, että julkisen talouden tulevaan menokehitykseen liittyy huomattavaa epävarmuutta meneillään olevien suurten uudistusten kustannusvaikutusten ja siten myös tulevan rahoitustarpeen arvioinnissa. Sitten viitataan erityisesti tähän soteen todeten, että suunnittelukaudella tullaan todennäköisesti tarvitsemaan selvästi suurempaa rahoitusta kuin mihin kehityksessä on keväällä 2018 varauduttu. Toivon, että myös nämä nyt aivan rehellisesti täällä käsiteltäisiin ja pohdittaisiin myös hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroissa.

14.34 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo äskeinen puheenvuoro oli hyvin selventävä. Olisin itsekin halunnut sanoa, että olen vähän hämmentynyt siitä, että edustaja Heinonen on varmasti jo unohtanut tässä muutaman viikon aikana sen yksimielisen osuuden valtiovarainvaliokunnan lausunnosta, missä nimenomaisesti hyvin kovin sanoin tuotiin esiin nämä kustannustekijöiden isot epävarmuudet.

Ministeri Orpo, kyllä minun täytyy sanoa, että kyllä se elefantti täällä on. Se täällä kummitelee, ja hulluinta on se, että se pitäisi vielä ostaa säkissä eli ilman tietoja siitä, mitä se elefantti maksaa, vaikka se säkin sisältökään ei sinänsä kovin houkutteleva ole.

Mutta, puhemies, kyllä minä olen edelleen sitä mieltä, että kun täällä puhutaan näistä arvoalinnoista ja näistä eri puolueiden linjoista, niin kyllä minä vähän katselen sinne kokoomuksen suuntaan. Kyllä siellä on kokoomuslaista politiikkaa ollut varaa tehdä. Lasketaan miljoonaperintöjen verotusta, kevennetään varakkaimpien apteekkarien verotusta, kevennetään metsälahjansaajien verotusta ja sitten täällä keskusta riemurinnoin puolustaa [Puhemies koputtaa] tätä kokoomuslaista talouslinjaa, niin että kyllä ollaan aikoihin eletty, puhemies.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

14.35 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy näihin sotien kustannuksiin vielä viitata. Maakuntamalli ei sinällään ole ongelma, vaikka se onkin osa tätä lehmänkauppaa. Ongelma on tämä markkinamalli eli tämä valinnanvapausmalli, joka ei tuo pelkästään siirtymäkauden kustannuksia vaan tuo valtavat pysyvät kustannukset. Esimerkiksi suun terveydenhoidon osalta, arvoisa valtiovarainministeri, on arvioitu, että vuoteen 30 mennessä kumulatiiviset lisäkustannukset ovat 5 miljardia euroa, 5 miljardia euroa juuri näiden asiakassiirtymien vuoksi, sen vuoksi, että — en nyt muista, oliko se 1,5 miljoonaa sellaista asiakasta, joiden suun terveydenhoitoa maksavat tällä hetkellä vakuutusyhtiöt, jotka maksavat itse — se tulee veronmaksajien piikkiin, valtiovarainministeri, 5 miljardia kumulatiivisesti vuoteen 30 mennessä Kuntaliiton asiantuntijalausannon mukaan arvioituna valtiovarainvaliokunnalle. Luulisi kyllä huolestuttavan, kun puhutaan kestävyysvajeesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa puheenvuorot edustaja Laiholle ja sen jälkeen ministerille 3 minuuttia, ja sitten siirrytään puhujalistaan. Tätä debattivaihetta on käyty yli 2 tuntia. Koko tähän työjärjestyksen kohtaan on kohta käytetty 2,5 tuntia.

14.36 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useita opposition puheenvuoroja kuunnellessa saa vaikutelman, että täällä on koko hyvinvointiyhteiskunta vaarassa ja syytetään hallitusta eriarvoisuuden lisääntymisestä ja milloin mistäkin. Mutta faktoja katsoessa tämä ei pidä paikkaansa.

Sote-uudistus on saanut täällä myös kritiikkiä osaksensa. Mutta me tiedämme, että sote-uudistus luo kuitenkin keinot sote-menojen kasvun hidastamiselle, koska uudistus korvaa 190 sote-järjestäjää 18 maakunnalla, se tukee tuottavuutta, samoin tulee keskitetty ict- ja kiinteistöhallinto. Sote-uudistus parantaa yhdenvertaisuutta ja ihmisten mahdollisuutta itse vaikuttaa siihen, mistä haluaa hankkia palvelut, kuten lääkäripalvelut, tai missä hoivakodissa haluaa viettää elämän loppuvuodet, jos hoivan tarve sitä kautta vaatii.

Rahoituslaki yksin ei tietenkään riitä, vaan tarvitaan hyvää toimeenpanoa ja kaikkien yhteistä sitoutumista tähän massiiviseen hankkeeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä ministeri maks. 3 minuuttia.

14.38 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Minulla on se käsitys, että jos katsotaan kaikkien eduskuntapuolueiden erilaiset sote-mallit, niin kaikilla löytyy siinä pohjaratkaisuna nämä isommat alueet. Ja kun ne ovat isommat alueet, ne toimivat vaaliperusteisesti, niin kuin perustuslakivaliokunta viime kaudella edellytti, eli se perusratkaisu on kaikilla sama. Se, mistä löytyy ero, on valinnanvapauden osuus, ja kun se rakennetaan vastuullisesti, niin ei voi olla niin, että silloin tämä koko malli olisi teidän mielestänne jotenkin aivan kelvoton. Ja kun se valinnanvapauden osuus hoidetaan vielä vastuullisesti, niin silloin se osuu siihen samaan kokonaisuuteen, jonka tekin olette maallanneet isommista alueista.

Minä en ymmärrä sitä, miksi teidän mallissanne pystyttäisiin saavuttamaan tarvittavat säästöt ja hyvät hoitoketjut, miten ne pystytään siinä saavuttamaan, mutta meidän, hallituksen, esittämässä mallissa ei? Edustaja Laiho hienosti tässä kävi läpi nämä vahvemmat alueet: pystytään hyödyntämään ict:tä, tilahallinnossa tekemään järkevämpää työtä, hoito-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

ketjuja ja sitten vielä se valinnanvapauden tuoma elementti: ihmiset pääsevät hoitoon josta ja saavat valita itse sen lääkäriaseman, mihin menevät, ja maksavat saman hinnan julkisesta ja yksityisestä. [Välihuutoja] Ja yksi, mikä on aivan oleellista, mihin edustaja Juvenen kiinnitti huomiota, on henkilöstö ja henkilöstön johtaminen. No, sitä on kovin vaikea valtiovarainministeriön mallintaa, mutta me jokainen tiedämme, että kun näin suureen uudistukseen mennään, niin ainut tapa saada se onnistumaan, on pitää huolta henkilöstöstä.

Ja sen viestin ainakin voin kertoa, että joka ainoalle sosiaali- ja terveystalouden ammattilaiselle on Suomessa töitä. Hoidon tarve kasvaa valtavasti, samaan aikaan meillä on eläköitymistä: joka ainoalle on töitä. Ehkä niiden määrä, jotka ovat töissä yksityisellä tai kolmannen sektorin palveluksessa, kasvaa, mutta minusta siinä ei ole mitään pahaa. Yksityisen ja kolmannen sektorin palveluksessa on muistaakseni 70 000 suomalaista hyvää työntekijää tänäkin päivänä. Tänä päivänä meillä on jo markkinat sisällä sosiaali- ja terveyspalvelutuotannossa. Te annatte sellaista kuvaa niin kuin tämä yksityinen tuotanto olisi joku aivan kauhistus. Te ette ymmärrä sitä, että kun julkisella sektorilla, maakunnalla, on päättävä valta ja rahat, [Välihuutoja] niin siitä lähtee se voima, millä sitä hallitaan, ja jos joku ei toimi oikein tai joku rahastaa, niin silloin hän ei ole enää tuottaja. Tässä on kaikki eväät olemassa, että siinä onnistutaan, ja nyt meidän pitää saada nämä ratkaisut aikaan. Sen jälkeen kysymys on ennen kaikkea toteuttamisesta.

Se keskeinen luku, 18,3 miljardia, lähtee liikkeelle tällä kehyskaudella, mutta hyvät ystävät, esimerkiksi valinnanvapaus nyt näillä näkymin, kun lakia täällä hiotaan, starttaa vasta myöhemmin, se ei edes osu tälle kehyskaudelle, siis kokonaisuudessaan. Valinnanvapaus, sote-keskuksen starttaaminen, lähtee vasta vuonna 22 alkaen. [Puhemies koputtaa] Kehyskausi päättyy siihen mennessä. Ja mitä tulee näihin siirtymiin, ne eivät siis tapahdu, edustaja Rinne, tällä kehyskaudella. [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista, edustaja Väyrynen. [Antti Rinne pyytää vastauspuheenvuoroa] — Palataan debattiin tuonnempana. Ei koko päivää debatoita, puheenvuoroille myös tilaa.

14.41 Paavo Väyrynen kp: Arvoisa puhemies! Tämä pienempi elefantti on vienyt lähes koko keskustelun ajan. Suomen talouden kannalta paljon tärkeämpi asia, kysymys Suomen eurojäsenyydestä, ei tällaista vastaavaa huomiota tässä keskustelussa saanut — ehkä joskus myöhemmin.

Tämä talo ei ole halunnut keskustella eurosta. Minä tein oikein kansalaisaloitteen, keräsin yli 53 000 allekirjoittajaa kansalaisaloitteeseen, jolla saataisiin aikaan eduskunnassa keskustelu Suomen jäsenyydestä euroalueessa. Perustuslakivaliokunta teki jo mietintöluonnoksen, sen käsittely aloitettiin, ja sitten tehtiin poliittinen päätös, että ei tehdäkään mietintöä. Ei tuotu asiaa suureen saliin keskusteltavaksi ja äänestettäväksi. Nyt kun minä olen täällä, niin yritän saada sitä keskustelua aikaan täältä sisältäpäin.

Edustaja Jaskari puhui siitä, että Suomen kehno talouskehitys Ruotsiin verrattuna johdetaan muista syistä kuin eurosta. Osittain siihen on muita syitä, näitä suomalaisia jäykkyyksiä, mutta jos me emme olisi olleet mukana euroalueessa ja meillä olisi ollut suurempi taloudellinen itsenäisyys, niin me olisimme voineet selvittää näiden vaikeuksien yli suunnitella yhtä hyvin kuin Ruotsi. Eihän nykyinen hallitus — eikä edellinen hallitus — ole ilkeyttään säästöjä toteuttanut vaan sen takia, että talous ei ole kasvanut, on ollut miinus kasvua, kun taas Ruotsissa on uudistettu ja lisätty menoja, kun talous on kasvanut.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Tämä julkisen talouden suunnitelma on todella huteralla pohjalla, sillä voidaan pitää melko varmana, että seuraavan neljän vuoden aikana on näköpiirissä seuraava mittava finanssikriisi, joka tulee koettelemaan voimakkaasti euroalueen kestävyyttä. Ministeri Orpo lausui ystävällisiä sanoja, vastasi kysymykseeni. Hän ei ole enää paikalla, näinhän se aina menee [Välihuutoja] — anteeksi, on vielä siellä perällä, ehkä hän kuulee. — Minä todella tunnen tämän asian ja tiedän, että ne uudistukset, joihin ministeri Orpo puheenvuorossaan viittasi, eivät tule toteutumaan. Ne ovat sellaista ylikansallista yhdentymistä, joka on niin kovassa vastatulessa, että euroaluetta ei tulla syventämään, ei tule olemaan parempia välineitä hallita tilannetta, ja sen takia yleisesti nyt Brysselissä ja muualla Euroopassa puhutaan siitä, millä tavalla otetaan se rysäys vastaan, koska näitä välineitä, joilla tilanne hallitaan, ei ole. Silloin edessä on jonkinmoinen euroalueen hajoaminen joko niin, että hallitus ti puretaan se ja että kaikki ottavat käyttöön uudelleen kansalliset valuutat, kuten professori Kanniaisen työryhmä ehdotti, tai niin, että osa euroalueen maista irrottautuu ja ryhtyy euron rinnalla käyttämään kansallisia valuuttojaan. Nämä ovat ne vaihtoehdot, ja näistä pitäisi keskustella. Toivon sitä, koska tämä nykyinen liian laaja, liian heterogeeninen euroalue on mahdoton. Se on myöskin synnyttänyt valtavia paineita rahansiirtoihin jäsenmaiden välillä, työvoiman liikkuvuutta pyritään lisäämään. Tämä kaikki johtuu siitä, että euroalue on liian heterogeeninen. Tämä tästä.

Kaksi muuta asiaa:

Puolustusmenot kasvavat. Suomi on hyvin vahvasti nyt mukana erilaisessa kansainvälisessä kriisinhallinnassa. Sen kustannukset ovat niin suuret, että jopa puolustusministeri esitti, että naisten osallistumista asepalvelukseen pitäisi väliaikaisesti harkita. Nyt Suomi on Euroopan unionissa sitoutumassa paljon kovempaan kriisinhallintaan kuin tähän mennessä. Suomi itse asiassa on kärkimaana ajamassa Ranskan rinnalla puolustusyhteistyön kehittämistä ja yhteisen puolustuksen rakentamista. Siellä ovat näköpiirissä suuret kustannukset ja myöskin isot riskit. Ja miten tämä palvelee Suomen kansallista turvallisuutta, sitä sietää kysyä. Mielestäni tämä on vääränlaista turvallisuuspolitiikkaa.

Ja vielä lopuksi maahanmuuttoasiat. Kolme vuotta sitten ehdotin, että perustettaisiin Euroopan unioniin alueen ulkopuolelle hyvin hoidettuja pakolaisleirejä, mihin ohjattaisiin Eurooppaan pyrkivät, sieltä otettaisiin kiintiöpakolaisina näitä vastaan. Nyt, kolme vuotta myöhemmin, tästä puhutaan. Jos Juha Sipilä ja Timo Soini olisivat silloin kuunnelleet neuvvoja ja olisivat ryhtyneet tätä ajamaan, sanottaisiin, että olipa siinä kaukonäköisiä suomalaisia valtiomiehiä, kun ryhtyivät silloin jo tätä asiaa ajamaan. Mutta he eivät tarttuneet tähän. Nyt sitten kilpaillaan siitä, kuinka paljon Suomen pitäisi omaa pakolaiskiintiötään kasvattaa. Odotetaan nyt ensin, että muut nostavat kiintiönsä sille tasolle, missä Suomi nyt on. Jos kaikki Euroopan unionin maat tekisivät näin, niin 75 000 kiintiöpakolaista voitaisiin vuodessa ottaa, kun me otamme 750. Tämä olisi hyvä alku ja hyvin pitkälle jo ratkaisu tähän kysymykseen. Ei Suomen pidä nyt ryhtyä kiirehtimään oman kiintiönsä kasvattamista.

14.47 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On edelleen erittäin valitettavaa todeta, että kun kuuntelin SDP:n ja vihreiden ryhmäpuheenvuoroja, niin tulee suorastaan epätodellinen olo siitä, kuinka kaukana on se todellisuus, mitä todella eletään suomalaisessa yhteiskunnassa, työpaikoilla, yrityksissä ja joka puolella Suomessa, jossa talous kasvaa, työllisyys paranee, verrattuna siihen, mitä täällä puheenvuoroissa kuultiin. Voi sanoa, että draamaa ja dramaturgiaa nämä puheenvuorot kyllä sisälsivät mutta erittäin taloudellisia oltiin

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

totuuden kanssa. Se ei tietenkään ole yllätys, että edustajat Harakka ja Lohi ovat eri linjoilla, edustavathan he politiikassakin, kuten eläinkunnassakin, eri lajeja. SDP:n yllätykseksi siis harakka meni tässä vastavirtaan eikä lohi. SDP:lle ei näytä käyvän mikään uudistus eikä mikään parannus suomalaisessa yhteiskunnassa.

Älyllisesti epärehellistä oli vihreiden koulutusleikkauksien arvostelu. Kun viime hallitus oli tekemässä toisen asteen ammatillisen koulutuksen 260 miljoonan euron säästöjä, ministeri Ville Niinistö puolusti niitä eduskunnassa vuonna 2013 seuraavasti: ”Paketti sisältää hyviä uudistuksia, mutta myös vaikeita päätöksiä. Ne ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta voimme turvata palvelut ja hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden.” Nyt täällä vihreät maalaavat kauhuskenaarioita siitä, kuinka hallitus on ajamassa alas suomalaisen koulutusjärjestelmän, kun se on tehnyt 70 miljoonaa pienemmät leikkaukset toisen asteen koulutukseen kuin mitä Niinistö puolusti viime kaudella. Mutta tunnustan: nekin leikkaukset ovat olleet vaikeita ja varmasti liian suuria, ja ehkä ne on tehty myös väärässä järjestyksessä ottaen huomioon tämän toisen asteen reformin. Se olisi ehkä kannattanut tehdä ensin ja sitten lähteä leikkaamaan. [Välihuutoja] On älyllisesti epärehellistä sanoa, että me tuhoamme koulutusjärjestelmän, kun itse olette puolustaneet paljon suurempia leikkauksia viime vaalikaudella. Minusta tämä on omalta osaltaan murentamassa kyllä suomalaisen politiikan uskottavuutta.

Siihen olen myös pettynyt, että sosiaalidemokraatit täällä nytten leimaavat, että kilpailukyky sopimus ja lomapalkkaleikkaus ovat Sipilän vikaa ja hän on ne ajanut. [Välihuutoja] Silloin kun työmarkkinajärjestöt sopivat yhdessä kilpailukyky sopimuksesta ja heidän sopimukseensa sisältyi tämä lomarahaleikkaus, niin te olitte täällä salissa puolustamassa kilpailukyky sopimusta. Kuten olemme kuulleet, useimmat ekonomistit ovat sitä mieltä, että tällä on ollut aivan keskeinen ja ratkaiseva merkitys sille, että Suomen talous on lähtenyt nousuun, vienti on lähtenyt vetämään ja olemme saaneet kilpailukykyvyn takaisin. Ja te olette täällä nyt sitten moittimassa sitä, kun toisaalta pari vuotta sitten puolustelitte täällä sitä. Ettekä samaan aikaan ollenkaan totea sitä, että hallituksen veronkevennykset ovat suuressa kuvassa kuitenkin korvanneet ne lomarahaleikkaukset, vaikka ne ovat olleetkin kipeitä. Mutta valinta oli työmarkkinaosapuolten, ja tekin niitä silloin puolustelitte.

Kun katsoo vielä kerran, arvoisa puhemies, tätä talouden erittäin myönteistä kehitystä, mikä nyt on tapahtunut, niin jos annettaisiin reilu palaute täällä salissa, niin annettaisiin kiitos hallitukselle siitä työstä, mitä se on omalta osaltaan tehnyt tämän hyvän talouskasvun ja työllisyyskehityksen eteen. Se työ on ollut erinomaista, ja nyt toivoo sopii, että se myös jatkuu. Itse asiassa suurin uhka ei olekaan tällä hetkellä se, mitä tuolla tämän talon ulkopuolella tapahtuu, vaan julkisen talouden kehitykselle näyttää olevan suurin uhka se, kykeneekö tämä talo tekemään päätökset niistä suurista reformeista, uudistuksista — mukaan luetuna täällä paljon puhuttu sote-uudistus — joita kansalaiset odottavat ja jolla turvataan ihmisten palvelut. On aika hämmästyttävää, että kun täällä on kuultu opposition arvostelua sote-uudistuksesta, niin ei siellä ole oltu huolissaan ihmisten palveluista eikä siitä, pääseekö lääkäriin, vaan tämä sote-uudistus on tullut vain poliittisen valtapelin pelinappulaksi tänne. [Välihuutoja] On minusta täysin vastuutonta, että täällä salissa sanotaan, että sote-uudistus pitäisi kaataa ja se olisi isänmaallista, jos sote-uudistus kaadettaisiin. En voi käsittää tällaisia puheenvuoroja, kun me tiedämme, miten maakunnissa parhaillaan ollaan valmistautumassa sote-uudistukseen. Siellä ollaan tosissaan rakentamassa sellaista maakuntaa, useammassa maakunnassa eri puolilla Suomea, joka turvaisi ihmisten palvelut ja

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

myös säästäisi tulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan varoja. Tätä ollaan nyt kaatamassa. En voi tällaisia puheita hyväksyä enkä ymmärtää.

14.52 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Nykyinen talouskasvu antaisi hallitukselle mahdollisuuden korjata talouspolitiikkansa kaksi suurta heikkoa kohtaa, mutta valitettavasti korjaavia toimenpiteitä ei näy olevan kovin paljon tulossa.

Ensinnäkin hallituksen talouspolitiikka jättää valtavan joukon ihmisiä osattomaksi kasvusta ja kurjistaa heidän elämäänsä. Hallituksen indeksijäädytykset leikkaavat perusturvaa 250 miljoonalla eurolla vuodessa. Työttömyysturvaa leikattiin ensin 200 miljoonalla eurolla vuonna 2017, ja tänä vuonna iski aktiivimallin leikkuri. Matka- ja lääkekorvauksia on leikattu 50 miljoonalla eurolla ja asiakasmaksuja on nostettu 150 miljoonalla eurolla. Yhteensä sosiaaliturvaa on heikennetty ja palvelumaksuja korotettu yli 700 miljoonalla eurolla.

Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä päätetyt vähimmäismääräisten sairaus- ja vanhempainpäivärahojen korotukset, takuueläkkeen korotus ja lääkekaton pieni alennus tulevat kyllä tarpeeseen. Ne ovat kuitenkin vain murusia verrattuna sosiaaliturvaan aiemmin tehtyihin leikkauksiin. Pari viikkoa sitten ilmestyneen sosiaalibarometrin mukaan vain muutama prosentti sosiaali- ja terveysjohtajista uskoo enää, että hallitus pystyy kaventamaan eriarvoisuutta. Myös Euroopan neuvoston komitea antoi moitteita Suomelle perusturvan tasosta. Sen mukaan Suomen valtio ei noudata peruskirjassa turvattuja sosiaalisia oikeuksia. Suomessa on muun muassa työttömyysturva liian alhainen, sillä se jää köyhyysrajan alle eikä kata kaikkia tuensaajien perustarpeita. Valtiovarainministerin puheenvuorosta voi päätellä hallituksen ajatuksen: köyhät odottakoot.

Toinen hallituksen talouspolitiikan heikkous on se, että se laiminlyö kasvun ja työllisyyden vahvistamisen pitkällä aikavälillä. Leikkaukset koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen heikentävät talouden uusiutumiskykyä ja alentavat tuottavuuden kasvun potentiaalia. Julkisen talouden suunnitelmassa luvut 50 miljoonaa euroa lisää koulutussektorille eivät millään tavoin kompensoi yhteensä noin miljardin euron leikkauksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei tunnu ymmärtävän, että panostaminen osaamiseen, hyvinvointiin ja sivistykseen ovat tulevaisuuden investointeja. Ne vahvistavat toimeliaisuutta ja yhteiskunnan rakenteita. Samalla ne vahvistavat julkista taloutta, kun työllisyys vahvistuu ja yhteiskunnallisten ongelmien korjaamisen kustannukset vähenevät. Näiden yhteiskunnallisten investointien laiminlyöminen tulee pitkällä aikavälillä yhteiskunnalle todella kalliiksi.

Tulevaisuusvaliokunnan lausunnossa julkisen talouden suunnitelmasta korostetaan, että tavanomaisen kohtuullisen lyhyen aikavälin päähän katsovan budjettisuunnittelun korostuessa investointinäkökulma jää liian vähälle huomiolle. Lisäksi johdonmukainen ja riittävän kauas tulevaisuuteen katsova politiikka tarvitsee suunnittelun tueksi monipuolisempia mittareita ja vaikutusarvioita kuin mitä yleensä käytetään.

Olemme valiokunnassa useammassa lausunnossa ja mietinnössä korostaneet sitä, että julkisen talouden suunnittelua on kehitettävä niin, että samalla kun arvioidaan julkishallinnon panosten suhdetta bruttokansantuotteen kasvuun, on erotettava julkiset investoinnit ja julkishallinnon juoksevat kulut toisistaan. Julkisen talouden suunnitelmissa ja vuosittaisissa talousarvioissa julkisia investointeja ja julkishallinnon juoksevia kuluja tulee käsitellä eri tavoin. Oleellista on se, etteivät lyhyen aikavälin budjettikäytännöt saa estää tai vaikeutaa pitkällä aikavälillä vaikuttavien investointien toteuttamista. Tämä koskee niin hyvin-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

vointi-, sivistys- ja infrainvestointeja kuin kaikkia muitakin kauaskantoisia politiikkatoimia.

Meidän olisi nyt lopultakin ymmärrettävä, että bruttokansantuotteen rinnalle tarvitaan uudenlaisia mittareita. Niiden käyttöönotto tuntuu olevan kovin vaikeaa. Tulevaisuusvaliokunta onkin päättänyt käynnistää syksyllä hankkeen, jossa näitä jo olemassa olevien vaihtoehtojen mittareiden hyödyntämistä pilotoidaan ja arvioidaan.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi tarvitsemme ilmiöpohjaisen budjetoinnin pilotointia, joissa ministeriö- ja hallintorajat ylittäen suunnitellaan ja toteutetaan uudistuksia, joilla ratkaistaan laaja-alaisia yhteiskunnallisia ongelmia. Nykyiset tiukat ministeriöiden raja-aidat ja talousraamit estävät uusien innovaatioiden kokonaisvaltaisen toimeenpanon ja toteutuksen.

14.57 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi teen ehdotuksen, että eduskunta hyväksyy vastalauseeseen 6 sisältyvän kannanottoehdotuksen eli perussuomalaisten kannanottoehdotuksen, joka sisältää 27 kohtaa. Jotta arvoisat edustajat tietävät suurin piirtein, mistä pääsevät äänestämään, käyn ne lyhyesti läpi ainakin pääpiirteissään.

Siitä, mihin edellinen puhuja viittasi ja lopetti, on meillä ensimmäinen kannanotto, eli valtion keskushallinnon poikkihallinnollisen yhteistyön tehostamisedellytys, jotta yhteiskuntaa ja julkista hallintoa laajasti kattavat uudistukset toteutetaan huolellisesti, tehokkaasti ja ripeästi.

Sitten olemme huolissamme valtion velka- ja muiden vastuiden rajusta kasvusta viime vuosilta. Ne löytyvät sieltä selonteosta sivuilta 14 ja 15. Me olemme huolissamme, että ne aiheuttavat veronmaksajille suuren riskin tulevaisuutta ajatellen. Monet niistä liittyvät valitettavasti EU:hun ja euroon, joissa myös ongelmatkin ovat kaikkein suurimmat tällä hetkellä.

Edelleen Suomikin käy neuvotteluja rahoituskehyksistä EU:ssa ja myös EU käy brexit-neuvotteluja, ja edellytämme, että Suomen hallitus ajaa tinkimättä Suomen etua näissä neuvotteluissa.

Edelleen Euroopan keskuspankki on ajamassa alas vuoden loppuun mennessä roskalainojen osto-ohjelman, ja siitä seuraa väistämättä korkojen nousu, ja korkojen noususta seuraa monenlaisia ongelmia kotitalouksille, yrityksille ja myös julkiselle sektorille. Näihin pitää varautua niin hyvin kuin nyt on mahdollista.

Edellytämme, että hallitus vahvistaa laajaa kansainvälistä poliittista, taloudellista, kaupallista ja muuta yhteistyötä EU:n ulkopuolisten valtioiden kanssa ja hyödyntää muun muassa liittoutumattomuutta rauhan edistämiseksi ja konfliktien ratkomiseksi.

Perheiden hyvinvointi ja tulevaisuudenuskon vahvistaminen on tärkeää muun muassa syntyvyyden saamiseksi kasvuun, ja lapsivaikutusten arviointia pidämme erittäin tärkeänä.

Edelleen haluamme kaventaa alueellisia kehityseroja tässä maassa. Ne ovat jälleen päässeet kasvamaan.

Maatalous ja elintarviketalous työpaikkoinen on valtavan uhan alla. Edellytämme, että hallitus turvaa maatalouden ja elintarviketalouden tässä maassa ja pyrkii siihen, että maatalous- ja koheesiovarojen EU:n kautta tapahtuva kierrätys lopetetaan.

Edellytämme, että turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma, joka jo kolme vuotta sitten hallituksessa hyväksyttiin, pannaan täytäntöön.

Haluamme pitää ulkomaisen työvoiman tarveharkinnasta keskeisiltä osin kiinni.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Koulutuksen, tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden edistämiseksi on järjestettävä lisäpanostuksia ja osaamiskeskittymiä on saatava monelle alueelle tässä maassa.

Liikenneverkkotyöryhmän linjausten mukaisesti tulee korjausvelan poistaminen ottaa vakavasti. 300 miljoonaa vuodessa on minimi, mieluummin sitä enemmän.

Tuulivoiman tuotantotuet tulee ajaa alas ja panostaa uusiutuviin energianlähteisiin, kuten bioetanolin ja sahausjätteen hyödyntämiseen.

Asuntotuotannon korkea taso tulee turvata, mutta samalla poistaa asuntoyhtiölainoihin liittyvät verotukselliset ja muut epäkohdat ja riskit.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistus tulee toteuttaa, ja tavoitteena tulee olla köyhyyden ja syrjäytyneisyyden poistaminen, tukien oikea kohdentuminen ja ihmisten oman toimeliaisuuden ja työllistymisen lisääminen.

Eläkkeensaajien verotus tulee saattaa samalle tasolle ja eläkeläisten ostovoima turvata samalle tasolle kuin palkansaajien.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tulee toteuttaa niiden tavoitteiden pohjalta, jotka sille on alun perin asetettu ja joista hallitus luopui. Mainitsen tässä, että rahoituslaki on edelleen ensi vuoden loppuun asti voimassa ja sen myötä voidaan puuttua näihin yksityistämisiin kuntien taholta.

Sitten koulutuksessa tarvitaan laadukas uudistus niin, että tiivistetään koulutusta kaikilta osin.

Ja viimeiseksi: ikääntyvän väestön palvelut tulee turvata hyvin monipuolisesti ja sillä tavalla, että kunnioitamme heidän elämäntyötään samalla.

15.03 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Tähän heti aluksi voisin kannattaa edustaja Emma Karin tekemää esitystä vihreiden vastalauseen mukaisesta kannanotosta ja siihen liittyvistä lausunnoista. Ja nyt puheeseen.

Arvoisa puhemies! Taisin sanoa tuossa debattikeskustelussakin, että hallituksella oli jälleen kerran tilaisuus kääntää suunta, parantaa politiikkaansa, perua esimerkiksi koulutukseen ja tutkimukseen ja vähävaraisiin suomalaisiin kohdistuvat leikkaukset, mutta hallitus valitsi jälleen kerran toisin. Tämä on toki tosi iso pettymys, mutta se, mikä liittyy ehkä eniten tähän julkisen talouden suunnitelmaan eli kehyksiin, on se, että sote-kustannuksista ei ole edes karkeata arviota. Se on häpeällistä, se on aivan käsittämätöntä. Valtiovarainvaliokunnassa on ollut turhauttavaa istua, kun me emme tiedä, mikä on sote-uudistuksen vaikutus kehyksiin, ja jos me nyt tässä puhumme kehyksistä, niin kai sotesta pitäisi olla joku arvio, muuten puhuminenkaan ei tunnu mitenkään mielekkäältä, [Timo Kalli: Sitten kannattaa lopettaa!] koska me olemme täyden epätietoisuuden vallassa. Hallituksen edustajat, minä peräänkuulutan sitä, että otatte tämän asiaksenne, vaikka en usko, että näin tulee käymään.

Voisin vielä sanoa tässä, että valtiovarainvaliokunnan lausunto valinnanvapaudesta oli karua luettavaa ja jopa hallituksen omat uskollisimmatkin sote-soturit äänestivät sen puolesta eli hyväksyivät, että siellä on valtavia puutteita liittyen esimerkiksi kustannusten selvittämiseen. Se ei aiheuttanut edes sitä, että hallitus olisi ottanut esimerkiksi aikalisän tai olisi tehnyt korjaustoimenpiteitä. Tilanne on huono, ja tilanne on siis valitettavasti myös se, että ministeri ei edes kunnolla vastaa, vaan toteaa, että 3 miljardin kustannustason alentaminen on tavoite, ja puhutaan vain tavoitteista. — Tavoitteista puhuminen on sinänsä ihan ok. Minullakin on tavoitteita. Nyt kun katson esimerkiksi MM-kisoja, niin lapsena tavoittelin maailman parhaaksi jalkapalloilijaksi tuloa, mutta tavoitteet eivät realiteetin kans-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

sa pelanneet yksi yhteen, on ronaldoja, messejä ja muita parempia pelaajia. Eli tavoitteiden sijasta meidän pitää olla myös realistisia. [Timo Kalli: Pitää harjoitella!]

Arvoisa puhemies! Vielä yksi asia, ennen kuin lopetan puheeni. Tässä on puhuttu tosi paljon osaavan työvoiman pulasta. Hyvä, että siitä puhutaan, mutta on myös tuotu paljon esille sitä, että hallituksen toimien takia Suomesta on lähtenyt iso määrä tutkijoita ulkomaille, eli koulutusleikkaukset ja tutkimusleikkaukset ovat olleet tätä aiheuttamassa. Teidän politiikallanne on ollut huono vaikutus myös tähän asiaan, ja teidän asetteitte myös kansainvälisille maisterivaiheen opiskelijoille vuosimaksut. Totta kai sekin rokottaa kansainvälisyyttä liittyen korkeakouluihin.

Tehkää parempaa politiikkaa, jotta oman politiikanne tuloksista valittaminen ei pelkästään olisi tavallaan vastaus teidän tekemisiinne. — Kiitoksia, puhemies.

15.07 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Uotilan vastalauseen mukaisia muutosehdotuksia.

Työvoiman kohtaantumisongelma on tällä hetkellä todellinen — juuri nyt — ja siitä pitäisi julkisen talouden suunnitelmassa olla selkeämpiä näkemyksiä: kuinka varaudumme tulevaisuudessa, nyt tässä noususuhdannelanteessa, kun vienti vetää, miten me rakennamme uusia, toimivia järjestelmiä nykyhetkessä ja turvaamme julkisen talouden kasvun myös, kun vienti rupeaa hiipumaan ja emme enää olekaan niin hyvän aallonharjan huipulla. Nämä kohtaantumisongelmat ovat todellisia juuri nyt ja tulevat olemaan myös jatkosakin, sillä työelämän rakenteiden muutos vain kiihtyy tekoälyn, digitaalisuuden ja edelleen lisääntyvän robotisaation vuoksi.

Me tarvitsemme joustavuutta ja resursseja muuntokoulutukseen. Meidän pitää tukea oppisopimuskoulutusta, erityisesti mahdollistaa pk-sektorilla olevien oppisopimusoppilaiden työssäoppiminen. Yhtenä mahdollisuutena olisi ehkä hyvä tutkia nyt yhdistyneiden Koulutusrahaston ja Työttömyysvakuutusrahaston kautta olevia palkkatukia niille ammatillisille, jotka voisivat työpaikoilla mahdollistaa oppimista työssäoppijoille. Olisi näiden molempien aiempien toimintaperiaatteiden mukaista, että sieltä tuotettaisiin rahalla oppimista ja siten voitaisiin saada muuntokoulutukseen ketteryttä ja nopeutta.

Meidän tulee harkita rohkeasti ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamiseen liittyvää problematiikkaa vaikkapa siten, että sosiaaliturvamaksuja porrastettaisiin niin, että ensimmäisenä vuonna työnantaja vapautuu siitä kokonaan ja seuraavina vuosina aina neljänneksen kerrallaan tätä helpotusta leikattaisiin. Ainakin eduskunnan tietopalvelun mukaan tämä olisi jo ensimmäisenä vuonna kustannusneutraali, jos tätä kautta työllistyisi 200 päivää työttömänä ollut tai alle 25-vuotias nuori, jos hän palkkatyösuhteeseen, työehtosopimuksen mukaisen palkkaan, pääsisi käsiksi.

Meidän oma tutkimus pitää palauttaa sille tasolle, jolla se ennen määrärahojen leikkausta oli. Meidän on pakko satsata korkeakoulutukseen enemmän, koska me olemme nähneet — vaikka meillä on nyt tässä muutosvaiheessa ollutkin ammattikorkeakoulun käyneitä ihmisiä kymmeniätuhansiakin työttömänä — että heidän työllistymismahdollisuutensa ovat tilastojen valossa kuitenkin paremmat kuin heillä, joilla ei ole esimerkiksi koulutusta ollenkaan, sen pitää olla meidän tiemme. Vain tutkimuksella ja korkealla osaamisella voimme pärjätä kansainvälisessä kilpailussa.

No, tähän samaan keskusteluun on paljon liitetty tarve- eli saatavuusharkinnan poistamista, ja täällä on viitattu puheenvuoroissa Ruotsin kokemuksiin. Pidän vähän tarkoituksellaisena sitä, että ei puhuta siitä toisesta puolesta, joka on todettu lisääntyvänä rikollisuute-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

na, työlupakauppoina ja siinä, että työpaikat ovat jo kyllästetyille aloille eli matalapalkka-aloille on tullut tätä väkeä, ei niinkään niihin korkean osaamisen työpaikkoihin, missä tarve on. Ja sitten meidän pitää muistaa: startup-yritykset voivat tälläkin hetkellä saada asiantuntijoita tähän maahan, ja kun me pidämme tämän saatavuusharkinnan joustavana täällä omassa kotimaassamme, ettemme anna syntyä pullonkauloja, niin uskon, että näillä välineillä päästään eteenpäin.

On aika harmillista, kun me puhumme täällä 100 000:sta uudesta työpaikasta, me puhumme samaan aikaan onneksi myös pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymisestä. Me olemme tietoisia, että kiky-sopimus pidensi työaikoja 24 tuntia vuodessa. Ei tietysti niillä, joilla se työsopimuksessa on mainittu, mutta ei tarvita kovinkaan suurta matemaattikkaa, että jostain nämä työtilaisuudet ovat poissa, [Puhemies koputtaa] koska työtuntien määrä ei ole lisääntynyt näistä hyvistä luvuista huolimatta. Tähän pitäisi kiinnittää nyt huomio ja olla realistinen, että ne lyhytkestoisimmat työsuhteet ovat ilmeisesti entisestään lyhentyneet.

15.13 Mikaela Nylander r: Värderade talman! Jag hoppas verkligen att sittande regering, men också kommande regeringar verkligen läser det kulturutskottet har sagt om vikten av satsningar på utbildning i alla dess former, på forskning, innovationer och utveckling. Det är i och för sig ingenting nytt att vi så kraftigt tar ställning för de långsiktiga helhetsmässiga lösningarna. Många andra instanser, oberoende talar vi om OECD, talar vi om EU, talar vi om ekonomiska rådet här hemma i Finland, alla säger samma sak. Ska Finland i fortsättningen också kunna vara ett exportland som har hög kunskap i olika frågor och därmed också kan omsätta den här kunskapen i arbetsplatser och skattepengar, måste vi satsa mer på utbildning, forskning, innovationer i framtiden.

Arvoisa puhemies! Yksi minun mielestäni suuri puute tässä kokonaisuudessa on, että ne tietyt todelliset uudistukset puuttuvat. Mielestäni olisi ollut ihan luontevaa, että hallitus tässä vaiheessa olisi ehdottanut perhevapaaudistusta. Sellainen perhevapaaudistus, joka edistää tasa-arvoa miesten ja naisten välillä ja joka edistää naisten työllistymistä ja oikein toteutettuna antaa myös lisää valinnan vapauksia perheille, esimerkiksi tällainen 6+6+6-malli, olisi todella kaivattu uudistus työmarkkinoilla ja tietenkin perheiden keskuudessa.

Toinen iso uudistus, joka ehkä puuttuu tästä kokonaisuudesta, on työmarkkinoiden todellinen uudistaminen. Riippumatta siitä, puhutaanko Tanskan mallista tai jostain muusta mallista, mielestäni se palvelisi Suomen tulevaisuutta, jos olisimme nyt rohkeasti uskaltaneet uudistaa työmarkkinoita oikealla tavalla.

Värderade talman! Den efterlängtade familjeledighetsreformen lyser med sin frånvaro. Det borde vara en sådan som främjar jämställdhet, jämlikhet och som också ger familjerna större valfrihet. Vi hade också hoppats se att man under den här perioden skulle ha vågat reformera arbetsmarknaderna på ett helt annat sätt än man gjort i dagens läge.

Värderade talman! I och med att många saker saknas i den här helheten så har vi lämnat in olika ändringsförslag.

Tästä syystä, arvoisa puhemies, ehdotan, että hyväksytään vastalauseen 4 mukaiset 26 kannanottoehdotusta.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

15.16 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä ensin kannatan edustaja Räsänen tekemää vastalauseen 5 mukaista kannanottoa.

Suomen talouden kasvu on koko kansan ilonaihe, vaikkakaan talouskasvun tuoma yhteinen hyvä ei jakaudu koko kansan iloksi. Tämä on merkittävä puute tässä julkisen talouden suunnitelmassa ja kehyksessä. Sosiaaliturvaan esitetyt toimet ovat oikeansuuntaisia mutta riittämättömiä. Toivonkin, että seuraavalla vaalikaudella voisimme tehdä sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen, jossa jokainen suomalainen voisi kokea, että tämän kansakunnan yhteinen hyvä ja yhteinen tuotto voisi jakautua tasaisemmin kaikkien kesken.

Valtion velkaantuminen ja erityisesti yksityisten kansalaisten velkaantuminen on erittäin huolestuttavaa. Huoli asuntoyhtiölainoista on myös aiheellinen. Kun pohdimme vastausta asuntolainojen hillitsemiseen, on tärkeää erottaa näistä lainoista niin sanotut putki-remonttilainat, korjauslainat ja peruskorjauslainat, jotka ovat välttämättömiä talojen arvon säilymisen kannalta sekä omaisuuden arvon turvaamisen kannalta, ja näiden lainojen saamisen ehtoja ei tule kiristää, koska ne ovat yhteinen etumme.

Lakivaliokunnan toimialaan liittyvät oikeustoimien edellytysten parantamiset ovat sen sijaan merkittäviä. Erityisen iloisia voimme olla siitä, että yhdenvertaisuusvaltuutettu saa riittävät resurssit uusien tehtäviensä hoitamiseen, sekä siitä, että lopultakin Pelson vankilan merkittävä määrärahapäätös saatiin aikaiseksi ja Oulun alueelle tulee kaksi vankilaa. Tämä on ollut pitkäaikainen prosessi, ja nyt — haluan sanoa sen tässä julkisesti ja ääneen — annan kyllä tunnustusta hallitukselle siitä, että tämä asia nyt saatiin päätökseen ja tämä ei enää roiku seuraavalla vaalikaudella meidän asialistallamme. [Markku Rossi: Hyvä niin!] — Kyllä.

Sitten yksi asia täältä, joka liittyy ylivelkaantuneiden asemaan, joita edelleen Suomessa on valtavasti: Erityisesti viime laman ajan ylivelkaantuneiden ja heidän velkojaan maksavien takausvelallisten asemaan tämä lakivaliokunnan lausunto tuo selkeän toimeksiannon, joka löytyy täältä lausunnosta, jossa todetaan: ”Edellä todetusta huolimatta lakivaliokunta on edelleen huolissaan ylivelkaantuneiden asemasta. Valiokunta katsoo, että ylivelkaisuuden syntymisen ehkäisemiseen ja sen juurisyihin panostaminen on myös erittäin tärkeää. On perusteltua arvioida laaja-alaisesti, mitä muita, esimerkiksi lainsäädäntötoimia voidaan jatkossa toteuttaa tähän liittyen. Ylivelkaisuuden syntymisen ehkäisyssä merkityksellistä on esimerkiksi pikaluottoihin ja korkoihin liittyvä sääntely. Myös laman aikana ylivelkaantuneiden yrittäjien sekä takausvelallisten asemaan on syytä kiinnittää huomiota.” En usko, että on kansantaloudellisesti mitenkään järkevää pitää näitä noin 30 000:ta ihmistä, joista suurin osa on isovanhempia ja vanhempia, jotka joutuivat lastensa velkoja takamaan ja nyt sitten eläkkeistään niitä maksavat... Ei ole varmasti valtiolta pois, jos jonkinlainen armahduslaki heille saataisiin aikaiseksi.

Sitten koulutukseen, ja sieltä muutama nosto keskusteluun: Koulutuksen resurssien vähentyminen kymmenen vuoden aikana on tosiasia, mutta erityisen suuria vähennykset ovat olleet tämän hallituksen toimesta, kaikkiaan noin lähes 3 miljardia euroa tähän mennessä. Summa on niin merkittävä, että sen tuoma lasku Suomen menestykselle on vielä edessäpäin. Jo nyt näemme merkkejä siitä, että olemme jäämässä jälkeen muusta maailmasta erityisesti innovaatioiden määrässä suhteessa väestöön. — Jaha, arvoisa puhemies, aikani taitaa loppua, joten otanpa uuden puheenvuoron.

15.22 Markku Rossi kesk: Herra puhemies! Vähän yli kolme vuotta sitten Sipilän hallituksen hallitusneuvotteluiden aikaan talouden arvio oli huomattavasti synkempi kuin tällä

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

hetkellä. Tuskin kukaan pystyi näkemään kolmen vuoden päähän eli tähän hetkeen, kuinka hyvin talouden kehitys kulkee, sekä kansainvälinen talous että myös hallituksen omat talouspoliittiset ja finanssipäätökset. Siitä on turha kenenkään oikeastaan väitellä, ketkä ovat saaneet tämän nousun aikaan. Sen ovat saaneet aikaan suomalaiset työntekijät, yrittäjät, Suomi yhdessä. Suomi kuntoon on ollut myös keskustan tavoitteena, ja tuo kuntoon laittaminen ei suinkaan ole loppunut tähän päivään. Se jatkuu eteenpäin, se jatkuu pitkälti ensi vuosikymmenille, mutta kun kasvu on saatu aikaan, meillä on niin sanotusti kovaa maata alla.

Taloussmittarit näyttävät tällä hetkellä myönteistä oikeastaan kaikilla sektoreilla. Ainoa, mikä minua huolestuttaa edelleenkin, on valtion velkaantuminen. Julkisen talouden velkaantuminen on aina otettava vakavasti. Kun arvioidaan, että vuonna 2022 eli ensi vaalikauden loppupuolella valtionvelan määrä kuitenkin nousee tuonne 115 miljardin euron tasolle, niin on pakko kysyä, onko meillä myös siihen varaa. Kun oppositio esittää aika lailla surutta vaalien lähestyessä entisten leikkausten, säästöjen poistamista ja uusia menolisäyksiä, se tarkoittaa käytännössä tuon velkaantumisen jatkumista ja voimistumista uudelleen. Nyt hallituksen toimenpitein velkaantuminen on pystytty saamaan kutakuinkin kuriin. Meidän väestökehityksemme omalta osaltaan luo paineita tuon kehityksen jälleen syvenemiseksi, mutta tarvitaan ennen kaikkea toimenpiteitä niin, että meidän bruttokansantuote kasvaa, työllisyys paranee ja sitä kautta saadaan sitten oikeita toimenpiteitä, jotta myös valtion verotulot lisääntyvät ja näin ollen pystytään keventämään tuota velan ottamista. On helppo sanoa, että velkaa vain voidaan ottaa, mutta se on myös muistettava, että sen maksavat aina tulevat sukupolvet. Niin kuin täällä mielellään aina sanotaan, lapset ja lapsenlapset sen sitten maksavat. Se on faktaa.

Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta omalta osaltaan on kriittisesti suhtautunut hyvin moneen näkökulmaan, ja sen perusteella valiokunta on myös halunnut katsoa, että valiokunnan kannanottoehdotukseen on sisällytetty monta toimenpidettä, kuusi eri kohtaa, joissa edellytetään toimenpiteitä. Näitä ovat kasvuun, työllisyyteen, työvoiman saatavuuteen liittyvät asiat. Niitä ovat tutkimukseen, innovaatioihin ja koulutukseen liittyvät asiat. Niitä ovat infraan liittyvät kysymykset, maatalouden toimintaedellytysten parantamiseen liittyvät asiat sekä myös sitten sote-rahoitus, josta paljon puhutaan — saadaanko säästöä, ovatko ne kustannusten leikkausta vai joidenkin mielestä jopa kustannusten lisäystä.

Kun valtiovarainvaliokunta omalta osaltaan käsitteli tätä sote-uudistusta ja siihen liittyvää kustannuslaskentaa, niin totta kai on selvää, että kukaan ei pysty varmasti sanomaan, mitkä luvut ovat kahdella seuraavalla vaalikaudella tai vaikkapa kymmenen vuoden päästä. Mutta se on ilman muuta selvää, että nykyisen tietotekniikan edistyessä, ict-järjestelmien yhdistyessä, pystytään saavuttamaan selkeätä säästöpotentiaalia. Ovatko ne 3 miljardia vai ovatko ne valtiovarainministeriön esittämän 4,6 miljardin kokoisia vai ovatko kenties jopa suurempia, sen aika tulee näyttämään, mutta on myös selvää, että jos mitään ei tehdä, niin kustannukset kulkevat entistä nopeammin ja samalla myös yksityinen terveystarve tulee kasvamaan ja julkinen sektori tulee tästä kärsimään. Siksi nyt tarvitaan päätöksiä. Onkin toivottavaa, jos joku eduskunnassa jarruttaa sotea, että viimeistään nyt jalka on siltä jarrulta otettava pois. Se on kaikkien yhteiseksi tappioksi, eivätkä varmasti uudet kansanedustajatkaan seuraavan vaalikauden aikana hallituksensa myötä tule tykkäämään siitä, että jälleen aloitetaan sitten sote-uudistus uudelleen.

Herra puhemies! Lopuksi tähän vielä haluan todeta infraan liittyvän kysymyksen. Valtiovarainvaliokunta on ottanut kantaa myös siihen hyvin selkeästi niin, että tämä parlamen-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

taarisen työryhmän esittämä vähintään 300 miljoonaa euroa liikenneverkkojen kohentamiseen perusväylänpidon osalta pystyttäisiin toteuttamaan myös tämän julkisen talouden suunnitelman kehyskaudella 2019—21. Tämä on eittämättä koko Suomen yhteinen etu, jotta meidän saavutettavuus, elinkeinoelämän kilpailukyky ja sitä kautta meidän kansallinen kestävyys pystytään turvaamaan.

15.27 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Poliitiikan kova kieli voi olla viihdyttävää, mutta talouden tilaa sillä ei ainakaan paranneta. Lukuisat talouden asiantuntijat ovat kuitenkin olleet samoilla linjoilla hallituksen politiikan kanssa ja valtiovarainvaliokunnan mietinnön kanssa julkisen talouden suunnitelmasta. Monet hallituksen talouspoliittisista tavoitteista ovat toteutumassa, vaikka kritiikkiä täällä salissa on tänään paljon opposition puolelta kuultu.

Valtiovarainvaliokunta pitää julkisen talouden suunnitelman mukaista finanssipolitiikkaa suhdanteisiin nähden varsin kohdallaan olevana. Valiokunnan toinen keskeinen viesti on, että talouskasvu ei edelleenkään anna perusteita julkisten menojen kasvattamiselle. Hyvä suhdannekehitys ei korjaa julkisen talouden kestävyysvajetta, koska ikäsidonnaisten menojen kasvu jatkuu nopeana 2030-luvulle saakka. Keveään lompakon heilutteluun ei siis ole varaa, kun väestö ikääntyy ja työikäinen väestö kapenee. Ikääntymisen haasteet ovat edessämme. Eläkemenojen kasvu on nopeutunut suurten ikäluokkien siirryttyä eläkkeelle. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden menojen ennustetaan kasvavan selvästi vuoteen 2030 mennessä.

Komissio muistutti viimeksi kuukausi sitten, että meidän tulisi uudistaa sote-järjestelmämme. Onkin perin erikoista, että täällä demarit ryhmäpuheenvuorossansa tuovat esille voimakkaan vastustuksen sote-uudistuksen etenemistä kohtaan. Nimenomaan sote-uudistus luo keinot sote-menojen kasvun hidastamiselle. Uudistus korvaa 190 sote-järjestäjää 18 maakunnalla. Se tukee tuottavuutta, samoin kuin keskitetty ict-järjestelmä, kiinteistöjen hallinta, hoitopolkujen sujuvoittaminen, leveämmät hartiat.

Olemme päässeet vasta alkuun taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Julkisen talouden ennakoidaan olevan rakenteellisesti suurin piirtein tasapainossa vuonna 2022. Talouden suotuisa tilanne ei yksin riitä poistamaan julkisen talouden rakenteellisia ongelmia ja kestävyysvajetta. Tarvitaan perhevapaaudistus, paikallisen sopimisen lisäämistä ja työn verotuksen keventämistä. Ne olisivat konkreettisia tekoja työllisyyden parantamiseksi. Olemme tällä hetkellä jopa tilanteessa, jossa yrityksillä on pulaa osaavasta työvoimasta. Menneen maailman rajoitteet hidastavatkin talouden kasvua. Meidän tulisi lisätä työmarkkinoiden joustavuutta ja luopua ulkomaisen työvoiman tarveharkinnasta. Kaikki tämän salin puolueet ovat vuoron perään istuneet hallituksessa ja tietävät, että talouden kohentamiseen ei ole olemassa yhtä ainoaa, maagista ratkaisua.

Arvoisa puhemies! Ensin oppositio arvosteli hallituksen toimia tehottomiksi. Nyt kun talous kasvaa ja työllisyys laskee, oppositio on vaihtanut retoriikkaansa. Hallituksen toimintaa leimataan kokoomuslaiseksi. No, tämä pitää varmasti ottaa kehuna vastaan, jos kokoomuslainen politiikka tarkoittaa kestävä talouden luomista. Sitähän me haluamme. Me olemme valmiita jatkamaan hyvälle uralle asettunutta työtä. Emme voi jatkaa elämistä käsi tulevien sukupolvien taskuissa. Olemme valmiita käymään keskustelua yhteiskunnan rakenteellisista uudistuksista ilman lupauksia miljardeja maksavista muutoksista.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

15.32 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vuonna 2015 alkanut talouden kasvu jatkuu myös kuluvana vuonna, ja bruttokansantuotteen kasvun voi jopa ennakoida ylittävän viime vuoden tason. Taloudellinen kasvu on nyt Suomessa vahvaa ja laajapohjaista, kun maailmantalous antaa Suomelle vetoapua. Se näkyy niin viennin kuin investointienkin hyvänä kehityksenä. Samalla työllisyys on kasvanut selvästi. Näistä asioista meidän jokaisen sopii olla iloinen.

Euroalueen kasvun rakenne tukee nyt Suomen vientiä. Kysynnän kasvu euroalueella on saanut myös investointeihin vauhtia, mikä näkyy suomalaisten vientiteollisuuden tuotteiden kasvaneena kysyntänä. Osaltaan tähän on totta kai vaikuttanut kevyt rahapolitiikka ja osittain kireän finanssipolitiikan asteittainen keventyminen viime vuosina.

Infra- ja asuntorakentaminen kasvukeskuksissa toimii Suomessa yhä kasvun moottorina, vaikkakin nopein kasvu näyttää taittuneen. Nämä tarpeelliset toimet paitsi kasvattavat omaa bkt:tämme suoraan mutta myös luovat välttämättömiä edellytyksiä työvoiman liikkuvuudelle ja tuottavuuden kasvulle. Täällä salissa on monesti todettu eri puolueiden toimesta, että Suomessa talouspolitiikan linjaa tulee painottaa, aivan oikein, osaamisperusteiseen vientivetoiseen kasvuun. Koska analyysi tämän päätelmän taustalla on oikea, Suomen talous nousee ja laskee viennin mukana.

Arvoisa puhemies! Suhdannetilanne on nyt hyvä, mutta jo ensi vuosikymmenellä talouskasvun ennakoidaan yleisesti jäävän runsaan 1 prosenttiyksikön tasolle. Tämä johtuu siitä, että tuottavuuden odotetaan yleisesti kehittyvän vaatimattomasti ja samalla työikäinen väestö supistuu hiljalleen. Näiden aiheuttamat haasteet ovat se kova ydin, johon talouspolitiikan pitää lähivuosina pystyä vastaamaan. Samalla politiikan on oltava sellaista, että kasvu jakautuu oikeudenmukaisella tavalla, koska vain sellainen politiikka kykenee herättämään luottamusta ja luomaan uskoa tulevaan.

Arvoisa puhemies! Kaksi keskeisintä asiaa, joita meidän pitää tulevaisuudessa ratkaista ja joista me myös nyt keskustelemme, kun keskustelemme julkisen talouden suunnitelmasta tuleville vuosille, ovat talouskasvun edellytysten turvaaminen ja parantaminen ja toisaalta eriarvoisuuden torjunta. Nämä eivät ole joko tai -asioita, niin että vain toinen voitaisiin ratkaista, vaan sekä että, molemmat pitää ratkaista, sillä yhteiskunnan eheys ja julkisen talouden kestävyys edellyttävät nykyistä huomattavasti korkeampaa työllisyyttä. Työllisyysasteen tulisikin nousta yli 75 prosenttiin ensi vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Työllisyyttä pitkällä aikavälillä aidosti vahvistavat uudistukset olisi aloitettava viipymättä. Se on myös ainoa kestävä tapa turvata julkisen talouden kestävyys pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Investoinnit osaamiseen, hyvinvointiin ja sivistykseen vahvistavat tätä taloudellista toimeliaisuutta ja turvaavat talouskasvumme edellytyksiä tulevaisuudessa. Samalla ne vahvistavat pitkän aikavälin kestävyyttä, kun työllisyys vahvistuu ja yhteiskunnallisten ongelmien korjaamisen kustannukset vähentyvät. Näiden takia tässä salissa tässäkin keskustelussa SDP on esittänyt viittä erilaista uudistusta, jotka tulisi tehdä. Ne liittyvät varhaiskasvatukseen uudistamiseen, oppivelvollisuuden pidentämiseen, työllisyyttä ja kestävästä kehitystä tukevaan verouudistukseen, sosiaaliturvauudistukseen ja perhevapauudistukseen. On sanomattakin selvää, että nämä uudistukset vaativat tulevaisuudessa myös lisäkustannuksia, mutta jos suomalainen hyvinvointiyhteiskunta haluaa selvittää vielä tulevistakin vuosista, tulevista haasteista, niin se edellyttää sitä, että toisaalta turvaamme talouskasvumme edellytyksiä ja vahvistamme niitä ja toisaalta myös pidämme huolen siitä, että eriarvoisuus suomalaisessa yhteiskunnassa ei pääse kasvamaan, jotta kaikki olemme samassa veneessä. Sillä tavalla saamme aikaan myös parhaat mahdolliset tulokset.

15.37 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kannatan perussuomalaisen Toimi Kankaanniemen vastalause-esitystä.

Talouden elpyminen on ollut kyllä tarpeen, ja kasvun arvellaan jatkuvan vielä jonkin aikaa, vaikka vauhdin oletetaan hidastuvan. Maailmantalouden ja Euroopan unionin kasvun siivittämänä meilläkin näyttää paremmalta, mutta emme voi tuudittautua hyvänolon tunteeseen, vaan meidän on tehtävä aktiivista talous- ja työllisyyspolitiikkaa. Kun katsellaan kokonaistilannetta, se ei ole mikään huikean hyvä, sanoo hallitus sitten mitä vaan. Valtion velkataakka on yhä raskas, vaikka sen osuus bkt:stä onkin laskussa. Emme voi antaa valtionvelan riistäytyä käsistä ja jättää mittavaa velkaperintöä jälkipolvillemme. Joidenkin puolueiden varhaiset vaalilupaukset ovat vastuuttomia nykyinen velkatilanne huomioiden. Uudistuksia on tehtävä ja maatumme vietävä eteenpäin pykälää paremmista talousnäky-mistä huolimatta.

Brexitin myötä myös suomalaista maataloutta uhkaa iso leikkuri. Viljelijöillä ei ole ko-vin helppoa nytkään. Ajankohtainen ongelma on alkukesän poikkeuksellisen pitkään jat-kunut kuiva kausi, se vaikuttaa väistämättä satoon. Laajamittaisempi ongelma on tuottaja-hintojen taso. Kilpailu on kovaa, ja tuontituotteet painavat kuluttajahintoja alas. Kun näkö-piirissä on EU:n maataloustukien romahtaminen, niin moni maatalouden parissa leipänsä tienaaava kantaa huolta tulevaisuudestaan. On huomioitava, että maatalous työllistää suo-raan ja välillisesti valtavasti väkeä, 300 000, ja puhdas kotimainen ruoka on tärkeä asia meille kaikille. Ruoantuotanto on tärkeää myös huoltovarmuutta ajatellen. Hallituksen oli-si todella ryhdyttävä toimiin suomalaisen maatalouden puolesta, ja olisin jo tähän mennen-sä odottanut suurempaa näyttöä vahvasta tahtotilasta edistää maataloutemme asemaa.

Arvoisa puhemies! Mielestäni hallitus ei ole ollut täysin hereillä globaalien talousuh-kien osalta. Brexit, EKP:n toimet ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden mahdolliset ongelmat heijastuvat suomalaistenkin arkeen. Maailmankauppa on kokenut viime vuosien ajan pienempiä ja suurempia myllerryksiä. Esimerkiksi USA:n asettamat tuontitullit vai-kuttavat myös Suomeen ja suomalaisiin yrityksiin, halusimme tai emme.

Maailmantalouden tapaan myös kansainvälinen matkailukenttä elää vaihtuvien trendien mukaan. Esimerkiksi aasialaisten yöpymiset Suomessa ovat lisääntyneet tuntuvasti, ja täs-sä kohtaa on edesautettava kotimaista matkailualaa ottamaan kaikki hyöty irti lisäänty-neestä kiinnostuksesta luontoamme ja kaupunkijamme kohtaan. Samalla kuitenkin mei-dän pitää varjella ainutlaatuista saaristoamme, vesistöjämme sekä Lapin erämaita.

Keskeinen murhe on verrokkimaitamme matalampi työllisyysaste. Keskituloisuudesta on tehtävä houkuttelevampaa keventämällä verotusta. Tämä parantaisi monien kohdalla myös sitä paljon puhuttua työnteon kannattavuutta. Työn tekemisen tulisi olla aina tekijäl-leen kannattavaa. Talouskasvun hedelmät eivät ole jakautuneet tasan, vaan rikkaat ovat saaneet leijonanosan. Tarvitsemme oikeudenmukaisempaa veropolitiikkaa.

Työllisyysasteen nostamisessa koulutus on yksi olennainen ratkaisukeino. Hallituksen on kehitettävä mahdollisuuksia hankkia joustavasti työllistymistä edistävää lisäkoulutusta ja tarjottava yksilölle hyvät mahdollisuudet elinikäiseen oppimiseen. Myös työvoiman ja työn tarjonnan kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi on paiskittava töitä.

Väestön ikääntyminen on haaste monessa mielessä. Hyvä vanhuus kuuluu kaikille. Tämä tulee edellyttämään jatkossa entistä joustavampia ja toimivampia ratkaisuja palve-luiden edistämiseksi. Pienituloisten eläkeläisten eteen hallitus ei ole tehnyt tarpeeksi. Tämä vaatii resursseja.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Arvoisa puhemies! Terveydenhuollon hintalappu tulee tällä menolla kasvamaan rutkasti. Yleisesti ottaen terveyden saralla olisi panostettava voimakkaasti ennaltaehkäisyyn eli liikunnan lisäämiseen ja elintapojen parantamiseen. Tämä maksaisi itsensä takaisin moninkertaisesti pitkässä juoksussa ja, mikä tärkeintä, vaikuttaisi positiivisesti yleiseen hyvinvointiin. Terveyden edistämisessä puhutaan miljardien säästömahdollisuuksista.

Asumisen halpuuttaminen on perussuomalaisten keskeinen tavoite. Hallituksella on ollut tässä asiassa ratkaisun avaimet käsissään, mutta se ei ole paljon saanut aikaan. Sähkön-siirtomaksut, lämmityskulut, kiinteistöverot ja vuokrat alkavat olla ylivoimaisia velvoitteita pienituloisille. Lupauksista huolimatta hallituksella ei taida olla tarpeeksi tahtoa ryhtyä tuumasta toimeen.

Maahanmuuttoon liittyviin ongelmiin on puututtava tiukemmalla otteella. Arvoisa puhemies, hallituksen vetämä Pohjoismaiden löysin maahanmuuttopolitiikka ei ole ajan tasalla. Meidän on myös herättävä siihen, ettemme asu enää lintukodossa ja uudentyypisten väkivallantekojen [Puhemies koputtaa] mahdollisuus on kasvanut. Turvallisuus on tärkeä asia, ja siihen on panostettava esimerkiksi turvaamalla poliisille riittävät resurssit. — Kiitos.

15.42 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi kannattaa edustaja Nylanderin tekemää esitystä RKP:n vastalauseen 4 hyväksymisestä.

Värderade talman! Den finska ekonomin går bättre än vad den gjort på flera år. Regeringen har ändå mycket arbete framför sig, framför allt angående sysselsättningen. Därför vore det viktigt för regeringen att vidta åtgärder och öppet granska alla möjligheter som kunde bidra till att öka sysselsättningen. Vi behöver heltäckande strukturella reformer, en flexibel arbetsmarknad där det alltid lönar sig att ta emot ett jobb, och en modell utan flitfällor.

Den nuvarande familjeledighetsmodellen ger upphov till löne- och pensionsskillnader mellan män och kvinnor och utgör ett hinder för en jämlik karriärutveckling. Vi behöver en familjeledighetsreform så att arbetslivet blir mer jämställt och familjernas reella valmöjligheter och flexibilitet ökar. I jämförelse med de andra nordiska länderna kan man se tydliga skillnader i statistiken. Sysselsättningen av unga kvinnor i de andra nordiska länderna är betydligt högre än i Finland. Vi måste satsa på en grundlig och omfattande familjeledighetsreform för att åtgärda dessa problem. Denna reform ska också få kosta.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantamiseksi on ensisijaisen tärkeää panostaa perhevapaa-uudistukseen, ja tätä hallitus ei ole halunnut tehdä. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän malli perhevapaa-uudistukselle on kolmiosainen. Se muuttaisi ja uudistaisi nykyistä ansiosidonnaista äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaata. Varsinaisen vanhempainvapaan lisäksi on tärkeää, että myös kotihoidon tukea uudistetaan ja että panostetaan varhaiskasvatukseen. Neljä tuntia maksutonta varhaiskasvatusta päivässä pitäisi taata kaikille yli 3-vuotiaille lapsille.

Suomessa ainoastaan noin 75 prosenttia lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen eli huomattavasti vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa ja monessa muussa OECD-maassa. Osallistumisprosentteissa on kuitenkin isoja eroja kuntiemme välillä, ja myös perheiden sosioekonominen tilanne vaikuttaa lasten varhaiskasvatukseen osallistumiseen. Mielestäni kaikille lapsille pitää suoda yhtäläiset oikeudet laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja samalla yhtäläiset oikeudet kehittää sosiaaliset ja muut omaan kehitysvaiheeseensa sopivat

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

taitonsa. Neljän tunnin maksuton varhaiskasvatus merkitsee sitä, että päivähoitomaksut alenevat kautta linjan ja kannustinloukut vähenevät. Tämä tarkoittaa myös suurempaa joustavuutta yhdistää perhe- ja työelämä. Lisäksi mahdollisuudet ottaa vastaan osa-aikatyötä paranevat.

Värderade talman! Den tredelade modellen som svenska riksdagsgruppen förespråkar skulle enligt riksdagens utredningstjänst kosta cirka 277 miljoner euro. Reformen skulle ändå förbättra kvinnornas sysselsättning och deras återgång till arbete. Den skulle dessutom möjliggöra deltidsjobb och öka på pappornas deltagande i barnskötseln. Med att satsa på en jämlik familjeledighetsmodell investerar vi samtidigt i framtiden, i familjernas och framför allt i barnens välmående.

15.46 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Kansainvälisen talouden elpyminen on rantautunut Suomeen hämmäyttävän hitaasti. Kuitenkaan nyt orastavan talouskasvun aikana ei ole syytä hellittää otetta vaan tulee jatkaa tarkan taloudenpidon tiellä.

Pidän huolestuttavana, että selonteossa sanotaan talouden hyvän suhdanteen peittävän alleen julkista taloutta kuluva vuosikymmenen ajan heikentäneet rakenteelliset tekijät. Voiko enää selvemmin sanoa, että suuria ongelmia lakaistaan Suomessa maton alle? Juuri talouden nousukausina pitäisi tehdä tarvittavat muutokset näiden rakenteellisten ongelmien korjaamiseksi. Sipilän hallitus on valitettavasti epäonnistunut sekä norminpurkutal-koissa että työn vastaanottamisen kannustinloukkujen purkamisessa. Suomi on yhä ylisääntelyn maa, kuten se oli ennen Sipilän pääministerikautta, ja työnteon kannattavuus suhteessa sosiaaliturvaan on liian huono. Tällä hallituskaudella julkisen velan ottoa on kuitenkin saatu vähennettyä. Hallitus ei ole kuitenkaan täysin kyennyt lopettamaan julkisen talouden velkaantumista. Näin ollen toivon puolueiden olevan tältä osin aika samaa mieltä Suomen politiikan suunnasta: seuraavan hallituksen tulee lopettaa velaksi eläminen, purkaa byrokratiaa ja tehdä oikeudenmukainen sosiaaliturvan uudistus.

Arvoisa puhemies! Euroopan siirtolaiskriisi on huomattava talousongelma ja turvallisuusongelma. Suomeen on tullut EU:n ulkopuolelta ulkomaalaisia sosiaalietuuksien saajia viimeisessä 10 vuodessa niin, että määrä on kasvanut yli 2 000 prosenttia nykyisen määrän ollessa yli 125 000 henkilöä. Myös työmarkkinoiden peruspäivärahalla ja työmarkkinatuelle olevien ulkomaalaisten määrä oli vuonna 2004 vain reilu 2 000 henkeä, nykyisin se on yli 50 000 EU:n ulkopuolista asukasta. Suomen tilanne on ollut yleisesti ottaen heikkene-mään päin sen jälkeen, kun pääministeri Sipilä kutsui maailmalta turvapaikanhakijat kotiinsa asumaan. Kansalaiset odottavatkin tolkun linjaa turvapaikkakysymykseen sekä kansalaisuuden myöntämisiin. Kansalaisuuksia myönnettiin viime vuonna ennätysmäärä, yli 12 000 uutta kansalaisuutta. Maahan tarvitaan lakia ja järjestystä, kun liberaali valtamedia jatkaa huutoaan avoimien rajojen puolesta. Avoimien rajojen politiikka vie Suomen kaduilta turvallisuuden, kun sivullisiin kohdistuva väkivalta lisääntyy julkisilla paikoilla jopa islamistisen terrorismin muodossa.

Suomessa vähälle huomiolle on jäänyt, että avoimien rajojen politiikka on myös lisännyt järjestäytyntä rikollisuutta hälyttävän paljon. Olemme siis senkin suhteen valitettavasti Ruotsin tiellä. Ruotsissahan tehtiin ratkaiseva virhe, kun elintasopakolaisuutta käsiteltiin julkisuudessa ja päättäjien puheissa ainoastaan taloudelle positiivisena asiana. Tämä johtui osittain siitä pohjavireestä, jossa poliittisesti korrektina pidettiin ainoastaan yltiö-päisen positiivista suhtautumista maahanmuuttoon ja ulkomailta tapahtuvaan siirtolaisu-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

teen, vaikka sen syy olisi kansallisen yhtenäisyyden ja valtiontalouden kestävyysnäkökulmasta hyvin kyseenalainen.

Suomen tulisi oppia Ruotsin virheistä ja havahtua todellisuuteen. Kouluttamattoman, kielitaidottoman, saati lukutaidottoman työvoiman tarvetta ei ole enää olemassa, jos sellainen on siis ikinä ollutkaan. Digitalisaation ja robotisaation myötä matalapalkkatyövoiman tarve vähenee jatkuvasti. Suomen tulisi toimia muuttoliikkeessä myös eettisesti ja alkaa taistelemaan maailman liikakansoitusta vastaan eikä luoda keinotekoisin väestönsiirtoja lisäpainetta väestönkasvulle. [Leena Meri: Just niin!]

Suomi osallistui eilen EU:n varjokokoukseen, joka koostui pääosin siirtolaismyönteisistä valtioista, ja olen huolissani, että pääministeri Sipilä vetää omaa linjaansa ohi eduskunnassa päätetyn. Esimerkiksi EU-turvapaikanhakijoiden taakanjakoon Suomen voimassaoleva kanta perussuomalaisten hallitusajalta on, että Suomi ei kannata pakollisia sisäisiä siirtoja. Eduskunta tietysti tarkkailee ja edellyttää, että pääministeri noudattaa eduskunnassa päätettyä linjaa. Suomen maahanmuuttopolitiikasta voidaan tehdä vastuullista vain kansallisella ratkaisulla, ei Saksan ja Ranskan linjoja myötäilemällä. Niinpä hallituksen tulisi ryhtyä pikaisesti toimiin Suomen kansallisen maahanmuuttopolitiikan suuntaviivojen vahvistamiseksi eikä vain jatkaa lipumistaan tuuliajolla suurempien maiden ohjailtavana.

15.52 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun käsittelemme julkisen talouden kehyksiä, julkisen talouden suunnitelmaa seuraavalle neljälle vuodelle ja tarkastelemme sitä, missä tilanteessa Suomen talous on, niin voimme todeta, että ne viime eduskuntavaaleissa annetut viestit ja lupaukset ja tämän vaalikauden kaikista tärkein tehtävä hallitukselle, eli Suomen talouden pelastaminen ja Suomen sekä julkisen talouden että sitten yksityistalouden pohjan tervehdyttäminen, on täytetty. Suomi on siinä mielessä laitettu kuntoon tällä vaalikaudella, että meidän taloustilanteemme on huomattavasti parempi kuin kolme vuotta sitten.

Tuoreimmat talouslukemat kertovat, että bruttokansantuotteemme kasvu, talouskasvumme, on 3,1 prosenttia tällä hetkellä. Työllisyysaste, joka on erittäin tärkeä luku ja kertoo sen, kuinka moni meillä työikäisestä väestöstä tekee töitä, maksaa veroja ja rahoittaa tätä hyvinvointiyhteiskuntaa, on tällä hetkellä 71, ja näyttää siltä, että mikäli tämä vankka ja vahva talouden kehitys, jota Sipilän hallituksen järkevä ja terve talouspolitiikka on auttanut, jatkuu, siihen 72 prosentin työllisyysasteeseen, jonka hallitus on asettanut tavoitteekseen, tullaan pääsemään. Niin ikään näyttää siltä, että 2020-luvulle tultaessa Suomen valtion lisävelkaantumisen katkeaa. Toki tässä kohtaa ei pidä unohtaa sitä asiaa, että meillä on siitakin huolimatta todella merkittävä velkakuorma meille nuorille sukupolville ja meidän tuleville lapsillemme ja lastenlapsillemme.

Arvoisa puhemies! Tälle vaalikaudelle tyypillisesti tämä keskustelu julkisen talouden suunnitelmasta on ollut varsin voimakasta vastakkainasettelua ja melko kaksijakoista. Tuntuu siltä, että oppositiopuolueiden mielestä tämä talouden hyvä kehitys Suomessa johtuu kaikista muista tekijöistä kuin hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta. Olen ennenkin tässä salissa todennut sen, että sentään sen verran pisteitä voi antaa meille hallituspuolueiden edustajille ja toki oppositiopuolueidenkin edustajille ja ministereille, että ainakaan emme ole talouspolitiikalla estäneet sitä, etteikö Suomi olisi voinut hyötyä maailmantalouden noususta. Suomihan on päässyt ihan viimeisenä mukaan tähän maailmantalouden nousuun. Kun edellinen hallituspohja, jossa keskusta ei ollut mukana, oli vallassa, silloin kyllä Saksa ja Ruotsi ja moni muu Euroopan maa nauttivat tästä globaalista talouskehityk-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

sestä mutta Suomi ei siihen päässyt mukaan, ja vasta sitten Sipilän hallituksen talouspoliittiset toimet ovat auttaneet siihen, että olemme päässeet siihen kasvuun kiinni. Helpollahan tämä ei ole tapahtunut. Päätökset, joita olemme joutuneet tekemään tällä vaalikaudella, ovat olleet melko kipeitä ja jopa karvaita, mutta onneksi näyttää nyt siltä, että ne ovat kannattaneet ja Suomi elpyy, Suomi nousee.

Täytyy tässä kohtaa antaa oppositiolle vähän tunnustustakin: lukuisten äärikriittisten ja repivien puheenvuorojen seassa SDP:n edustajan Joona Räsänen puheenvuoro edusti minusta semmoista perinteistä hyvää sosiaalidemokraattista talouspoliittista ajattelua, ja siitä haluan edustaja Räsästä erittäin lämpimästi kiittää.

Puhemies! Maatalouden kannattavuutta täytyy pystyä parantamaan. Se on meidän maaseutumme talouden perusta. Lisäksi nyt talouspolitiikassa suurena haasteena tuntuu olevan osaavan työvoiman saaminen ja ennen kaikkea se, mitenkö työttömät ihmiset ja ne työpaikat saataisiin kohtaamaan. Kysymys ei ole pelkästään siitä, että maaseudulta pitäisi tuoda työvoimaa kaupunkeihin, vaan meillä on pienemmissä kunnissa ja maakuntakeskuksissa todella menestyviä teollisuusyrityksiä, joilla on tällä hetkellä voimakas työvoimapula.

Puhemies! Jatkossa talouspolitiikan tärkein tehtävä on mielestäni se, että kasvu todella kuuluu kaikille. Kaikki alueet Suomessa ja kaikki väestöryhmät pitää saada nauttimaan tästä talouskasvusta, ja sen eteen kehysriihessä onkin tehty päätöksiä. Siellä on oikeudenmukaisuuspäätöksiä tehty pienimpien päivärahojen korottamisesta, ja sitä pidän erittäin hyvänä.

Toivon, että jatkossa aluepolitiikassa voidaan toteuttaa nämä tuoreen seutukaupunkiohjelman hyvät ajatukset. Seutukaupunkiohjelma täytyy toimeenpanna.

Puhemies! Pelkästään en halua suitsutusta ja mirhamia antaa tälle julkisen talouden suunnitelmalle. Hallintovaliokunnan jäsenenä olen kieltämättä huolestunut siitä, ovatko nämä kehykset riittäviä meidän sisäisen turvallisuuden takaamiseen. Tältä osin seison voimakkaasti hallintovaliokunnan lausunnon takana, jonka annoimme valtiovarainvaliokunnalle. Hybridiuhkien maailmassa täytyy huolehtia siitä, että meillä on riittävästi poliisimiehiä ja rajamiehiä ja muitakin turvallisuuden toimijoita.

15.57 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Suhdanne-tilanne on nyt hyvä ja talous kasvaa ja työllisyys on vahvistunut, ja tästä meidän on kaikkien syytä olla erityisen iloisia. Mutta kuten tuossa julkisen talouden kehyslonteossa todetaan, niin jo nurkan takana talouskasvun ennakoitaan yleisesti jäävän runsaan 1 prosenttiyksikön tasolle, ja tässä taustalla on tekijänä se, että tuottavuuden oletetaan yleisesti kehittyvän suhteellisen vaatimattomasti ja samalla meidän työikäinen väestömme supistuu pikkuhiljaa. Nämä ovat kaksi asiaa, joihin meidän pitää kiinnittää erityistä huomiota. Ne ovat se kova haasteiden ydin, johon talouspolitiikan ja kaiken muunkin politiikan pitää lähivuosina löytää ratkaisuja. Samalla politiikan on oltava sellaista, että kasvu jakautuu oikeudenmukaisemmin kuin nyt, koska vain sellainen politiikka pystyy herättämään pitkällä aikavälillä luottamusta ja uskoa tulevaisuuteen.

Hallituksen kaksi isoa riskiä ovat oikeastaan ylitse muiden: että se jättää valtavan joukon ihmisiä osattomaksi kasvun hedelmistä ja vaikkapa nyt sitten tämän aktiivimallin toimin kurjistaa myös sellaisten ihmisten elämää, jotka kipeästi haluaisivat ja pyrkivät työmarkkinoille mutta eivät siinä onnistu, ja että se suhtautuu liian kevyesti kasvun ja työllisyyden pitkän aikavälin edellytysten vahvistamiseen.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Mietinnössä sanotaan, että eduskunta edellyttää, että hallitus edistää toimenpiteillään osaavan työvoiman saatavuutta työvoimapulasta kärsivillä aloilla ja alueilla. Hallitus on tehnyt hyviä ratkaisuja helpottamalla työttömien kouluttautumista työttömyysturvalla niin sanotun omaehtoisen koulutuksen puolella, ja tämä on ehdottomasti hyvä asia, mutta koska koulutus on kasautuvaa pääomaa, pelkkä omaehtoinen koulutus työttömien kohdalla ei riitä. Ne työttömät, jotka eivät saa itselleen avoimilta koulutusmarkkinoilta kouluttautumispaikkaa, tarvitsevat erityistä tukea.

Mietinnössä muistutetaan siitä, että toisen asteen tutkinto puuttuu noin 600 000 suomalaiselta ja esimerkiksi Uudellamaalla kolmannes työttömistä työnhankijoista on ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Tämän lisäksi aikuisväestössä arvioidaan olevan noin 600 000 henkilöä, joilla on riittämätön lukutaito tai numerotaito ja peräti noin miljoonalla on vaikeuksia tietotekniikan kanssa.

Omaehtoinen koulutus ei tuo lisätyöpaikkoja, se vain jakaa opiskelijat uudella tavalla. Perinteinen, ketterämpi työvoimapula-aloille suunnattu ammatillinen työvoimapolitiittinen koulutus on ajettu alas. Sitä oli viime eduskuntakaudella vielä noin 25 000 henkeä volyymiltansa, nyt puhutaan 5 000:sta. Tämä on ollut koulutus, joka on tuonut lisää koulutuspaikkoja niille aloille, joilla on ollut pulaa työnvoimasta, ja on tarjonnut koulutusta myös niille ihmisille, joiden on ollut vaikea päästä koulutukseen. Muuntokoulutukset ja muut ovat hyvä asia ja ne pyrkivät tähän samaan lopputulemaan, mutta itse asiassa meidän kannattaisi miettiä, tarvitsemmeko me sittenkin sinne kasvupalveluihin tällaista ihan omaa ammatillista koulutusta, koska muutokset työmarkkinoilla ovat niin voimakkaita.

Työttömien koulutuksessa on aina kyse korvaavista toimista. Jotta me tulevaisuudessa saamme kurottua tätä osaamisvajetta kiinni, niin on välttämätöntä rakentaa oppivelvollisuus, joka turvaa toisen asteen koulutuksen kaikille nuorille, kuten SDP on esittänyt — ei sitä perusnormimuotoista koulutusta välttämättä, vaan sisälle tarvitaan erityisiä ratkaisuja niille opiskelijoille, joille normaalimenettelyt eivät toimi. Mutta joka tapauksessa me tarvitsemme tuon ammatillisen taidon kaikille nuorille.

Lisäksi työvoimapulassa kannattaa muistaa, että kyseessä on kahden kauppa. Ei riitä, että jumpataan vain työntekijöiden osaamista. On muistettava, että työ muuttuu ja sen onkin muututtava. Meillä on toimialoja, joista on tullut läpikulkupaikkoja. Jos työpaikalla ei ole imua ja pitotekijöitä, se kärsii ikuisesti työvoimapulasta, koulutimmepa me vaikka kuinka paljon henkilöitä tuolle alalle. Kehittämällä parempia työpaikkoja voidaan myös vastata työvoiman saatavuuteen.

Tämän osaamispulan puheen keskellä on kuitenkin syytä muistaa, että tässä ja nyt meillä on pula työpaikoista. Se on suurin työllistymisen este, ja siksi tarvitaan kasvupolitiikkaa. Osaamisvajetta paikataan parhaiten koulutuksella, erityisratkaisuilla ja sillä, että perusta on kunnossa, ja nyt tuo meidän perustamme vuotaa. Siksi SDP:n esittämät varhaiskasvatusuudistus ja oppivelvollisuuden laajentaminen sekä sosiaaliturvan uudistaminen yleisturvamallin suuntaan ovat välttämättömiä rakenteellisia uudistuksia, joita me tarvitsemme.

Toinen huolenaiheeni, arvoisa puhemies, hyvin lyhyesti, on se, että miljoona suomalaista on varustettu vajain digitaidoin. Hallituksen suunnittelemat työvoimapalvelut kulkevat kohti digitalisaatiota ja sähköisiä palveluita yhä enemmän ja enemmän. [Puhemies koputtaa] Nyt olisi syytä panostaa myös siihen, että työttömät osaavat noita palveluita käyttää ja kykenevät siihen, ja siihen henkilökohtaiseen palveluun.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

16.03 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä suunnitelma nyt herättää vähän kummallisia ajatuksia, jos katsomme vähän sitä, mitä hallitus on esittänyt esimerkiksi viime viikolla. Nimittäin jos ette huomanneet, niin hallituksen viimeviikkoisessa vastineessa ehdotetaan muun muassa poistettavaksi palveluntuottajalta, siis maakunnalta, velvoitus noudattaa asiakassuunnitelmaa. Siis suunnitelma tehdään, mutta sitä ei tarvitse noudattaa. Sen lisäksi siitä ei ole olemassa valitusoikeutta. Vastineessa ehdotetaan suoraan, että suunnitelma ei luo asiakkaalle oikeutta palveluihin. Päätöksestä ei voi valittaa. Tähän saakkahan hallitus on korostanut sitä, että sote antaa jokaiselle mahdollisuuden päästä esimerkiksi lääkärille tai sille palveluntuottajalle, minne haluaa mennä, yksityiselle tai julkiselle puolelle. Tämä on valinnanvapautta, joka toki hallituksen paperissa nytkin säilyy, mutta jos sinne tulee kirjaus siitä, että suunnitelmia ei tarvitse noudattaa, ei sillä paperilla eikä luvalla kovin paljoa tee.

Jos ajatellaan esimerkiksi tilannetta, että henkilöltä on murtunut vaikkapa jalka ja se jalka laitetaan kuntoon jossakin sairaalassa ja sen jälkeen pitäisi olla sitten kuntouttavaa toimintaa esimerkiksi kotona, niin mistä sinne saadaan se kuntouttaja, jollei sitä suunnitelmaa tarvitse noudattaa? Tämä on suuri mysteeri. Vai onko nyt tilanne sitten se, että kun tiedetään se, että sote tulee maksamaan huomattavan paljon — loppusummaahan emme toki vielä edes tiedä — niin nämä ovat niitä keinoja, joilla karsitaan kustannuksia? Jos ei noudateta sitä, mitä sovitaan, jos ei noudateta sitä suunnitelmaa, mikä tehdään, niin sehän on selvää, että silloin rahoja säästyy.

Arvoisa puhemies! Toinen kummallinen asia, josta olen myöskin lukenut, että sitä on esitetty: Jossakin paperissa on otettu esille asia, että vanhusten hoivaa voitaisiin digitalisoida. Laskelmien mukaan yksi lähihoitaja ennättää aamuvuorossa olemaan yhteydessä 20 vanhukseen ja iltavuorossa 40 vanhukseen digitaalisesti. Voin sanoa, että onnea vaan muistisairaiden ja dementikkojen kanssa, että siellä toisessa päässä varmasti on sitten se vanhus, jonka kanssa ollaan yhteydessä ilta- tai aamu-aikaan. Noin laskennallisesti siihen menisi aikaa 9 minuuttia per asiakas. On sanottu, että silloin on tietenkin tämä kone siellä kotona jossakin nurkassa, tietokone tai muu vastaava, ja se hälyttää vanhuksen, mutta kyllä minä vaan sanon, että se vanhus hyppää kattoon, kun rupeaa yhtäkkiä ääni kuulumaan nurkasta, että tulepa koneelle, tulepa koneelle. Ei varmasti tule toimimaan. Tästäkin on laskettu, että siitä tulisi huomattavasti säästöjä.

Arvoisa puhemies! Nyt etuuskien parantamiseen on tässä suunnitelmassa lisätty vajaa 50 miljoonaa, josta vähimmäismääraisten sairaus- ja vanhempainpäivärahojen korotus on 20,2 miljoonaa, takuueläke 10 miljoonaa, lääkekaton alentaminen 5 miljoonaa ja toisen asteen oppimateriaalituki 12,5 miljoonaa. Mutta jos me katsomme, mitä on leikattu: perusturvan indeksileikkaukset ovat edelleen voimassa, noin 250 miljoonaa vuodessa; työttömyysturvan leikkaus 200 miljoonaa plus aktiivimalli, joka tuli siis voimaan tämän vuoden alusta; sote-asiakasmaksujen korotukset 150 miljoonaa 2016, ansiosidonnaisen sairauspäivärahan leikkaus 25 miljoonaa, vanhempainpäivärahojen lomaoikeuden rajausta 28 miljoonaa, yleisen asumistuen omavastuun nosto 22 miljoonaa, diabeteslääkkeiden korvausten leikkaus 20 miljoonaa, matkakorvausten omavastuun korotus 11,2 miljoonaa, lääkekorvausten omavastuun nosto 12,5 miljoonaa, ruokavaliokorvausten leikkaus 10 miljoonaa, kuntoutusjärjestelmän leikkaus 9 miljoonaa, opintotuen leikkaus 70 miljoonaa. Nämä tekevät yhteensä 700 miljoonaa. Tämä on karua kuultavaa, mutta näin on tehty.

Ja tässä kohdassa vielä sanoisin, kun tästä kikystä puhuttiin aikaisemmin: Muistanette varsin hyvin, että hallitus uhkasi vielä kovemmilla pakkolaeilla, jollei jotakin tehdä — vie-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

lä kovemmilla pakkolaeilla. Samalla hallitus myöskin lupasi, että erinäisiä leikkauksia ei toteuteta ja lisäleikkauksia ei tehdä. Siitä huolimatta tehtiin aktiivimalli, joka on tehty tämän jälkeen, tehtiin diabeteslääkkeitten korvausten leikkaus, ja perusturvan indeksileikkaukset ovat edelleenkin voimassa. Siis tässä kohdassa on pakko sanoa, että joku tässä salissa puhuu suvereenisti muunneltua totuutta tai kenties sitä niin kovasti nykyaikaista vaihtoehtoista totuutta.

16.09 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen julkisen talouden perustana olevan kansantalouden kasvu riippuu kansainvälisen talouden suhdanteista ja kyvyttämme hyödyntää niitä. Suomi elää ulkomaankaupasta. Meidän elintasomme on rakennettu tuonnille, ja tuonnin rahoittamiseksi tarvitsemme vientiä.

Suomen taloudessa nyt tuntuva hyvä vire on seurausta kansainvälisen talouden korkeasuhdanteesta. Viennin vedon varaan on uskallettu myös investoida. Työllisyys on parantunut, mikä on vahvistanut julkista taloutta kahdesta suunnasta, verotuloja lisäämällä ja työttömyysmenoja vähentämällä. EU-maiden viiteryhmässä olemme kohtalaisen onnistuneita. Suhdanteet ovat kuitenkin aina määritelmän mukaisesti väliaikaisia ilmiöitä. Siksi korkeasuhdanteen aikana onkin aina varauduttava tulevaan taantumaa. Finanssipolitiikkaa on kiristettävä ja rakenteellisia uudistuksia on toteutettava.

Valitettavasti on sanottava, että hallituksen finanssipolitiikassa on talouden suhdanteita vahvemmin seurattu politiikan kalenteria. Leikkaukset ja kiristykset ajoitettiin hallituskauden alkuun, koska toivottiin kansalaisten unohtavan etujen heikennykset ja palveluiden huononnuksen ennen vaaleja. Vastaavasti nykyisen korkeasuhdanteen hallintaan vaikuttaa ensi kevääälle tulossa oleva vaalisuma.

Hallituksen rakennepolitiikka on kuitenkin varsinainen murheen aihe. Leikkaukset suunnattiin koulutukseen. Tällä on kielteinen vaikutus Suomen talouden tulevaan kasvuraan. Vastaavasti rahoja tuhlaavia ja talouden rakennetta vääristäviä elinkeinoja ei pystytty karsimaan ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen rakennepolitiikassa pahin on kuitenkin vielä edessä. Toiteutessaan hallituksen esitys maakunta- ja sote-uudistuksesta muodostaa raskaan taakan koko julkiselle taloudelle. Pieneen Suomeen rakennetaan kokonaan uusi porras maakuntahallinnosta. Lyhyellä ja keskipitkällä tähtäyksellä tästä seuraa kasvupiikki julkisiin menoihin. Vallitseva sekaannus takaa sen. Miten kunta-alan palkat kehittyvät, mitä lopulta kiinteistöille ja muulle varallisuudelle käy? Kun vain epävarmuus on varmaa, on lisälasku luvassa. Pitkällä tähtäyksellä moniportainen hallinto tuo lisää kuluja ja jäykkyyttä. Talouden vetureina olevat kaupungit eivät saa tarvitsemaansa toimintavapautta.

Sosiaali- ja terveystalouden puolella ei ole nähtävissä säästöjä. Hoitoketjujen integrointi on unohdettu, ja jäljellä on vain epämääräinen lupaus valinnanvapauden lisäämisestä. Palveluiden kysyntä siis kasvaa, mutta tarjonnan taloudellisuudesta ei ole mitään takeita. Hallituksen kaavailema 3 miljardin säästötavoite on tyhjän päällä. Se on käynyt ilmi jo asian eduskuntakäsittelyssä. Säästöjen sijaan on luvassa lisämenoja.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kaavailemat säästöt ovat muutenkin kuin maakunta-sote-uudistuksen osalta pelkkiä toiveita. Selonteon tekstissä viitataan digitalisaation hyödyntämiseen. Se on varmaan oikea kehityssuunta, mutta niin kauan kuin kukaan ei osaa kertoa, mitä oikein tehdään ja milloin toimitaan, on siihen turha ripustaa euromääräisiä toiveita.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Selonteon edellä mainitussa kohdassa viitataan kuntien lakisääteisten tehtävien ja niiden toteuttamista ohjaavien velvoitteiden vähentämiseen. Tämänkään osalta on turha elä tellä toiveita. Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden poistaminen on hyvä huono esimerkki. Säästöt ovat vähäisiä ja vaikutukset työmarkkinoihin saati lasten yhdenvertaisuuteen ovat kielteisiä. Jos tällä politiikalla halutaan menoja karsia, luvassa on hyvinvointipalveluiden rajuja leikkauksia.

Arvoisa puhemies! Pahin uhka hyvinvointivaltion tulevalle rahoitukselle ja sitä edellyttävälle välttämättömälle talouskasvulle on protektionismin nousu. Hallituksen on tuettava EU:n kauppapolitiikassa linjaa, jolla maailmankauppa pidetään mahdollisimman vapaana. Protektionismin haittoja onkin lähdetty ennalta torjumaan. Sopimus Kanadan ja EU:n välillä on ratifiointivaiheessa, EU:n ja Japanin yhteistyösopimus voi tulla voimaan jo ensi vuonna, ja yhteistyötä Latinalaisen Amerikan kanssa ollaan kehittämässä. Aktiivinen toiminta Euroopan unionissa ja selkeä suunta kansainvälisen kaupan reiluun vapauttamiseen ovat pitkäjänteistä talouden rakennepolitiikkaa.

16.14 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme julkisen talouden suunnitelmaa tuleville vuosille. Kun tarkastelemme talouden nykytilaa ja tulevaisuutta, voimme todeta, että juuri nyt talouskasvu on Suomessa vahvaa. Suomen Pankki ja valtiovarainministeriö arvioivat tuoreissa ennusteissaan Suomen kuluvan vuoden talouskasvuksi 2,9 prosenttia. Kasvua vauhdittavat suotuisa tuottavuuskehitys, alhaiset rahoituskustannukset ja vahva vientikysyntä. Hallitus on saavuttamassa tavoitteensa 72 prosentin työllisyysasteesta ja 110 000 uudesta työllisestä. Suotuisan talous- ja työllisyyskehityksen ansiosta valtion velkaantuminen on vihdoinkin taittumassa. Valtion budjettitalouden alijäämän ennakoidaan alenevan noin 1,3 miljardiin euroon ensi vuonna. Lähivuosina julkinen talous kääntyy lievästi ylijäämäiseksi yli 10 vuoden alijäämäisyyden jälkeen.

Hallituksen talouspolitiikka ja tehdyt toimet ovat olleet osaltaan vaikuttamassa siihen, että Suomen talous ja työllisyys on viimein saatu kasvuun. Hallitus on purkanut työtä ja yrittämistä haittaavia normeja ja tukenut Suomen viennin kasvua kilpailukykysojimuksella. Kannustavalla veropolitiikalla olemme varmistaneet sitä, että Suomessa kannattaa investoida, yrittää ja tehdä töitä. Valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään julkisen talouden suunnitelman mukaisen finanssipolitiikan olevan suhdanteisiin nähden kohdallaan.

Valtiovarainvaliokunta pitää mietinnössään hyvänä myös hallituksen tekemiä panostuksia koulutukseen ja osaamiseen. Hallitus on kohdentanut resursseja maksutonta varhaiskasvatusta koskevan kokeilun laajentamiseen, se purkaa kannustinloukkuja pienituloisten perheiden kohdalla ja ehkäisee lasten syrjäytymistä tasaamalla kotitautosten eroja opinpolulla. Ammatillisen koulutuksen reformilla on lisätty ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuutta ja asiakaslähtöisyyttä, lisätty työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja yksilöllisiä opintopolkuja. Lisäksi on purettu sääntelyä ja päällekkäisyyksiä. Ammatillisen koulutuksen uudistus luokien hyvän pohjan laadukkaalle ja modernille ammatilliselle koulutukselle, kunhan riittävät resurssit turvataan. Lisäksi lukiuudistus on ollut erittäin tarpeellinen. Sillä on vahvistettu lukion asemaa korkeakouluun valmistavina opintoina. Lukion kansainvälisyys lisääntyy ja opiskelija saa aikaisempaa enemmän henkilökohtaista tukea ja ohjausta.

Koulutukseen panostavalla linjalla on syytä myös jatkaa. Se liikkumavara, mitä julkisessa taloudessa on käytettävissä, on kohdennettava koulutukseen, tutkimukseen ja sivistyk-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

seen. Vain siten voimme varmistaa suomalaisen osaamisen ja menestyksen myös tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Lisäksi annan kiitosta menokehyksen puitteissa tehdyille työllisyyteen ja turvallisuuteen kohdennetuille lisäpanostuksille. Akuuttia osaajapulaa ja osaamisen kohtaanto-ongelmaa on helpotettu vuoden 2018 lisätalousarvion 60 miljoonan osaa-mispaketilla. Edustaja Filatov täällä äsken kiinnitti aivan oikein huomiota tärkeään asiaan, nimittäin digiosaamisen vahvistamiseen. Digitaidot ovat tärkeässä osassa nykypäivän työ-elämässä. Hallitus on aivan oikein panostanut tähänkin asiaan, nimittäin Digiaikakauden taidot -ohjelman tehtävänä on vahvistaa digitaitoja ja näin ehkäistä eriarvoistumiskehitystä. Nyt on panostettu 7 miljoonaa Digiaikakauden taidot -ohjelmaan, ja myös jatkossa digitaisten taitojen vahvistaminen on syytä huomioida.

Arvoisa puhemies! Samalla kun talous kasvaa, on syytä huomata, että ennusteet tulevien vuosien näkymästä ovat aiempaa varovaisempia. Syytä näihin aiempaa varovaisempiin arvioihin ovat muun muassa merkit ulkomaisen kysynnän kasvun vaimenemisesta, protektionismin lisääntyminen ja asuinrakentamisen hidastuminen. On syytä muistaa, että hyvä suhdannekehitys ei ole korjannut julkisen talouden kestävyysvajetta, koska ikäsidonnaisten menojen kasvu jatkuu nopeana aina 2030-luvulle saakka. Näin on myös valtiovarainvaliokunta mietinnössään todennut. Lisäksi Puolustusvoimien [Puhemies koputtaa] isot hankinnat asettavat valtiontaloudelle omat paineensa 2020-luvulla.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi totean, [Puhemies: Aika!] että hallituksen vastuullisen taloudenpidon linjalla on edelleen syytä jatkaa. Jakovarapopulismiin ei ole varaa ja työllisyyttä kohentaviin toimiin on tarpeen panostaa.

16.19 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta kyllä ansaitsee kiitokset laatimastaan mietinnöstä julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 19—22. On helppoa olla samaa mieltä. Hallituksen valitsema finanssipolitiikka ja linja on tässä taloussuhdanteessa ollut kyllä se oikea.

Aina pitää hiukan katsoa taaksepäin, jotta voi katsoa sitten eteenpäin, ja jos tätä vertaa vuoden 2011 hallituskoalitioon, se valitettavasti oli sellainen, jossa poliittista ideologista liimaa ei löytynyt ja pienin nimittäjä ei meinannut millään löytyä, joten kompromisseilta ei välttytty siinä kokoonpanossa ja päädyimme siihen ratkaisuun, jossa 6 miljardilla sopeutettiin taloutta, josta 3 miljardia oli suorilla leikkauksilla ja 3 miljardia veronkorotuksilla. Valitettavasti siinä tilanteessa nuo 3 miljardin veronkorotukset olivat pahinta myrkkyä sille mahdolliselle kasvulle, mitä Suomi olisi siinä vaiheessa tarvinnut. Näky oli äärimmäisen usvainen, ja yrittäjät ja yritykset eivät uskaltaneet investoida ollenkaan tuossa vaiheessa. Ainoa valopilkku viime hallituskaudella oli 26 prosentin yhteisöveron lasku 20:een, mikä tapahtui vuonna 2014 ja minkä jälkeen yritykset saivat selkeän signaalin siitä, että Suomessa on tiettyä positiivista kehitystä tapahtumassa, ja investoinnit lähtivät liikkeelle. Tästä muun muassa hyvä esimerkki on Äänekoskella aika pian yhteisöveron laskun jälkeen tehty päätös siitä, että Äänekosken 1,3 miljardin biotuotetehtästä rakennetaan.

Tällä hallituskaudella, arvoisa puhemies, tehtiin erilaisia ratkaisuja. Lähdimme sopeuttamaan taloutta vielä tuon viime hallituskauden 6 miljardin jälkeen 10 miljardilla, joista 4 miljardia tuli suorilla leikkauksilla, 2 miljardia tuottavuuden kautta, miljardi maakuntien tehtäviä karsimalla ja sitten tuo 3 miljardia kymmenessä vuodessa sosiaali- ja terveystalouden kautta. Ja tämä kaikki tehtiin niin, että veroastetta ei nosteta. Päinvastoin koetaan jopa laskea verotusta. Mitä tästä seurasi? Viime hallituskaudella menetimme 100 000

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

työpaikkaa. Nyt olemme saaneet suunnilleen sen 100 000 työpaikkaa takaisin. Velkaannuimme viime hallituskaudella 50 miljardista lähes 100 miljardiin. Tällä hallituskaudella velkaantuminen taittuu ja 72 prosentin todella kunnianhimoinen työllisyystavoitekin on toteutumassa. Se, lähtikö tämä kasvu liikkeelle 2015 Stubbin hallituksen aikana vai Sipilän hallituksen aikana, mielestäni on vain semantiikkaa. Enemmänkin tavoitteista nimenomaan sen kautta, että kokonaisveroastetta ei nosteta, lähti kyllä selkeä signaali yrittäjille ja yrityksille siitä, että Suomeen kannattaa taas investoida lisää.

Tästä ehkä johtopäätöksenä voisi vetää vuosille 19—22 ensinnäkin sen, että semmoinen hallituskoalitio pitää löytää, jossa sitä poliittista ideologista liimaa jatkossa löytyy. Toinen suuri asia on se, että luultavasti me ensi hallituskaudellakin joudumme jatkamaan sopeuttamista, ja ne tietyllä lailla vastuuttomat puheet siitä, että perutaan kaikki tämän hallituskauden leikkaukset, eivät varmasti tule toteutumaan. Enemmänkin uskon siihen, että sopeuttamista on jatkettava, varsinkin kun meidän huoltosuhteemmekin tulee selkeästi huononemaan seuraavan vuosikymmenen aikana.

Rakenteellisista uudistuksista meillä jäivät kyllä vähän tällä hallituskaudella tehtävät vajaaksi, ja siinä suhteessa ainakin sosiaaliturvauudistus on sellainen, joka ensi hallituskaudella pitää ehdottomasti tehdä, ja samoin perhevapaaudistus, ja työmarkkinoita on joustavoitettava. Tällä hetkellä ne ovat Suomessa liian jäykät, ja meidän on tehtävä kaikemme, jotta jokaiselle suomalaiselle työikäiselle annetaan myös mahdollisuus työpaikkaan jatkossa.

Lopuksi, norminpurkua, joka on ollut tämän hallituskauden yksi suuria teemoja, on edelleen kiihdytettävä. Esimerkkinä: ympäristöluvia Suomessa on noin 15 000, kun muut Pohjoismaat selviävät noin 3 000—6 000 ympäristöluvalla.

Loppuun: Täällä on mainittu myös digitaalisuus. Se on äärimmäisen tärkeää seuraavalla hallituskaudella. Meidän on purettava kaikkia mahdollisia esteitä, jotta digitalisaatiota pystyttäisiin [Puhemies koputtaa] edistämään ensi hallituskaudella.

16.25 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Suomen taloudellinen kehitys on tällä hetkellä niin hyvässä vaiheessa, että monien talousasiantuntijoiden mukaan poliittiset päättäjät toimivat viisaasti, jos eivät suuremmin myönteistä kehitystä häiritse. Näin hallitus onkin suhdannetilanteen tunnistaen toiminut saatuaan maan talouden vauhtiin.

Veronkevennykset, jotka on tehty, ovat olleet varsin maltillisia ja lähinnä tukeneet palkkatarkoituksia ja työpaikkojen syntymistä. Elämme nyt korkeasuhdanteessa, ja talouskasvu on sopivaa, noin 3 prosentin suuruusluokkaa. Talouden ylikuumenemista onkin syytä kaikin keinoin välttää. Hallituskaudella tullaan todennäköisesti saavuttamaan hallitusohjelmassa tavoitteeksi asetettu 72 prosentin työllisyys ja noin 110 000 uutta työpaikkaa. Vienti vetää, ja Suomen kilpailukyky on jälleen terässä. Investointitavaramme käyvät maailmalla kaupaksi.

Arvoisa puhemies! Euroopan keskuspankki EKP on toistaiseksi epätavallisilla toimillaan selviytynyt euron kriisin karikoista kiitettävän hyvin. Maailmantalouden suurin uhka on tällä hetkellä kauppasodan riski, jota Yhdysvaltain presidentti Donald Trumpin toimet lietsovat. Protektionismi on taloustieteilijöiden yksimielisen käsityksen mukaan lopulta kaikkien kannalta vahingollista. Toivoa sopii, että maailmantaloudessa kaikki toimijat palaisivat nopeassa tahdissa perusteltuun päiväjärjestykseen.

Arvoisa puhemies! Seuraavaksi puhun maatalouden ongelmista.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Suomella on menossa EU-jäsenyyden 24. vuosi. Tänä aikana maataloustulo eli se korvaus, minkä viljelijä saa työlleen ja sijoittamalleen pääomalle, on laskenut lähes 60 prosenttia. Maataloustulo on siis alentunut EU-jäsenyyden aikana noin 1 000 miljoonasta eurosta runsaaseen 400 miljoonaan euroon. Nyt siis puhutaan koko Suomen yhteenlasketusta vuotuisesta maataloustulosta. Samana ajanjaksona EU-jäsenyyden aikana toki viljelijöiden lukumäärä on alentunut noin 50 prosentilla: 100 000 viljelijästä alle 50 000:een. Tila- ja yksikkökoko on kasvanut, mutta se on laiha lohtu, kun tämä kehitys on toteutunut valtaosin vieraalla pääomalla samanaikaisesti, kun pääoman tuotto on koko ajan laskenut.

Viime viikolla hallitus asetti Karhisen maatalousryhmän pohtimaan maatalouden tulevaisuutta ja kehityksen parantamismahdollisuuksia. Sillä on mielenkiintoinen tehtävä: vaikuttaako niin, että maatalouden markkinatuotot kasvavat, vai niin, että maatalouden tuotantokustannukset laskevat, vai niin, että maatalouden tulo- ja investointituet nousevat, vai niin, että maataloudelle tehtäisiin vielä joitakin edullisia verotusratkaisuja.

Koska tämä puheenvuoro oli pituudeltaan rajoitettu, niin käytän vielä toisen puheenvuoron ja mielisuosioilla lopetan tämän.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Olisi ollut aikaa vielä jatkaa.

16.29 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään kuultu monia hyvin kattavia ja laajoja puheenvuoroja, kuten kokoomuksen ryhmäpuhe ja äsken edustaja Wallinheimon puhe. Kiinnittäisin itse huomion yhteen tärkeään asiaan, joka on kielitaito, nimittäin monipuolisen kielitaidon merkitystä ei yhä kansainvälistyvämmässä maailmassa ja työmaailmassa voi koskaan korostaa liikaa.

Kansainväliset asiat ja ihmisten liikkumavapaus koskettavat meitä kaikkia. Lapsemme elävät jo nyt maailmassa, jossa vieraiden kielten sekä kulttuurien tunteminen alkaa olla perusedellytys. Kieltenopiskelu on ikävä kyllä Suomessa yksipuolistunut. Yleisestikin kieltenopetus alkaa Suomessa varsin myöhään. Useimmissa Euroopan maissa vieraiden kielten opetus aloitetaan 6—7 vuoden iässä, kun Suomessa keskimääräinen aloitusikä on 9 vuotta.

Vieraita kieliä ja kulttuureja pitää siis osata paremmin, ja kosketus ensimmäiseen vieraaseen kieleen tulisi saada jo ennen kolmannen luokan alkamista. Hallitus päättikin edellisessä kehysriihessä, että vuodesta 2020 alkaen kieltenopetus alkaa jo ensimmäisellä luokalla ja se koskee kaikkia suomalaislapsia. Jo tätä ennen varhentamista tullaan hallituksen kärkihankkeilla tekemään, ja useat kunnat ovat lähteneet mukaan kokeiluun.

Syksyllä 2019 aloittavat ekaluokkalaiset pääsevät siis heti ensimmäisenä kouluvuoteen tutustumaan oman äidinkieltensä lisäksi uuteen kieleen A1-kielenä. Tämä on erittäin hieno ja tärkeä kehityssuunta, ja toivon, että tällä viisaalla tiellä jatketaan myös tulevaisuudessa ja tämänkaltaisia viisaita päätöksiä tehdään myös jatkossa.

16.31 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on tärkeä paperi, ja sen takia on erittäin hyvä, että täällä on käyty laajaa keskustelua. Asioita on paljon, vain muutama ehti ottaa tässä viidessä minuutissa kantaa.

On erittäin ilo nähdä, että kasvu on tällä kohtaa käynnistynyt sen jälkeen, kun Euroopan talous on ottanut sen veturin roolin myöskin Suomessa. Meillä tulee olla tavoitteena työllisyys 75 prosentin kohdalle, mutta voisin sanoa, että tässä kohtaa niin sanotusti kaikki helpoimmin työllistyvät ovat kyllä jo varmaan 72 prosenttiin työllistyneet ja seuraava 3 pro-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

senttia vaatii kyllä erityisiä toimenpiteitä vaikeasti työllistyvien osalta. Tässä kohden hallituksen toimet kasvupalvelulain osalta eivät ole sitä tukemassa vaan paremminkin heikentämässä, jotenka uusia välineitä tarvitaan. Valitettavaa on myöskin ollut, että vaikka kasvu on näin vahvaa, niin siitä eivät kaikki pääse osallisiksi vaan yhä edelleen meillä osa ihmisistä jää kasvun uusien hedelmien ulkopuolelle.

Meillä hallintovaliokunta otti kantaa myöskin tähän julkisen talouden suunnitelmaan ja yhtenä suurena huolena näki turvallisuuden toimialan julkisen talouden suunnitelman heikkenevät resurssit. Tämä on lähestulkoon kaikilla sektoreilla, esimerkkinä Rajavartios-to, jolle oli jo etukäteen sovittu henkilöstömäärän lisäyksistä, ja näitä ei toteuteta. Samaa riskiä on hieman myöskin pelastuslaitoksen puolella ja Tullin puolella, mutta suurin ongelma on kyllä tällä hetkellä poliisit. Poliisit ovat toistamiseen käyneet meille valiokunnassa kertomassa ongelmasta. [Välihuuto eduskunnasta] — Kiitos, kollega. Poliisit eivät ole ongelma, vaan poliisien resurssit ovat ongelma. — On moneen kertaan todettu, että pitkäjänteinen suunnitelma niin, että koulutuksessa olevat poliisit pääsevät työhön ja pystytään ne työpaikat pitämään, on se ainoa järkevä linja. Nyt koko ajan tulee lisää tehtäviä — tiedustelulaista muun muassa, mahdollisesti alkoholilaista johtuen ynnä muuta — ja kun meidän tavoitteenamme on lähes 7 500 poliisia, määrä tippuu tämän hallituksen esityksen mukaan nykyisestä 7 200:sta, johon se juuri ja juuri saadaan hilattua, 6 800:aan. Elikkä se ei ole missään tapauksessa riittävästi. Elikkä viedään aivan toiseen suuntaan kuin sisäisen turvallisuuden selonteko ja koko yksimielinen hallintovaliokunnan lausunto tästä oli.

Kuntatalouden osalta on myöskin huolestuttavaa se, että VM:n omankin arvion mukaan vuosina 2016—2019 kuntatalous on ollut miinuksella valtion puolelta ja indeksijäädytysten jatkuessa ja ennalta tehtävien leikkausten takia kuntatalous tulee olemaan miinuksella lähes 200 miljoonaa myös tämän kehyskauden aikana. Kunnat ovat itse pystyneet paikkaamaan omaa talouttaan, ei niin, että tältä hallitukselta olisi tullut mitään muuta kuin lisää miinuksia.

Sitten on samaan aikaan puhuttu myöskin julkisen sektorin työntekijöiden asemasta, ja täytyy myöntää, ettei hallitus ole kyllä kovin kauniilla kädellä työntekijäkuntaa siellä kohdellut. Se vaikuttaa sitä kautta, että valtiontalouden tukea kunnille on vähennetty, ja toisaalta sitä kautta, että lomarahoja on leikattu. Ei kosketa kaikkia, kun katsotaan ne yhteen verovähennysten kanssa, mutta niille ihmisille, jotka ovat pitkään julkisella puolella, kuntapuolella työskennelleet, tämä on valitettava miinus. Ja kaiken kaikkiaan julkisen sektorin työntekijöiden ostovoima on viime vuosina laskenut. Onko niin, että tämän hallituksen politiikan maksajina ovat pienipalkkaiset naiset?

Palaan hetken päästä tähän sote-uudistukseen. — Kiitos.

16.36 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset toivat tänään ryhmäpuheensa ja monissa muissa puheenvuoroissaan esille tärkeitä asioita tulevaisuuteen, kuten sosiaaliturvauudistuksen, elinikäisen oppimisen ja lähelle ihmistä -ajatuksen elikkä sen, että kun meillä on paljon tietoa ihmisistä, niin me ottaisimme sitä tietoa niin, etteivät ihmiset tippuisi niin helposti avun piiristä pois. Elikkä tästäkin huomaa, että meillä on hyvin paljon erilaisia ajatuksia, vaikka julkisuudessa aina sanotaan, että perussuomalaiset puhuvat yhdestä tai kahdesta asiasta, joita ovat turvapaikkaturismi ja EU-politiikka. Mutta kuten olemme huomanneet, mitä on media täynnä ja missä meidän pääministerimme ja hallituksemme jäsenetkin juoksevat, niin se on EU. Ja EU:ssa puhutaan Emusta, yhteisestä vas-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

tuusta ja maahanmuuttopolitiikasta. Siksi tuntuisi aika oudolta, ettei niistä Suomessa saisi puhua, kun se maailmanlaajuisestikin ymmärretään, että ne ovat tärkeitä asioita.

EU vaikuttaa aivan kaikkeen, mitä me teemme, ja monissa uudistuksissa, mitä me mietimme, joudumme palaamaan sen äärelle, ettemme voikaan tehdä näin, koska EU-oikeudesta tulee meille raameja. Jos mietimme esimerkiksi sote-uudistusta, tälläkin hetkellä pohditaan notifikointia ja sitä EU-oikeudellista ulottuvuutta. Meillä ei ole enää itsemääräämisoikeutta, ja tästäkin on kinattu, ja kuitenkin ei samaan aikaan voida rehellisesti myöntää sitä, että EU rajaa meidän päätöksenteko-oikeuttamme. Siitäkin voitaisiin nykyisin aivan reilusti puhua.

Vuosi sitten perussuomalaiset heitettiin ulos hallituksesta väitetyn arvopohjaerilaisuuden kanssa, ja kyllä ainakin siinä mielessä olen eri mieltä ministeri Orpon kanssa, kun hän silloin korosti sitä, että EU-jäsenyys on sellaista isänmallisuutta, ettei sitä tulisi kyseenalaistaa. Mielestäni mitään päätöksentekoa ei pidä pitää niin pyhänä, ettei siitä saa puhua kriittisesti tai kyseenalaistaa sitä. Maailma ei ole koskaan niin valmis ja kukaan ei ole niin viisas, ettei ajatuksia voisi kyseenalaistaa. Ei mikään kehity.

Perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho on usein peräänkuuluttanut sitä, että meillä pitäisi olla euro- ja EU-kriisin varalle jonkinlaisia suunnitelmia. Tälläkin on tänään todettu, että sellaisia kriisejä on tulossa, mutta meillä ei ole minkäänlaisia suunnitelmia. Jokainen myös on asunnossaan varautunut siten, että on hälytyslaitteet katossa tulipalon varalta, mutta näinkin merkittävästä asiasta me emme oikein puhu. Perussuomalaiset puhuvat näistä asioista, mutta usein salista kuuluu naurahduksia, ja siinä mielessä olen ilahtunut, että edustaja Väyrynen on saapunut eduskuntaan, koska myös hän otti näitä asioita esille. Mitä useampi näistä uskaltaa ja kehtaa puhua välittämättä siitä, kuinka paljon nauretaan, niin sitä enemmän me myös siirrymme eurooppalaiselle tasolle siinä, että asioista saa puhua. Jos me väitämme olevamme oikeusvaltio, jossa sananvapauttansa voi käyttää, niin silloin täytyy voida puhua myös EU-politiikan vaikutuksesta Suomen talouteen.

Meidän talouteemme vaikuttaa nyt merkittävästi myös se, miten maahanmuutto- ja turvapaikkaongelmat Euroopassa ratkaistaan. Olen mielenkiinnolla seurannut tätä keskustaa, jota ollaan perustamassa ja jonne henkilöitä ja turvapaikanhakijoita sijoitettaisiin. Perussuomalaiset esittivät turvallisuuden parantamiseksi muun muassa laittomasti maassa olevien säilöönottoa, ja silloin täällä kauhisteltiin, että kuinka te nyt tuollaisia voitte puhua, aivan epäinhimillistä, ja nyt näistä puhuu kuitenkin koko Eurooppa. On mielenkiintoista huomata, että joistakin asioista täällä Suomen eduskunnassa ei välttämättä kauheasti haluta puhua.

Yksi asia, jota perussuomalaiset jäivät kaipaamaan, olivat panostukset maatalouteen. Kuten täällä joissakin puheenvuoroissa tuli esille, niin EU suunnittelee uudenlaisia jakomekanismeja, ja se olisi kuolinisku suomalaiselle maataloudelle. Toivoisinkin — enkä saanut ministeri Orpolta vastausta siihen, miten Suomi aikoo varmistaa sen — että meillä tosiaan säilyy elinvoimainen maaseutu. Me kaikki riensimme varmastikin juhannuksena maaseudulle ihannoimaan sitä suomalaista kulttuuriperinnettä, luontoa, lehmii ja maaseutua, mutta se ei siellä itsestään pysy — muuten. Sekin jäi vaille vastauksia.

Harmittavan lyhyt tämä aika. Asiaa olisi paljon, mutta toivon jatkossa, että ollaan realistisia, puhutaan asioista avoimesti, ja jos ollaan eri mieltä, niin ei tarvitse aina todeta ja naureskella, että ”teillä on niin typeriä mielipiteitä”. Kaikilla on ihan hyviä mielipiteitä. Ne ovat jokaisen omia.

16.41 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Vanha sananlasku kalikasta, koirasta ja älähtämisestä on tänään tullut mieleen, kun monenlaiset syytökset ovat sinkoilleet sosiaalidemokraattien suuntaan tässä salissa. Omaa puhettani on ministeriä myöten siteerattu varsin vapaalla kädellä, ja kuten jo sanoin, pöytäkirjoista ilmenee, mikä on tahallisen väärinymmärryksen määrä ja tyyli. Mutta se on ymmärrettävää, kun puhumme hallitukselle arasta ja vaikeasta asiasta eli sote-mallin rahoituksesta.

Kerrataan vielä se yksinkertainen tosiasia, että valtiovarainministeriö, joka yleensä laskee lyijykynätkin, on nyt jättänyt suosiolla arvioimatta hallituksen sote-mallin kustannusvaikutukset. Miksi näin? No, kaksikin korkeaa virkamiestä on todennut valtiovarainvaliokunnalle, että tämä uudistus on toteutettu hiukan eri tavalla kuin yleensä. Se tarkoittaa, että lähtökohdaksi on lukittu sekä maakunnat että valinnanvapaus, jotka molemmat kasvattavat kustannuksia, varsinkin toisiinsa kytkettyinä. Kun niitä ei kuitenkaan saa irrottaa tästä reformista, on parempi olla laskematta turhan tarkkaan kustannuksia. Valtiovarainministeriö on joutunut poliittiseen ohjaukseen, ja ikävä kyllä sen uskottavuus on kärsinyt vakavasti sote-lakien ja nyt tämän julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Surkuhupaisinta on, että ministeriön korkein virkamies tarjoilee lausuntokierroksen jo päätyttyä joitain stetosonista revittyjä lukuja, niin huterasti perusteltuja, että emme voi huolia niitä edes lausuntoon. Siis valtiovarainministeriön numerot eivät kelpaa valtiovarainvaliokunnan lausuntoon — näin surkeaa on tämän valtavan uudistuksen valmistelu.

Ne poliittisesti ohjaamattomat asiantuntijat, joita olemme kahdessa yhteydessä kuulleet yli sata, ovat taas päätyneet lähes yksimielisesti lopputulokseen, että hallituksen sote-malli aiheuttaa varmemmin 3 miljardin lisämenot kuin vastaavan säästön. Kun tällaisen lausunnon ovat antaneet niinkin arvostetut tahot kuin Etna, VATT, Aalto-yliopisto, talouspolitiikan arviointineuvosto ja kymmenet terveystaloustieteen asiantuntijat, on aivan poikkeuksellista, että näihin menoihin ei varauduta julkisen talouden suunnitelmassa. Ministeri Orpo puolustautui, että valinnanvapaus ei pääse käyntiin tällä kehyskaudella, ja se oli tämän masentavan yleistilanteen ainoa hyvä uutinen. Vielä äskettäinhän uutisoitiin, että maakunnat melkein pä kilpailevat siitä, kuka ensimmäisenä ehtii tähän uuteen systeemiin.

No, nämä luvut julkisen talouden suunnitelmasta puuttuvat, ja siksi käsillä ei ole uskottava julkisen talouden suunnitelma. Se on poliittinen toiveasiakirja, jossa muilta osin paitsi tämän elefantin kokoisen aukon osalta on esitetty sinällään analyyttisiä VM:n arvioita.

Valtiovarainvaliokunta esitti kokonaisuudessaan hyvin kriittisen arvion sotesta, siis myös hallituspuolueiden edustajat. Lisäksi koko oppositio teki yhteisen eriävän mielipiteen, kaikki kuusi puoluetta, mikä on historiallista ja poikkeuksellista. Vasemmistoliiton ja RKP:n näkemykset itse sotesta ovat varmaan yhtä kaukana toisistaan kuin vihreiden ja perussuomalaisen toisistaan, mutta meitä kaikkia yhdisti kauhistus siitä, että nimeämme vaaditaan tällaiseen avoimeen vekseliin. Kyseessä ei ole enää poliittinen vaan eettinen vakaus siitä, että näin vajain perustein, näin hävyttömän vähäisillä perusteilla ei voi tehdä näin mullistavaa yhteiskunnallista uudistusta. Yhtä hävytöntä oli sekin, että hallituspuolueet eivät antaneet sosiaali- ja terveysvaliokunnan antaa asiantuntijalausuntoaan julkisen talouden suunnitelmasta. Niinpä me parat jouduimme kuulemaan erityisen huolella uudestaan sote-asiantuntijoita. Ikävä kyllä eettinen vakauksemme vain vahvistui.

Mikään, mitä ministeri Orpo tänään täällä sanoi, ei ikävä kyllä antanut valoa tähän miljardiluokan mustaan aukkoon. No, sen sijaan, että olisi puhuttu siitä, mistä hallitus ei haluaisi puhua, eli sote-rahoista, puhuttiin siitä, mistä haluttiin puhua, eli esitettiin ministeri Orpon aseenkantajien, edustajien Zyskowicz ja Jaskari, voimin myöskin melkoisen väritty-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

neitä näkemyksiä SDP:n vero-ohjelmasta. On tietysti niin, että SDP:llä on vero-ohjelma, jota voi arvostella, kun taas kokoomukselta sellainen puuttuu, joten veropolitiikkaa on mahdoton arvostella, kun se on niin epämääräistä. Puuttumatta nyt tähän mustamaalaukseen enempää monet esityksemme ovat peräisin valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmien esityksistä, joita ministeri Orpo ei itse poliittisista syistä voinut hyväksyä, ja mainittakoon, että meillä on lukuisia yrittäjyyteen liittyviä reformiesityksiä vaihtoehtobudjeteissamme. Kun edustaja Jaskari syytti meitä siitä, että yrittäjyyttä ei mainittu ryhmäpuheenvuorossa, niin syytös olisi voinut kohdistua myöskin edustaja Suutariin, koska edes kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa ei puhuttu yrittäjyydestä.

Yhtä kaikki, lopuksi esitän eduskunnan hyväksyttäväksi vastalauseen 1 mukaiset kannanotot.

16.46 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Yrittäjyydestä olen tässä pöntössä puhunut jo aika paljon, [Timo Harakka: Samoin, samoin!] eikä tähän ehdi puhumaan kaikista asioista.

Mutta nostan tähän vielä kolme Suomen kasvuun vaikuttavaa asiaa: Ensimmäinen on osaavan työvoiman saatavuuden esteiden poistamisen tarve. Se on tullut paljon esille jo muissakin puheenvuoroissa — muun muassa sosiaalidemokraattien puheenvuoroissa — siksi, että se on noussut suurimmaksi kasvun esteeksi ja se alentaa myös tulevien työpaikkojen kasvua. Sosiaalidemokraatit ovat kyllä hallituksen tapaan huolissaan työvoiman vähenemisestä, ja tähän meidän on etsittävä nopeasti lääkkeitä. EU:n alueen osajista heittä saisi Suomeen, mutta meillä on esteitä, esimerkiksi puheessani mainittu verotuksen kireys, on useasti tullut esille. Työperäisen maahanmuuton vapauttaminen ei ole saanut tarpeeksi poliittista hyväksyntää, vaikka niin saisimme nopeasti osajia EU:n ulkopuolelta. Tämän päivän puheissa ei myöskään ole esitetty muita lääkkeitä tähän ongelmaan. Toivoisin, että jatkossa näin tehtäisiin.

Toiseksi: Pääoppositiopuolue sosiaalidemokraatit ovat esittäneet toukokuun veropaketissa muun muassa exit-veroa. Tämä on tietenkin epärealistinen ja populistinen esitys, koska se törmää EU:n peruseriaatteisiin, kuten ihmisten omaisuuden ja rahan vapaaseen liikkuvuuteen. Sen mukaan olisi rangaistavaa muuttaa mistään syystä pois Suomesta. Tällaista esitystä en millään voi hyväksyä, vaikka ymmärrän, ettei Suomi ole kaikille houkuttelevin maa asua, elää ja maksaa veroa. Tämän näkee muun muassa siitä, että vain neljännes Suomesta muualle opiskelemaan lähteneistä aikoo tutkimusten mukaan muuttaa takaisin asumaan Suomeen. Mutta emme voi rakentaa Suomea sellaiseksi, että se ei ole tarpeeksi kilpailukykyinen pitääkseen kansalaisensa maassaan. Emme ainakaan saa rakentaa sellaista Suomea, joka rankaisee Suomesta esimerkiksi rakkauden tai toimeentulon perässä muuttajia. Maastamuuttovero olisi myös selvä kasvun este ja tuottopotentiali olisi mielestäni olematon. Todennäköisesti esitys tulisi kiihdyttämään jo valmistelunsa aikana suuria määriä ihmisiä ja yrityksiä muuttamaan pois maasta. Näinhän tapahtuu muun muassa perintö- ja lahjaveron noston yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Vihreät ryhmäpuheessaan olivat huolissaan metsien hakkaamisesta ja siitä, että teollisuuden ääntä yleensäkin kuunnellaan. Kuitenkin metsät kasvavat enemmän kuin koskaan. Kasvu on tuplaantunut 110 miljoonaan mottiin viimeisten 50 vuoden aikana. Ennusteen mukaan metsien kasvu myös lisääntyy parin seuraavan vuosikymmenen kuluessa ainakin kolmanneksella. Tällä haavaa meidän metsävarantomme ovat kasvaneet lähes 3 miljardiin kuutioon. Suomen viennin kymmenen suurimman artikkelin jou-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

kossa on viisi metsäalan tuotetta. Hakkaamme metsiemme kasvusta vain noin 65 prosenttia, kun sama luku Ruotsissa on 80 prosenttia. En ole kuullut, että siellä vastustettaisiin tätä ainakaan äänekkäästi. Panostukset uusiutuvan metsän käyttöön, uusiin kestäviin sovelluksiin, ovat mielestäni oikeaa politiikkaa ja samalla ympäristöteko. Jos jätämme metsät hoitamatta, kuten vihreät toivovat, ei synny myöskään kasvua ja työtä.

Arvoisa puhemies! Annan tukeni hallituksen suunnitelmille kasvattaa suomalaista viennin ja työllisyyttä myös metsäteollisuuden osalta.

16.51 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt edustaja Suutari antoi aivan väärän todistuksen tästä arvonnousuverosta, joka sisältyy SDP:n verohjelmaan. Sen tarkoitus on verottaa tuotto Suomessa silloin, kun se tuotto on syntynyt Suomessa, eli ei kannata muuttaa ulkomaille vain sen takia, että mahdollisesti halvemman verotuksen maassa ottaisi ulos esimerkiksi kapitalisaatiosopimuksen tuotot. Veroa ei peritä maastamuuttotilanteessa, vaan siinä vaiheessa kun tuotto otetaan ulos. Siksi tämän veron oikea termi on siis arvonnousuvero.

Tämä vero on eri muodoissaan käytössä useissa maissa, muun muassa viimeksi se on lanseerattu Espanjassa. Tämä ei ole minkään EU-oikeuden vastainen. Tässä siis nyt liitytte siihen kokoomuslaisen ja EK:n kauppakamarisiiven joukkoon, joka tästä aloitteesta levittää tarkoituksellisesti aivan väärää tietoa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Puhujalistaan.

16.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta tuleville vuosille on erittäin hyvä ja läpikäyvä kirjaus siitä, mihin taloutemme on kehittymässä. Olemme päässeet vihdoinkin ja viimein irti lamasta, mikä kesti turkasen pitkään, lähes kahdeksan vuotta karkeasti laskettuna, ja nyt kun olemme päässeet lamasta pikkuhiljaa nousemaan, niin pikkusen hämmästelen sitä, mitä oppositio on tässä esittänyt, valtavia määriä menolisäyksiä, ajatteleminen ollenkaan, mihin se johtaa.

Kaikkein pahinta myrkkyä, mitä tämän keskustelun aikana olen kuullut opposition esittävän talouskasvua vastaan, ovat verojen korotukset. On maailman sivu käyty läpi sekin asia, että mitä enemmän veroja kiristetään, sen enemmän työttömyys kasvaa. Ne kulkevat käsi kädessä, ikävä kyllä. Eikö meillä viime vaalikaudella sitä jo kokeiltu aivan riittävästi? Toivoisi, että kun esitetään väitteitä, niitä myös hieman perusteltaisiin. Verotuksen kiristämistä ei voi perustella työttömyyden laskemisella ja elinvoiman lisäämisellä. Verotuksella pystytään tappamaan toimivakin yritys. Ja mitä tulee yritysten tuottoihin, niin kannattaa muistaa himoverottajien, että yhtäkään verotettavaa euroa ei saavuteta sellaisesta yhtiöstä, mikä tuottaa tappiota, ja parin vuoden kuluttua ei saada enää mitään, ei jää enää kuin palkkasaatavat jollekin ja rahalaitokselle velkasaatavat.

Joka tapauksessa talous kuitenkin kasvaa, ja metsä on jälleen toiminut tämän vaalikauden aikana tapahtuneessa rajussa kasvussa hyvänä moottorina. Edustaja Suutari tuossa omassa puheenvuorossaan hyvin sitä avasi jo. Kun todellakin Suomen metsien kasvu tällä hetkellä on noin 113 miljoonaa mottia vuoteen, se on aivan valtava kasvupohja, joka voidaan hyödyntää myös jatkossa. Pitää muistaa se, että kun hakkuumäärät ovat pyörineet noin 65–70 miljoonassa motissa per vuosi, niin meillä on vielä valtava limiitti käyttää lisää metsää ja edelleen olemme kestävä metsätalouden puolella. Ja tämän päivän metsäte-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

ollisuuden tilanteessahan on se hyvä, että kun aikaisempina vuosina ei niin paljon investoitu uuteen kasvuun elikkä tutkimukseen ja tuotekehitykseen uusien innovaatioiden kautta, niin sitä työtä tehdään nyt todella kuumeisesti. Se on totta, että panokset ovat vielä pieniä, mutta kasvavalla tiellä ollaan investointien suhteen oikeasti investoitaessa elikkä rakennettaessa uusia toimitiloja, tehtaita ja niin edelleen, mutta myös tuotekehitykseen on panostettu valtavasti lisää.

Yritykset toimivat tietenkin sillä tulovirralla, minkä ne maailmanmarkkinoilta saavat. Ihmettelen suuresti sitä, että meillä oppositio esittää tässä keskustelussa keinoja, joilla voitaisiin tämä orastava kasvu pistää matalaksi. Totta kai se on mahdollista veroja kiristämällä ja monta muuta jekkua tekemällä, mutta emmekö me sitä myrkkyä jo viime vaalikaudella syöneet aivan tarpeeksi. Pitää muistaa, että viime vaalikaudella julkisen talouden tila heikkeni 38 miljardilla eurolla. Valtion velka kasvoi, kuntien velka kasvoi, valtion kassa pieneni ja valtion omaisuus väheni. Siitä se summa muodostuu. [Välihuuto vasemmalta] — Ne ovat edelleen karmeita tosiasioita. Edustaja tietää sen paremmin kuin minä, ja sehän löytyy tuosta kansliasta, eduskunnan tietopalvelusta se tieto, kun sitä te aika usein tunnutte käyttävän, näköjään tie on tuttu sinne.

Joka tapauksessa ihmettelen suuresti, että tämä nykyinen kasvu, joka on vasta saatu alkuun... Kahdeksan vuotta mentiin väärään suuntaan, ja jokainen järkvy ihminenhan tietää sen, että kun kahdeksan vuotta on menty väärään suuntaan, niin kukaan ei sitä vuodessa, kahdessa tai kolmessa korjaa. Suunta on saatu olennaisesti vaihtumaan. Ja niille 100 000 työttömälle, jotka ovat löytäneet työpaikan tällä vaalikaudella, ja niille 30 000 pitkäaikaisyöttömälle, jotka ovat töissä tällä hetkellä, heidän elämälleenhän tämä vaalikauden tulos on ollut aivan valtavan käänteentekevä positiiviseen suuntaan.

Työllisyysaste saadaan tällä vaalikaudella 72 prosenttiin, ja kuten pääministeri Sipilä on monessa puheenvuorossa korostanut, 75 prosenttia on oltava seuraavan hallituksen tavoite, haluttiinpa tai ei, jos me haluamme julkista taloutta kuntoon tässä maassa ja velkojamme maksuun, niin että jonain päivänä maksamme velkamme pois. Sehän on suomalaisen ihmisen kunnia-asia, että kun velkaa otetaan, niin se myös maksetaan. Joka tapauksessa se on sitten se tie, jolla pystymme näitä velkoja maksamaan: työllisyysasteen nosto. Silloin pienenevät valtion kassasta lähtevät työttömyysmenot, jotka ovat 5—6 miljardin luokkaa olleet pahimmillaan. Ne saadaan pienenevän. Ja kun velanmaksua teemme, niin samalla luomme uutta säästöä, että voimme kasvua kiihdyttää ja kotimaassa rakentaa parempaa tieverkkoa, joka kaipaa ehdottomasti nimenomaan perustienpitoon ja perusradanpitoon lisää rahaa ja ennen kaikkea niin, että teemme sen järkevästi.

Toivottavasti seuraava hallitus, kuka siinä sitten onkaan, ei aloita valtavilla veronkiristyksillä. Sen tien pään me tiedämme aika lyhyellä kokemuksella.

16.57 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Heti tähän alkuun haluan kannattaa edustaja Harakan tekemää esitystä, että hyväksytään tämä SDP:n esittämän vastalauseen muodossa. Eli kannatus on täältä saatu edustaja Harakan esittämälle hyvälle SDP:n perusvaihtoehtolinjalle, vaihtoehtolinjalle tämän hallituksen politiikalle, jossa ikävää on se, että kun talous kasvaa, mikä on hyvä asia, niin kasvu ei kuitenkaan kuulu kaikille, vaan arvovalintoja on tehty aika ikävällä, julmalla tavalla. Minusta oli ihan aiheellista se, että heti kärkeen totesimme ja muistutimme siitä, että viimeisimpänä nyt varmasti taas kerran julkisen sektorin ahkerat työntekijät, opettajat, sairaanhoitajat, siivoojat, keittäjät, poliisit, tulevat näkemään palkanauhassaan sen ikävän tosiasian, että kasvu ei todellakaan kuulu

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

kaikille. Useasta vetoomuksesta huolimatta hallitus ei ole halunnut näitä leikkaamiaan lomarahoja lähteä palauttamaan.

Nimittäin sanotte ihan mitä vain tässä salissa sieltä oikealta laidalta, niin totuus on kuitenkin se, että hallituksen toimien seurauksena lomarahat leikattiin julkisen sektorin työntekijöiltä. Me muistamme kaikki tämän kauden alkuvaiheet, jossa hallitus toi nämä pakko-lakiuhkailunsa esiin, hyppäsi työntantajien pukukoppiin, elinkeinoelämän pukukoppiin, siellä vain Soinin lipat jäivät ovesta liehumaan, kun tämä hyppy tapahtui, ja tässä sitten kaiken kaikkiaan mennään. Mehän olemme kuulleet aiemminkin täällä muun muassa Häkämieheltä, että kyllä sitä hallitus nimenomaan halusi, että tämä kiky-sopimus toteutetaan nämä lomarahat leikkaamalla. Tässä mennään, halusin sen tähän alkuun, puhemies, todeta.

Täällä on muutenkin puhuttu erilaisista talouslinjoista, ja minusta sekin on ollut nähtävillä, että tämän kauden leimaava piirre talouspolitiikassa on ollut se, että kokoomuslaisia arvovalintoja tehdään. Rahat loppuvat, kun on puhe perusturvasta, työttömyysturvasta, eläkkeistä, lapsiperheistä, sinne kyllä leikattavaa on piisannut, mutta veronkevennyksiin on sitten rahaa riittänyt, on se sitten ollut hyväosainen, kaikkein vaurain apteekkari tai ison metsäomistuksen omistaja tai sitten miljoonaperijä. Näin on arvovalintoja tehty, ja se nyt ehkä tässä kertauksena vielä.

Siitä olen, puhemies, erityisen harmissani, että tämä on kylmä kokoomuslainen talouslinja, ja sitten aina, kun olemme täällä salissa, myös salissa oleva keskusta sillä hetkellä myötäilee ja todella voimakkaasti tukee tätä talouslinjaa. Sitten toisaalta taas puheet maakunnissa viikonloppuisin keskustalla ovat enemmän sitä alkiolaisuutta painottavaa, ja kyllä minä vieläkin odotan niitä toimia, mitä keskustan viikonloppupuheissa on luvattu, että pitäisi pienille eläkkeensaajille saada jotakin hyvää. Mutta niinpä on käynyt, että esimerkiksi pientä työeläkettä saavat ihmiset ovat jääneet jatkuvasti miinusmerkille, kun rahapussiaan katsovat aina, että miten käy. Tämän hallituksen politiikan toimesta miinusmerkki siellä valitettavasti on.

Puhemies! Tässä keskustelussa tänäänkin, kun puhumme julkisen talouden suunnitelmasta, on tullut esiin myös se sama tiedossa oleva tosiasia, että tässä salissa on elefantti. Se on minusta iso elefantti, vaikka edustaja Väyrynen on vähän sitä mieltä, että se on pienempi elefantti, mutta kyllä se, kuulkaa, iso megaluokan elefantti joka tapauksessa on, mikä tässä salissa on. Ja toden totta, täällä on käynyt ilmi, että valtiovarainvaliokunta on useasti pyytänyt vaikuttavuusarvioita ja hallitus ei ole kyennyt edes miljardiluokassa niitä arvioimaan. Se on tosiasia myös, että asiantuntijat eri valiokunnissa ovat kertoneet ja arvioineet, että mieluumminkin se kustannusvaikutus tulee olemaan miinusmerkkinen kuin kustannuksia säästävä. Siksi on aivan hurjaa ajatella, että me tässä nyt vielä edelleen hallituspuolueiden toimesta valmistelemme sellaista mallia sote-uudistukseksi, joka tulee lisäämään kustannuksia ja sysäämään todella paljon vaikeuksia tuleville kausille. Ja sitten jos tämä maakuntahallinto tulisi, siellä olisivat maakuntapäätäjät puun ja kuoren välissä, kun ei olisi verotusoikeutta, ei olisi riittävästi rahoitusta — hallitushan sitä leikkaa tällä omalla leikkurillaan koko ajan. Näin ollen maakunnat pakotettaisiin asiakasmaksujen nousuun ja palvelujen karsimiseen, ja hyvältä ei tällainen tulevaisuus näyttäisi.

Toden totta, kun puhumme julkisen talouden suunnitelmasta, on tavatonta, että tässä suunnitelmassa ei ole huomioitu eikä arvioitu edes miljardiluokassa tämän [Puhemies koputtaa] sote-uudistuksen kustannuksia. Se on sama kuin me ostaisimme sen elefantin. [Puhemies koputtaa] Aina sanotaan, että emme halua ostaa sikaa säkissä, mutta me emme nyt

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

halua ostaa elefanttia säkissä, ja se on iso asia. [Puhemies koputtaa] — Puhemies, ymmärrän, että aika tässä vaiheessa loppuu, niin että ehkä jatkamme myöhemmin.

17.04 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen puhui työeläkemaksuista ja hallituksen päätöksistä. On syytä oikaista se, että hallitus ei tee työeläkemaksuista päätöksiä, vaan niistä päätetään tietysti työeläkejärjestelmässä. Itselläni kun on ollut yritys jo 37 vuotta, niin tiedän, että silloin maksettiin, kun aloitin yritykseni, 6 prosenttia työeläkemaksuja palkasta ja nyt niitä maksetaan yhteensä — työntekijä ja työnantaja — 24 prosenttia, eikä sitä tietenkään kukaan kysele niiltä yrityksiltä, miten näitä kohotetaan.

17.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tänne jäi jonkun muistilappu. [Pia Viitanen: Se on varmaan minun! — Puhuja vie muistilapun puhujakorokkeelta Pia Viitaselle]

Arvoisa rouva puhemies! Ihän ensimmäisenä kannatan perussuomalaisten edustaja Toimi Kankaanniemen tekemää vastalauseita ja myös edustaja Ville Vähämäen puheenvuorossa mainittuja asiakohtia.

Arvoisa rouva puhemies! Kaudella 2019–22 tavoitteeksi tulee asettaa se, että työllisyysaste nousee 75 prosenttiin, valtionvelka ei kasva eikä kokonaisveroaste nouse. Vero-, eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmiä tulee uudistaa niin, että tavoitteena on huono-osaisuuden ja syrjäytymisen poistaminen ja että Suomen nousu digitalisaation, turvallisuuden sekä sosiaalisen ja sivistyksellisen tason kärkimääksi maailmassa on turvattu. Erityisesti tutkimus ja osaaminen liittyen muun muassa syöpätutkimukseen — pidän erittäin tärkeänä, että tähän kohdistetaan resursseja ja säilymme siinä kärkimäärä, jollaisena jo olemme.

Arvoisa rouva puhemies! Ikääntyminen on asia, mikä on nostettu hyvin usein täällä esille. Se suuri uudistus, mitä olemme tekemässä, sosiaali- ja terveysuudistus: yhden perimmäisen syyn sille, että uudistus tarvitaan, sanotaan olevan se, että väestö ikääntyy ja kasvava syntyy sitä kautta. Tämä valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta katsoo siis Suomen talouden tulevaisuuteen, mutta paheksun kyllä sitä tapaa, millä tämä julkisen talouden suunnitelma eduskunnassa on käsitelty. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä koen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta hiljennettiin jollakin tavalla, koska me emme päässeet lausumaan laisinkaan tähän asiaan. Kokisin kyllä niin, koska sosiaali- ja terveysvaliokuntahan se taitaa nyt istua siellä soten päällä mutta myös sen sote-kirstun päällä elikkä meille on nyt annettu se voima ja valta tehdä tästä sote-uudistuksesta mahdollista siten, että korjaamme perustuslakivaliokunnan esiin nostamat huomiot, ja siellä on muun muassa rahoitus yhtenä pykälänä. Elikkä harmittelen kyllä todellakin sitä, että asian tuntijavalioikunta, jollainen me olemme, ei saanut tästä asiasta lausua. Meidät laitettiin vähän niin kuin mottiin, sote-mottiin [Pia Viitanen: Se on vakava asia!] — ja se on, aivan kuten edustaja Viitanen siellä toteaa, vakava asia, ihan ennenkuulumatonta — mutta tämän kanssa on joutunut täällä elämään, ja päivä toisensa jälkeen rahoitus tulee meidän vastaamme ja eteemme. Toki siellä on muitakin kysymyksiä.

Mutta kukaan meistä ei varmasti kiellä sitä, että maakuntatalouden osalta ongelmia on odotettavissa. Sote-uudistuksen vaikutuksia julkisen talouden tilaan ei ole arvioitu ollenkaan, ja se on erittäin huolestuttavaa. Kuitenkin täällä valiokunnan mietinnön päätösehdotuksessa, kannanottoehdotuksessa numero 5 sanotaan: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanoon tarvittavan rahoituksen riittävyyden seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa.” Tuntuu vähän kummalliselle, että katso-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

taan eteenpäin, kun pitäisi katsoa tähän hetkeen. Eli rahoituksen pitäisi olla jo nyt suunniteltu kuntoon, jotta voisimme viedä tällaista massiivista uudistusta, mammuttiuudistusta. Täällä on puhuttu, että elefanti on eduskunnassa — minä sanon, että täällä on myös mammutti, tämä on mammuttiuudistus, mitä ollaan viemässä eteenpäin.

Arvoisa rouva puhemies! Samaan aikaan kuitenkin puhutaan näistä säästöistä, 3 miljardin kustannussäästöistä, ja kannan kyllä suurta huolta siitä, mistä ne säästöt haetaan. Asiakasmaksulakia ei ole vielä saatu eduskuntaan. Sehän olisi ykkösedellytys sille, jotta me tiedämme, mikä on maksujen ja palvelujen hinta, ettei käy niin, että se on ihminen, hänen hoitonsa, palvelunsa ja työntekijät, joista se resurssisäästö otetaan. On noin 200 000 työntekijää, joita tämä uudistus koskettaa, ja se tarkoittaa sitä, että tällä hetkellä siellä sote-sektorilla on käymässä sellainen valtava henkilöstöbingo, ja se tarkoittaa sitä, että henkilöstö on hädissään ja huolissaan siitä, mitä heidän työpaikoilleen tapahtuu ja mistä löytyy työtä. Tämä on erityisesti ikääntyneiden työntekijöiden kohdalla.

Samalla me puhumme palkkaharmonisoinnista. Hoitajana totean, että se on hyvä asia, jos palkat nostetaan siten, että tällaisia perusteettomia palkkaeroja ei ole. Senhän kuuluisikin olla näin siellä sote-uudistuksessa, mutta riittääkö kaikille sitten työtä vai tehdäänkö säästöt henkilöstöstä? Toteutuuko Hetemäen rajun raportin kuva, jossa hoitaja tulee digitaalisesti käymään kotona kännykän tai tietokoneen välityksellä? Hetemäkihän totesi, että sillä voidaan säästää kotihoitajien käyntejä.

Mutta tässä tulivat ehkä tiiveimmät osat liittyen soteen. Sanon vielä sen, että perussuomalaisten yhtenä asiakohtana on täällä se, että laitoshoitopaikkojen riittävyys ja henkilöstön riittävä määrä tulisi turvata. Ne ovat perusedellytyksiä sille, että Suomi saadaan nousuun siltä osin, että ihminen voi hyvin. Inhimillisyyttä ei tule unohtaa.

17.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Palaisin vielä äskeiseen puheenvuorooni koskien sivistysvaliokunnan lausuntoa.

Koulutuksesta ja koulutuksen resursseista on vähennetty viimeisen kymmenen vuoden aikana merkittävästi, ja se on tosiasia, mutta erityisen suurta tämä vähentäminen on ollut tämän hallituksen toimesta, kaikkiaan lähes noin 3 miljardia euroa tähän mennessä. Summa on niin merkittävä, että sen tuoma lasku Suomen menestykselle on vielä edessäpäin. Jo nyt näemme merkkejä siitä, että olemme jäämässä jälkeen muusta maailmasta erityisesti innovaatioiden määrässä suhteessa väestöön.

Valiokunta mainitsee lausunnossaan koulutuksen tasa-arvon toteutumisen. Mietinnössä kiinnitetään huomiota perusopetuksen kotikuntakorvaukseen, joka ei tällä hetkellä ole yhdenvertainen kaikille oppilaille ja opetuksen järjestäjille. Muun kuin kuntajärjestäjän kotikuntakorvaus on tällä hetkellä 94 prosenttia kunnan saamasta korvauksesta. Valiokunta katsoi, että tämä 6 prosentin ero on selvitettävä ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumiseksi. Tämä selvitys ja nämä laskelmat on mielestäni tehtävä mahdollisimman pian, jotta tämä jo kymmeniä vuosia tiedossa ollut epäkohta poistuisi. Aikaisemmin se oli jopa 10 prosenttia, mutta viime hallituskaudella siihen saatiin 4 prosentin tarkennus — mutta vielä on 6 prosenttia jäljellä.

Hyvää on muuntokoulutukseen panostaminen ja oppimateriaalilisä toisen asteen alle 20-vuotiaille opiskelijoille, jotka ovat vähävaraisista perheistä, siis joissa tulot yhteensä ovat alle 40 000 euroa. Tämä on hyvin merkittävä lisä.

Sitten väyläverkoston korjausvelasta muutama ajatus: Ehkä tämän selonteon suurin ihmetyksen aihe on hallituksen esitys vähentää liikenneväylärahoitusta juuri nyt kun se tuot-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

taa hyviä tuloksia ja korjausvelka alkoi vähentyä. Nyt se kääntyy tämän esityksen johdosta uudestaan kasvuun. Kuten valiokunta lausunnossaan esittää, tulee ottaa tarkkaan huomioon parlamentaarisen työryhmän ehdotus 12-vuotisesta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta. Tämä oli yhteinen kanta, ja kun kaikki hallituspuolueet ovat siinä olleet mukana, miksi on valittu toinen lähestymistapa tämän korjausvelan kiinni saamiseksi?

Arvoisa puhemies! Ajatuksia maataloudesta: Suomalaisen viljelijän ja maatalouden yllä on tällä hetkellä tummia pilviä. EU:n vuosien 2021—2027 rahoituskehys tarkoittaisi toteutuessaan Suomelle noin 420 miljoonan euron leikkausta meneillään olevaan kehyskauteen. [Toimi Kankaanniemi: Se on tappolinja!] Se on vakavaa, se on jotain, mikä on otettava ennakolta huomioon. Kristillisdemokraatit ovatkin esittäneet ajatuksena, että pitäisi-
kö Suomeen saada maanviljelijän suojeleohjelma, jotain, joka pitkäjänteisesti turvaa suomalaisen maanviljelyn ja omavaraisuuden. Jos tämä EU:n linja nyt toteutuu ja Suomi ei siihen muutoksia saa, onko meillä kahdenkymmenen vuoden päästä enää viljelijöitä?

Sitten on tämä vähävaraisia auttavien yhdistysten toiminta, joka pitäisi tässä maassa turvata. Nämä leipäjonojen kautta palveluja tuottavat yhdistykset tekevät joka päivä pyyteettömästi työtä ilmaiseksi. Kun hallitus päätti viime jouluna tästä niin sanotusta joulurahasta miljoonan ottaa pois, niin kyllä olisi järkevää nyt miettiä, että sosiaali- ja terveysministeriön puolella otettaisiin tämä asia vakavasti ja laitettaisiin sinne jokavuotiseen tukeen se miljoona euroa, jota nämä yhdistykset voisivat sitten hakea, niin ei tarvitsisi olla sen varassa, millainen hallitus kulloinkin sattuu olemaan. Uskon, että näiden vähävaraisia auttavien yhdistysten toiminnan turvaaminen sosiaalisektorilla [Puhemies koputtaa] on meille kaikille kunnia-asia.

17.15 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Laukkanen edellä otti esille erittäin tärkeän asian, joka on varmasti vähän arvovalta- tai arvokysymys, eli sen, kuinka meidän maataloussektorimme tulee pärjäämään. Me olemme voineet nähdä valiokunnan mietinnöstä sen todellisuuden, kun julkista taloutta suunnitellaan pidemmällä aikatahtimella, että siltä sektorilta vähenee raha, emmekä tiedä vielä, kuinka EU-neuvotteluissa edetään sen suhteen, onko meillä todellisuudessa mahdollisuus harjoittaa sellaista maatalouspolitiikkaa, joka mahdollistaa kotimaisen elintarviketeollisuuden omavaraisuuden tässä maassa. Se on huomionarvoista, että joko on niin tai ei.

Nyt on tehtävä niitä ratkaisuja, eikä oppositiosta tarvitse olla kovinkaan kriittinen arvioidessaan sitä, että me näemme monelle vuodelle vähenevät rahat, mitä julkisen talouden suunnitelmassa on. Se on tosiasia. Minä toivoisin ainakin, että täällä — no, on kyllä ainakin yksi valiokunnan ja keskustalainen kansanedustaja paikalla — jaamme yhdessä tämän huolen siitä, miten me voimme turvata huoltovarmuuden ja sen, että suomalainen maatalouselinkeino voi tuottaa turvallisia elintarvikkeita tähän maahan ja olla kilpailukykyinen silloin, kun elintarvikkeita viedään meiltä maailmalle. Tämä on huolenaihe, jonka minä jaan vasemmistolaisena kansanedustajana.

Samalla tavoin on pakko nähdä toisessa valiokunnassa, missä toimin, liikennepuolella. Kuultiin hieman nyt jotain siihen suuntaan, että olisi pysäytetty tämän hallituksen toimesta negatiivinen kehitys siten, että velka, joka liittyy siihen, kuinka teitä pidetään yllä, olisi pysäytetty. Ei, hallitus teki oikean päätöksen tuodessaan lisää rahaa, mutta ei se pysäyttänyt kuitenkaan sitä infran velkamäärää, mitä tuleville sukupolville siirretään. Eli pitäisi olla rehellinen. On hienoa kehua itseään, mutta pitäisi nähdä sinne tulevaisuuteen eikä keskittyä

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

pelkästään siihen, mitä hyvää on saatu aikaiseksi. Liikennepuolella ja tieverkon ylläpidossa on kyllä pakko antaa hallitukselle krediittiä siitä, että on saatu perusparannuksia aikaiseksi, mutta on väärin sanoa, että pysäytettiin, kun velka kuitenkin vain kasvoi siitä huolimatta, vaikka niin paljon satsattiin. Sen takia täytyy olla todella aktiivinen ja sitten todeta, että seuraavalle hallitukselle, seuraavalle eduskunnalle siirtyy iso taakka siitä, miten me hoidamme nämä asiat. Se vaatii kyllä eduskunnalta todellakin suurta yhteisymmärrystä siitä, mitä tehdään. Liikennepoliittisessa selonteossa työryhmä totesi tiettyjä asioita, että pitää siirtyä 12 vuoden suunnitelmalliseen tieverkon kehittämiseen, mutta kuten tänään on todettu — esimerkiksi edustaja Wallin — niin mitä tarvitaan vaikkapa nyt Varsinais-Suomen osalta silloin, kun elinkeinoelämä muuttuu? Liikennepalveluitten tarpeet ovat erittäin kriittisiä siinä, kuinka pystymme tuottamaan niitä lisätyöpaikkoja tähän maahan, jotka voivat sitten antaa jakovaraa sinne, mistä me voimme sitten turvata meidän hyvinvointivaltion rahoituksen.

Arvoisa rouva puhemies! Me tarvitsemme yhteistyötä, ja tässä keskustelussa, mitä nyt käydään tulevista vuosista, kun nyt ei puhuta vain lisätalousarviosta taikka tämän hallituksen julkisen talouden onnistumisista tai epäonnistumisista, meidän pitää puhalttaa yhteen hiileen ja toivoa, että ainakin liikennepuolella voimme nähdä toisemme niin, että mahdollistamme hyvän kehityksen.

17.20 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Nykyisen hallituksen kolmen vuoden aikana työttömien määrä on vähentynyt lähes 90 000. Näistä työpaikoista 50 000 on tullut viimeisen vuoden aikana, eli sinisten uhrautuminen ei ole mennyt hukkaan. Vaihtoehtona ei ollut vain työllisyyskehityksen seisahtuminen. Edellisen hallituksen aikana työpaikkoja menetettiin ne kuuluisat 100 000 ja vähän ylikin.

Hallituksen talouspolitiikka on tähdännyt julkisen talouden velkaantumisen taittamiseen ja 10 miljardin euron kestävyysvajeen kattamiseen säästöin sekä kasvua tukevin ja julkista palvelutuotantoa tehostavin toimin, ja tässä olemme onnistumassa. Valtiovarainvaliokuntakin on todennut, että monet hallituksen asettamista talouspoliittisista tavoitteista, kuten julkisen talouden velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen ja velkasuhteen lasku, ovat valtiovarainministeriön ennusteiden perusteella toteutumassa. Poiketen aiemmista arvioista myös hallituksen tavoitteet työllisyysasteen nostamisesta 72 prosenttiin ja työllisten määrän kasvattamisesta 110 000 hengellä hallituskauden aikana näyttävät toteutuvan jo ensi vuonna.

Akuuttiin osaajapulaan ja osaamisen kohtaanto-ongelmaan on puututtu muun muassa tämän vuoden lisätalousarviossa, missä osoitetaan noin 60 miljoonan euron lisäys osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi muun muassa muuntokoulutuksiin ja alanvaihdon täsmäkoulutuksen kehittämiseen ammatillisessa koulutuksessa. Toivottavasti myös marjanpöimintään niin metsissä kuin tiloillakin riittää työntekijöitä. Suomalaisilla työntekijöillä ei tähän työhön ole riittävästi kiinnostusta, joten tarvitsemme ulkomaista työvoimaa. Onkin erityisen tärkeää, että työllisyyttä ja kasvua tukevat toimet ovat edelleen hallituksen työn ensisijaisena painopisteenä hallituskauden viimeisenä vuonna ja että niitä painotetaan myös seuraavassa hallitusohjelmassa.

Oppositio on tänäänkin kritisoinut, miksi hallitus on enemmän leikannut muun muassa koulutuksesta ja tutkimuksesta kuin nyt antanut takaisin. Hallituksen panostuksia on voitu oppositiossa kuvata muun muassa sanoin ”lapiolla leikattu ja nyt lusikalla annetaan takaisin”. [Pia Viitanen: Niinhän se on mennyt!] — No, kun katsotaan tilastoja, edustaja Viita-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

nen, niin niiden mukaan edellinen hallitus eli te, kun olitte siinä hallituksessa, ei pysäyttänyt läpi kautensa jatkunutta tutkimus- ja kehitysmenojen vapaapudotusta, minkä nykyinen hallitus on kuitenkin tehnyt. [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa] — Ja kun nykyiset oppositiopuolueet olivat hallituksessa viime kaudella, niin miksi näitä niin sanottuja parempia toimia innovaation, tutkimuksen, koulutuksen ja työllisyyden lisäämiseksi ei silloin tehty? Vihreätkin olivat viime kaudella mukana rakentamassa paisunutta yritystukijärjestelmää, muun muassa asiantuntijoiden mukaan ylimitoitettut tuulivoiman tuet. Nyt kun kilpailua haittaavia tukia on vaikea yhdessä purkaa, syyttely ja omien käsien pesu ei ratkaise ongelmaa. Aikamoista teatteria opposition suunnalta, vaikka kesäteatterien aika on vasta edessä. Suosittelen kuitenkin jokaiselle myös kesäteatterissa käyntiä, minäkin olen siellä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Viitalle.

17.24 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä minä nyt hieman kertaan esimerkiksi tätä koulutuspuolta, koska puheenvuoron pitäjä sitä niin painotti. Minä muistaisin, että ennen vaaleja siellä olivat myös siniset — silloiset perussuomalaiset — näyttämässä ihmisille lappua, että ei enää koulutusleikkauksia. Se oli yhteinen koulutuslupaus ennen vaaleja, että ei enää koulutusleikkauksia. Ja mitä minä näen? Näen silmilläni saman sinisen puolueen — tai ehkä eri puolueen, mutta kuitenkin samat henkilöt — jotka näitä leikkauksia nyt ovat rajulla kädellä jatkaneet, [Kari Kulmalan välihuuto] todella rajulla.

Minulla on tässä eräs muistio, mikä sattui käteeni, ihan vain esimerkinomaisesti tämän vuoden talousarviosta: Tekesiltä on tehty pysyvä leikkaus, 130 miljoonaa, lisättiin sitten 35 miljoonaa, ikään kuin näön vuoksi. Ammatilliseen koulutukseen lisättiin parikymmentä miljoonaa, mutta sitä ennen oli leikattu 190 miljoonaa. Yleissivistävän koulutuksen rahoja oli pysyvästi leikattu 70 miljoonaa, ja nyt niistä on tullut hippuja takaisin. Eihän tämä ve-tele, [Puhemies koputtaa] arvoisa puhemies.

17.25 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun nyt puhutaan julkisen talouden suunnitelmasta, niin on ymmärrettävää, että keskustelu myös menee näihin koulutusleikkauksiin, ja näiden koulutusleikkausten haitallisuudesta kyllä kertoo eniten se keskustelu, jota täällä käydään. Kun nykyisen hallituksen vankin peruste koulutusleikkauksille on ollut se, että ”kun edellinenkin hallitus leikkasi”, niin tämä kyllä kertoo kaiken oleellisen siitä, minkä takia näitä koulutusleikkauksia ei pitäisi tehdä. [Eero Suutari pyytää vastauspuheenvuoroa] Kyllähän tästä pitäisi pikkuhiljaa mennä jo eteenpäin, varsinkin kun — kuten edustaja Viitanen tuossa hyvin viittasi — ennen 2015 eduskuntavaaleja kaikki puolueet lupasivat, että koulutuksesta ei enää euron euroa säästetä. No, nyt tiedämme, että tämä lupaus on petetty.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä puheenvuorossa olisin halunnut vielä puuttua, tähän keskusteluun liittyen, julkisen talouden suunnitelman sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kustannusvaikutuksiin. Ainahan tässä JTS-keskustelussa tulee eri puolueilta erilaisia esityksiä, joihin toiset sitten puuttuvat, mutta kovin on hiljaiseksi jäänyt nyt hallituksen pohdinta näistä sote-muutostalouksista. Kun täältä oppositiosta kysytään, osaisiko joku nyt arvioida niitä edes miljarditarkkuudella, niin tähän keskusteluun ei suostuta läh-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

temään. Onko niin, että vastuullisesta talouspolitiikasta on helpompi puhua, kun on joistain muista aiheista kysymys, mutta sitten kun tullaan tänne hallituksen ison reformin äärelle ja aletaan sitä kassia kaivelemaan, että mitäs kaikkea täältä löytyy, niin siinä vaiheessa hallituspuolueet nostavatkin vain kädet pystyyn ja toteavat, että ei tätä itse asiassa pystytä arvioimaan. Se on siinä mielessä ihan oikea arvio, koska niin eduskunnan valtiovarainvaliokunta kuin lukuisat asiantuntijatkin ovat todenneet, että tällä hetkellä kukaan ei pysty edes miljarditarkkuudella toteamaan, mitäköhän kaikkea tämä sote-uudistus tulee vielä pitämään sisällään. Tällaisessa tilanteessa on kyllä ennenkuulumatonta, että eduskunnalta haettaisiin laput silmillä nimeä velkakirjaan, jonka loppusummasta ei ole mitään tietoa.

Tätä sote-uudistustahan on tässä keskustelussa nyt verrattu isoksi elefantiksi, joka tässä huoneessa on, mutta edustaja Juvonen pisti oikeastaan vielä paremmaksi, kun hän vertasi sote-uudistusta ja sen taloudellisia vaikutuksia mammuttiin. No, mammutissa ja elefantissa on tietenkin se ero, että mammutti on kuollut jo sukupuuttoon — en sitten tiedä, oliko tämä edustaja Juvoselta nyt kenties ennustus myös tämän reformin osalta. [Antti Kurvinen: Luonnontieteellinen puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Suutarille.

17.28 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen viittasi kyllä väärin, kun hän sanoi, että nykyisen hallituksen painavin perustelu olisi, että ”kun edellinenkin hallitus leikkasi”. Näinhän ei ole, vaan viime kaudella suunniteltiin kyllä toisen asteen koulutuksen leikkausta jopa enemmän kuin tällä kaudella sitä tehtiin, ja se tehtiin nimenomaan julkisen talouden suunnitelman takia. Ja jos aloitetaan siitä perusteesta, mikä siellä oli, niin meillä ovat aikaisemmin nousseet, vuosituhannen alusta, toisen asteen koulutuksen, ammatillisen koulutuksen kustannukset noin miljardista eurosta kahteen miljardiin euroon, ja siinä oli noin 200 miljardin euron säästöstä kysymys. Kun otetaan huomioon myös se, että toisen asteen koulutuksen aloituspaikkoja oli kaksinkertainen määrä aloittajiin nähden, niin oli syytä miettiäkin jotain leikkausta siihen. Nyt on huomattu, että kyllä meidän pitää panna siihen takaisin rahaa. Ei tämä nyt ihan niin yksinkertaista ole, että siellä olisi joku paha hallitus ollut tekemässä leikkauksia, roiskimassa, vaan niihin on pätevät perusteet kyllä olleet: joko talouspoliittiset tai sitten tarveperusteiset, niin kuin tässä tapauksessa [Puhemies koputtaa] ammatillisessa koulutuksessa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Näyttää olevan tarvetta pieneen debattiin. Jatketaan sillä lyhyen aikaa. — Edustaja Kurvinen, vastauspuheenvuoro.

17.29 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia nopeasta vastauspuheenvuorosta.

Täällähän on nyt ruodittu tämän keskustelun aikana moneen kertaan tätä sote-uudistuksen tilannetta ja näitä laskelmia. Kyllähän kuitenkin minusta olisi syytä myöntää ihan yli kaikkien puoluerajojen ja hallitus- ja oppositiorajan se, että tämä on aivan ydinjuttu. Siis ei se ole yksi suurimpia juttuja, vaan se on ihan se koko meidän julkisen taloutemme peruspilari, että me saamme uudistettua meidän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmäämme. Mehän emme millään muilla talouspoliittisilla toimilla tai millään säästöillä muilta sektoreilta voida välttää sitä. Kun me tiedämme, että hoidot kallistuvat, meillä on erilaista pa-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

hoinvointia, meillä vanhennee väestö, niin jos me emme löydä uusia tapoja taata edullisemmin laadukkaampia palveluita, ennaltaehkäistä ongelmia, niin meillähän tulee pettämään pohja meidän julkiselta taloudeltamme. Kyllähän näitä elementtejä, vaikkapa yksityistä sektoriakin — sosiaalidemokraatitkin ovat kunnissa ulkoistaneet omia sote-palveluitaan — me tulemme tarvitsemaan tähän kokonaisuuteen. Kukaan ei voi paeta sote-uudistuksen tarvetta tässä salissa.

17.30 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tässä on monessa yhteydessä painotettu sitä, että meidän olisi syytä avata vielä nyöriä, mutta kuitenkin myös opposition puheissa ja julkisen talouden suunnitelmassa on valtiovarainvaliokunnassakin yhdessä todettu, että meillä on tulevaisuuden kasvussa ongelmia. Meillä kasvu hiipuu sinne 1,5 prosentin alle ja rahoitusta tarvitaan, koska menot kasvavat. Täällä minun mielestäni varsin kevyesti heitetään niillä artikkeleilla, että joku olisi pahana tehnyt sopeutuksia ja leikkauksia.

17.31 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on oikeastaan hyvä jatkaa, että kyllähän niin täällä salissa kuin vaikkapa valtiovarainvaliokunnassa, jossa sitten JTS:n osalta tätä mietintöä tehtiin, kaikki allekirjoittavat sen, että kun katsotaan tulevaisuuteen, niin ei siellä pelkkiä ruusuisia niittyjä näy, vaan siihen liittyy erilaisia uhkakuvia sen suhteen, millä tavalla esimerkiksi meidän taloudellinen kehityksemme tästä jatkuu, minkälaiset haasteet meillä on ihan jo ikääntymisestä johtuen ja niin edelleen. Senpä takia olisi hyvä, että kun me tiedämme, että menopaineita tulevaisuudessa on, niin emme nyt ainakaan ehdoin tahdoin sitten tekisi sellaisia uudistuksia, jotka vielä lisäävät näitä menopaineita. Siitähän tässä on kysymys. Jos sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen karkeat arviot taloudellisista vaikutuksista ovat tällä hetkellä plus 3 miljardista miinus 3 miljardiin, niin tässä on 6 miljardin gäppi. Kun meillä tulee varmasti olemaan tiukkaa taloudessa myös jatkossa, niin ei nyt ehdoin tahdoin tehdä sellaista uudistusta, [Antti Kurvinen: Sote-uudistus on välttämätön!] jonka lopputuloksista kukaan ei tiedä yhtään mitään.

17.32 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, tämän hallituksen idea on ollut se, että pannaan talous pyörimään, niin että se tuottaa kansantaloudelle lisää hyötyä, sekä julkiselle taloudelle että yrityksille, koska vain toimiva yritys, joka tuottaa voittoa, voi palkata lisätyövoimaa. Tappiollinenhan vähentää työvoimaa. Kun meidän järjestelmämme on näin jäykkä, niin kaikki järjestelmässä tapahtuva joustamattomuus heijastuu suoraan työttömyyteen verrattuna vaikka Tanskan järjestelmään, jonka kohtuullisen hyvin tunnen.

Sitten, edustaja Räsänen totesi, että kun uudistusten tielle on lähdetty, esimerkiksi opetuspuolella, sivistyspuolella, on leikkauksia tehty. Totta kai on tehty, mutta on tehty myös uudistuksia. Tämän hallituksen linjahan on ollut selkeästi: talous toimimaan, tehdään uudistuksia, joihin kuuluu myös sote-uudistus. Näiden uudistusten vastustajien kannattaisi muistaa se, ettei ole olemassa enää sitä status quoa, sitä maailmaa, että voisimme turvallisesti palata siihen menneeseen ja jatkaa elämää siellä, missä kulut kasvavat hurjaa vauhtia. Te, edustaja Räsänen, tiedätte tarkemmin kuin minä, mikä se prosentti on, jos me emme mitään tee. [Puhemies koputtaa] Kulukäyrä nousee aivan hullun lailla [Puhemies: Aika!] ylöspäin, ja te tämän kiellätte koko ajan, mutta huomenna... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

17.33 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolmesta asiasta täällä näköjään koko ajan kiistellään:

Ensin on se, onko kilpailukykysovimuksella ollut merkitystä, vaikutusta tähän talouskasvuun. Väitän, että on ollut pieni vaikutus. Maailmantalouden elpymisellä on suuri vaikutus. Tästä ei kannataisi enää riidellä.

Toinen ovat nämä koulutusleikkaukset. Kaikki puolueet täällä ovat olleet tekemässä koulutusleikkauksia. Ollaan rehellisiä, näin on. [Eero Suutari: Näin ollaan!] Tämän vaalikauden alussa tilanne oli niin vakava, että kaikkeen jouduttiin menemään. Sosiaalidemokraatit esittivät vielä suurempia toisen asteen koulutuksen leikkauksia kuin mitä on tehty. [Eero Suutari: Täällä pestään käsiä!] Eli ei tästäkään kannata riidellä, vaan kannattaa katsoa eteenpäin, ja koulutukseen pitää panostaa.

Kolmas riidan aihe ovat sotien kustannukset. Siitä kannattaa nyt keskustella, koska uudistus on meillä pöydällä avoinna, ja kannattaa ottaa erittäin vakavasti se valtiovarainvaliokunnan lausunto, jossa käydään nämä kustannukset läpi, ja myös meidän vastalauseemme, jossa on 20 kohtaa, [Puhemies: Aika!] jotka ovat auki ja aiheuttavat lisäkustannuksia.

17.34 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos me ihan oikeasti haluamme kantaa huolta meidän terveydenhuollon kustannuksista, niin meidän kannataisi kääntää katseemme perusterveydenhuollon toimivuuteen ja varsinkin asiakasmaksuihin, jotka ovat eurooppalaisittain tarkasteltuna erittäin korkeat. Asiakasmaksut ovat myös muodostuneet useille ihmisille esteeksi hoitoon hakeutumiselle. Tähän on myös THL kiinnittänyt huomiota, elikkä he näkevät, että erilaiset asiakasmaksut ovat eri sektoreilla keskeisimpiä eriarvoisuutta lisääviä tekijöitä.

Vasemmistoliitto on esittänyt toistuvasti sitä, että voitaisiin näistä terveyskeskusmaksuista luopua kokonaan koko maassa, koska ne koskettavat erityisesti kaikista köyhintä ihmisryhmää, ja Helsingissä tältä on luovuttu.

Itse haluaisin tuonne hallituspuolueiden edustajien suuntaan tuoda esille sen huolen, että kyllä täällä ihmetellään sitä, minkälaisella opilla, koulutuksella nähdään hallituksen valinnanvapauden laskevan näitä kustannuksia, kun eri [Puhemies koputtaa] professorit ja asiantuntijat ovat tuoneet nimenomaan huolensa siitä, että [Puhemies: Aika!] nämä lisäävät niitä.

17.36 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä elefantti on kyllä kuvaava nimi siitä syystä, että se on niin iso, että siinä on monta puolta ja aina joku puhuu jostain kulmasta. Mutta tästä on helppo puhua, koska tämä julkisen talouden suunnitelma on yhteinen aihe juuri tälle päivälle.

On surullista, että tästä ensinnäkään valiokunta ei saanut lausua mitään, elikkä ne asiantuntijat, jotka oikeasti tätä tulevaisuudessakin joutuvat pohtimaan, jäivät tästä ulos. Mutta me tiedämme, että tähän liittyen tämä valinnanvapausmalli on se, mistä näitä lisääntyviä kustannuksia erityisesti tulee ja niitä kustannuksia, joittenka määrää on vaikea arvioida. Se 5,7 miljardia, joka on luvattu sinne yksityiselle puolelle rahoitusta, on ainut summa, mikä on olemassa. Ict-kustannukset, kiinteistökustannukset, palkkaharmonisointi, palveluiden lisääntyvä käyttö ynnä muuta — näistä ei ole arvioita. Ainoa, mistä on arvio, on se summa, mikä on luvattu sinne yksityiselle puolelle, sinne valinnanvapauden päähän, ja se on yli 5 miljardia euroa. Tästä syystä huoli on tietysti palveluiden saannista, [Puhemies koputtaa] jos tämä indeksileikkuri toteutuu.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

17.37 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä julkisen talouden suunnitelmassa todellakin, niin kuin täällä jo aiemmin edustaja Kurvinen ja moni muu on todennut, varmasti tärkeintä on se, millä tavalla tätä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta tullaan viemään eteenpäin, ja siksi onkin niin hämmentävää, että se valiokunta, joka tästä asiasta eniten asiantuntijakuulemisten kautta voisi tietää, ei tästä asiasta sitten mitään lausunut. Tämä on kyllä, voisi sanoa, aivan ainutkertaista julkisen talouden suunnitelman käsittelyssä tämän talon historiassa.

Kiinnittäisin lyhyesti huomiota näitten asiakasmaksujen tasoon. Edustaja Hänninen täällä nosti tämän asian esille. Tämän päivän Helsingin Sanomissa kerrottiin siitä, kuinka asiakasmaksut muun muassa Helsingin kaupungissa sosiaalipuolella tuplaantuivat iäkään pariskunnan kohdalla. Tämä on tällä hetkellä tilanne, ja sen tähden tämä asiakasmaksulain uudistus on todella kiireellinen ja tärkeä. Meidän on äärimmäisen vaikea ottaa tähän sote-kokonaisuuteen siltäkään kannalta mitään kantaa, kun ei voi tietää, mikä on tulevaisuudessa se rasite, [Puhemies koputtaa] mikä tulee näille henkilöille, jotka joutuvat makamaan näitä sosiaalipalveluitten maksuja.

17.38 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä, että meillä sote-kustannukset kasvavat, ei ole lopullista tietoa vielä olemassa. Jos vedotaan siihen, että yksityiset tulevat tarjoamaan palveluja samalla hinnalla ja se nostaa kustannuksia, niin vasta väitteenä on, että yleensä kilpailu on vähentänyt kustannuksia. Tuotetun palvelun kustannukset ovat pienentyneet, koska silloin myös kilpailu nostaa tuottavuutta. Ja toisaalta: jos jokainen pääsee jonottamatta palvelun piiriin, niin kuin perusterveydenhuollossa tullaan pääsemään, niin se aikaa myöten myös vähentää kustannuksia.

17.39 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on niin, että täällä on aika maaginen luku 6. Se tulee siitä, että se on se pienen pieni ”haarukka”, 6 miljardia, miten arviot voivat heitellä. Hallitus itse uskoo sokeasti aikanaan jostain, sanoisin ko, hieman stetsonimenetelmällä temmattuun lukuun 3 miljardia ja päättää, että sehän se sitten on se kustannusten nousun hillintätavoite, ja samaan aikaan meillä käyvät hyvin varteenotettavat asiantuntijat, oli sitten Valtiontalouden tarkastusvirastosta, erilaisista talouden tutkimuslaitoksista, kertomassa, että on vaarana, että käy pikemminkin päinvastoin. Silloin tullaan tähän olennaiseen kysymykseen, minkä muun muassa edustaja Räsänen tässä aiemmin esitti, että jos on tiedossa, että joka tapauksessa meillä on kustannusten nousupaineita, niin miksi väen vängällä täytyisi tehdä sellaisia malleja, jotka vielä itsessään asiantuntijoiden pelon mukaan lisäävät näitä kustannuksia. Eikä siinä kaikki: ne lisäävät näiden asiantuntijoiden mukaan monesti myös ihmisten välistä epätasa-arvoa. [Puhemies: Aika!] Erittäin huonolta näyttää.

17.40 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On jollakin tavalla tragikoomista se, että kun sosiaalidemokraatit oppositiosta vastustavat aivan valtavasti tätä valinnanvapautta juuri pelottelemalla sillä yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon möröillä ja eriarvoisuudella, niin jos tämä malli kaatuu — niin kuin teidän kellokkaanne Harakka sanoi, että on isänmaallista kaataa tämä sote-uudistus — niin silloin se yksityinen terveydenhuolto vasta pääseekin valloilleen, koska meidän perusterveydenhuoltomme on ajautunut tässä 20 vuoden aikana siihen pisteeseen, että todennäköisesti suurin osa kunnista turvautuu kokonaisulkoistuksiin. No, sittenhän siellä vasta jyräävät markkinavoimat. Sen jäl-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

keen saavat pörssiyhtiöt käytännössä monopoliaseman — tässä valinnanvapausmallissa ihminen edes saisi valita, ihminen voisi katsoa, mihin menee puoleksi vuodeksi — ja sitten vasta se eriarvoisuus kasvaa.

Edustaja Viitaselle totean sen, että riskejä varmasti on, mutta hyvin todennäköisesti tämä uudistus tulee kuluja laskemaan. Ja pahimmin kulut räjäyttää se, jos ei tehdä mitään, ja demareiden linja tuntuu olevan, ettei tehdä mitään. Silloin kulut räjähtävät [Puhemies koputtaa] ja eriarvoisuus räjähtää.

17.41 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rehellisyyden nimissä kannattaisi nyt tässä kysymyksessä muistaa oikeat termit ja se, mistä puhutaan. Eli onko se leikkaus, jos koulutuksen kulujen nousua tasoitetaan eli ei absoluuttisesti vähennetä sitä summaa, mikä tiettyyn koulutukseen kohdistetaan, vaan ainoastaan kulujen nousua tasoitetaan? Sama on kysymyksessä myöskin sotessa. Ei kai kukaan tule väittämään, että sotien kuluja tulitaisiin absoluuttisesti leikkaamaan, [Antti Kurvinen: Juuri näin!] vaan ainoastaan niiden kulujen nousua yritetään taittaa. Sen takia kaikki tunnustavat, että sote tarvitaan.

Nyt sitten se, miksi tämä nykyinen hallituksen esittämä sote-malli ei toimi: siinä on se perustavanlaatuinen ongelma, että siellä on pari ideologista valuvikaa. Eli ensimmäisenä tämä aivan ennenaikaisesti ja hallitsemattomasti sisäänajettu valinnanvapaus, joka johtaa siihen, että kustannukset tulevat nousemaan. Ei siinä kysymys ole yksityistämisen vastustamisesta, vaan siitä, että se vain tulee nostamaan kustannuksia, kun se hajottaa jo rakennettua integraatiota. Toinen on tämä maakuntamalli, joka voi toimia maakunnissa, mutta se ei toimi pääkaupunkiseudulla eikä Uudellamaalla. Nämä kummatkin seikat ymmärretään täysin ja tunnustetaan, mutta hallituksella ei ole tahtoa niiden korjaamiseen.

17.42 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä siihen, mitä edustaja Suutari sanoi esimerkiksi kilpailun kustannuksia hillitsevästä vaihtoehdosta tai siitä, että jonoja puretaan ja sillä saadaan niitä tulevia kustannuksia kiinni. Mutta ongelma on se, että tässä järjestelmässä, koko maakuntauudistuksessa, siirtyy paljon sellaisia kustannuksia valtion ja maakuntien kontolle, jotka tällä hetkellä ovat toimineet puhtaasti yksityisillä markkinoilla, ja siitä tulee sitä lisäpainetta.

Ja jos lukee valtiovarain lausuntoa sotien kustannuksista, niin on kyllä pakko sanoa, että enemmän siinä niitä riskejä ja lisäkuluja kuvataan hyvin aukottomasti, vaikkapa suun terveydenhuollon puolella, kuin sitten niitä säästöjä, joita mahdollisesti digitalisaatiosta tulee. Tämä on se suuri huoli. Jos koko uudistus tehdään sen vuoksi, että meidän taloutemme kestäisi, silloin meillä pitäisi olla varmuus siitä, että se uudistus vie siihen suuntaan, että meidän talous kestää, eikä päinvastaiseen suuntaan.

17.43 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan edustaja Kurviselle: Olen töissäni oppinut siihen aikaisemmin, että on ollut kellokalleja, mutta en tiedä, että eduskunnassa on kellokkaita. Täällä on edustajia, jotka esittävät mielipiteitä.

Mutta toisaalta edustaja Hoskoselle ihan näin, kun on ollut pääluottamusmiehenä ja kun yrityselämässä jollakin lailla tunnen itseni ainakin harrastelijaksi, täytyy sanoa, että yritykset, jotka tuottavat, eivät välttämättä lisää henkilökuntaansa, vaan tuottavuuden kehitys lähtee siitä, että meillä on digitalisaatiota, robotisaatiota, eikä se tarkoita, että meillä työllisyys lisääntyy ja sitä kautta kansan varallisuus, millä pystytään sote-palveluita uudistamaan. Ei ole se todellinen asia.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Edustaja Suutari, yritysjohtajana olette asiantuntija. Tekisittekö tällaisen investoinnin oman yrityksenne osalta, jos ette tietäisi, onko merkki plus vai miinus?

17.44 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä hankin sen tiedon, ja varmasti hankitaan myös hallituksen osalta tältä osin tieto.

Mitä tulee aikaisempaan puheenvuoroon, missä tuotiin esille, että uudet palvelut tulevat yhteiskunnan maksettavaksi tällä järjestelmällä, niin ainakin valtiovarainvaliokunnassa asiantuntijan arvio tästä oli, ettei tämä kovin suurta eroa toisi käyttäytymiseen. Elikkä ne palvelut, mitkä esimerkiksi hammashoidossa ja näissä yksityiset itse maksavat, tulevat maksamaan myös jatkossakin itse suurimmaksi osaksi.

17.45 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan tarkennuksena siihen, että sosiaalidemokraatit ovat halunneet ja haluavat yhä edelleen tehdä sote-uudistuksen, [Antti Kurvinen: Hyvä!] mutta tämä uudistus, joka nyt on esillä, on kaikkea muuta. Tästä tuli yhtäkkiä monialainen, laaja-alainen maakuntauudistus, mitä ei ollut viime hallituskaudella, kun kahdeksan puoluetta teki yhteistä suunnitelmaa, eikä tässä ollut tätä markkinaehtoista mallia, josta nämä kustannukset muun muassa ovat tulossa.

Me olemme aina tukeneet monituottajamallia mutta niin, että julkinen on siinä kuskin penkillä, julkinen määrittelee, milloin tarvitaan, ja ostopalvelusopimuksilla hankintamennettelyä käyttäen hoitaa sitten kontrollin. Nyt tässä ajaudutaan malliin, jossa tämmöistä kontrollia ei enää ole, ja samalla katkaistaan hoitoketjut. Elikkä kaikki se integraatio, johon paremmat ja nopeammat palvelut ja ihmisten pompottamisen väheneminen perustuvat, katkeaa tässä jopa niillä alueilla, joilla näitä hyviä malleja on voitu nyt toteuttaa. Tästä syystä kustannukset kasvavat.

17.46 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kurviselle totean, että perussuomalaiset sitoutuivat tähän hallitusohjelmaan 29.5.2015, ja täällä sivulla 29 sinisessä kaaviossa sanotaan: ensimmäiseksi toteutetaan julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio ja rakennemuutos, toiseksi siirtyminen yksikanavaiseen rahoitukseen ja kolmanneksi — ja siis vasta kolmanneksi — valinnanvapauden ja tuotannon monipuolistuminen. Tämä järjestys, ei kerralla kaikkea. Hallitus teki äärettömän suuren virheen, keskusta ja kokoomus, kun päätti, että koko paketti kootaan yhteen ja tehdään kerralla, [Antti Kurvisen välihuuto] koska se johti juuri valinnanvapauden ottamiseen tähän samaan järjestelmään kerralla. Ongelmat, jotka meillä on pöydässä, kohdistuvat kaikki valinnanvapauteen. Maakuntamalli sinänsä kelpaa, [Puhemies: Aika!] ja yksikanavainen rahoituskin pitää järjestää.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt myönnän kaksi puheenvuoroa tähän debattiin, ja sitten mennään puhujalistaan.

17.47 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Paateron erittäin asiantuntevassa ja hyvässä vastauspuheenvuorossa oli minusta yksi pieni ajatusvirhe, jonka haluan ottaa esille. Minusta on aika kyseenalaista, onko julkinen kuskin paikalla, jos kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut, kunnan järjestämisvastuulla olevat sosiaali- ja terveyspalvelut, annetaan yhdelle yritykselle, olkoon se vaikka Pihlajalinna, olkoon se vaikka Attendo, olkoon se mikä vain tällainen kansainvälinen terveysyritys. Ollaanko

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

silloin todella kuskin paikalla — aika kyseenalaista. Kaikki lääkärit, kaikki hoitajat ovat yhden ison yksityisen yrityksen palkkalistoilla. Tällaisiin ulkoistuksiin on Suomessa men-ty. Ne tulevat lisääntymään, jos tämä sote-uudistus kaatuu.

Lisäksi, arvoisa puhemies, pelkään pahoin sitä, että mikäli tämä sote-malli kaadetaan, tämä maakuntamalli kaadetaan, niin kuntien pakkoliitokset otetaan jälleen esille. Olisikin mukavaa minun tietää ja varmaan äänestäjätkin haluaisivat tietää, ajavatko sosiaalidemokraatit sitä, että ensi vaalikaudella sitten taas 100 kuntaa, 150 kuntaa — kuntakartat esiin ja ruvetaan Helsingistä katsomaan, mitkä kunnat liitetään yhteen, [Puhemies: Aika!] koska se tulee myös käyttövalikoimaan.

17.48 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä olisi kuitenkin ihan syytä kuunnella niitä linjanvetoja, mistä SDP on puhunut. Tässä mielestäni edustaja Paatero erittäin hyvällä tavalla kertoi, mitä olemme sanoneet ja miksi kustannukset nousevat. Tuntuu vähän häkellyttävältä, jos tässä maassa ei ole enää ketään muuta kuin tyyliin edustaja Kurvinen ja ministeri Orpo, jotka uskovat siis lapsenomaisesti — hellyttävää sinänsä, mutta varmasti asiantuntijoiden viesti on toinen — siihen, että tässä kustannukset voisivat vähentyä. Tämä on erittäin iso asia, puhemies, ja minä nyt toivoisin, kun tässä näitä eläintermejä ollaan käytetty, että voisimme nyt vielä nostaa sen elefantin pöydälle. Nostetaan nyt se elefanti vielä pöydälle ja katsotaan ja perutaan nämä mallit, joita hallitus esittää. Kukaan ei ole ajamassa eikä esittämässä, että sote kokonaan kaatuu, mutta tämä malli on vaarallisen virheellinen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt mennään puhujalistaan.

17.49 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Minä sen sijaan toivon, että se elefanti muutuisi mammutiksi ja olisi siinä mielessä sukupuuttoon kuollut elikkä nämä riskit saataisiin hallintaan. [Naurua]

Itse asiassa, jos katsoo tuota valtiovarainvaliokunnan mietintöä, siinäkin todetaan, että hallituksen tulisi turvata maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanoon tarvittavan rahoituksen riittävyys seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa. Tällainen linjaus on varmasti tarpeen sen vuoksi, että nykykehyksessä tämän sote- ja maakuntauudistuksen kustannuksia ei ole huomioitu. Ja ehkä juuri siksi kehyksessä olevat makroluvut, jotka siis ajoittuvat tietylle aikakaudelle, näyttävät hyviltä, koska ne suuret kustannukset, joita meille uhkaa tulla tästä sote- ja maakuntauudistuksesta, eivät näy näissä laskelmissa. Herääkin kysymys, onko tämä tehty tarkoituksellisesti. Ymmärrän, että syyksi voidaan sanoa se, että niitä on niin vaikea tässä vaiheessa arvioida, mutta kyllähän kehykset tehdään juuri sen vuoksi, että me osaisimme arvioida isojen reformien taloudellisia vaikutuksia. Muutenhan me voisimme mennä vuosi vuoden perään budjetilla eikä tarvitsisi tehdä tällaisia pidem-
män aikavälin arvioita. Ja kun lukee valtiovarainvaliokunnan lausuntoa sotesta ja julkises-
ta taloudesta rinta rinnan, niin on pakko sanoa, että taloushuoli kasvaa. Soten säästöt riip-
puvat valtiovarainministeriön asiantuntijan mukaan pääosin digitalisaatiosta, muu on lä-
hinnä marginaalista.

Sitten täällä sanotaan usein hallituksen aitiosta, että kyse on toimeenpanosta. No, sen toimeenpanon paremmuus tai huonommuus on mahdollista nykymallissakin, mutta siitä huolimatta olen sitä mieltä, että me tarvitsemme sosiaali- ja terveysjärjestelmän uudistuk-
sen, jotta aidosti toteutuisi tuo integraatio, josta me olemme kaikki uskoneet kustannuksia

syntyvän. Mutta ikävä kyllä tässä hallituksen mallissa näyttää siltä, että ehkä siellä terveyspuolella tapahtuu integraatiota erityisen vaativan hoidon ja erikoissairaanhoidon puolella, mutta sitten, kun tulemme niihin ennaltaehkäisevämpiin kustannuksiin, jotka liittyvät sosiaalityöhön — vaikkapa aikuissosiaalityöhön — tai perusterveydenhuoltoon, tilanne on huomattavasti heikompi. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Ja mitä tulee näihin digisäästöihin, niin minä luulen, että meillä kaikilla on vähän kysymysmerkki niiden suhteen: mikä sitten loppujen lopuksi toteutuu ja mikä ei. Ennen vanhaan puhuttiin softwaresta ja hardwaresta, ja tuntuu siltä, että tämän sotien aikana meille on tullut uusi käsite, joka on promiseware. Ja jotta nuo lupaukset täyttyisivät, pitäisi huolehtia myös riittävistä digi-investoinneista ja ihmisten osaamisesta tällä puolella. Lisäksi me joudumme varmasti miettimään paljon myös eettisestä näkökulmasta, mitä digiapua on tarjolla, miten se on aidosti kaikkien ulottuvissa ja mitä siitä on kaikkien ulottuvissa, kun kuitenkin kustannusten nousussa on tiukka leikkuri.

Sen vuoksi olisi tärkeää, että me emme pistäisi päättä penssaaseen sote-kustannusten suhteen vaan huomioisimme myös sen, että julkisen talouden kasvun ennustetaan tahtuvan ja näissä oloissa meidän on vielä vaikeampi selvitä niistä kustannuksista, mitä mahdollisesti tämä sote- ja maakuntaudistus tuo. Ei saa olla niin, että silmät kiinni lisätään sotella kustannuksia mutta lisäkulujen pelossa jätetään tekemättä tulevaisuutta rakentavat osaamisinvestoinnit, mistä täällä on puhuttu vaikkapa koulutuksen yhteydessä.

Jos hallitus haluaa, että sote- ja työvoimapalvelut toimivat markkinoilla, yksityisten yritysten taskuun kulkevien eurojen kompensatiota näytetään haettavan digitalisaatiosta. Digi on hyvä ja välttämätön renki, mutta se on huono isäntä. Jos sote- ja työvoimapalvelut hoidetaan yhä enemmän digitalisaation avulla, niin silloin tarvitaan myös huomattavasti merkittävämpää panostusta ihmisten digiosaamiseen ja viisautta ymmärtää, että bittivirta ei koskaan eikä kaikissa olosuhteissa korvaa ihmisen tuottamaa palvelua.

17.54 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Maailmantalouden hyvän kehityksen myötä Suomen työllisyyskehitys on ollut myönteinen, mutta valitettavasti työttömyys on Suomessa edelleen aivan liian korkealla tasolla ja moni työssä käyväkin kansalainen joutuu kamppailemaan pätkätyön, pienen palkan ja korkeiden elinkustannusten kanssa. Tilanne vaatii korjausta, ja perussuomalaiset ovat esittäneet lukuisia kehitysehdotuksia tilanteen parantamiseksi. Olemme muun muassa vaatineet tuloverotuksen asteittaista keventämistä, byrokratian purkamista sekä asumisen ja liikkumisen halpuuttamista, jolloin työnteosta ja yrittämisestä tulisi tässä korkeiden elinkustannusten maassa huomattavasti nykyistä kannattavampaa.

Arvoisa puhemies! Sitä vastoin ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinnasta ei ole mitään tarvetta luopua, vaikka sitä on erityisesti kokoomuksen suunnalta jälleen tänään välytelykin. Muistin virkistykseksi lienee syytä todeta, että esimerkiksi erityisasiantuntijat on jo nyt vapautettu saatavuusharkinnasta. Suomalaisen työttömien lisäkouluttaminen työvoimapolusta kärsiville aloille on järkevä ratkaisu kohtaanto-ongelmaan.

Arvoisa puhemies! Tämän päivän eduskuntakeskustelussa on nostettu esille käsite elefantista huoneesta, ja sillä on viitattu ennen kaikkea sote-uudistukseen, jonka todellisia vaikutuksia hoidon laatuun, kustannusvaikutuksista tai säästöistä puhumattakaan, eivät asiantuntijat ole pystyneet realistisesti arvioimaan. Tämä kaikki on heijastunut myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja mikseipä perustuslakivaliokunnankin pitkittyneinä käsittelyaikoina, eikä uudistuksen sisältö kiisteltyine valinnanvapausmalleineen ole lähelläkään

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

valmista, vaikka vaalikausi lähestyy jo loppuaan. Alkuperäinen 3 miljardin euron säästö-tavoite on vauhtisokeudessa unohtunut jo aikoja sitten. Muun muassa palkkaharmonisointi ja hallituksen haikailemat valinnanvapauspilotit aiheuttaisivat ja aiheuttavat, mikäli uudistus toteutuu, satojen miljoonien eurojen lisäkustannukset. Hoitoketjut pilkkovan valinnanvapausmallin kustannukset maksatettaneen selvästi nykyistä korkeampina asiakasmaksui-na, joiden suuruudesta hallitus on ollut varsin haluton esittämään juuri minkäänlaista arvi-ota. Kovin paljon on siis vielä tehtävänä, ennen kuin kansalaisten sosiaali- ja terveystalvet saadaan toteutettua kohtuullisin kustannuksin.

Arvoisa puhemies! Toinen kaikille näkyvissä oleva norsu lasivitriinissä on hallitsematon maahanmuutto siihen liittyvine lisäkustannuksineen. Perussuomalaiset näyttävät olevan ainoa eduskuntapuolue, joka kantaa tästä asiasta todellista huolta. Tilannetta ei ole parantanut hallitusohjelmaan kirjattu ja hallituksen viime joulukuussa julkaisema ennakkoodotuksista huolimatta varsin köykäinen selvitys maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Tähän selvitykseen oli sisällytetty vain murto-osa maahanmuutosta aiheutuvista menoista. Osin tämä luonnollisesti johtuu kustannusarvioiden tekemisen vaikeudesta, mutta silti paljon parempaan olisi pitänyt tähdätä ja myös päästä.

Selvitykseen kootut luvut olisi voitu pääosin katsoa suoraan valtion talousarviosta, ja niin tehtiinkin, mutta paljon jäi puuttumaan. Sitä vastoin erinäiset välilliset kustannukset, joita esimerkiksi monien oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden keskimääräistä selvästi matalammasta koulutustasosta aina luku- ja kirjoitustaidottomuudesta lähtien väistämättä aiheutuu, loistivat hallituksen selvityksestä poissaolollaan. Osaamisvaatimusten koko ajan lisääntyessä kustannusten voi pitkällä tähtäimellä arvioida vain kasvavan, mutta ellei eduskunnalla ole käytössään realistisia arvioita edes maahanmuutosta tällä hetkellä aiheutuvista kustannuksista, on niitä lähes mahdotonta hahmottaa varsinkaan pitkällä tähtäimellä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat vaatineet hallitukselta useaan otteeseen huomattavasti nykyistä jämerämpiä otteita maahanmuuttopolitiikan järkevöittämiseksi. Valitettavasti hallitus ei ymmärtänyt tarttua antamiimme neuvoihin edes vaalikauden ensimmäisellä puoliskolla. Nyt kun EU-maat käyvät neuvotteluja turvapaikanhakijoiden sijoittamisesta sekä Euroopan unionin sisällä että sen ulkopuolella, ei Suomi saa olla yhtään sinisilmäinen. Kansallisen etumme varmistaminen on ehdottomasti maamme hallituksen ensisijainen tehtävä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen neuvottelutaktiikassa EU-pöydissä on kuitenkin runsaasti parantamisen varaa. Tämä on näkynyt muun muassa keskustelussa, jota on käyty EU:n tulevan rahoituskehysten tiimoilta. Valtiovarainministeri on jo todennut julkisesti, että Suomi tulee tarvittaessa antamaan periksi jäsenmaksujen bruttokansantulo-osuuden kasvattamisessa. Tätä ei tosiaankaan voida pitää järin tiukkana linjana, varsinkin kun neuvottelutaktiikka on jo hyvissä ajoin etukäteen vuodettu julkisuuteen. Tällä menolla Suomi tulee jälleen kerran saamaan maksajan roolin. Se ei olisi todellakaan ensimmäinen kerta historiassa. Vaikka Suomen hallituksella näyttää olevan niin sanotusti hinkua päästä EU:n päättäviin ytimiin, ei sitä saa maksattaa kansalaisilla.

18.00 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Aluksi haluan vähän vastauspuheen-vuoronomaisesti vastata edustaja Savion viimeisimpään aiheeseen eli tähän maahanmuuttokeskusteluun. Varmasti julkisen talouden suunnitelmassa se on myöskin erittäin tärkeä aihe. Haluaisin kuitenkin edustaja Saviota oikaista siinä, kun sanoitte, että näistä

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

asioista eivät eduskunnassa muut puolueet puhu kuin perussuomalaiset. Sehän ei pidä paikkaansa. Itse asiassa, kun tuolla suuressa valiokunnassa olemme käsitelleet näitä Suomen kantoja liittyen esimerkiksi EU:n yhteiseen maahanmuuttopolitiikkaan ja sitten tähän turvapaikkajärjestelmään, kristillisdemokraatit on alkukaudesta lähtien ollut ainut puolue, joka on vastustanut johdonmukaisesti tällaista automaattista jakomekanismia, joka nyt on pitkän aikaa pyörinyt tuolla pöydillä eikä ole siellä edennyt. Alkukaudesta en nähnyt perussuomalaisia laisinkaan huolestuneina tästä asiasta.

Sitten toisaalta toinen asia, mikä erottaa kristillisdemokraattien ja perussuomalaisten suhtautumista, on se, että meidän mielestämme on tärkeää auttaa ihmisiä siellä kriisialueilla ja kriisialueitten lähellä. Alkukaudesta tehtiin erittäin rankkoja leikkauksia kehitysapuun ja myöskin humanitääriin apuun, ja oli varsin koskettavaa vieraila Jordaniassa pakolaisleireillä ja kehitysapuprojekteissa ja siinä vaiheessa, kun hallituksen leikkaukset iskivät, nähdä se, miten siellä jouduttiin nopealla tahdilla ajamaan näitä suomalaisia projekteja alas. Kyllä Suomen maine sellaisena luotettavana yhteistyökumppanina varmasti koki siinä vaiheessa kolauksen. Siinä mielessä ymmärrän tietysti, että alkukaudesta oltiin taloudellisesti haastavassa tilanteessa, mutta kun mietitään todellakin pitkällä tähtäimellä, kokonaisvaltaisesti, niin ei ole varmaankaan järkevää leikata silloin sieltä kriisialueilta ja luoda lisää painetta ihmisille lähteä huonosti hoidetuilta pakolaisleireiltä eteenpäin.

Mutta muutoin tähän julkisen talouden suunnitelmaan: Tässä käytiinkin debattivaiheessa keskustelua myös siitä, kuinka tosiaankin sosiaali- ja terveystalouden poikkeuksellisesti ei lausunut tästä asiasta eli sosiaali- ja terveydenhuollon sote-uudistuksesta, vaikka se on varmasti yksi kaikkein merkittävimmistä julkisen talouden tulevaisuuteen vaikuttavista asioista. Toki tietenkin näitten kustannusten... No, ehkä ”pimittäminen” on vähän liian rankka sana, mutta sanotaan näin, että emme ole saaneet tarpeeksi tietoa. Emme ole saaneet tarpeeksi senttiä laskelmia, joiden pohjalta voisimme arvioida sitä, mitkä ovat todellisuudessa nämä tulevaisuuden kustannukset ja mitkä ovat vaikutukset julkiseen talouteen.

Mutta väestön ikärakenne on se huoli, minkä kristillisdemokraatit tässä omassa ryhmäpuheenvuorossaan erityisesti nostivat esille. Väestön ikärakenne vaikuttaa kahtaalla: Ensinnäkin kun meillä on liian pienet syntyvät ikäluokat, niin se vaikuttaa tähän kansakunnan uusiutumiseen ja talouden kestävytyteen ja toisaalta myöskin sitten eläkejärjestelmien ylläpitämiseen. Ja tietysti vinoutunut väestöpyramidi vaikuttaa myöskin sitten siihen, että hoivakustannukset yläpäässä kasvavat nopeasti, ja tänä päivänä olisi äärimmäisen tärkeää, että mahdollisimman monen ikäihmisen kotona asumista voitaisiin tukea ja olisi tarpeeksi niitä palveluita sinne kotiin tarjottavaksi.

Tässä jo aiemmin puhuttiin siitä, kuinka hyvin tärkeä pala tätä sote-uudistusta on tämä asiakasmaksulainsäädännön uudistaminen. Sitä me emme ole saaneet tänne eduskuntaan. Kun on pelättävissä, että nämä mahdollisesti kasvavat kustannukset tullaan maakunnissa hoitamaan joko niin, että paine asiakasmaksujen korottamiseen kasvaa, tai sitten toinen mahdollisuus on se, että palveluja ruvetaan karsimaan kovalla kädellä, niin olisi äärimmäisen tärkeää saada tänne eduskunnan arvioitavaksi se, millä tavalla asiakasmaksuja aiotaan tulevaisuudessa määritellä. En sano sitä, että tänä päivänä se tilanne olisi millään tavalla selkeä. Se on melkoinen viidakko: kunnat ja kuntayhtymät määrittelevät maksuja varsin vapaasti ja villisti. Oikeastaan siellä on muutama lainsäädäntö, jotka toteavat tiettyjä maksimeja ja joitakin palveluita maksuttomiksi, mutta muutenhan on kuntien ja kuntayhtymien kontolla näitten maksujen tason määrittäminen, ja se voi johtaa ikäihmisten kohdalla

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

äärimmäisen kohtuuttomiin tilanteisiin, niin kuin olemme tämän päivän Helsingin Sanomista lukeneet: muun muassa eräällä pariskunnalla sosiaalihuollon maksut tuplaantuivat vuodessa. 540 eurosta kuukaudessa mentiin yli 1 100 euroon.

Arvoisa puhemies! Varmasti vielä tästä julkisen talouden suunnitelmasta olisi yhtä ja toista sanottavaa, mutta pyydetään vaikka uusi puheenvuoro.

18.05 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin jonkun sanan vielä sanoa tuosta sisäisen turvallisuuden kokonaisuudesta. Siitä täytyy sanoa, että vaikka hallituksen yleinen linja talouspolitiikassa ja meidän julkisten varojemme käytössä on varsin hyvä ja ollaan tehty järkevää talouspolitiikkaa, niin joudun yhtymään kyllä tähän meidän hallintovaliokunnan, käyttäisinkö sanaa, analyttiseen kritiikkiin tässä meidän lausunnossa 13/2018. Siellähän me toteamme sen, että näissä julkisen talouden suunnitelman kehyksissä ei valitettavasti riittävästi tunnisteta tätä turvallisuusympäristön muuttumista, jota meillä on tapahtunut ja edelleenkin toistetaan.

Meillä on ollut tällä kaudella erinomaisen hyvä hallintovaliokunta. Täällä on nytkin salissa paikalla joitakin edustajia, keitä siellä on ollut, ja me olemme aika lailla pystyneet näistä sisäisen turvallisuuden kysymyksistä olemaan yhtenäisiä hallitus—oppositio—rintaman ylitse. Ollaan todettu se, että näiden kehysten pitäisi sisäministeriön osalta ja turvallisuusviranomaisten osalta määräytyä tuon sisäisen turvallisuuden selonteon pohjalta, mitä ei nyt täysin tapahdu. 7 800 poliisimiestä Suomi tarvitsisi, ja siinä nyt näyttää olevan sellainen vähintään 600 poliisin vaje jatkossakin. Lisäksi meidän pitää pitää aina mielessä se, että palo- ja pelastustoimen osalta Suomen turvallisuus perustuu vapaaehtoisten innokkuuteen, eli vapaaehtoisten innokkuudesta ja motivaatiosta vain täytyy poliittisten päättäjien pystyä pitämään huolta.

Maailman on muuttunut viimeisen 4—5 vuoden aikana rajusti. Sisäisen turvallisuuden osalta on tullut tämä niin sanottu hybridivaikuttaminen, ja meillä ei enää samalla tavalla voida ulkoista ja sisäistä turvallisuutta erottaa toisistaan. Lisäksi tietysti erittäin valitettavaa on se, että väkivaltarikollisuuden puolella ja myös terrorismin puolella meillä on näitä niin sanottuja yksinäisiä susia, häiriintyneitä henkilöitä, jotka voivat internetiä lukiemalla radikalisoitua ja ryhtyä toimimaan sairaalla tavalla milloin minkäkin aatteen tai uskonnonkin puolesta.

18.07 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu maataloudesta aika paljon, aika ajoin jopa saman verran kuin sotesta.

Tuossa edellisessä puheenvuorossani totesin, että koko Suomen yhteenlaskettu maataloustulo, se korvaus, minkä viljelijät saavat työlleen ja sijoittamalleen pääomalle, on laskenut EU-jäsenyyden aikana miljardista eurosta vähän runsaaseen 400 miljoonaan euroon. Siis lähes 60 prosentilla. Ja tämä on nimellinen aleneminen. Reaalisesti se on laskenut vielä enemmän. Joten tällä Karhisen maataloustyöryhmällä on kyllä haasteellinen tehtävä.

Kaikkihan hokevat, että markkinoilta on saatava enemmän rahaa. Tosiasia kuitenkin on, että lähinnä voidaan siivota joitakin menettelytapoja, sopimattomia menettelyjä ja huonoja kauppatapoja, mutta muutenhan markkinat toimivat omalla tavallaan — niin ehkä myös presidentti Koivisto olisi sanonut, hänen kuuluisia aforismejaanhan on se, että yhteiskunta kehittyy omalla tavallaan — joten ehkä ei kannata ladata liian paljon toiveita noihin markkinatuottoihin.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

EU:ssa suunnitellaan jo täyttä päätä seuraavaa rahastokautta 2021—2027 ja myös sen maatalouspolitiikkaa. Meillä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisen rahoituksen riittävyys keskeisiin tukimuotoihin, luonnonhaittakorvaukseen ja ympäristökorvaukseen aiheuttaa maa- ja metsätalousministerille nykyisellä rahoituskaudella vielä monta harmaata hiusta.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmassa jouduttiin hallitusohjelman laatimisen aikaan vallinneessa vaikeassa taloustilanteessa tekemään leikkauksia myös maaseutuohjelman kansalliseen rahoitukseen. Ne kohdistettiin luonnonhaittakorvaukseen. Vuosien 2016—2017 leikkaukset kuitenkin peruttiin. Tämän vuoden luonnonhaittakorvauksen leikkaus sen sijaan toteutuu. Se on vuositasen lukuna runsaat 20 miljoonaa euroa, mikä on paljon suhteessa runsaan 400 miljoonan euron vuotuisen maataloustuloon. Ensi vuoden samansuuruisen leikkauksen hallitus on ilmoittanut peruvansa. Vuodelle 2020 nykyinen hallitus ei enää laadi talousarviota. Tuosta rahastokauden viimeisestäkin vuodesta on kuitenkin kannettava huolta. Jotta vuoden 2020 luonnonhaittakorvausten rahoituksesta ei tarvitsisi tinkiä, tarvitaan myös vuodelle 2020 lisärahoitusta reilut 20 miljoonaa euroa. Se on uuden hallituksen huoli.

Arvoisa puhemies! Varsinainen murheenkryyni on vuoden 2020 ympäristökorvaus, joka on nostettu esiin myös julkisen talouden suunnitelmaa koskevassa mietinnössä. Vuoden 2015 keväällä toteutettu ympäristökorvausten haku ylitti etukäteisarviot. Lisäksi vuoden 2014 ympäristötukimenoja maksettiin nykyisen rahastokauden kehyksistä. Maaseutuohjelman ympäristökorvausten määräraha-kehystä tuli aivan liian pieni viljelijöille tarjottuihin ehtoihin nähden. Alkuvuonna 2016 tehty ohjelman muutos, jolla rajoitettiin ympäristökorvauksen toimia, ei myöskään ollut riittävä.

Ympäristökorvauksen merkittävä rahoitusvaje vuonna 2020 näyttää vääjäämättömältä. Tämä on erityisesti eteläisen Suomen ja rannikkoalueen maatalouden kannalta vakava ongelma. Rahaa on kulunut ennakoitua enemmän erityisesti suojavyöhykkeisiin mutta myös kerääjä- ja saneerauskasveihin sekä talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen. Muiden toimenpiteiden, esimerkiksi eläinten hyvinvointikorvauksen ja neuvontapalvelujen, määrärahasäästö mahdollistaa ympäristökorvauksen vajeen paikkaamista jonkin verran. Ympäristökorvauksen vajeeksi jää kuitenkin lähemmäs 100 miljoonaa euroa.

Ympäristökorvauksen varojen riittämättömyys kuuluu Kataisen ja Stubbin hallitusten syntilistalle. Sipilän hallitus ei ole leikannut mitään ympäristökorvauksesta. Ongelma on Sipilän hallituksesta riippumattomista syistä kuitenkin kaatunut myös sen syliin, vaikei vuoden 2020 budjetin antaminen eduskunnalle enää kuluu nykyiselle hallitukselle. Asian ratkaisee eduskuntavaalien jälkeinen hallitus.

18.13 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Muutamista asioista tästä julkisen talouden suunnitelmasta ajattelin ihan tulla kertomaan omia näkemyksiäni.

Ensinnäkin tästä sisäisen turvallisuuden tilanteesta: Totta on, että meidän poliisimäärämme ei vastaa sitä tarvetta, mikä Suomessa on tällä hetkellä, ja siihen on erittäin tärkeä kiinnittää huomiota, nimenomaan siihen tulevaisuuteen, jotta koulutusmäärä ja koulutustaso pysyisivät riittävinä siihen tulevaisuuden tarpeeseen, mikä meillä on. Mutta sitten toinen puoli, mitä tulee tähän, harmaan talouden tutkimiseen liittyvät asiat: kun ne ovat jääneet vähän niin kuin heikommin huomioidulle osastolle, niin sen takia minun mielestäni olisi tärkeätä, että niihin satsattaisiin riittäviä varoja ja riittäviä toimenpiteitä, koska aina on

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

nähty, että ne tuottavat veroja ja niitä tuloja, mitä me tarvitsemme tämän maan ylläpitämiseen.

Sitten minä näen, että myös liikenteen turvallisuuteen kannattaa kiinnittää huomiota. Peltipoliisi vain sakottaa, se ei ohjaa liikennettä eikä neuvo toimenpiteitä. Toinen puoli tästä liikenteen valvonnasta, erittäin tärkeä osa meidän elinkeinoelämäämme, on raskaan liikenteen valvontayksikön olemassaolo, eli jos saataisiin semmoinen, joka tuntee ja jolla on ammattitaito tutkia kuormia, niitten kiinnityksiä, ajopiirtureita, ajoaikoja, oikealla polttoaineella ajamista ja sitä, että renkaat ovat oikeanlaiset ja auto on kunnossa, eli saataisiin tämmöistä ammattitaitoa. Se on pikkuhiljaa katoamassa meiltä, koska liikenteenvalvonta yhdistettiin aikaisemmin muuhun poliisitoimintaan. Siksi olen tästä sen verran huolissani, ja tätä keskustelua on kuitenkin hallintovaliokunnassakin käyty ja nähty se tarpeellisuus sillä tavalla, että siitä on jo kirjoitettu tuohon meidän muistioomme. Raskaan liikenteen valvonnassa on huomioitava se puoli, että se turvaa myös suomalaisen yrittäjän elämän ja työntekijän elämän, kun toimitaan meillä olevilla ehdoilla ja toimenpiteillä. Se tavallaan turvaa meidän oman liikennekantamme ylläpitoa ja toimivuutta.

Sitten tästä raskaasta liikenteestä on helppo siirtyä infraan ja korjausvelkaan: Mitä enemmän me rakennamme uutta infraa ja teemme parempia uusia teitä, kun meille kuitenkin jää vanhaa tietä ylläpidettäväksi ja korjattavaksi ja tämä uusikin tie jossakin vaiheessa vaatii korjauksia ja pintoja, niin sitä enemmän me olemme semmoisessa kierteessä, että tullaan tarvitsemaan koko ajan entistä enemmän kunnossapitotoimenpiteitä ja rahaa siihen. Mutta pientä toivoa minä heitän siihen, eli minusta on hyvä tuo parlamentaarinen työryhmä, mikä tutkii, miten korjausvelka otetaan kiinni ja miten kaikki meidän liikenneväylämme saadaan semmoiseen kuntoon, että ne tukevat meidän elinkeinoelämäämme ja meidän elinkeinoelämämme menestymistä sillä tavalla, että kuljetuskustannukset tulisivat olemaan semmoiset, että ne eivät ole kilpailun esteenä. Tämä parlamentaarinen työryhmä toivottavasti saa hyvän tuloksen aikaan nyt kevään mittaan siinä, mitä ne tekevät ja saavat valmiiksi. Sitä pidän hyvänä asiana.

Mutta sitten tämä meidän iso keskustelu, mitä täällä ollaan käyty sote-kustannuksista: Semmoinen vanha viisaus on olemassa, mihin minä uskon, että mitä paremmassa kunnossa me saamme ihmiset pidettyä, sen vähemmän me tarvitsemme erikoissairaanhoidtoa. Siksi minä näen tämän hirmu tärkeänä, eli tärkein asia on saada tällä hetkellä meidän perusterveydenhuoltomme siihen kuntoon, että ihmiset pystyvät siellä käymään. Se vaatii myös sitä, että se on ilmainen. Näin me säästämme kustannuksia erikoissairanhoidosta.

Maataloudesta edellinen puhuja piti puhetta. Minuun on ollut yhteydessä muutama maatalousyrittäjä, jotka ovat puhuneet maataloustukien korvaustukimäärästä. Muistaakseni ruukiin viljelystuki oli 500 euroa per hehtaari, mutta sitten toisaalta kun me annamme tämmöisen hömppäheinän, luonnontilassa olevan heinikon, olla, niin siitä saa 800 euroa per hehtaari tekemättä mitään työtä. Jotenkin tuntuu hassulta, että työtä tekemällä saa vähemmän rahaa kuin olemalla jouten.

18.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On ollut erittäin mielenkiintoista seurattavaa tämä keskustelu talouden tilanteesta ja siitä, miten jatkossa tulisi toimia, että Suomi täältä laman suosta pääsisi vieläkin parempiin tilanteisiin. Kuitenkin se iso totuus on tällä hetkellä se, että talouden kuva on muuttunut erittäin positiiviseen suuntaan, ja siitä liennemme kaikki kohtuullisen paljon yhtä mieltä. Kaikki tässä selonteossa esitetyt faktat

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

ovat valtiovarainministeriön kansantalousosaston kertomia totuuksia, ja sehän on tunnustusti itsenäinen taloustutkija ja toimija, sitä ei edes hallitus pysty ohjailemaan.

Tämän vuoden talouskasvuhan lähentelee, kuten jotkut ovat ennustaneet, jopa 3:a prosenttia. Lienee hyvä sanoa, että bkt:n kasvu jää jonnekin 2,7—2,8 prosenttiin tänä vuonna. Se on erittäin hyvä lukema ottaen huomioon sen tilanteen, mistä hallitus lähti liikkeelle. Vanhan talousviisauden mukaanhan, jos bruttokansantuote kasvaa 3 prosenttia, niin silloinhan työttömyyden pitäisi olennaisesti laskea, mutta toisaalta Euroopan kartalla on tällä hetkellä mustia pilviä talouden suhteen.

Suurimpana murheena — ensimmäisenä murheena, joka tulee mieleeni — on tietenkin brexit. Saksan taloudellinen tilanne on epävakaa pohjalla uuden hallituksen alkumatkan kompuroinnin takia. Syitä on siellä varmaan monia. Syksyn aikana aluevaalien tulos lieinee se viimeinen mittari, jonka mukaan Euroopan talousmoottorin tuleva tilanne selviää. Välimeren maiden taloudellinen tilanne on myös hyvin tiedossa, Kreikan lainapaketit sun muut. Elikkä tämä taustakuva ei ole Suomen kannalta kovin rohkaiseva. Pitää muistaa, että nämä Euroopan maat ovat meidän tuotteittemme kannalta päämarkkina-alueitamme. Jos siellä menee huonosti, niin Suomellakin menee huonosti. Sillehän me emme nyt juurikaan mitään voi, mutta oman taloutemme voimme kyllä laittaa kuntoon.

Työttömyyden lasku on se, mikä Suomen taloutta tulevina vuosina ja seuraavalla vaalikaudella pitää tiukassa otteessaan. Jos ei valtion julkisen talouden alijäämiä saada pikkuhiljaa parannettua, niin ainoa toimiva keino siihen on työttömyyden saaminen yhä vähäisemmäksi, niiden tilastojen pieneneminen. Katsoin juuri Tilastokeskuksen viimeisiä netistä löytyviä lukuja. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan huhtikuussa oli 233 000 työtöntä. Tämä luku sinänsä on aivan kammottavan iso, mutta se, mikä tekee asiasta vielä huolestuttavamman, on se, että tämä luku on tilanteesta, jossa meillä on kymmeniä tuhansia vapaita työpaikkoja, talouden kasvun takia avautuneita työpaikkoja. Elikkä jossakinhan menee kyllä pahasti pieleen tämä suomalainen systeemi, kun on valtava määrä työttömiä, mutta yhtä aikaa on sitten kymmeniä tuhansia vapaita työpaikkoja.

Tässä salissa on tänä päivänä puhuttu koulutusleikkauksista suureen ääneen. Minä haastaisin teitä, arvoisat edustajakollegat, pohtimaan sitä, onko oikein, että me koulutamme sellaisia määriä vaikka maistereita suoraan kortistoihin. Eihän siinä ole mitään järkeä, kun metsäteollisuuden yhtiöt huutavat suureen ääneen työvoimapulasta. Metsäkoneenkuljettajista on valtava pula, kuorma-autonkuljettajista valtava pula, erilaisista hoitotyötä tekevistä ihmisistä, tarjoilijoista. Tänä päivänä, jos meinaa saada yritykseen vaikka metallityötaitoisen sorvaajan, niin se on äärimmäisen vaikeaa. Silti meidän yliopistot suoltavat markkinoille, työttömyyskortistoihin, valtavat määrät maistereita. Tämähän on se meidän koulutusjärjestelmämme hieno tulevaisuus ja syvin ydin? Ainakin muutoksiin on syytä ruveta varautumaan. Jos emme itse niitä muutoksia tee, niin sitten se muutos menee kipeämmän kautta.

Toinen juttu sitten: Tänä kesänä tapasin viikonlopun aikana — juhannuksen aikoihin — kaksikin yrittäjää, jotka molemmat toimivat suomalaisella marja-alalla. Molemmat olivat todella raivoissaan siitä, kun työvoimaa ei saa mistään. Heidän on pakko turvautua ulkomailta tulevaan työvoimaan, että marjat saadaan kerättyä. Valtavat määrät kortistossa on työttömiä, mutta kukaan ei lähde töihin. Jos Suomi meinaa tällä keinoin selvittää yli näistä lama-asioista, niin sitten on kyllä kummallisen hyvä tuuri. Toivotan toki onnea Suomelle, jos näin kävisi, mutta pahoin pelkään, että näin ei käy.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Lopuksi, arvoisa puhemies, maataloudesta, kuten edustaja Kiviranta omassa puheen-vuorossaan hyvin avasi: Suomalaisten maatalojen kannattavuus tänä päivänä on sillä tasol-la, että sille todella on tehtävä jotakin, jotta saisimme tilojen talouden nousemaan ja perus-tuotantomme säilymään Suomessa. Jos me haluamme omavaraisuutta ruokataloudessa — että suomalaiset syövät suomalaista ruokaa, että on myös parasta huoltovarmuutta, että ti-lat voivat hyvin — niin tälle asialle on todella tehtävä nopeasti jotakin. Tilojen kannatta-vuus on sillä tasolla, että jos ei tänä vuonna saada Karhisen työryhmällä joitakin muutok-sia aikaan, niin seuraavana vuonna ollaan karmeissa vaikeuksissa. Tälle Karhisen työryh-mälle toivon lämpimästi menestystä.

18.24 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tästä maatalouden ahdingosta me varmaan kaikki tässä salissa olemme samaa mieltä, ja toivottavasti siihen lääkkeet löytyy, niin että jos hallituspuolueet nyt sitten keskittyisivät ratkomaan tätäkin kansallista ongel-maa.

Mutta tänä keväänä meidän työtämme tässä eduskunnassa on leimannut todella vahvas-ti sote-uudistus ja valinnanvapaus. Uudistuksen sisältö ja eteneminen ja tämä aikataulu ovat valitettavasti sitten myös kärjistäneet ja kiristäneet hallitus- ja oppositioryhmien väle-jä kesän lähestyessä, ja tämä on todella harmillista. Monessa hyvähenkisessä valiokunnas-sakin huomaa nyt sitten, että tämä valinnanvapaus ja sote painavat päälle, ja näinhän ei pi-täisi olla. Toivottavasti tämä tilanne tästä helpottuu.

Meidän vasemmiston punaisena lankana on ollut tarjota vaihtoehto hallituksen kaupal-liselle sote-uudistukselle, jonka suurimpia hyötyjiä eivät ole asiakkaat vaan suuret sote-yri-tykset. Me olemme yrittäneet pitää kaikkien mielessä sote-uudistuksen tärkeimmän pää-määrän eli terveyserojen kaventamisen. Tähän päästään muun muassa palveluiden saata-vuutta parantamalla ja pienentämällä Pohjoismaiden korkeimpia asiakasmaksuja. Terve-yden ja hyvinvoinnin laitos, THL, sekä Kela ovat molemmat todenneet, että korkeat asia-kasmaksut johtavat siihen, että kynnys hakeutua hoitoon nousee pienituloisten kohdalla.

Vasemmiston sote-mallin johtavana teemana on siis ongelmiin puuttuminen ajoissa, mikä saavutetaan vain riittävällä julkisella rahoituksella. Suomessa on jo hyviä esimerkke-jä kunnista, joissa terveyskeskuksiin panostamalla on onnistuttu lyhentämään jonoja ja asiakastytyvyisyys on parantunut. Omassa hoitotakuumallissamme esitämme, että lääkä-rin vastaanotolle on kiireettömissä tapauksissa päästävä vähintään viikossa ja yhteys hoi-dontarpeen arvioimiseksi on saatava välittömästi. Tämä tulee halvemmaksi kuin hallituk-sen niin kutsuttu valinnanvapaus, jonka pilotointiin on jo ohjattu 200 miljoonaa euroa, vaikka lainsäädäntöä ei ole vielä edes hyväksytty.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistukseen ja varsinkin valinnanvapauteen liittyvien kustan-nusten osalta meillä vallitsee erittäin erimielinen näkemys, koska hallituspuolueiden edus-tajat ovat hyvin vankkumattomia ja varmoja siitä, että tällä markkinamallilla, valinnanva-paudella, voitaisiin näitä kustannuksia hillitä, kun taas kuitenkin esimerkiksi talouspoliti-iikan arviointineuvosto on todennut, ettei hallituksen esityksestä käy ilmi, miten sote-uudis-tusta koskevan 3 miljardin euron säästötavoitteeseen on päädytty ja miten näihin tavoitel-tuihin säästöihin päästään tai millä mekanismeilla esitys parantaisi sosiaali- ja terveyden-huollon tuottavuutta niin, että säästötavoite ei vaarantaisi samalla palveluiden laatua tai saatavuutta. Sen sijaan näitä riskitekijöitä ja potentiaalisia kustannuksia nostavia tekijöitä on erittäin paljon, mutta näihin ei valitettavasti ole saatu minkäänlaista selvyyttä, vaikka oppositio on kovasti sitä peräänkuuluttanut, ja tämä on yksi suuri ongelma.

Myös tämän julkisen talouden suunnitelman osalta voi todeta, että on erittäin eriskummallista, että niinkin merkittävä valiokunta kuin sote-valiokunta ei ole päässyt tästä lausumaan, ja tämä on kyllä, niin kuin monessa puheenvuorossa tänään olemme kuulleet, ehkä historiaakin tutkien aika ennenkuulumatonta ja ennennäkemätöntä.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmasta ovat jääneet puuttumaan myös muutokset ja vaihtoehdot tälle kiristyneelle finanssipolitiikalle, mitä hallitus on täällä harjoittanut. Ei edelleenkään olla valmiita korjaamaan pienituloisille tehtyjä indeksijäädätyksiä. Ei olla palauttamassa subjektiivista päivähoito-oikeutta tai pienentämässä ryhmäkokoja. Koulutukseen ollaan tuomassa erittäin pieni määräraha verrattuna siihen, että 190 miljoonaa on leikattu ammatillisesta koulutuksesta. Elikkä erittäin paljon on jäänyt hallitukselta vielä tekemättä, ja toivomme ja odotamme, että korjausliikkeitä olisi vielä tulossa ja luvassa.

18.28 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä ottaa esille myös aiheen, joka on tärkeä, mutta josta ei ole tänään täällä puhuttu, vaikka tässä valiokunnan mietinnössä sivuilla 10–11 asiaa mielestäni käsitellään hyvin. Kyse on kulttuurista, siitä mukavasta, tärkeästä asiasta ihmisten henkisen hyvinvoinnin kannalta. Myös taloudellisen hyvinvoinnin ja työllisyyden ja kasvun näkökulmasta kulttuuri on meidän kaikkien ystävä.

Puhemies! Meillä on myös kulttuurin puolella meneillään niin ikään valtionosuusuu-distus, jota ovat työryhmät työstäneet, ja se on sinänsä hyvin tärkeä ja tervetullutkin uudistus. Ongelma on se, että jo alun perin määriteltiin, että tämä pitäisi tehdä kustannusneutraalisti. Selvää on, että niin sitä ei pysty tekemään, jos emme halua huonoa tulosta, eli kulttuuri ansaitsee tässä yhteydessä lisää voimavaroja.

Hallitushan otti tästä sen verran koppia, että tässä kehyksessä on nyt sitten 7 miljoonaa tähän uudistukseen, mutta, puhemies, valitettavasti sillä lähtee käyntiin vain yksi osa tästä, eli museoiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen sekä sitten pieni lisämääräraha näille vapaille ryhmille. Sinänsä tärkeää, mutta asia on kuitenkin niin, että kaikki nämä kyseiset toimijat, niin valtionosuuksia saavat laitokset, meidän ihanat teatterimme, orkesterimme, museomme kuin myös nämä vapaat ryhmät, jotka tekevät arvokasta työtä ja ovat olleet vuosikausia niukoilla resursseilla, ovat ilmaisseet, että tämä rahoituslisäys ei suinkaan vielä riitä. Se ei valitettavasti riitä, ja työryhmäkin kirjasi, että oikeasti tarvittaisiin vähintään yli 10 miljoonaa euroa. No, ala puhuu 20:stä, mutta jos kaikki tähän mennessä tehdyt leikkaukset korjattaisiin, niin silloin tämä rahoitustarve olisi 40 miljoonaa. On hyvä, että valiokunta nyt huomioi tämän, kertoo tämän tilanteen ulos ja toteaa sen, että uudistusta on syytä jatkaa, mutta sitä ei voi tehdä nykyisin resurssein.

Minä toivon tässä puheenvuorossani, että voisin jättää tähän sellaisen jalanjäljen, että tässä voisi olla paikka ihan parlamentaarisesti kaikkien puolueiden sitoutua siihen ajatteleen, että kun jatkossakin kulttuurin valtionosuuksia kehitämme ja tätä järjestelmää viemme eteenpäin, näkisimme kulttuurin merkityksen suomalaiselle yhteiskunnalle, yhteisvoimin toteaisimme, että sitoudumme siihen, että kulttuurin rahoitusta lisätään. Se on pieni raha tässä valtion kokonaisuudessa, mutta se on suuri asia, mitä sillä saadaan aikaiseksi henkisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja ylipäättään kulttuurin toimintaedellytyksen turvaamisessa. Se lukee täällä hyvin meidän mietinnössämme, ja myös vastalauseessa näistä on mainintoja.

Puhemies! Ihan lyhyesti tulen, tähän liittyy toinenkin... [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Puhemies! Tämä kulttuuriosio loppuun. Tässä on myös toinen kirjaus, mikä koskee hyvitysmaksujärjestelmää musiikintekijöille. Pitkä historia silläkin. Entinen kasettimaksu muutettiin viime kaudella budjettiperusteiseksi, koska tätä niukkuutta ja olemassa olevan järjestelmän ongelmia ei kyetty lukuisista harjoituksista huolimatta muilla mekanismeilla hoitamaan. Ja nyt tässä on sellainen ongelma, että kun tähän määriteltiin tasoksi 11 miljoonaa, mikä oli selkeä lisäys siihen mennessä maksettujen korvausten määrään, se tuplattiin käytännössä, niin silloin jo tiedettiin, että tämä lopullinen arvio on täysin mahdotonta tehdä ennen kuin saamme lisää tutkimustietoa, ja sovittiin, että tätä tutkimustietoa tuotetaan. Esimerkiksi sivistysvaliokunta odottaa nyt sitten tämän vuoden loppuun mennessä selvitystä, mikä tämä tilanne on.

Mutta jo ennen kuin tämä selvitys valmistuu, on tässä kehyksessä määritelty, että leikataan tulevina vuosina ensin 2 miljoonaa ja sitten 4 miljoonaa tästä 11 miljoonan tasosta. Lienee selvää, että kenttä tuntee valtavaa huolta tästä tilanteesta. Minusta oli tärkeää, että koko valiokunta otti mukaan tähän yhteiseen mietintöön tämän tekstin, jossa tämä todetaan ja todetaan muun muassa tämä selvitys, mikä on tulossa, ja pidetään valitettavana, että jo ennen tätä lähdetään ennakoimaan, miten nämä kopiomäärät kehittyvät ja tehdään leikkauksia. Tätä ei pidä hyväksyä. Tämä 2 miljoonaa ja tulevat 4 miljoonaa ihan oikeutetusti alan toimijoita pelottavat, ja olemme myös omassa vastalauseessamme tämän asian huomioineet.

Halusin nämä tuoda tietoisuuteen, koska aivan liian usein tässä salissa näinkin tärkeät asiat — niin talouskasvun kuin työllisyydenkin kannalta kulttuuri on tärkeää, se on sitä mitä suuremmassa määrin — jäävät aivan liian vähälle huomiolle.

18.33 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Noin 27 vuotta sitten täällä käytiin ankaraa keskustelua silloisen taloustilanteen johdosta. Edellisellä vaalikaudella 80-luvun lopulla oli eletty hyvin rajua velkaantumisen aikaa ja velat oli käytetty tuottamattomiin investointeihin ja kulutukseen, ja ajauduimme sitten koko kansantaloutena ja valtiontaloutena ennennäkemättömän syvään kriisiin. Silloin noudatettiin myös vahvan ja vakaan markan politiikkaa ja yritettiin selvittää eri toimenpitein siitä talouden ahdingosta. Kalevi Sorsa teki yhteiskuntasopimusesityksen, mutta ay-liike sen kaatoi ja niin edelleen. Työttömyys nousi hirveätä vauhtia, ja velkataakka kasvoi päivä päivältä sietämättömällä vauhdilla.

Silloin oli käytettävissä kuitenkin yksi talouden keino, se paha keino, mistä aina puhutaan, eli devalvaatio, ja niinpä sitten syksyllä 91 kaikista lupauksista huolimatta ajaututtiin tilanteeseen, että markka oli pakko päästää kellumaan. Devalvaatio hoiti sitten Suomen kilpailukyvyn kuntoon, ja vienti lähti voimakkaaseen kasvuun. Tuon laman aikana panostettiin voimakkaasti muun muassa insinöörikoulutukseen, joka sitten hyödytti Nokkia ja Nokian nousun myötä Suomen taloutta niin, että varsin nopeasti päästiin tuosta ahdingosta eteenpäin ja ylös. Sitten seuraavalla vaalikaudella eli Ahon hallituksen kauden jälkeen hallitus lähti ajamaan Suomea euroon, Emuun, runnomalla, niin kuin lopputulos sitten oli. Valtavilla sosiaaliturvan leikkauksilla leikattiin Lipposen hallituksen toimesta joka puolelta kansalaisten etuuksia, jotta saatiin Suomi eurokuntoon, ja niin sinne sitten mentiin onnettomalla tavalla, ja seuraukset ovat olleet hyvin vahingolliset meille tämän ajan.

Nyt ollaan vähän toisenlaisessa tilanteessa. Tässä elettiin nämä 2010-luvun alkuvuodet ulkoa tulleen vakavan ongelman kanssa, eli tuli valuuttakriisi tuolta Amerikasta 2008, ja siitä lähtien sitten Suomenkin talous lähti — ja nimenomaan Suomen talous — syöksyyn.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Toimenpiteitä ei tehty ajoissa. Vasta tämän vaalikauden alussa lähdettiin tekemään todella voimakkaita toimenpiteitä talouden käänteen aikaansaamiseksi eli työttömyyden kasvun pysäyttämiseksi ja saamiseksi laskuun ja valtion velkaantumisen pysäyttämiseksi. Tänä päivänä voimme todeta, että näissä toimenpiteissä on nyt kohtuullisesti onnistuttu, mutta se on vaatinut erittäin kovan operaation. Niin kuin aikaisemmin totesin: kun sairaus on riittävän vakava, niin se ei parane pillereillä, vaan se vaatii leikkauksia. Tällaisia leikkauksia on tämän vaalikauden alussa tehty, ja tilanne on kääntynyt positiiviseen suuntaan. Nyt ollaan sitten katsomassa eteenpäin.

Miltä sitten eteenpäin näyttää? Meillä on ulkoisia tekijöitä. Suomi on viennistä vahvasti riippuvainen maa, ja sen tähden nämä ulkoiset tekijät ovat erittäin tärkeitä tarkastella. Valitettavasti hallitus ei ole selonteossaan eli JTS:ssä ja valtiovarainvaliokuntakaan mietinnössään paneutunut näihin ulkoisiin tekijöihin ollenkaan riittävästi vaan on ohittanut ne liian kevyesti. Meillä on USA:n politiikka, tuontitullit, niihin kohdistuvat vastatoimet, on Venäjä-pakotteet ja niiden vastatoimet, sopimusten purkautuminen eri tahoilla, on brexit, on rahoituskehysneuvottelut EU:ssa, ja turvapaikkakriisi on edelleen olemassa Euroopan rajoilla ja sisälläkin. Lisäksi Euroopan keskuspankki on lopettamassa tätä roskalainojen osto-ohjelmaa, ja siitä aiheutuu uhka, joka tulee toteutumaan korkojen nousuna. EU:ssa, taikka oikeastaan keskuspankin yhteydessä Emussa, ollaan rakentamassa yhteisvastuuta, pankkiunionia. Sitä kautta on tulossa meillekin, jos se toteutuu, vastuuta muiden maiden huonosta ja hyvästä taloudenpidosta — valitettavasti huonosta ennen kaikkea, koska näkyvät ovat Euroopan alueella erittäin ongelmalliset. Näihin ei ole paneuduttu ollenkaan riittävästi tässä keskustelussa [Puhemies koputtaa] ja näissä toimenpiteissä.

Suomen talouslukemat näyttävät [Puhemies: Aika!] alenevaa suuntaa lähivuosille Suomen Pankin ennusteen mukaan, ja pitäisi ottaa vakavasti nämä tiedot, kun ajatellaan jatkoa, että saataisiin oikeudenmukaista ja tervettä talouspolitiikkaa jatkoonkin.

18.39 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemi tuossa jo aika ansiokkaasti kuvailikin näitä ongelmakohtia, joita itsekkin halusin ottaa esille ja joita ei tässä julkisen talouden suunnitelmassa ole mielestäni huomioitu riittävästi. Eli suunnitelma ummistaa silmänsä siltä tosiasialta, että euroalue tulee mitä todennäköisimmin kriisiytymään mitä erilaisimmilla tavoilla jo tämän suunnitelman aikana vuoteen 2022 mennessä. Jos siihen ei ole varauduttu, niin miksi ei siihen ole varauduttu? Uskotaanko, ettei sellaisia kriisejä tule, vai ajatellaanko, että ne selviävät sitten aikanaan, sovelletaan niitä sääntöjä, joita aina ennenkin ollaan Euroopassa sovellettu? Saksassa kuplii poliittisesti, Ruotsissa puhutaan euroeroäänestyksistä, Britannia on lähdyssä EU:sta. EU itse on hajottamassa itseään painostamalla Itä-Euroopan maita maahanmuuttokysymyksissä ja niin edespäin ja niin edespäin, Italiassa on velkakriisin ainekset. Mitä tässä tehdään? Pian ollaan siinä tilanteessa, että Suomi on viimeinen hölmöläisten osallistuja, joka sammuttaa valon siellä, kun kaikki muut lähtevät pois.

Toinen asia, miltä hallitus ummistaa silmänsä, on maahanmuuttokriisi ja sen hinta. On harhaluulo kuvitella, että vuoden 2015 maahanmuuttokriisi oli loppu kansainvaellukselle. Voi jopa kysyä, oliko se edes varsinainen alku. Valtiojohtomme puheet tässä asiassa eivät juuri vakuuta. Nyt kun Euroopassa olisi maahanmuuton hallintaan saamisen kannalta hyvä momentum, niin johtajamme takertuvat kannoissaan yksin jääviin Merkeliin ja Macroniin eivätkä vahvoin kansallismielisiin johtajiin muualla, kuten esimerkiksi Itävallassa. Tämä

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

linja on hyvin surullinen, ja tällä on myöskin suuret kustannusvaikutukset tulevaisuudessa, mikäli maahanmuuttoa ei saada meillä hallintaan tai koko Euroopassakaan.

Sotesta on puhuttu paljon, ja pitää tunnustaa, että sen kustannussäästöjen tai jopa kustannuslisäysten suhteen on tässä suunnitelmassa todellakin pää pensaassa. Toivotaan ja uskotaan lähinnä ideologisista syistä, että niitä säästöjä syntyy.

Aiemmin täällä oli välihuutoja siitä, että perussuomalaiset olisivat hyväksyneet soten, ja tästä asiasta kenties on tarpeen lausua pari sanaa. Tässähän todennäköisesti viitataan marraskuun 2015 tapahtumiin, kun käytännössä kokoomus kapitalisoi työelämäreformien ja maahanmuuttokriisin romahduttaman perussuomalaisten kannatuksen lyömällä hallituskriisin varjolla läpi valinnanvapausmallin varhaisimman version. Tämä versiohan olisi voinut olla toiminnallisesti jopa nykyistä versiota parempi, mutta sen malli osoittautui perustuslain vastaiseksi ja romuttui. Täysin uuden, entistä ontuvamman mallin takana perussuomalaiset eivät ole koskaan olleet, ja on myös niin, että tämän vanhan mallin aiheuttama kyykytys oli keskeinen tekijä siinä, että puoluekokous antoi potkut koko silloiselle puoluejohdolle. Ei siis voida kohtuudella sanoa, että perussuomalaiset olisivat soten nykymallin takana. Näin ei yksinkertaisesti ole.

18.42 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Ihan pieni kommentti edelliseen puheenvuoroon: Täytyy sanoa, etten tiedä, millä lailla perusteltua on sitten se, ettemme me voi Suomea auttaa siellä, missä on hätä. Ja se on ollut perussuomalaisten linja, että ollaan kehitysapurahoista oltu leikkaamassa. Meidän pitää pystyä rakentamaan infraa sinne, missä on hätä, luoda edellytyksiä olla siellä, missä on. Se on sen kansainvälisen avun merkitys, että meidän pitää pyrkiä täältä auttamaan siellä, missä on kuivuutta ja niin edelleen, jotta voimme reagoida siihen ilmastonmuutoksen mukanaan tuomaan ahdinkoon, mitä niissä maissa on.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen tässä nosti kyllä hyvän asian esille kertoessaan siitä, mitä ovat taide- ja kulttuurialat, ja haluan vähän laajentaa sitä, ja haluaisinkin, että EK:sta Häkämies — vaikka tiedän, että hän ei tätä puhetta varmasti kuuntelekaan — tätä kuuntelisi. Meillä on koulutuksellisia tilastoja siitä, kuinka paljon kulttuurisektorilta valmistuneet ihmiset kohtaavat työelämän niillä aloilla, ja se ei ole kaunista luettavaa. Mutta haastaisinkin Häkämiehen pohtimaan sitä, kuinka paljon heillä tuotekehittelyssä ja uusien innovaatioitten tukemissa toiminnoissa on niitä ihmisiä, jotka tulevat taidealoilta ja kulttuurialoilta sinne elinkeinoelämän piiriin kehittämään niitä uusia tuotteita, suunnitelluun ja kaikkeen sellaiseen.

Tämä ei ole ihan niin yksinkertainen asia, että me katsomme vain tilastollisesti, kuinka juuri sille alalle ollaan työllistetty. Pitää osata nähdä, että meillä valmistuu todella iso joukko filosofian maistereitakin, jotka eivät ole keskittyneet opiskeluissaan juuri ehkä elinkeinoelämän palvelukseen, mutta monipuolinen koulutustarjonta ja mahdollisuudet saada korkeaa koulutusta näillä aloilla tuottavat meidän elinkeinoelämälle todella paljon innovaatioita. Ei pelkkä insinööri, vaikka arvostan todellakin heidän osaamistaan, joka on teknistä monilta osin, tuota sitä innovaatiomahdollisuutta, mitä meidän elinkeinoelämä tarvitsee, kun me haluamme kehittää, luoda uusia tuotteita. Meidän pitää olla elinkeinoelämässä monipuolinen, synerginen sulatto, [Puhemies koputtaa] joka nauttii kaikesta yhteiskunnan tuottamasta koulutuspalvelusta.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

18.45 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa oli ilahduttavaa, että moni edustaja — muun muassa edustaja Paatero, edustaja Semi ja myös edustaja Kurvinen — puuttui myös sisäisen turvallisuuden tilanteeseen ja niihin huomioihin, joita eduskunnan hallintovaliokunta yksimielisessä lausunnossaan tältä osin nosti esille.

Tässä aikaisemmassa keskustelussa kun on puhuttu paljon tästä sote-uudistuksesta, on aina viitattu siihen, että kannattaa lukea tämä valtiovarainvaliokunnan lausunto sotesta, ja toteaisin täällä nyt kaikille, että kannattaa todellakin lukea JTS:n osalta nyt tämä hallintovaliokunnan lausunto valtiovarainvaliokunnalle, jossa tätä sisäisen turvallisuuden tilannetta käsitellään.

Jos sitten tätä pitkää kehitystä piirtää eteenpäin, niin kyllähän haasteet ovat ilmeiset. Tällä hetkellä me näemme joka kerta, kun näitä sisäisen turvallisuuden resursseja käsitellään, että resurssit siihen nähden, mitkä tarpeet ovat, ovat liian pienet. Näin se vaan on, ja se on uskallettava todeta. Siinä mielessä voi hattua nostaa kyllä meidän turvallisuusviranomaisille, että he ovat pystyneet näinkin pienillä resursseilla pitämään yllä erittäin hyvää toimintavalmiutta. Mutta joka kerta, kun taloudesta aletaan puhumaan, nähdään se, että siellä haasteet tulevaisuudessa näkyvät, ja niin tälläkin kertaa, ja onkin valitettavaa, että tälläkään kerralla julkisen talouden suunnitelma ei kunnolla ota huomioon sitä kehitystä, joka meillä täällä sisäisen turvallisuuden alueella on tapahtumassa, eikä anna siihen ehkä niitä ratkaisukeinoja eikä myöskään niitä resursseja, joita meidän turvallisuusviranomaiset tarvitsevat.

Ehkä huolestuttavinta on se, että monestihan sisäisen turvallisuuden osalta ollaan tehty niin, että sitten näitä tarpeita ollaan paikkailtu niin lisätalousarvioilla kuin sitten niin, että jälkikäteen, vaikkapa seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa, on aina annettu jokin täsmälääke johonkin tiettyyn ongelmaan, mutta tämä tietenkin vaikeuttaa näiden turvallisuusviranomaisten pidempijänteistä toiminnan kehittämistä, kun joka vuosi ollaan sitten kysymysmerkin alla sikäli, saadaanko tähän lisäresursseja vai joudutaanko sitten jostain supistamaan. Tältä osinhan tässä salissa on monesti nostettu esille tällainen laajemman pohdinnan tarve tämän sisäisen turvallisuuden osalta. Siinä varmaan parlamentaarista yhteistyötä olisi syytä harrastaa, ja tämä kyllä korostaa edelleen sitä, että tarvitsemme tänne sisäisen turvallisuuden puolelle laajempaa parlamentaarista yhteistyötä ja ymmärrystä siitä, millä tavalla sitten viitoitamme näitä ratkaisuja, kun mennään tuonne 20-luvulle ja kohti 30-lukua, jotta meillä myös turvallisuustilanne Suomessa pysyy ainakin niin hyvänä kuin se on tällä hetkellä.

18.48 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Sisäinen turvallisuus on varmasti asia, josta on syytä olla huolissaan. Kuitenkin ihan varsin tuore tutkimustulos osoitti, että asia, mistä suomalaiset ovat vielä enemmän huolissaan kuin sisäisestä turvallisuudesta, on eriarvoisuuden kasvaminen yhteiskunnassa, ja kyllähän näillä on aika lailla kytkentäpintaa toisiinsa. Erityisesti jos meillä esimerkiksi nuoret miehet lähtevät sille syrjäytymiskehityksen polulle, niin kyllä sillä varmasti myöskin on merkitystä sisäisen turvallisuuden kannalta.

Kristillisdemokraatit omassa ryhmäpuheenvuorossaan nostivat esille erityisesti tämän eriarvoisuuskehityksen nimenomaan lapsiperheitten kohdalta ja sitten myöskin ikäihmisten kohdalta. Lapsiperheitten kohdalta olemme hämmästelleet sitä, että tässä hallituksen talouspoliittisessa linjauksessa viime syksyltä ainut ihmisryhmä, jonka verotus kiristyi, olivat nimenomaan lapsiperheet. Se tuntui ikävältä, kun kuitenkin muutoin kerrottiin siitä,

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

että kenenkään verotus ei kiristy. Toki lapsilisien ja myöskin perhe-etuuksien korotukset ovat niitä asioita, joilla pystyisimme vaikuttamaan hyvään perhepolitiikkaan ja osaltaan vaikuttamaan siihen, että nuoret perheet uskaltavat hankkia lapsia.

Täällä jo aiemminkin olen todennut, että perhevapaa-uudistus kyllä olisi tehtävä ennen kaikkea lasten näkökulmasta, perheitten näkökulmasta, ei niinkään sieltä elinkeinoelämän etujen näkökulmasta. Kuitenkin on muistettava se, että tällä hetkellä se työllisyysaste on kaikkein heikoin niillä nuorilla miehillä, joilla ei ole perhettä. Se on siis heikompi kuin niillä nuorilla naisilla, joilla on lapsia. Elikkä ne, joita tässä yhteiskunnassa oikeasti pitää patistella työelämään, ovat todellakin ne nuoret miehet, joilla ei ole perhettä.

Sitten vielä ehkä sieltä kaaren toisesta päästä: ikäihmisten talouskehitys on myöskin tällä kaudella ollut heikkoa, koska siellä on tehty eläkkeisiin indeksijäädytykset ja myöskin leikkaukset. Sitten toisaalta erilaisissa palveluissa ovat palvelumaksut, lääketeitten omavastuuosuudet ja Kela-kyydin omavastuuosuudet kaikki kasvaneet, ja se on vaikuttanut siihen, että meillä monet pienituloiset ikäihmiset ovat tosiaankin tiukoilla sen oman toimeentulonsa kanssa. Täällä aiemmin jo itse nostin ja useampi muukin edustaja nosti esille sen, että tämä asiakasmaksu-uudistus olisi siinäkin mielessä äärimmäisen tärkeä. Tänään siinä Hesarin esimerkkipariskunnan jutussa kerrottiin siitä, että meillä on 5 prosenttia sellaisia yli 75-vuotiaita, joilla nämä sote-maksut ylittävät 40 prosenttia heidän tuloistaan, ja silloin tilanne on täysin kestämaton taloudellisesti heidän kohdallaan.

18.51 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Sisäisen turvallisuuden asiat ovat tavattoman tärkeitä, ja meillä on tässä pöydälle jaettu tuohon seuraavaan asiaan eli lisätalousarvioon tehdyt muutosehdotukset. Siellä 6., 7. ja 8. kohta kohdistuvat tähän sisäiseen turvallisuuteen. Edustaja Kurvinen ja muutkin pääsevät äänestämään heti tuoreeltaan tällä viikolla tästä tärkeästä asiasta.

Arvoisa puhemies! Totean, että Suomen Pankin viimeviikkoisen ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvoi viime vuonna 3 prosenttia — tämä ei ole ennuste vaan toteutuma — mutta ennusteen mukaan tänä vuonna kasvu on 2,9 prosenttia ja ensi vuonna 2,2 prosenttia ja vuonna 2020 se on 1,7 prosenttia. Muistelen sieltä menneiltä ajoilta, että valtiovarainministeriön näkemys oli, että vasta 4 prosentin bruttokansantuotteen kasvu turvaa työllisyyden selkeän vahvistumisen, paranemisen. Kun nyt on oltu viime vuonna 3 prosentissa ja tänä vuonna alle ja sitten mennään jopa 1,7:ään tällä suunnitelmakaudella, jota nyt käsittelemme, niin tämä kyllä antaa meille huolenaiheen. Eli meillä on noiden ulkoisten riskien rinnalla tämä kotimainen näkymä huolestuttava, jos nyt pudotaan 1,7:ään. Valtiovarainvaliokunnassa eräs asiantuntija totesi, että näistä neljästä vuodesta 2019—22 vähintään yksi, mahdollisesti kaksi ovat erittäin heikon kasvun vuosia. Tähän pitää varautua, ja tähän me emme ole tarpeeksi varautuneet. Seuraavalle hallitukselle tulee näistä euron vaikeuksista, mahdollisesti globaalien ongelmien johdosta ja sitten kotimaisten tekijöiden takia hyvin vaikeat ajat talouspolitiikan hoidossa. Nyt tämä on otettava vakavasti huomioon.

Meillä on kuitenkin positiivisia näkymiä. Vienti vetää tällä hetkellä, ja erityisesti matkailu on vahvassa kasvussa. Ulkomaiset yöpymiset kasvoivat viime vuonna 6,6 miljoonaan eli yli 800 000 yöpymisellä. Kasvu oli 14 prosenttia. Erityisesti aasialaisten yöpymisten osuus on voimakkaassa kasvussa. Nyt onkin syytä hallituksen myös tässä panostaa matkailun edelleen kasvattamiseen. Ostovoimaista väkeä tulee muun muassa Kiinasta.

18.54 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Olin kuulevinani edustaja Myllykoskelta ja myös Essayahilta omituisia kommentteja perussuomalaisten kehitysapumallista, joten sitä asiaa on kenties hieman syytä selvittää. Emme me suinkaan ole esittäneet kehitysavun lopettamista vaan järjestelmän reformia. Asia on tarkemmin kuvattu vaihtoehtobudjetissamme, ja se on siinä mielessä merkityksellinen myöskin tämän suunnitelman kannalta, että sillä voisi toteutuessaan olla satojen miljoonien vuosittainen positiivinen vaikutus valtiontalouteen.

Lyhyesti ottaen meidän käsityksemme mukaan kehitysavussa on kyse siitä, että tehdään tulonsiirto maan rajojen ulkopuolelle, eli sitä ei voi pitää valtion ydintehtävänä, jota varsinaisesti pitäisi rahoittaa budjettirahoitteisesti. Sen lisäksi tunnustamme ne monenmoiset ongelmat, joita nykyiseen monenkeskiseen kehitysapuun liittyy, ne väärinkäytökset, mitä siihen rahaan kohdistuu.

Niinpä esitämme, että siirryttäisiin kehitysavussa eräänlaiseen rahastomalliin. Perustettaisiin kehitysapurahasto, jota ei aloitettaisi tyhjästä, vaan valtio antaisi siihen alkupanosensa ja kannustaisi kansalaisia tukemaan kehitysyhteistyötä tarjoamalla rahastoon verotuksen kautta rahaa, joka olisi verovähennyskelpoista 200 euroon saakka per kansalainen. Tämä tietysti maksaisi jonkun verran mutta olisi kuitenkin merkittävästi kevyempi kuin nykyinen valtiovetoinen kehitysapujärjestelmä. Eli siirryttäisiin siihen, että kansalaisille tulisi mahdollisuus, jos haluavat, auttaa kehitysavun kautta kehitysmaiden asukkaita.

Tässä olisi myöskin yritysporkkana mukana. Yritys, joka siirtäisi tietyn osan vuosittaisesta liikevaihdostaan tähän rahastoon, saisi oikeuden käyttää tähän asiaan liittyvää vastuullisuusmerkkiä, joka olisi kilpailuvaltti asiakkaiden silmissä. Tässä painotettaisiin myöskin kansalaisjärjestöjen kautta tehtävää kehitysapua, eli siirryttäisiin tällaisesta valtiovetoisesta korruption tukemisesta siihen, että todellakin viedään se apu sinne, missä sitä tarvitaan.

Tässä säästyisi valtion rahaa kenties satoja miljoonia, ja toisaalta olisi periaatteessa edes mahdollista päästä jopa tähän kuuluisaan 0,7 prosentin kehitysaputavoitteeseen, sikäli kuin kansalaiset ja ihmiset todella haluaisivat rahaa tähän tarkoitukseen verotuksen kautta ohjata.

18.57 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tarkoittaako edustaja Mäkelä sitä, että jokaisen kyselytunnin alussa joku keräisi täällä kolehdin ja meillä olisi täällä parvella yritysten edustajia, joilta myös kerättäisiin kolehtisen mukaan, mitä haluamme sitten antaa kansalaisina, ja sitä kautta voitaisiin tämä mahdollisuus antaa? Vai onko niin, että me voimme demokraattisesti ja vastuullisesti päättää täällä, missä lakia säädetään, kuinka Suomi haluaa tukea vähävaraisia ja sen tarpeessa olevia maita, jotta me voimme auttaa heitä siellä, missä he apua tarvitsevat? Vai otammeko sen riskin, että olemme vain sitten kansan karttuisan käden varassa? Ymmärrän kyllä tuon näkemyksen ja lähtökohdan, mutta en tule jakamaan sitä millään muotoa, että me voisimme vastuullisesti ottaa sellaisen näkemyksen, että menemme vain vapaaehtoisuuden perusteella, jos kansa tahtoo. Meidän pitää pystyä poliitikkoina päättämään se, mikä on Suomen kansan kannalta parasta, mikä on niiden hädässä olevien kehitysmaiden kannalta parasta, jotta voimme tukea sitä. On oikein hyvä, että me suhtaudumme asioihin niin, että voimme edistää infran rakentumista niihin maihin, missä infran rakentuminen parantaa siellä olemassa olevien asioiden eteenpäinviemistä.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Edustaja Essayahille vastauksena naisten ja miesten ja perheiden tasa-arvoisuudesta haluaisin tavallaan kysyä tästä eriarvoisuudesta. Voisitteko kommentoida jollakin tavoin siihen, onko niistä miehistä, jotka ovat enemmän syrjäytyneet jollakin tavoin — vaikkapa oppimisvaikeuksien kautta tai ammatillisen koulutuksen huonon toteutumisen kautta — yhteiskunta hellittänyt ja onko heille annettu tavallaan meiltä mahdollisuus olla omissa oloissaan, kun he ovat tästä järjestelmästä jääneet ulkopuolisiksi? En oikein jaa sitä näkemystä, että naiset olisivat paremmassa asemassa, kun on ne kaikki työllistymistilastot siitä, että niiden naisten, jotka ovat pitkään hoitovapailta, uudelleen ammattiin palautumisen mahdollisuudet ovat huomattavasti heikommalla kuin niillä, joilla on ollut mahdollisuus nopeammin palata työelämään, kun heille on mahdollistettu lastenhoito yhteiskunnan puolesta?

18.59 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti edustaja Myllykoskelle kommenttina äskeiseen puheenvuoroon: Eihän verotus ole mikään kolehti. Verotuksen kohteena on jokainen kansalainen ja jokainen yritys, ja tässä meidän mallissamme jokainen kansalainen ja jokainen yritys voisi määrittää, haluaako kehitysapuun rahaa laittaa, eikä tämä 250 miljoonan potentiaalinen vähennys, mitä tähän on laskettu mukaan, ole mitään pilipalipeliä. Kyllä se on vuositasolla valtiontaloudessa melko vakavasti otettava summa, minkälaisia verovähennyksiä tämän kautta voitaisiin sallia.

Sitten en ymmärrä myöskään tätä vihjausta, että kansako ei nyt haluaisikaan auttaa kehitysmaiden asukkaita. Jatkuvastihan on ollut esillä tutkimuksia, että 70 prosenttia kansasta on sitä mieltä, että kehitysapu on tärkeä asia. Eivätkö he nyt olekaan oikeasti sitä mieltä, siinä määrin, että olisivat valmiita laittamaan siihen rahaa? Jos kääntäen he eivät ole sitä mieltä, niin mikä oikeus meillä on sitä rahaa laittaa?

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

19.00 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin vastauksia sekä edustaja Myllykoskelle että edustaja Mäkelälle.

Edustaja Myllykoski, todellakin tilastot näyttävät sen, että siinä on vähän reilun prosenttiyksikön ero sen suhteen, jos on kotona lapsiaan hoitava samassa ikäryhmässä oleva nuori nainen kuin sitten vastaavassa ikäryhmässä oleva lapseton mies, ja se on tosiaankin ehkä vähän hämmentävää. Meillä ollaan kuviteltu — ja tähän ovat perustuneet nämä puheet siitä — että naiset on saatava sieltä kotoa näiltä perhevapailta pois ja nopeasti työelämään, mutta ihan tosiasia on se, että työllisyysaste niillä miehillä, joilla ei ole lapsia, on matalampi kuin näillä naisilla, ja sen takia kysyin, ketähän sinne työelämään oikeastaan pitäisi siten patistella. Siinä mielessä tehdään ne perhevapaauudistukset perheen näkökulmasta: perhe saa päättää ja perhe saa valita, kuka jää hoitamaan lapsia kotiin. Ei tehdä niitä päätöksiä tässä salissa, vaan annetaan siellä keittiön pöydän ääressä parhaiten asiantuntijoiden oman perheensä kohdalta tämä asia ratkaista.

Mutta sitten tosiaan haluaisin vielä edustaja Mäkelälle kommentoida: Tarvitaan siis erilaisia tapoja tehdä kehitysyhteistyötä. On juuri niin kuin edustaja Myllykoski totesi, että on tosi tärkeää, että tässä salissa linjataan, minkälaista kehitysyhteistyötä ja millä tavalla me haluamme olla tukemassa, minkälaisia asioita, ja sitten toisaalta tarvitaan myöskin tätä kansalaisten karttuisaa kättä eli tällaista lahjoituspohjaista. Kristillisdemokraateilla on osittain samansuuntainen oma malli myöskin, jossa me lähdemme siitä, että sen lisäksi, että

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

meillä on tätä kehitysyhteistyötä, mitä teemme budjettivaroista, sitten myöskin voisimme tukea tämmöistä kansalaisten aktiivisuutta pienellä verovähennysosuudella. Uskon, että näitten kahden kombinaatio saisi sen parhaan mahdollisen tuloksen aikaiseksi, koska silloin nimenomaan esimerkiksi näitten kansalaisjärjestöjen kohdalla kansalaiset saisivat itse katsoa, minkätyyppisiä projekteja ja hankkeita ja minkätyyppistä ehkä aatteellista ja taustasta nousevaa kehitysyhteistyötä he haluavat olla tukemassa. Hyvin usein juuri tämä kansalaisjärjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on äärimmäisen tehokasta, ja siellä ei tähän byrokratiaan ja hallintokuluihin juurikaan rahaa mene, ja se syy, miksi sitä työtä tehdään, nousee nimenomaan siitä kansalaisjärjestöjen omasta taustasta.

Mutta varsinainen puheenvuoropyyntöni koski lähinnä tätä EU:n rahoituskehystä. Tällä joissakin puheenvuoroissa on kysytty, mitä nyt Suomelle annetaan. Nyt täytyy muistaa, että se rahoituskehys on kuitenkin vasta komission esitys ja nyt on edessä se iso työ, jossa niin parlamentti kuin myöskin neuvosto käyvät kilpaa toistensa kanssa siitä, mikä on sitten se lopullinen esitys. Siinä mielessä minä toivon, että meillä Suomessa nyt pystyttäisiin voimat panostamaan siihen. Me emme tietenkään voi hyväksyä sellaista esitystä, jossa Suomen jäsenmaksut kasvavat ja sitten saannot kapenevat, elikkä se on pois laskuista kokonaan. Mutta yritetään parhaaseen mahdolliseen tulokseen päästä.

19.03 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa jäi sanomatta. Ensimmäinen on tästä sote-uudistuksesta, kun on paljon puhuttu asiasta ja ilmeisesti vähän asian vierestäkin: kannattaa muistaa kaikkien asiaa seuraavien, että meillä, niin kuin edellisessä puheenvuorossani sanoin, on tilanne, että ei ole olemassa enää sitä status quoa, johon voisimme palata. Tällä hetkellä yksityiset lääkärit, erilaiset ylikansalliset, Terveystalot sun muut, tekevät valtavasti bisnestä kuntien kanssa, tekevät suoria sopimuksia, joilla pirstotaan koko julkinen talous niin pieniin paloihin, että siellä raa'asti otetaan rusinat pulasta, niin kuin tiedetään, ja sitten tämä julkinen puoli jää nuolemaan näppejään, kokonaisuus hajotetaan. Tämä on kokonaisuuden kannalta ehdottomasti huonoin vaihtoehto. Elikkä jos oppositio haluaa nyt jotakin olla kaatamassa, niin kannattaa miettiä sen seuraukset. Jos kaataa vaikka halkopinon, niin jonkun on luotava se halkopino taas pystyyn. Ei sitä muuten kuivia halkoja saa taloon seuraavana talvena.

Toinen asia on sitten tämä talouden yleinen tilanne, mikä Suomessa tällä hetkellä on. On syytä muistaa, kun koulutuksesta paljon puhutaan, että kuten sanottua, niin meillä on valtava määrä ihmisiä työttömänä tälläkin hetkellä, ja se, mikä meillä on todella pahasti mennyt väärin tässä maassa, on se, että hyvin moni ihminen ei halua lähteä töihin, vaikka töitä olisi. Ymmärrän sen, että on tilanteita, jotta töitä ei ole mutta työhaluja on. Onneksi näinkin päin on, että moni haluaisi tehdä töitä omalla kotipaikkakunnallaan mutta töitä ei ole. Mutta toisaalta sitten on taas, ikävä kyllä, näitä päinvastaisia esimerkkejä. Sen takia Suomessa pitää sitkeästi jatkaa sitä työtä, että me teemme aidosti työpaikkoja joka puolelle Suomea.

Katsokaapa tämän hetken talouskehitystä. Se olennainen viestihän on siinä, kuten Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanenkin monessa esittelypuheenvuorossaan on sanonut, että talous kasvaa joka sektorilla tässä maassa ja kaikkialla Suomenniemellä, joka puolella pohjoista Lappia myöten. Kainuussa taitaa olla tällä hetkellä Suomen pahin työvoimapula. Siellä on tietenkin luotu Talvivaaran nousu uudelleen loistonsa ja nyt varsinkin, kun tietyt metallit ovat kasvaneet pörssissä arvoaan rajusti akkuteollisuuden nousun myötä. Siellä on 800 ihmistä töissä, käytännöllisesti toistatuhatta ihmistä, kun kerrannaisvaikutukset

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

lasketaan, Terrafamen työmaalla. Tätäkin on opposition piiristä rankasti arvosteltu. Sitä oli jo panemassa kiinni, ja olisi aiheutettu noin 500 miljoonan euron suorat kulut plus jokin muuta, koska onhan sen jälkiä hoidettava. Nyt sitten ympäristöongelmat on saatu haltuun, luvat ovat toimivat ja ihmiset saavat töitä. Ja kuten tiedämme, meillä on kaivospuolella valtavia uusia, nousevia esiintymiä, semmoisia anomalioita löydetty, joiden pohjalta varmasti kaivostoimintaa tulee, kuten Pohjanmaalta tiedämme tämän akkuteollisuuden tärkeän aineen löytymisestä — en paikkaa muista, mutta jossakin Kokkolan lähellä se on. Joka tapauksessa näitä esimerkkejä on joka puolella Suomea, eli kyllä tämän talon pitää pitää huoli siitä, että näitä työpaikkoja syntyy ja ihmiset saadaan töihin. Kaikki selittelyt, mitkä eivät johda työpaikkaan, ovat turhia selityksiä.

19.07 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Tähän yleiseen taloudelliseen tilanteeseen: on tietysti helppo yhtyä niihin arvioihin, joita täällä päivän aikana on esitetty siitä, että ihan kaikkia korkkeja ei kannata poksauttaa auki ja ilotulitteita ampua ilmaan, kun me emme tiedä, miten kauan tämä hyvä globaali noususuhdanne jatkuu. Nythän näyttää siltä, että keskuspankit mahdollisesti vähän kiristävät rahapolitiikkaansa tai, voisiko sanoa, normalisoivat rahapolitiikkaansa, niin että niistä jatkuvista elvytyksistä, nolla- ja miinusko-roista, lähdetään pikkuhiljaa liukumaan kohti koron nostoja, myös meidän Euroopan keskuspankkimme, ja sen vaikutuksia ei vielä tiedetä. On jopa semmoisia arvioita esitetty, että jo parin vuoden päästä 2020 esimerkiksi Yhdysvaltain talous saattaisi ajautua taantumaan, ja sillähän tietysti olisi sitten isot vaikutukset myös välillisesti tänne meille.

Mutta syy, arvoisa puhemies, miksi pyysin vielä puheenvuoroa, liittyi siihen, että tuo edustaja Esko Kivirannan puheenvuoro kirvoitti itsenikin sanomaan pari sanaa liittyen maatalouden tilanteeseen ja siihen liittyviin taloudellisiin kysymyksiin, joista on käytetty täällä muitakin erittäin hyviä puheenvuoroja. Kivirannan tavoin itsekkin jaan kyllä huolen siitä, mikä tämä ympäristötuen riittävyys jatkossa on, miten sitä kyetään maksamaan parin vuoden päästä. Siellä on tietyllä tapaa tällainen tikittävä pommi. Olen itsekin saanut siitä palautetta, ja tähän ei ole ihan täysin varauduttu.

Lisäksi minusta edustaja Essayah käytti erittäin hyvän puheenvuoron siihen liittyen, että nyt meidän pitää kaikki EU-poliittinen vaikuttaminen kohdistaa siihen, että me saamme seuraavalle EU:n ohjelmakaudelle järkevän maataloustuen saannon Suomelle niin, että meidän nyt jo vaikeuksissa oleva maataloutemme selviää.

Valitettavasti, vaikka olen pinttynyt optimisti — ja olen optimisti, koska mistään muusta ei ole hyötyä — joudun silti vähän kielteiseen sivumakuun tämän puheenvuoroni päättämään, sillä kyllä tämä alkukesän kuivuus nyt näyttää siltä, että suomalainen maatalous saa vielä yhden lisähaasteen syksyllä. Osittain on jo tapahtunut peruuttamatonta vahinkoa tämän kuivuuden takia, ja varsinkin alueellisesti voi olla jopa katoa havaittavissa. Meidän kannattaa nyt poliittisina päättäjinä miettiä jo, miten varaudumme todennäköisesti jälleen kerran vaikeaan maatalouden syksyyn.

19.09 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Tietysti eihän niin pitkän aikavälin tähtäimellä voi tämän vuoden tilanteeseen reagoida, mutta edustaja Kurvinen on kyllä siinä mielessä oikeassa, että tämä julkisen talouden kehys, mitä nyt rakennellaan, tarkoittaa sitä, että maataloussektorin ja sen elinkeinoharjoittamisen pohjalta luodaan tulevana vuosiina seuraavalle hallitukselle erittäin vaikea tilanne.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Tämä hallitus ei omassa näkemyksessään ole jakamassa sitä huolta, vaikka me tiedämme, mitä EU:ssa ollaan tekemässä brexitin suhteen, mitenkä suorien tukien tai epäsuorien tukien osalta Suomen valtion omarahoitusraami antaa myöten siihen, mitä me teemme. Kaikki on unohdettu. Se jätetään seuraavan hallituksen harteille, ja seuraava hallitus sitten kuuntelee niitä murheita, joita elinkeinonharjoittajille ja koko meidän elintarviketuotannon omavaraisuudelle on tulossa, suuria haasteita.

Mutta hyvä, että uimme tässä asiassa edustajan kanssa samaan virtaan — toisin kuin edustaja Lohi tänä päivänä sanoi, kun kiisteli edustaja Harakan kanssa siitä, että Lohi ui vain myötävirtaan. Täytyy sanoa, kuten välihuutona sanoin, että kyllä lohi ui kutuaikana vastavirtaan. Nyt tuntuu olevan niin, että keskustapuolueen kansanedustaja Lohi ui vastavirtaan, kun on sote-kutuaika. Sotea halutaan viedä päämäärätietoisesti maaliin asti, vaikka koko kansasta vain 18 prosenttia kannattaa sote-uudistusta. Siitä huolimatta keskustan kansanedustaja haluaa uida vastavirtaan suhteessa kansaan.

19.11 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En halua tahallani pitkittää istuntoa, mutta totean edustaja Myllykoskelle tuosta analyysistä, että meidän kunnioitettu ryhmän varapuheenjohtaja Markus Lohi uisi vastavirtaan: Markus osaa varmaan senkin tehdä, hän on Lohen sukua, kuten tiedämme.

Mutta joka tapauksessa, kuten sanoin omassa puheenvuorossani — edustaja Myllykoski, kaikella kunnioituksella — tämä sosiaali- ja terveydenhuollon tilanne on semmoinen, että meidän on pakko tehdä uudistuksia. Sitä tilannetta, että palaisimme johonkin turvalliseen, entiseen menneeseen, ja olisimme siellä säkki päässä ja olisimme tyytyväisiä, niin sitä ei enää ole. Uskokaa nyt, hyvät ystävät, tämä tilanne. [Timo Harakka: Meillä ei ole nyt sotea!] Koko ajan julkista palvelua syövät tänä päivänä yksityiset lääkärifirmat, ostavat tuolta palveluita kilvan ja ajavat alas sitä, ottavat rusinat pullasta, uskokaa nyt, hyvät ihmiset. Sitten sen jälkeen jää jäljelle se porukka, [Pia Viitanen: Oletteko te lukenut niitä valtiovarainvaliokunnan mietintöjä?] ja perustuslain 19 §:n 3 momentti sanoo meille sen, että meidän on tehtävä kaikille kansalaisille palvelut tasapuolisesti. Perustuslain 19 §:n 3 momentti on voimassa vielä tämänkin istunnon jälkeen.

Mutta kun ei meillä ole sääntöjä tälle, meidän tulee nyt saattaa yksityinen ja julkinen puoli yhteen työhön sillä keinoin, että se on tämän kansakunnan hyväksi. Se lainsäädäntö pitää tässä maassa olla, mutta sitä nyt ei vielä ole. Onko se sen vika, joka sanoo ongelman, onko se sen vika, joka uskaltaa tästä rohkeasti puhua? Tämä on pakko nostaa esille. Aikoinaan, muistaakseni Kreikan mytologiassa, oli se tilanne, että huonon viestin tuojat tapettiin. Muistamani mukaan joku tällainen taru oli siellä kauan, kauan sitten. Älkää nyt, hyvät ihmiset, ruvetko tuomitsemaan toisia sillä perusteella, että he paljastavat, missä meillä on ongelma. Kyllä meidän on pakko tunnustaa se, että tässä uudistuksia kaivataan.

Sama on taloudessa: kaivattiin tälle kaudelle uudistuksia. Tiesimme, missä tilanteessa Suomenmaa oli sillä hetkellä, rakas isänmaamme. Olimme aivan murheen alhossa, sellaisessa tilanteessa, että talous oli menossa konkurssiin. Siinä vain ruvettiin toimimaan, ja nyt olemme tässä tilanteessa, että työllisyys kasvaa kohisten. Nyt yritetään kaikin tavoin saada jatkoa sille toiminnalle, että tulevallakin vaalikaudella kasvu jatkuisi.

Kuten sanoin, pääministeri Sipilän kantahan oli yksiselitteisen selkeä: 75 prosenttia tulee olemaan tulevan hallituksen työllisyystavoite. Jos me emme saa työttömyyslukuja alas, niin me emme saa julkista taloutta kuntoon, uskokaa nyt, hyvät veljet. Minä ihmettelen vain sitä, että joku kuvittelee, että olisi olemassa joku tällainen [Puhemies koputtaa] tur-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

vallinen onnela, jonne voi palata, kun tämä istunto on päättynyt. Sitä onnelaa ei enää ole. Kannattaa muistaa tämäkin asia.

Tiedän, että moni on kanssani ehkä eri mieltä — olkoon, minä en sitä pelkää — mutta tosiasiat on paras tunnustaa. Paasikivikin sanoi aikoinaan, että kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen, ja sitä kannattaa muuten noudattaa siellä salin vasemmallakin laidalla.

19.14 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan näihin perusasioihin. Ihan lyhyesti kerrattuna nämä jutut, miten tämä yhteiskunta toimii, miten tämän sotien pitäisi toimia: Meidän ikääntyvä väestömme, mitä se tarvitsee? Me tarvitsemme kunnan perusterveydenhuollon, terveydenhoidon, jotta meidän ei tarvitse enää erikoissairaanhoidoa ostaa eikä niitä palveluita tarvita niin paljon, koska erikoissairaanhoido kehittyy koko ajan. Siihen tulee aina vain kalliimpia ja kalliimpia menetelmiä, miten ihmisiä pidetään hengissä. Jotta niitä palveluita ei tarvitsisi käyttää, niin meidän väestömme pitää saada olemaan hyvässä kunnossa. Se tehdään satsaamalla julkiseen perusterveydenhuoltoon, jotta siellä on riittävästi lääkäreitä, jotta se toimii siellä, missä sen tarvitsee toimia, eikä lähdetä keskittämään tämmöiseen isoon kokonaisuuteen ostamalla palveluita ja juoksuttamalla ihmisiä peräkkäin setelin kanssa sinne ja tänne.

19.15 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Myllykoski muuten hyvän puheenvuoronsa lopussa äityi vähän turhankin lyyrisiin tiloihin ja totesi, että kukaan kansasta ei halua sote-uudistuksen toteuttamista. Minusta se on niin paksu väite, että se on pakko jopa tässä vaiheessa oikoa, vaikka tämä julkisen talouden kehyskeskustelu alkaa olla samassa tilanteessa kuin ilmeisesti tämän sotien käsittely tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Kyllähän tilanne on se, että pienituloiset sairaat ihmiset tarvitsevat meidän julkisia peruspalveluita. Meidän julkisia peruspalveluita nyt ollaan pelastamassa siinä tilanteessa, jossa meillä esimerkiksi sosiaalidemokraattiset kuntapäättäjät tekevät suurulkoistuksia monessa kunnassa ja siirtävät kokonaisia meidän verorahoilla rakennettuja palvelujärjestelmiä yhden pörssiyhtiön käsiin. En nyt ole ihan varma, mutta muistaakseni — edustaja Myllykoski tai joku muu halutessaan saa oikaista, jos muistan väärin — myös siellä Kemmin seudulla, Meri-Lapissa, oli vasemmistoliiton päättäjiäkin ulkoistamassa kokonaista keskussairaalaan yhdelle pörssiyhtiölle, ja tällaiset ratkaisut me yritämme nyt välttää Sipilän hallituksessa.

Mutta on jo pitkään — jo kolme vuotta — näkynyt, että ihan selkeästi punavihreällä oppositiolla on yksi linja. Se on ei-linja, ei kaikelle. Kuvitteletteko te ihan oikeasti, että te pidätte huolta tavallisista suomalaisista sillä, että painatte kaikessa jarrua ja panette vain säkin päähän ja ajattelette, että kyllä tässä vaan ollaan, kun mitään ei voi tehdä?

19.16 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä tästä aiemmin esille ottamastani EU:n rakenteeseen ja megatrendeihin liittyvästä huolesta: Lisäisin tämän konkreettisemmän huolen liittyen EU:n rahoituskehykseen ja sen vaikutukseen Suomenkin taloudellisen tulevaisuuden ja meidän omien taloussuunnitelmien kannalta. Vaikka kuinka sanotaan, että ne ovat vasta komission esityksiä, niin kyllähän ne johonkin perustuvat. Yksikään jäsenmaa ei tietääkseni ole lähtenyt siitä, että tästä 1 prosentin bkt-osuudesta lähdettäisiin tinkimään. Ja käytännössä kyllä valitettavasti Suomen valtion johto on jo julkisuudessaakin antamillaan

linjauksilla tinkinyt siitä eteenpäin, että siirryttäisiin yhteen pilkku johonkin prosenttiin bkt:sta, mikä tarkoittaa sitä, että meidän maksuosuutemme tulee väistämättä kasvamaan. Sen suhteen, mikä se saanti tulee olemaan, on todella synkkiä pilviä leijailmassa. Aiemmissa puheenvuoroissa monet ovat esittäneet pelkoja näiden maataloustukien muutoksista, jotka voivat olla Suomelle vuositasona jopa satojen miljoonien suuruusluokkaa.

Sen lisäksi todettakoon vielä pöytäkirjaan tuosta, kun edustaja Essayah aiemmin toi esiin kysymyksen näistä EU:n maahanmuuttoliikerekysymyksistä ja tästä KD:n vastalauseesta liittyen pakolliseen taakanjakoon: Kylläkin tätä KD:n esitystä ovat perussuomalaiset suuressa valiokunnassa tukeneet tästä mainitusta puoluekokouksestaan lähtien, mutta täytyy sanoa, että sen kyseisen lausuman merkitys suhteessa hallitusohjelmaan jo saamiimme kirjauksiin on varsin semanttinen. Hallitusohjelmassahan lähdetään siitä, että mahdolliset taakanjaot ovat vapaaehtoisia, ja sillä selvä. Se on eri asia, noudattaako hallitus omia ohjelmiaan. Se ei taas ole aiemmin ollut ollenkaan niin selvää.

19.18 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä kerran tähän automaattiseen mekanismiin. Ihan niin kuin edustaja Mäkelä sanoi, tosiaankin alkukaudesta siellä valiokunnassa kyllä yksin sain esittää näitä vastalauseita tai eriäviä mielipiteitä Suomen lausumaksi ja Suomen menettelylinjasta, ja tietenkin minun mielestäni se on aika iso periaatteellinen kysymys, hyväksytäänkö tällainen laskennallinen, automaattinen mekanismi ylipäätänsä pohjaksi johonkin. On se sitten vapaaehtoista tai jollakin tavalla pakottavaa, minun mielestäni on kuitenkin aika tärkeää miettiä — ja erityisesti nyt tällä viikolla, kun tätä kysymystä joka tapauksessa tuolla Brysselissä joudutaan pohtimaan — että aina kun tehdään joku tällainen laskennallinen mekanismi, se väistämättä tietyllä tavalla ensinnäkin rankaisee sellaisia maita, jotka yleensä ovat hoitaneet näitä asioita mutta joilla esimerkiksi vaikkapa bruttokansantuoteosuus on määräävässä asemassa tämän tyyppisissä mekanismeissa, ja sitten toisaalta kun tuommoinen raja-arvo lähestyy, se päinvastoin höllentää kyseisen jäsenvaltion innokkuutta oikeasti ottaa vastuuta omasta rajavalvonnastaan ja lähteä toimimaan niin kuin meillä Schengen- tai Dublin-sopimukset velvoittavat. Elikkä tällaiset automaattiset laskentamekanismit ovat aina jollakin tavalla epäreiluja ja sitten toisaalta saattavat jopa pahentaa sitä tilannetta. Äärimmäisen tärkeää tässä olisi pystyä siihen, että näitä yhteisiä EU-budjetista tulevia rahoja voitaisiin käyttää niitten jäsenmaitten auttamiseen, joitten rajoilla tämä paine on kaikkein suurinta.

On monesti näissä keskusteluissa käytetty sellaista vertausta, että on sanottu, että no, eikö sitten Suomi, jos tuolta Venäjän rajan yli tulisi vaikka 30 000 ihmistä yhtäkkiä, tällaisessa tilanteessa olisikin hyötyjänä. No, itse kyllä ajattelen, että siinä vaiheessa jos todellakin tuolta rajan yli tulisi vaikka vain 10 000 ihmistä, ne 10 000 ihmistä olisivat silloin se meidän pienin ongelmamme. Jotakin muuta on paljon isommasti silloin pielessä, jos tällainen asia pääsisi tapahtumaan, ja siinä mielessä en ole koskaan oikein tähän vertaukseen itse pystynyt syttymään enkä oikein ole ymmärtänyt niitä perusteluja. Lähtökohdasta EU:ssa, vaikka kuinka tehdään yhteistyötä, on kuitenkin siinä, että jokainen jäsenvaltio huolehtii omista rajoistaan, ja maahanmuuttopolitiikka ja turvapaikkapolitiikka ovat kyllä itsenäisen, suvereenin jäsenvaltion, voisiko sanoa, politiikan ydintä. Siinä voidaan tehdä yhteistyötä ja siinä pitää tehdä yhteistyötä, mutta se yhteistyö ei saa olla sellaista, joka päinvastoin kiihdyttää sitä maahanmuuttoa ja joka päinvastoin avaa enemmän markkinoita salakuljettajille ja erilaisille ihmiskauppiaille. Tässä pitää olla viisas, kun tällaisia ratkaisuja tehdään, että ei niillä ratkaisuilla itse asiassa olla pahentamassa sitä ongelmaa.

19.21 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Minun on suorastaan ihan pakko näiden keskustan muutaman railakkaan puheenvuoron jälkeen kuitenkin todeta, että minä nyt toivoisin, puhemies, että keskustassakin jaksettaisiin ihan lukea sekä valtiovarainvaliokunnan että tarkastusvaliokunnan lausunnot sotesta, varsinkin ne osuude. Tarkastusvaliokunnalla oli täysin yksimielinen, valtiovarainvaliokunnalla hyvin kriittinen sisältö myös hallituspuolueiden hyväksymänä — myös hallituspuolueiden hyväksymänä. Nyt täällä tietenkin voi höpötellä lämpimikseen ja haukkua oppositiota milloin mistäkin, mutta tosiasia on, että teidän omat kolleganne näissä kyseisissä valiokunnissa ovat hyväksyneet nämä kriittiset lausunnot ja näkevät ehkä hieman nöyremmällä asenteella, että kyllä tässä nyt jotain ongelmia kuitenkin on.

Tämä minua ihmetyttää. Olen aiemmin täällä sanonut, että tämä talouspolitiikkahan, mitä tällä kaudella tehdään ja mihin ideologiaan myös tämä tämänhetkinen sote-malli kovasti kytkeytyy, on mitä kokoomuslaisinta. On ollut vähän häkellyttävää täällä näitten vuosien varrella seurata sitä, kun keskustassa niin auliisti, kritiikittä, puolustetaan tätä linjaa. Tänään on nähty pari taitavaa puheenvuoroa, äsken oikein salikeskustaa tyypillisimmillään. Salikeskustahan on sellainen, että täällä salissa kerrotaan aina, että kaikki on hyvin, ja sitten tulee erikseen tietenkin se viikonloppukeskusta ja viikonlopputiedotekeskusta, jossa vaaditaankin, että kyllä jotain tarvitsisi tehdä köyhän asian eteen. Olemme nähneet täällä sellaisen tilanteen, puhemies, että olemme käsitelleet välikysymystä eriarvoisuudesta ja keskustusta on kertonut, että kaikki on hyvin. Seuraavana päivänä onkin sitten leikattu kansaneläkkeitä, seuraavana päivänä leikattu eläkeindeksejä. Sitten tulee viikonloppu ja tulee viikonloppukeskusta, joka kertoo, että kyllä nyt täytyisi tehdä uusia toimia eriarvoisuuden torjumiseksi. Tämä alkaa nyt muistuttaa sitä.

Kun tulevaisuudessa — toivottavasti sote ei toteudu tämänkaltaisena mallina kuin hallitus esittää, mutta jos toteutuu — voivat nämä riskit toteutua ja näitäkin keskusteluja silloin luetaan, niin minä toivoisin, että edes sen vuoksi hieman suostuttaisiin tunnustamaan täällä, että tässä kehityksessä on isoja riskejä.

19.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on paljon nyt käytetty puheenvuoroja liittyen tähän soteen, ja toisaalta hyvä niin, koska se on kyllä tämän keskustelun suuri elefantti, jonka vaikutuksista meillä kenelläkään nyt ei ole harmainta hajuaakaan.

Mutta ehkä on vielä syytä kerrata todella se tilanne, minkä takia me nyt olemme siinä tilanteessa kuin olemme. Kaikkihan tässä salissa kannattavat sitä, että sosiaali- ja terveyspalvelut uudistetaan. Kysymyshän on nyt vain siitä, toteuttaako tämä valittu malli nyt niitä yhteisiä tavoitteita, joita olemme tälle uudistukselle asettaneet, niin kustannusten säästöjä kuin terveyserojen kaventamista ja niin edelleen. No, nyt on arvioiden perusteella käynyt selväksi, ettei tämä malli näihin tavoitteisiin kyllä vastaa, ja se syyhän on se lehmänkauppa, joka todella silloin syksyllä 2015 keskustan ja kokoomuksen toimesta tehtiin ja jonka perussuomalaiset kuittasi. Siinä lehmänkaupassahan kävi siis niin, että keskustusta sai tavoittelemansa maakuntahallinnon, kokoomus sai tavoittelemansa yksityisten palveluntarjoajien suosimisen ja perussuomalaiset vältti sitten mahdolliset vaalit, koska kannatus oli jo sillä tolalla, että noutaja olisi kyllä tullut.

Siitä astihan, kun hallitus tämän lehmänkaupan teki, hallitus on noudattanut tämmöistä strutsitaktiikkaa eli pää on laitettu niin syvälle hiekkaan, ettei nähdä eikä kuulla mitään siitä järjestyttävästä kritiikistä, jota niin asiantuntijoiden toimesta kuin myös opposition toi-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

mesta tätä mallia kohtaan esitetään. Tämähän on johtanut sitten siihen, että hallitus on koko ajan härkäpäisesti yrittänyt ihan epärealistisella aikataululla tätä viedä eteenpäin ja kerta toisensa jälkeen on sitten vain joutunut viime kädessä sen realismin kaivamaan taskustaan ja toteamaan, että ehkä tämä ei ihan tällaisenaan mene. Viimeisen esimerkinhän me näimme tänään, ja sehän on tämän päivän uutinen. Tänään sieltä keskustankin eduskuntaryhmästä on todettu, että ei itse asiassa tämä uudistus nyt ihan menekään niin kuin on ajateltu eivätkä maakunnat aloita toimintaansa 1.1.20. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Heikkinen totesi uutisen mukaan, että maakuntien aloitus siirtyy vuoteen 21. Ehkä tämä jälleen toistaa sitä samaa juonta kuin tähänkin asti, eli viimeisessä vaiheessa aina kyllä se realismi sieltä voittaa ja pikkuhiljaa aletaan ymmärtämään tämänkin mallin valuvikoja.

Toivottavasti nyt tässä on sen verran aikaa, että ehdittäisiin saamaan esimerkiksi edes nämä taloudelliset vaikutukset selville. Nehän eivät siis kenelläkään vielä ole selvillä, ja on turha tältä salilta tulla pyytämään avointa valtakirjaa, jos ei edes tiedetä, paljonko tämä maksaa.

19.26 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Blanko vekseli on nyt tarjolla, ja se on todellakin surullista. Käyttäisin kuitenkin elefantin sijasta norsua, koska se on vieläkin isompi. Muistan aina, kun minua on opetettu, että norsua ei pidä syödä kerralla, koska se on mahdotonta, pitää niellä vain pala kerrallaan. Se pitää pystyä pilkkomaan, ja nyt meille lykätään, niin kuin täällä kuvaannollisesti ja hyvin sanottiin, norsu, joka on laitettu vielä säkkiin. Me emme tiedä edes, kuinka iso se sitten onkaan, ja kun se sieltä vapaaksi päästetään, niin mitä sille sitten tapahtuu.

Tämä ennustettavuus, mitä tässä ei ole, on hirvittävän lohdutonta. Jos minulle joku tulisi sanomaan, että me voimme todellakin taloudellisesti olla siinä mielessä turvassa, että me pystymme eittämättä torjumaan 3 miljardin menojen kasvua... Minäkin olen ymmärtänyt, että kysymys ei ole siitä, että leikkaamme 3 miljardia kaikesta, vaan todellisuudessa kysymys on siitä, että emme voi tietää yhtään mitään, mitä on tapahtumassa näillä säädöksillä, näillä hankkeilla.

Itselläni on kuitenkin suhteellisen lyhyt kokemus eduskunnasta, mutta tämänkin osalta on pakko sanoa, että en olisi uskonut koskaan, että joltakin valiokunnalta kielletään mahdollisuus lausua jotakin, mistä heillä kuuluisi olla oikeus lausua. Kun me äänestämme täällä, otammeko asiantuntijoita vai ei, niin on tämä kausi pikkusen ollut vastenmielinen. Muissakin valiokunnissa olen kokenut, että hallituspuolueet vievät väkivalloin asioita. Viime kaudellakin riideltiin asioista, mutta koskaan ei kuitenkaan estetty, että asiantuntijoita olisi voinut tulla valiokuntaan, jos oppositiosta tai hallituspuolueista sitä haluttiin. Nyt tämä kulttuuri on muuttunut totaalisesti.

Edustaja Hoskoselle: Ihan noin satakuntalaisena pienen kunnan, Nakkilan, kansanedustajana voinen sanoa, että teidän kannattaa ehkä tarkistaa tietonne siitä, mitä Meri-Lapissa tapahtui vasemmistopuolueitten osalta: kuka halusi ja mitä halusi. Mutta toivon, että edustaja Semi voisi vähän valaista tässä seuraavassa puheenvuorossa tätä tietoa.

19.29 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Me vasemmistoliitossa kyllä olemme sitä mieltä, että me tarvitsemme tämän sote-uudistuksen. Ja miksi sitä tarvitaan? Siinä on tietyt periaatteet olemassa. Jos katsotaan meidän kuntarakennetta, ensinnäkin meillä on niin paljon heikkoja ja pieniä kuntia, joiden talous ei kestä yhtäkään erikoissairaanhoidon isoa laskua.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Toisaalta sitten niissä on vanhusväestö, jonka hoitaminen on ylimääräinen taakka hoitaa. Siksi me tarvitsemme semmoisen uudistuksen, että on isommat hartiat, että pystytään huolehtimaan näistä ihmisistä, jotta he saavat tarpeeksi hyvää hoitoa ja hoivaa myös vanhuuspäivillä, kun ne heillä tulee olemaan. Mutta sitten jos mietitään sitä meidän kuntarakennetta kokonaisuudessaan ja tätä maakuntarakennetta, niin kyllä sekin vaatii uusiutumista. Ehkä tämä maakuntauudistus on semmoinen, millä annetaan vähäksi aikaa pienimmille kunnille tekehengitystä, että ne säilyvät hengissä.

Siitä listasta, minkä pyysin tuosta edustaja Myllykoskea antamaan, kun äsken katsottiin yhdessä, ketkä Meri-Lapin kunnissa vastustivat tätä yksityistämistä: Torniossa vasemmistoliiton valtuutetut vastustivat sitä, samoin Keminmaassa, ja osa SDP:tä siellä ja samoin Torniossa. Nämä olivat niitä merkittäviä kuntia. Kuitenkin vasemmistoliiton linja oli siinä, että sote-palveluiden pitää pysyä julkisina palveluina ja siksi ei voida hyväksyä yksityisiä yrityksiä sinne.

19.31 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä sote-ratkaisusta sen verran, että meidän tosiaan pitäisi ymmärtää, että tämä väestön ikääntyminen nyt tulevina vuosina tulee olemaan suomalaisen yhteiskunnan suuri haaste. Vaikka me olemme käyttäneet täällä aika paljon ja pitääkin toki käyttää aikaa sen pohtimiseen, miten perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon saadaan varmistettua ja minkätyyppiset korvausperusteet siellä on ja muuta vastaavaa, niin pelkään, että meillä tämä sosiaalipuoli on jäänyt aivan liian vähälle pohtimiselle ja erityisesti nämä vanhusten asumisratkaisut, palveluasumiset, ympärivuorokautinen tehostettu tuki ja myöskin sitten se, millä tavalla omaishoitajia tuetaan jatkossa. Luulen, että loppujen lopuksi tulevien vuosikymmenten suurimmat taloudelliset kysymykset liittyvät meidän ikääntyvään väestöömme: minkälaisia palveluita he tarvitsevat, pystyvätkö he asumaan kotona, kuinka pitkään, minkälaista tukea he tulevat sinne tarvitsemaan, ja sitten siinä vaiheessa, kun ei enää kotona pystytä asumaan, mikä on se palvelumuoto ja asumisen muoto, ja toisaalta millä tavalla nämä rahoitukset järjestetään tulevaisuudessa? Meidän pitää kaikkien orientoitua siihen, että kun ihminen ikääntyy ja hän ei enää selviä yksin siellä kotona, todennäköisesti tulevaisuudessa tämän henkilön itsensä on yhä enemmän kannettava taloudellista vastuuta siitä, miten sitten nämä viimeiset vuodet hoidetaan.

Elikkä kaikkein isoimpia panostuksia ja miettimisen aiheita tässäkin talossa olisi se, miten me ratkaisemme tosiaan tämän asumisen kysymyksen ja omaishoidon kysymyksen, ja sitten myöskin saattohoidon. Elikkä täällä salissahan tehtiin sinällänsä hyviä päätöksiä. Emme lähteneet millekään eutanasiaalainsäädännön tielle vaan lähdimme tutkimaan, millä tavalla nuo ihmisen elämän viimeiset vuodet ja viimeiset hetket saataisiin arvokkaasti hoidettua ja millä tavalla saataisiin sellaista kivunlievitystä ja oikea-aikaista ja oireitten mukaista hoitoa, jota jokainen ihminen tarvitsee. Siinä mielessä nämä ovat ne hyvin hyvin keskeiset kysymykset, kun mietitään niitä kustannuksiakin, sitä näkökulmaa myöskin, koska todellakin ne ihmisen elämän viimeiset kuukaudet tahtovat useimmiten olla sitten talouden kannalta katsottuna hoidon puolesta myöskin niitä kalleimpia kuukausia. Sen tähden meidän näihin kysymyksiin pitäisi pystyä myös täällä tässä sote-keskustelussa käyttämään tarvittava aika.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2018 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 73/2018 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-41/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 8/2018 vp.

Mietinnön esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin vastauspuheenvuoroja.

Saamiemme tietojen mukaan edustaja Kalli ei ole täällä nyt paikalla, joten mennään puhujalistaan.

Keskustelu

19.34 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Suomessa on 1,5 miljoonaa ihmistä, jotka ovat lisä- ja täydennyskoulutuksen tarpeessa. Jos ajattelemme työllisyyden näkökulmasta, niin pitkällä aikavälillä koulutuspolitiikka on kaikkein parasta työllisyyspolitiikkaa. Pelkän peruskoulun varassa olevien ihmisten työllisyysaste on 40 prosenttia, kun se esimerkiksi muun väestön kohdalla lähentelee jo 75:tä prosenttia elikkä niitä tavoitteita, mitä me olemme kaikki tälle Suomenmaalle asettaneet.

Hallitus on tässä lisätalousarviossa panostanut koulutukseen jonkun verran, itse asiassa työvoimapolitiittiseen koulutukseen ja muuntokoulutukseen ja yritysten kanssa yhteistyössä tehtävään koulutukseen, mutta kun me katsomme tätä koulutuksen suuruusluokkaa, sitä haastetta, mikä meillä on, niin itse asiassa tällaiset nopeat ad hoc -panokset eivät ole se kaikkein paras tapa hoitaa tätä isoa kysymystä, vaikka tässä tilanteessa nuo rahat tulevat tarpeeseen. Kyse on myös siitä, miten me käytämme näitä resursseja: käytämmekö me niitä suunnitellusti ja tehokkaasti, vai käytämmekö me niitä hyvin nopeasti, lisäbudjettivetoisesti, jolloin välttämättä kohdennukset eivät aina osu parhaaseen paikkaan tai ei saada parhaita koulutuksia. Mutta siitä huolimatta tuo raha on ihan tervetullut.

Tulevaisuudessa toivoisin, että voisimme tehdä hieman pitkäjänteisempää politiikkaa, koska meidän pitäisi pystyä varmistamaan se, että koko ikäluokka saa vähintään toisen asteen koulutuksen. En toista niitä asioita, mitä tuossa julkisen talouden keskustelussa sainoin oppivelvollisuudesta ja koulutuksesta, mutta haluaisin siihen vielä lisätä sen, että esimerkiksi työikäisen väestön kohdalla on kyse paitsi työttömien koulutuksesta myös niiden ihmisten kouluttautumisesta, jotka ovat jo työelämässä ja tarvitsisivat uusia valmiuksia, jotta voivat työpaikkansa säilyttää. Toivon, että seuraavan eduskuntakauden isona reformina on aikuiskoulutus. Jos me vaikka googlaamme ja katsomme, minkälaisia erilaisia aikuiskoulutustukia meillä tällä hetkellä on, niin niitä on lukuisia, mutta yksikään niistä ei varmista sitä, että ihminen voisi aidosti hankkia itsellensä uuden ammatin silloin, kun hän sitä tarvitsee.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Lisätalousarviossa on myös 5 miljoonaa euroa kasvupalvelupilotteihin. Noilla piloteilla on ollut tarkoitus ikään kuin saattohoitaa tai siirtää kuntakokeilut... Saattohoito on ehkä väärä sana, siitä puhuttiin vähän toisessa merkityksessä, mutta nyt katosi varsinainen sana päästä. Kuitenkin kyse on siitä, että nuo kuntapilotit, joita meillä on ollut, kunnalliset kokeilut, siirrettäisiin ikään kuin sinne maakuntahallinnon puolelle näillä kasvupiloteilla. Mutta nyt on käynyt niin, että meillä on tässä talossa lainsäädäntö, jolla näin voitaisiin tehdä — vähän samanlaisesta kokeilusta on kyse kuin sote-puolella, eli valinnanvapauspilotteja on tehty, vaikka meillä ei ole ollutkaan lainsäädäntöä siihen, ja perustuslakivaliokunta on tästä huomauttanut. No, nyt kasvupuolella on sama riski. Me emme ole pystyneet tämän kevään aikana käsittelemään tuota lainsäädäntöä, koska se tuli myöhässä tänne, myöhemmin kuin eduskunnalle olisi uusia lakeja saanut enää antaa siihen liittyen, että ne olisivat keväällä valmiita, ja sen lisäksi siinä on mahdollisia perustuslaillisia ongelmia, ja se pitää käsitellä perustuslain näkökulmasta huolella.

Nyt me olemme joutumassa... [Puhemies koputtaa — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle] — Anteeksi puhemies, meni pidempään, kun sotkeennuin noihin saattohoitosanoihin. — Elikkä nyt me olemme joutumassa tilanteeseen, jossa meille käy niin, että enää 1.10. jälkeen nämä kuntakokeilut eivät voi vastaanottaa uusia asiakkaita, mutta meillä ei näillä alueilla myöskään ole enää näitä perinteisiä työvoimapalveluita, joita TE-toimistot tarjoaisivat, koska niiden resurssit on siirretty sinne kuntapuolelle. Jotta meille ei jäisi väliä, jossa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat työttömät eivät saa palvelua oikein mistään, meidän olisi välttämätöntä jatkaa näitä kuntapilotteja. Ne on kerran perustuslakivaliokunnassa arvioitu. Tuo lainsäädäntö, jolla niitä jatkettaisiin, saataisiin tässä talossa hyvin nopeasti voimaan. Sen sijaan nämä kasvupalvelupilotit vievät enemmän aikaa, koska niitä pitää arvioida myös perustuslaillisesta näkökulmasta.

Tästä syystä esitän lausumaehdotuksen, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo kiireellisesti eduskuntaan esityksen työllisyyden kuntakokeilujen jatkamisesta, koska kasvupalvelupilotit eivät ehdi käynnistymään 1.10.2018 alkaen ja työttömien asiakkuuden ohjaus päättyy 30.9.2018. On iso riski, että kokeilualueella työttömistä tulee välinputoajia, mikä on rakennetyöttömyyden näkökulmasta hankalaa.”

Puhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro edustaja Essayah, sitten mennään puhujalistaan.

19.39 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, olisiko sanapari ”saattaen vaihdettava” ehkä tässä se, mitä kenties edustaja Filatov etsi.

Täytyy sanoa, että tämä on äärimmäisen tärkeä lausumaehdotus. Täällä varmasti varsinaisissa puheenvuoroissa sille sitten tulee kannatus, koska tässä on käymässä juuri niin kuin edustaja tuossa kuvasi. Nämä kuntapilotit ovat itse asiassa näitten kaikkien vaikeimmassa asemassa olevien, työllistämisen kannalta vaikeimmassa asemassa olevien, henkilöitten kohdalla tuottaneet parasta mahdollista tulosta. Heitä on pystytty henkilökohtaisesti kohtaamaan, ja esimerkiksi tämä Tampereen seudun pilotti on tällä hetkellä ihan Suomen kuulu. Siellä on saatu niitä parhaimpia mahdollisia tuloksia, kun taas sitten tuntuu, että tämä työllisyyspolitiikka, mitä nyt on esitetty, on johtamassa ihmisiä erilaisiin nettipalveluihin ja kasvottomaan, netin kautta tapahtuvaan ohjaukseen, mikä ei varmasti tule näitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia auttamaan. Eli tämän asian hoitaminen on nyt äärimmäisen tärkeää, ja toivotaan, että ministeri siihen tarttuu pikaisesti.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään puhujalistaan.

19.40 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Näitten kahden edellisen puhujan viisaisiin sanoihin on todella helppo yhtyä, ja tämä esille ponnahtanut ongelma on vain yksi esimerkki siitä, minkälaisiin vaikeuksiin joudutaan, kun kuntaperusteinen työllisyyden hoito siirretään — aiotaan siirtää ja toivottavasti kuitenkin ei koskaan saada siirrettyä — maakuntien vastuulle.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on jättänyt omat rakentavat lisätalousarvioaloitteensa, joissa osaamis- ja työllisyyspanostuksia on yhteensä 320 miljoonaa. Niihin sisältyy merkittävä investointi koulutukseen sekä Business Finlandin innovaatio-rahoiduksen valtuuksien nostamiseen. Kymmenessä vuodessa suorat panokset tutkimukseen ja koulutukseen ovat laskeneet noin yhden kolmasosan, siis tämänkin hallituskauden aikana. Toki kaikki salissa olevat puolueet ovat vastuussa tästä suunnasta, joka on Tekniikka & Talous -lehden kirpaisevan määritelmän mukaan pelkurin suunta. Muutetaan tämä suunta.

On tietysti oikein, että hallitus on havainnut sen ongelman, että joillakin aloilla ja menestyvillä paikkakunnilla ei ole saatavissa työpaikkoihin osaavaa työvoimaa. Outoa on vain se, että näin kauan on kestänyt, että tähän ongelmaan herätään. Eikä nyt riitä lisätalousarviossa esitetty akuutin ongelman paikkueyritys, vaan tarvitaan askel kunnolliseen, päämäärätietoiseen reformiin, jonkalaista esimerkiksi edustaja Ihalainen on esittänyt. Ammatillisen aikuiskoulutuksen, muuntokoulutuksen reformi vastaa puolentoista miljoonan suomalaisen osaamisvajeeseen, ja se on myös seuraavan hallituksen välttämättä tehtävä.

Mutta nyt on vielä palattava teemaan, jota on käsitelty täällä toissa viikolla ja sitä edellisellä viikolla kahdessa eri lähetekeskustelussa ja joka, ikävä kyllä, ei ole edennyt toivottavaan lopputulokseen. Esitimme tuolloin vakavan huolen laittomista piloteista, siis lisätalousarvioon varatusta 100 miljoonasta eurosta, joka jaetaan maakunnille niin sanotun valinnanvapauden pilotteihin. Nyt meillä on valiokunnan mietintö, jota siteeraan tältä osin:

”Valinnanvapauspilottien kustannuksiin ehdotetaan yhteensä 199 miljoonan euron valtuutta, mikä tarkoittaa 100 miljoonan euron lisäystä kuluvan vuoden talousarvioon sisältyvään pilotointiavustukseen. Pilottihankkeiden rahoitus on näin tarkoitus muuttaa valtuutteen perustuvaksi.

Valiokunta korostaa määrärahan ehdollisuutta ja sitä, että pilotit voivat käynnistyä ja niitä koskevia rahoituspäätöksiä voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun valinnanvapauslaki on hyväksytty ja vahvistettu.”

Kaksi merkille pantavaa huomiota tästä:

Ensinnäkin jälkikäteen muutetaan tämän valtion talousarvion momentin luonnehdintaa. Avustus onkin nyt enää vain valtuutus.

Ja toiseksi, mikä on yhtä lailla merkille pantavaa, tässä ei viitata, arvoisa puhemies, lainkaan perustuslakivaliokunnan lausuntoihin, ei tähän uusimpaan eikä siihen vuoden takaiseenkaan, jotka kuitenkin lienevät tosiasiallisesti ne aidot syyt, miksi tällaiseen venkoiluun ja muutokseen on jouduttu. Tämähän kertoo nyt kaiken olennaisen siitä ylenkatseesta, jota hallituspuolueet ovat osoittaneet perustuslakivaliokunnan lausuntoja kohtaan. Hallituspuolueet eivät ole halunneet ymmärtää, mitä ne oikeasti edellyttävät, vaan ovat suhtautuneet perustuslakivaliokuntaan kuin se olisi seisova pöytä, ikään kuin sen päätöksistä voitaisiin toteuttaa, mitä mieli tekee, ja jättää ottamatta ne, jotka eivät kiinnosta.

Näin ollen pilottien rahoituslinjausten oikeusperusteet ovat edelleen epäselvät. Niitä koskevaa lainsäädäntöä ei ole olemassa. Sosiaali- ja terveysministeriö on järjestänyt pilot-

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

tien rahoituksesta jo yhden hakukierroksen, jossa oli myös määritelty pilottien kriteerit. 15. toukokuuta nämä rahat on jo jaettu — tai mikä se oikea sana nyt on, alustava päätös. Maakunnille on näillä linjauksilla luotu odotus myöhemmästä rahoituksesta, jos lainsäädäntö tulee voimaan.

Tästä on siis esitetty vakavia huomautuksia kahtena kesänä perustuslakivaliokunnan toimesta, ja tässä tilanteessa hallitus on kuitenkin röyhkeästi lisäämässä pilottien rahoitusta 100 miljoonalla ja järjestämässä uuden hakukierroksen ennen pitkää. Tämä valtiosääntöoikeudellisesti kyseenalainen uudistuksen toimeenpanon aloittaminen ennen lainsäädännön voimaantuloa on lopetettava välittömästi.

Siksi vaadimme ja esitämme lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus keskeyttää kaikki valinnanvapauspilotteihin liittyvät toimenpiteet ja peruu jo tekemänsä pilottihankkeiden rahoitusta koskevat ratkaisut. Esitän tässä siis kaikki vastalauseen 1 mukaiset lausumat, joista tämä on tärkein ja kiireellisin.

19.46 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Äskeisessä keskustelussa julkisen talouden suunnitelmasta käytettiin täällä paljon puheenvuoroja, ja meillä sosiaalidemokraateilla oli oikeastaan kaksi suurinta linjaa. Toinen liittyi siihen, millä tavalla me pystymme vahvistamaan tulevaisuuden talouskasvun edellytyksiä ja parantamaan niitä, ja toinen liittyi sitten eriarvoisuuden torjuntaan. Ne molemmat kantavat linjat näkyvät myös niissä esityksissä, joita olemme nyt tehneet tähän lisätalousarvioon, ja tältä osin on kyllä helppo yhtyä kaikkiin niihin esityksiin, joita edustaja Harakka tuossa äsken teki, ja myös niitä kannattaa. Tärkeimpänä niistä on todella tämä edustaja Harakan viimeisin huomio, joka liittyy sote-pilotteihin ja niihin epäselvyyksiin, joita niiden parissa on ollut. Kyllä olisi syytä ihan meidän kaikkien ottaa hyvin vakavasti niin tältä vuodelta kuin myös viime vuodelta nämä perustuslakivaliokunnan lausunnot, jotka tähän liittyvät.

Ja sitten, arvoisa puhemies, toisekseen on helppo yhtyä myös tähän, mitä edustaja Filatov totesi kuntakokeilujen jatkon osalta, ja olisi tärkeää, että me nyt mahdollistaisimme mahdollisimman nopeasti sen, että kukaan asiakas siellä ei tipu mihinkään välimaastoon vaan kokeilut voisivat jatkua, ja tältä osin kannatan myös edustaja Filatovin tekemää lausumaesitystä.

19.47 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa kohdistetaan varoja osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseen, liikenne- ja viestintähankkeisiin ja maatalouden kriisin helpottamisen vaatimiin toimenpiteisiin, ja erittäin mielenkiintoisena uutena avauksena lähdetään perustamaan uudentyyppistä valtionyhtiötä, Suomen Malmijalostus Oy:tä. Pidän sitä erittäin hyvänä asiana, että kun kaivosala on vähän sillä lailla riskitriitainenkin bisneksen lohko, että tietyn valtion, tässä tapauksessa meidän isänmaamme Suomen, maaperässä on tiettyjä kaivannaisia, joita maailmalla kaivataan, ja siellä yksityinen yritys niitä louhii ja aina kuitenkin kaivostoiminnasta vahvoja ympäristövaikutuksia ja tiettyjä pysyviäkin jälkiä jää, niin olisi kuitenkin hyvä, että se kansakunta, jonka alueella ja jonka maaperästä niitä hyviä kaivannaisia löytyy, siitä hyötyisi. Toivon, että nyt tämän Suomen Malmijalostuksen käynnistäminen ja kehittäminen ovat sysäys sille, että me saamme aikaan valtiollisen kaivosalan toimijan, valtionyhtiön. Ja tietysti on miellyttävää Vaasan vaalipiirin edustajana todeta, että kun myös tulevaan akkutehdashankkeeseen meillä on vahvat litiumvarat tuolla Pohjanmaalla, niin myös siihen tämä voisi vastata.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä eniten haluan käyttää puheenvuoroa liittyen näihin valinnanvapauspilotteihin, jotka tässä sosiaalidemokraattinen oppositio äsken aika lailla raateli. Olen tietysti heidän kanssaan samaa mieltä [Pia Viitanen: Perustuslakivaliokunnan mietintö!] — tai ainakin tämän mietinnön kanssa samaa mieltä — siitä, että rahoja voidaan maksaa ja pilotit laittaa liikkeelle vasta, kun lakiperusta on kunnossa, juuri niin kuin perustuslakivaliokuntakin on todennut. Mutta en kyllä ymmärrä sitä asennetta, että ei saisi pilotoida, ei saisi kokeilla. Uudistus on liian suuri kerralla toteutettavaksi, silti sitä ei saa kokeilla. [Puhemies koputtaa] Eikö olisi juuri hyvä, että näin iso uudistus lähtisi liikkeelle kokeilujen kautta, kokeilukulttuurin hengessä, vaiheistamalla? Tämä vain kuvastaa, arvoisa puhemies, minusta sitä, että SDP:n ainut linja on ei-linja. Mikään ei käy: ei käy kokonaisuudistus, ei käy kokeileminen pilottien kautta.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkinen. — Onko ensimmäinen puheenvuoro? (Riitta Mäkinen: On!) — Onneksi olkoon! Täällä tavataan onnitella ensimmäisestä. (Riitta Mäkinen: Kiitos!)

19.50 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on käytetty tänään lukuisia ansioituneita puheenvuoroja, joissa on tuotu esille muun muassa niitä haasteita ja mahdollisuuksia, joita kohentunut kansantaloudellinen tila eteemme avaa. Käytyjä keskusteluja kuunnelleena on suhteellisen helppoa tehdä johtopäätös, ettei ajankohtaisella agendalla ole paljon asioita, joista eduskunta ei ole löytänyt keskuudestaan yhteistä näkemystä. Rohkenen kuitenkin olettaa, että me kaikki kannamme huolta siitä, ettei talouden myönteinen kehitys välttämättä ole stabiili olotila.

Lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä haluan puheenvuorossani kiinnittää huomiota talouden, kasvun ja elinvoiman kannalta tärkeään teemaan: aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan eli työllisyyden hoitoon. En viittaa sillä nyt lanseerattuun aktiivimalliin vaan yhteiseen tahtotilaan löytää niin kansantaloudellisesti kuin sosiaalisestikin kestäviä tapoja turvata jokaisen kansalaisen perusoikeus työhön, sellaiseen työhön, jolla kykenee elättämään itsensä ja perheensä.

Yleisen taloustilanteen kohentuessa työllisyyden kehitystrendi on ollut sangen rohkaiseva. Samalla on kuitenkin nähtävissä, ettei pitkäaikaistyöttömyys ole lähtenyt laskuun likipitäenkään odotetulla tavalla. Tiedämme, että elinkeinoelämän virkistymisen myönteiset vaikutukset heijastuvat tuolle kentälle joskus vuosienkin viiveellä ja ettei se yksin riitä poistamaan yhtä merkittävintä köyhyyttä ylläpitävää ongelmaa.

Pitkäaikaistyöttömänä oli huhtikuun lopulla 80 600 suomalaista. Ne, joilla on jonkinlainen faktaan ja kokemukseen pohjautuva ymmärrys köyhyysrajalla tai sen alla elävien ihmisten arjesta, ymmärtävät myös, että kysymys on elinvoiman ohella todella merkittävästä lasten ja nuorten hyvinvointiin, inhimillisyyteen ja yhteiskunnan yhtenäisyyteen vaikuttavasta asiasta. Vallitsevilla työllisyyspoliittisilla linjauksilla ei välttämättä ole kyetty pureutumaan työttömyyden kovaan ytimeen ja edesauttamaan työelämään siirtymistä tai paluamista niillä, joilla siinä on vaikeuksia syystä tai toisesta.

Työllisyyspalvelujen rooli mahdollisten tulevien maakuntien kasvupalveluissa on painottumassa selkeästi helposti työllistyvien palveluihin samalla, kun enemmän tukea tarvitsevien palveluja on suunniteltu hoidettavan sieltä rajapinnoilta. Toivottavasti pidämme huolta siitä, ettei uudistus toteutuessaan johda tilanteeseen, jossa myös työnhakijat joutuvat eriarvoiseen asemaan suhteessa palvelujen saatavuuteen. Tarve työllisyyden hoidon

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

kuntapilottien jatkamiselle on todellinen, jottei välitön palvelukatkos kosketa nimenomaan eniten tukea tarvitsevia.

Olen huolissani siitä, että hallitus koettaa löytää yksinkertaisia ratkaisuja monimutkaiseen ongelmakokonaisuuteen. Kukaan ei kiistäne sitä, että tämän päivän ja tulevaisuuden työpaikat siirtyvät ensisijassa pk-yrityksiin, enkä henkilökohtaisesti näe siinä mitään moitittavaa. Ei kuitenkaan ole realismia olettaa, että polku työmarkkinoille sieltä kerran pudonneelle löytyisi vain suoraan yrityksiin työllistymisen kautta. Palkkatuen kohdentamiseen liittyvät rajoitukset olivat johtaa katastrofiin maakunnissa, joissa esimerkiksi järjestökenttä on kantanut merkittävää vastuuta asteittaisen etenemisen edellytyksistä. Yksityisen sektorin selkeä ja täysin oikeutettukin viesti on ollut, ettei se voi ottaa vastuuta kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien työttömien työllistymisestä. Tuota vastuuta ei voida ulkoistaa. Rajoitteiden sijasta työllisyyden hoidon kentällä kaivattaisiin joustoja, jotka mahdollistavat yksilöllisten ratkaisujen räätälöimisen. Tältä osin SDP:n esitys poistaa järjestöille maksettavan palkkatuen 3 000 htv:n rajoitus on erittäin tervetullut.

Työllisyyden hoitoon osoitettavat määrärahalisäykset ovat välttämättömiä, mutta toivon myös, että niiden kohdentamiseen kiinnitetäisiin huomiota. Vastuuta työllisyyspolitiikan toimeenpanemisesta on siirretty systemaattisesti yksityiselle sektorille. Aktiivimalli viimeistään osoitti työvoimapalvelujen riittämättömät resurssit, kun saatoimme todeta, ettei mallin edellyttämiä kurseja tai koulutuksia kyetty järjestämään tarvetta vastaavalla tavalla. Olen todella pahoillani siitä, että lähes 40 prosenttia työttömistä joutui todistamaan tämän menettämällä liki 5 prosenttia omasta työttömyysturvastaan ja tukeutumaan viime sijaiseen toimeentuloturvaan.

Ottaen huomioon aktiivimallin työnhakijalle asettamat vaateet palvelujen tarjonta ei voi rakentua vain yritysten varaan, sillä maantieteelliset erot huomioiden niiden saatavuus vaihtelee merkittäväällä tavalla. SDP:n esitys kohdentaa lisämäärärahoja voimallisemmin TE-toimistojen ja kuntien työnhakupalvelujen kehittämiseen on tältä osin perusteltu. Perimmäistä ongelmaa ei voida ratkaista toistamalla sitä uudestaan uudessa muodossa. Tämä on yksi keskeinen asia palvelujen vaikuttavuuden kannalta, mikäli tavoitteena on aidosti lisätä yksittäisen työnhakijan edellytyksiä työllistyä. — Kiitos.

19.55 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Merkittävimmät määrärahalisäykset hallituksen esityksessä osoitetaan osaavaan työvoimaan, muun muassa sen saatavuuden parantamiseen, liikenne- ja viestintähankkeeseen sekä maatalouden tukemiseen, jonka erikseen mainitsen euroina: 35 miljoonaa euroa. Lisäksi Terrafame Group Oy:n toimintamandaattia muutetaan. Pidän näitä esityksiä erittäin tärkeitä.

Lisätalousarvioesitys vähentää myös valtion nettolainanoton tarvetta noin 1,3 miljardia euroa, eli nettolainanotoksi arvioidaan tälle vuodelle noin 1,7 miljardia euroa. Se on merkittävästi vähemmän kuin aikaisemmin on arvioitu. Kiitos siitä kuuluu hallituksen hyvälle talouspolitiikalle.

Kasvun edellytysten parantamiseen ja julkisen talouden vahvistamiseen tähtäävää talouspolitiikkaa on syytä jatkaa, kuten valtiovarainvaliokuntakin on mietinnössään todennut. Kehysriihessä tehtiin sisäiseen turvallisuuteen useita parannuksia, joiden takana on helppo olla. Poliisille ja suojelupoliisille osoitettava lisärahoitus, seksuaalirikosten rangaistusten koventaminen ja sakkojen muuntorangaistuksen palauttaminen ovat tarpeellisia uudistuksia yhteiskuntamme turvallisuuden lisäämiseksi. Myös päätös, jonka myötä varusmiehet ovat oikeutettuja samoihin tapaturmakorvauksiin kuin rauhanturvaajat, on oikea ja

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

tervetullut päätös. Voikin kysyä, miksi vasta tällä vaalikaudella. Eikö edellinen hallitus tätä epäkohtaa huomannut?

Suomen Metsästäjäliitto tekee erittäin tärkeää työtä. Monesti heidän tekemänsä ympäristötyö on laajuudeltaan ja vaikuttavuudeltaan merkittävää, yhtenä esimerkkinä nuorisotyö ja muun muassa kosteikkojen rakentaminen. Pidänkin erittäin hyvänä, että heidän arvokas työnsä on nyt hallituksessa huomioitu. Valiokunta kohdistaa momentille esitetyn 100 000 euron lisäyksen yleisavustuksena Suomen Metsästäjäliitto ry:lle käytettäväksi muun muassa kosteikkojen rakentamiseen. Seuraavassa talousarvioesityksessä tulisi huomioida myös nuorten metsästäjien hyväksi tehtävä työ ja kohdentaa rahoitusta myös nuorten metsästäjien leirikoulutukseen ja kouluttamiseen sekä vähintään puolittaa ensi vuodesta lähtien alle 18-vuotiaiden metsästyksen hoitomaksu. Eihän alle 18-vuotias tarvitse kalastushoitomaksuakaan.

19.58 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Poiketen muista oppositioryhmistä perussuomalaiset lähtevät siitä, että valtionvelkaa ei kasvateta, tai sitä itse asiassa pienennetään juuri niin kuin hallitus vastuullisesti esittää. Tämä seuraa siitä, että Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto -luvun Valtionavustus valinnanvapauden pilottihankkeiden kustannuksiin -momentti esitetään meidän vastalauseessamme poistettavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on kesken, ja on hyvin epävarmaa, voiko se toteutua hallituksen esittämässä muodossa. Suurimmat ongelmat sisältyvät nimenomaan valinnanvapausmalliin. Hallitus on kuitenkin jo vuoden 2018 talousarviossa osoittanut asiakkaiden valinnanvapauden sekä henkilökohtaisen budjetin pilottihankkeiden kustannuksiin 100 miljoonan euron määrärahan. Lisätalousarviossa hallitus esittää, että määräraha muutettaisiin valtuudeksi ja samalla valtuus nostettaisiin yhteensä 199 miljoonaan euroon. Epävarman hankkeen sitominen piloteilla tiettyihin muotoihin ei täytä hyvän hallinnon ja päätöksenteon edellytyksiä. Perustuslakivaliokunta on suhtautunut menettelyyn hyvin kriittisesti.

Arvoisa puhemies! Tämän momentin poistaminen siis vapauttaa tämän vuoden budjetista 100 miljoonaa euroa, ja me esitämme, että tästä 100 miljoonasta käytettäisiin osaamisen ja kasvun edistämiseen työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokissa lisäyksiä niin, että TEMin osalta 26 miljoonaa euroa ja OKM:n osalta 22 miljoonaa euroa tulisi kasvua tämän lisäbudjetin kautta. Lisäksi esitämme liikennehankkeisiin 40 miljoonan euron osuutta tästä säästyvästä rahasta. Lopun olemme jakaneet pienempiin kohteisiin, muun muassa poliisille ja rikosten ennaltaehkäisyn tukemiseen ja muuta miin muihin kohteisiin, jotka ilmenevät täältä vastalauseesta ja sitten noista pöydille jaetuista muutosehdotuksista, joista lähipäivinä äänestämme. Täällä on myös pieni lisäys rokotteiden hankintaan, josta hallitus esittää poistettavaksi määrärahaa miljoonan, jotta tähän puutiaisaivotulehdusta koskevaan ongelmaan tässä maassa voitaisiin varautua.

Arvoisa puhemies! Tulemme siis esittämään nämä määrärahamuutosesitykset: yhden vähennyksen, ja muut ovat lisäyksesityksiä.

Lisäksi vastalauseemme sisältää kaksi lausumaa, joista ensimmäisessä edellytetään, että hallitus laatii kattavan osaamisen ja kasvun kehittämisohjelman toimenpiteistä osaamisen tason nostamiseksi, työvoiman kohtaanto-ongelmien ehkäisemiseksi sekä tervettä kasvua tukevan tutkimuksen, kehitystoiminnan, innovaatioiden ja digitalisaation edistämiseksi ja lisää tuntuvasti panostuksia näihin tarkoituksiin. Ja toisessa esitämme, että hallitus ryhtyy

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

pikaisiin toimenpiteisiin asumisen kustannusten alentamiseksi, liikenneverkon korjausvelan vähentämiseksi ja tulo- ja varallisuuserojen supistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Tässä lisäbudjetissa voimme jo kääntää kehitystä siltä osin, että panostamme niihin kohteisiin, jotka lisäävät talouskasvua, vahvistavat yhteiskunnan selviytymistä edessä olevista haasteista ja lisäksi myös vähitellen korjaavat niitä epäkohtia, jotka ovat tulleet sosiaaliturvaan tällä vuosikymmenellä tehtyjen leikkausten takia. Meillä on merkittävä joukko ihmisiä, jotka esimerkiksi korkeiden asumiskustannusten takia ovat ah- taalla, ja lisäksi tietysti on niitä, jotka joutuvat miettimään, ostavatko leipää vai lääkkeitä. Tällainen tilanne ei tässä maassa ole hyväksyttävissä.

20.03 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tuossa edellä edustaja Harakka jo esitte- likin SDP:n vastalauseen painopisteitä, ja tässä sitten seuraavaksi myös edustaja Mäkinen loistavassa puheenvuorossaan avasi hyvin näitä työvoimapolitiikan oikeita tarpeita. Että onnea vain ensimmäisestä puheenvuorosta täällä eduskunnassa. Se oli kyllä painavaa sa- naa kaikkienensa.

Puhemies! Ihmettelin sitä, kun aiemmin täällä sanottiin, että näitä laittomia pilotteja, joista muun muassa edustaja Harakka hyvin puhui, SDP nyt vain rusikoisi, mutta eipä otet- tu huomioon, että hetkinen, itse asiassa perustuslakivaliokuntahan niitä rusikoi jo kahteen otteeseen. Että hivenen kevyellä siveltimellä, jos näin voi sanoa, hallituspuolueet nyt suh- tautuvat näihin perustuslakivaliokunnan minusta aika vakaviin huomioihin ja moitteisiin.

Sitten näihin toisiin pilotteihin, mistä edustaja Filatov puhui hyvin ja teki hyvän ehdo- tuksen: Siellä on todellakin ongelma, jos nyt sitten nämä kuntakokeilut loppuvat, ja siellä uhkaa joukko juuri kaikkein vaikeimmin työllistyviä jäädä aktiivitoimien ulkopuolelle. On täysin välttämätöntä, että tähän nyt tulee korjaus ja näitä olemassa olevia kokeiluja jatke- taan. Itse kun tulen tuolta Tampereelta ja Pirkanmaalta, tiedän kyllä, että ne ovat toimineet hienosti, ja siksi on todella suuri huoli siitä, että tämän sote- ja maakuntamallin yhteydessä myös tosiasiaassa nämä elinvoimapaalvelut ja työllisyyspalvelut tulevat saamaan kyllä ko- van kohtelun, koska monesti olemme kuulleet niitä arvioita, että miten sitten enää ylipää- tään raha tulee riittämään niiden ylläpitoon. Ja sitten jos saamme esimerkiksi Tampereen seudulla kuntakohtaisista malleista erittäin hyviä kokemuksia seutukunnassa, miksi sitten täytyy väen vängällä niistä päästä eroon? Kerrankin kun joku toimii, niin pidettäisiin nyt, puhemies, se hyvänen aika voimassa.

Sen sijaan taas asioita, mitkä eivät toimi, tuodaan väen vängällä, kiveä pullaan. Tuodaan aktiivimalleja, joka ei sinänsä edes tuo toivottuja tuloksia. Muistan arvoisan varapuhemie- henkin olleen jossain viisaassa lausunnossaan lehdistössä sitä mieltä, että nämä eivät ihan viisaita kokeiluja kuitenkaan nyt ole, näille heikoille jälle lähteä tässä aktiivimallin osalta. Samoin sitten ylipäätään, paitsi että tulee kyykytystä aktiivimallien kautta, nyt uhataan nuoria vaikkapa sillä, että perustelematta voidaan lisätä pätkätöitä. Mitä järkeä on lisätä epävarmuutta nuorilla ihmisillä? Huomasinpa tuossa edellisen aiheen lähetekeskustelussa, että siellä esimerkiksi sinisten edustaja Torvinen sanoi, että on vähän tämmöinen hassu jut- tu, kun näitä tämmöisiä oppositio kehtaa kritisoida. Että ihan hassu juttu, mutta luulen kyl- lä, että monien nuorten mielestä nämä eivät ole hassuja juttuja vaan [Puhemies koputtaa] aika vakavia asioita. — Puhemies, koska koputatte, päätän puheenvuoroni tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja voi jatkaa myöhemmin halu- tessaan.

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

20.06 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Näistä sote-pilottien ja valinnanvapauden kysymyksistä: Siinä alkuperäisessä sotessa, jonka takana kenties olisin voinut seistäkin, olisi koko valinnanvapaus lähtenyt liikkeelle aidosta pilotoinnista, ei suinkaan tästä nykyisestä ajattelumallista, että päätetään ensin ja pilotoidaan sitten varmuuden vuoksi perään, kun päätökset on jo tehty. Ei sellainen pilotointi ainakaan minun käsitystäni edusta siitä, mitä pilotoinnilla on tarkoitus saada aikaan, eli kerätä kokemuksia ja katsoa, ovatko tehtävät päätökset ylipäänsä toteutuskelpoisia.

Mutta varsinaisena asiana kannatan edustaja Kankaanniemen tekemiä esityksiä vastalauseen 4 mukaisista muutosehdotuksista budjettiin ja lausumista.

20.07 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Oikeastaan hirveästi ei jäänyt aiotusta sanomatta äskeisessä puheenvuorossa. Edustaja Harakka kertoi yleislinjat. Minun mielestäni meidän vastalauseessamme on, kun tässä katsoo tätä kokonaisuutta, hyvät otsikot: ”Koulutus on parasta työvoimapolitiikkaa”, ”Aidosti aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan”. Se tästä jäi vielä mainitsematta, yhdestä isosta asiasta olemme tänään kyllä jo aiemmin puhuneet eli siitä, että nyt olisi ollut viimeinen hetki korjata tämä lomarahaleikkausten toteutuminen. Sen olisi voinut perua, jotta sitten tosiasiasa kasvu kuuluisi kaikille.

Puhemies! Me olemme ottaneet tähän meidän vastalauseeseemme niitä eriä meidän vaihtoehtobudjetistamme, mitkä ovat sellaisilla momenteilla, mitkä nyt ovat auki. Toisin kuin edustaja Kankaanniemi sanoi, emme me ole vaihtoehtobudjeteissamme lisäämässä velkaa. Siitä on täällä jo kolme vuotta puhuttu. Olemme esittäneet kolme eri vaihtoehtobudjettia ja kaikissa olemme ottaneet vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa. Eli todettakoon nyt sekin, että vaikka talouslinjamme on eri, tekisimme sitä oikeudenmukaisemmalla tavalla ja siksi myös vastuullisesti niin, että ottaisimme hallitusta vähemmän velkaa.

20.08 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit esittävät tässä vastalauseessaan yli 300 miljoonan euron lisäyksiä menoihin ja 100 miljoonan vähennystä menoista. Sen vanhan Ojalan laskuopin mukaan teidän esityksenne on yli 200 miljoonaa alijäämäinen, ja se katettaisiin tässä tapauksessa sitten uudella velanotolla tai velanottoa säilyttämällä isompana kuin mitä lisätalousarvioesityksessä on. Me lähdemme siitä, että korjataan tätä taloutta ja tehdään järkeviä satsauksia nyt, joilla vahvistetaan, ja käytetään tämä pilottiraha todellakin järkevällä tavalla.

Näihin pilotteihin vielä sen verran haluan sanoa, että en ymmärrä, miksi täällä on tämä raha ja tämä valtuus nyt tässä muodossa, koska nyt selvästi nähdään jo ja on nähty jonkin aikaa, että koko sote-uudistus menee pitkälle syksyyn ennen kuin se saadaan hyväksytyksi. Taisi arvoisa puhemies mainita jossain yhteydessä, että menee lokakuulle asti, ennen kuin voidaan käsitellä, ja perustelu sille oli — jos näin ei ollut, niin perun sanani — että seuraava lisäbudjetti tai tarvittaessa niin sanottu ylimääräinen lisäbudjetti voidaan antaa milloin tahansa, jos uudistus menee eteenpäin. Nyt se näyttää siltä, että siinä on niin paljon umpikujia, että nyt se ei edes mene eteenpäin, jolloin siis jää mahdollisuudeksi se, että lisäbudjetissa sitten hoidetaan homma, mutta ei se ole enää mitään pilotointia, se on sitten jo valmiin lainsäädännön täytäntöönpanoa ennaikaisesti. Ja miksi näin? Ymmärrän hyvin, että valtiovarainministeri Orpo on hyväksynyt jopa 200 miljoonan euron käyttämisen, valtavien rahan käyttämisen, tähän tarkoitukseen siksi, että näillä piloteilla pyritään sitomaan tämä järjestelmä niin, että sitä ei voisi sitten enää purkaa, sen järjettömyyksiä ei sitten voisi enää edes purkaa. Tämän ovat tietysti muut hallituspuolueet kuitanneet tällä tavalla. Eli

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

tämä on minusta aika arveluttavaa menettelyä, että piloteilla sidotaan tulevienkin päättäjien kädet, kun nimenomaan kysymys on hankkeesta, jonka asiantuntijat ovat esimerkiksi valtiovarainvaliokunnassa laajalla, lähes yksimielisellä näkemyksellä todenneet aiheuttavan enemmän kustannuksia, eivätkä ne tavoitteet, jotka uudistukselle alun perin asetettiin, toteudu tällä mallilla.

20.11 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Sanottakoon nyt vielä selvyiden vuoksi, että nämä ovat ne lisäykset niille momenteille, mitkä ovat auki. Totta kai, jos eläisimme todellisuudessa, jossa meidän oppositiolla valitettavasti olisi muutakin valtaa nyt kuin tämä virtuaalinen valta, mitä meillä tässä on, ja velvollisuuskin tehdä omat esityksemme, niin sitten myös tietenkin tulopuolella olisi jo muussa yhteydessä tehty esimerkiksi veromuutoksia ja muita, jotka mahdollistavat tämän lopputuloksen. Että ei tässä mitään uutta ole sinänsä.

Puhemies! Toden totta haluan minäkin huomion siihen uutiseen, mistä edustaja Kankaanniemi äsken puhui, että nyt olemme sitten saaneet vahvistuksen sille, että aikataulut ainakin siirtyvät eteenpäin, mikä on tietenkin positiivinen ja hyvä asia, että nyt myönnetään se, että emme mitenkään pysty pysymään tässä aikataulussa, mitä hallitus on tässä havitellut. Ja tietenkin täytyy toivoa, että siinä mielessä myös koko sote-uudistuksen osalta otettaisiin askel taaksepäin, niin että pistettäisiin nämä vaalit nyt sinne hyllylle ja katsottaisiin uudelta pohjalta sitten tietyt kysymykset. Toivoisin, että tämä uutinen voisi olla vaikka tällainen ennakkonäkemyksistä, että ehkä kuitenkin kaikki ei vielä ole kirkossa kuulutettu, jos näin voisi sanoa, siitä, että tämä sote toteutuu. Mutta tässä mennään nyt.

Ja mielestäni, puhemies, tämä kritiikki sitä kohtaan, että tässä lisätalousarviossa on näitä pilotteja, on täysin oikeutettua. Siksi se täytyy ottaa vakavasti.

20.12 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Kankaanniemi hyvin kuvasi sitä, että olisi varmasti mahdollista milloin tahansa tuoda se seuraava lisätalousarvio siinä vaiheessa, kun lait on hyväksytty. Me kuulumme valtiovarainministerin suusta silloin lähetekeskustelussa, että penniäkään ei makseta ulos ennen kuin lait on hyväksytty, ja tämä tulee tietenkin sitten sieltä perustuslakivaliokunnan linjauksista.

Mutta ylipäänsä näistä piloteista on todettava se, että maakunnissahan niitä tällä hetkellä pyörii. Siinä on ongelmallista se, että se on sellaista niin sanottua ylimääräistä rahaa, mitä siellä maakunnassa ei muuten olisi käytettävissä. Se antaa hivenen harhaisen kuvan siitä, mitä se todellisuus sitten oikeasti on siinä vaiheessa. Kun esimerkiksi ajattelee vaikka omaa kotimaakuntaani Pohjois-Savoa, jossa jo lähdetään niin sanotusti takamatkalta liikenteeseen, niin meillä se väestön ikääntyminen ja sairastavuus on suurempaa kuin maassa keskimäärin, ja ne laskelmat osoittavat, että meillä on kurottavana siellä jo miljoonien vaje, kun lähdemme liikenteeseen. Se totuus tulee olemaan varmasti aika karu, jos sillä rahoituksella lähdetään liikenteeseen: eli joudutaan miettimään joko niitä aiemmissa keskusteluissa esille nostamiani asiakasmaksujen korotuksia riippuen tietysti siitä, minkälainen asiakasmaksulainsäädäntö on tulossa, tai sitten näitä palveluitten karsimisia. Voisi sanoa, että joissakin maakunnissa — kuten esimerkiksi Pohjois-Karjalassa on Siun sotea lähdetty toteuttamaan — on tultu myös niihin tilanteisiin, että joudutaan aika rankasti leikkaamaan ja miettimään niitä säästökohteita, jolloinka sitten nämä tällaiset yksittäiset pilottirahoitukset vaikkapa palvelusetelijärjestelmän kokeilemiseen tai vastaavaan antavat väärän kuvan. Ne ovat ylimääräistä rahaa. Ne ovat sellaista rahaa, mitä ei sen normaalin rahanjaon kautta

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

ole tulossa. Siinä mielessä voisi sanoa, että ne eivät ole oikeastaan edes pilotteja. Ne ovat kokeiluja toisentyypisellä rahoitusrakenteella kuin mitä sitten se tosiasiallinen toteutuminen tulee olemaan.

Tässä mielessä kyllä yhdyn tähän kritiikkiin, että nämä asiat oltaisiin varmasti voitu hoitaa siinä vaiheessa, kun oikeasti nämä lait olisivat tulleet hyväksytyä. Tällä hetkellä nyt eletään niin suuren epävarmuuden äärellä, että tämäntyyppiset ehdollisetkaan lisäykset eivät olisi olleet varmaan välttämättömiä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 9/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 9/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.15 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Nyt ensimmäisessä käsittelyssä oleva hallituksen esitys merkitsee sitä, että arvonlisäverolakiin tehdään rajat ylittävää sähköistä kuluttajakauppaa koskevan direktiivin edellyttämät muutokset. Niiden on määrä tulla voiman ensi vuoden alusta.

Muutosten tarkoituksena on helpottaa ja yksinkertaistaa menettelyä, kun toisen jäsenvaltion kuluttajille myydään sähköisiä palveluja tai unionin alueelle sijoittumaton yritys myy sähköisiä palveluja jäsenvaltioiden kuluttajille. Tällä hetkellä verkkokauppioiden, joiden kotipaikka on EU-alueella, on rekisteröidyttävä arvonlisäverovelvollisiksi EU:n kaikissa jäsenvaltioissa, jonne ne myyvät tuotteitaan, jos myynnin määrä ylittää kyseisen valtion asettaman alarajan. Jatkossa suomalainen yritys voi halutessaan soveltaa Suomen arvonlisäverosäännöksiä, jos myynti on enintään 10 000 euroa. Muutos on perusteltu helpotus hyvin pienille yrityksille.

20.16 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä on siinä mielessä äärimmäisen tärkeä tämmöinen, voisiko sanoa, byrokratian purkaminen, koska meillähän on paljon esimerkiksi hyvin pieniä vaikkapa lastenvaatteita myyviä yrityksiä. Voi olla, että perheenäiti tekee siellä sitä iltapuhdetöinä ja huomaa, että kaveritkin ovat kiinnostuneet näistä hyvistä tuotteista, ja ehkä haluaa sitten pistää nettikaupan pystyyn. Tosiaankin se, että tämän kautta on mahdollista keskittyä myymään näitä tuotteita ainoastaan yhdellä rekisteröitymisellä, yhdessä ainoassa sijoittautumisvaltiossa, on varmasti tällaista byrokratian karsimista, ja

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

uskon, että tämä auttaa erityisesti juuri näitä alle 10 000 euron kalenterivuosityyppisiin jääviä yrityksiä. Täytyy todeta, että tämä on hyvää kehitystä oikeaan suuntaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 82/2018 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 21/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 7/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.18 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tämä valiokunnan käsittelystä tullut mietintö on yksimielinen, koska silloin lähetekeskustelussa täällä salissa oli osalla edustajista ehkä vähän vääränlaista kuvaa siitä, mihin tällä direktiivin implementoinnilla itse asiassa pyritään. Elikkä tämä nimenomaan helpottaa sellaisten kolmansien maisten kansalaisten maahantuloa, jotka tosiaankin ovat tulossa tänne alueelle joko tutkijoiksi tai opiskelemaan, työharjoitteluun tai vapaaehtoistoimintaan, ja myöskin varmistaa sitten, minne he tulevat täällä EU-alueella. Tässä tapauksessa Suomen lainsäädännön kohdalla myöskin varmistetaan, että heillä on sellaiset olosuhteet esimerkiksi asumiseen liittyen ja vapaaehtoistyössä sellaisen toimeentulon suhteen, että he pystyvät täällä oleskelemaan, ja että toisaalta tästä ei tule reittiä väärinkäytöksille eikä myöskään tätä kautta hauduta tosiasiallisesti pyrkimään esimerkiksi jonkun maan työmarkkinoille.

Tässä kansallisessa lainsäädännössä tänne on lisätty nämä au pairit, ja ymmärrän sen, koska meillä Suomessa lainsäädäntöaukko on tällä kohtaa ollut, ja siinä mielessä on ihan hyvä, että sitä on kansallisesti lähdetty tänne lisäämään. Mutta muistan silloin Euroopan parlamentissa, kun tätä kohtaa käsiteltiin, että koska siinä oli niin valtavan erilaisia käytäntöjä eri puolilla Eurooppaa, niin tässä direktiivissä nämä au pairit tippuivat jo heti siellä alkukierroksilla pois tästä lainsäädäntökehikosta ja todettiin, ettei ole mitään mahdollisuutta löytää tästä yksimielisyyttä. Mutta tässä on tosiaankin haluttu kansallisesti laittaa myöskin au pairien asioita kuntoon, ja siinä mielessä valiokunnan mietintö on yksimielinen ja osoittaa kyllä sen, että tässä on ihan pystytty tekemään hyvää ja rakentavaa yhteistyötä.

Juuri tämän tyyppiset asiat vähentävät painetta siihen, että Eurooppaan pyrittäisiin lähinnä esimerkiksi turvapaikanhakijoina, vaan on oikeasti mahdollisuus kolmannen maan kansalaisella tulla laillisia reittejä myöten Eurooppaan niihin tehtäviin ja niihin toimiin, mitä tässäkin direktiivissä on nostettu esille. Ja kun tälläkin viikolla varmasti tullaan käymään

Pöytäkirja PTK 72/2018 vp

paljon keskustelua tästä maahanmuuttopolitiikasta EU:ssa, niin olisi ymmärrettävä se, että on näitä laillisia reittejä ja esimerkiksi kausityöntekijöitten direktiivi, joka täällä on jo aiemmin pistetty kansalliseen lainsäädäntöön ja käytäntöön, on yksi sellainen reitti, mikä takaa sen, että kolmansista maista päästään jopa puoleksi vuodeksi unionin alueelle tekemään töitä ja sitten voi palata takaisin omaan kotimaahansa. Jos ei ole näitä laillisia reittejä, niin silloin käytetään sitä kaikkein kalleinta ja aivan epätarkoituksenmukaista reititystä eliikkä pyritään sitten esimerkiksi Pohjois-Afrikasta hakemaan turvapaikkaa Euroopan puolelta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 21/2018 vp sisältyvien 1.—10. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain II osan 3 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 17/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 25.6.2018 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään maanantaina 25.6.2018 klo 20.40. Täysistunto lopetettiin klo 20.22.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola